1

ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ & ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 18α 5ος ΟΡΟΦΟΣ

Αθήνα, 12 Φεβρουαρίου 1993

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ
ΑΡ.ΠΡΩΤ.:..392....

Π Ρ Ο Σ
τον κο. ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ
Μουσουργό

Αγαπητέ κύριε Θεοδωράκη,

με πολύ χαρά σας ανακοινώνω την απόφαση του Διοικητικού μας Συμβούλιου (βλ.συνεδρ.89/11-2-1993) με την οποία καθορίστηκε η συμμετοχή της Χορωδίας μας στις δύο(2) παραστάσεις 6 και 8 Ιουλίου της παρουσίασης της όπεράς σας "ΜΗΔΕΙΑ" στο Φεστιβάλ Αθηνών 1993.-

Σύμφωνα με το σκεπτικό, η απόφαση του Δ.Σ. της Ε.Λ.Σ. θέλει αφ' ενός να τιμηθεί η ελληνική δημιουργία και αφ' ετέρου μέσω της Χορωδίας μας να ικανοποιηθούν στον υψηλότερο βαθμό οι ανάγκες του έργου ώστε η απόδοσίς του να είναι η καλυτέρα δυνατή.-

Με κάθε τιμή
Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ Ε.Λ.Σ.

ΝΙΚΟΣ ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Υ.Γ. Παρακαλούμε να μας διατεθεί εγκαίρως όλο το απαραίτητο μουσικό υλικό για την έναρξη των δοκιμών. Για κάθε λεπτομέρεια εν προκειμένω, παρακαλούμε να συνεννοηθείτε με την κα. Φανή Παλαμίδη, Διευθύντρια Χορωδίας Ε.Λ.Σ.

ΚΟΙΝ: -κο. ΛΑΜΠΡΟ ΝΤΙΝΟ
-Φεστιβάλ Αθηνών

/ΧΒ/-

ÉDITIONS MARIO BOIS

19, rue de Rocroy, 75010 Paris
téléphone : (1) 42 82 10 46
fax : (1) 42 82 10 19
r.c. Paris 73 A 2968
siret 731 029 682 00010

Paris, le 22 février 1993

FAX

Monsieur Mikis THEODORAKIS

Cher Monsieur,

Nous vous informons que nous envoyons ce jour, par transporteur spécial, tout le matériel que nous avons au bureau de MEDEA.

Vous trouverez ci-joint le détail précis de tout le contenu. MEDEA représente 4 colis.

Par ailleurs, nous vous renvoyons également (pour économiser des frais de port) les chants pianos du CANTO OLYMPICO que nous venons de recevoir de Barcelone . (cela représente 3 colis).

Les 7 colis sont envoyés à LAMBROS DINOS, 5 Pogoniou St
17456 ANU KALAMAKI - Athènes

Les colis seront livrés à cette adresse dans 72 heures environ.

Nous vous en souhaitons bonne réception.

Bien sincèrement à vous,

p/Mario BOIS

PJ/1

PS/ les archives de Medea vous seront envoyées (à votre adresse personnel) directement depuis Londres où elles sont chez notre imprimeur

ÉDITIONS MARIO BOIS

19, rue de Rocroy, 75010 Paris
téléphone : (1) 42 82 10 46
fax : (1) 42 82 10 19
r.c. Paris 73 A 2968
siret 731 029 682 00010

Paris, le 22 février 1993

Monsieur Mikis THEODORAKIS

MEDEA

Détail du matériel que nous vous renvoyons

CHANTS PIANOS :

- 7 volumes 1 "corrigés"
- 10 complets "non corrigés"
- 1 volume 2 "non corrigé"
- 6 chants pianos 1ère version
- diverses feuilles volantes avec des corrections

MATERIEL D'ORCHESTRE

- 4 partitions d'orchestre

- 1 harmonie : 25 parties instrumentales
- cordes : 76543

CANTO OLIMPICO

Nous profitons de ce transport pour vous renvoyer les partitions chant piano que Barcelone vient de nous renvoyer.
Nous vous renvoyons également la maquette originale du chant piano

ARRIAGA

Plaza Arriaga s/n · Tel 416 35 33 · Fax 416 31 85 · 48005 BILBAO

Mme. Irena Parmenidou
Secrétariat de Monsieur Theodorakis
Fax. 07-301-9236325
ATENAS

Bilbao, 5 Mars 1.993

Chére Irena:

Suite á votre conversation téléphonique de ces derniers jours avec Marilo (secrétaire de Monsieur Iturri), nous vous informons que les partitions des choeurs de "MEDEA" vous sont envoyées par courrier postal recommandé ce jour-même.

C'est l'unique materiel que nous possédons à Bilbao.

Vous en souhaitant bonne reception nous vous prions d'agréer, chére Madame, l'expression de nos cordiales salutations.

Xabier Landaburu
Rélations Publiques

P.S. Veuillez nous confirmer par ratour de Fax votre adresse éxacte á Athenes afin qu'il n'y ait pas d'érraur dans l'envoi du materiel. Merci.

5

ARRIAGA

Mme. Irena Parmenidou
Secreatriat de Monsieur Theodorakis
Fax 07-301-9236325
ATENAS

Bilbao le 8 Mars 1.993

Chere Irena:

Suite à notre fax du 5 Mars dernier nous sommes dans l'attente de votre confirmation d'adresse exacte de votre bureau afin de vous envoyer le matériel des choeurs de "MEDEA" sans risque d'erreur possible.

Avec mes cordiales salutations.

Xabier Landaburu
Relations Publiques

ARRIAGA

Plaza Arriaga s/n - Tel. 416 35 33 - Fax 416 31 85 - 48005 BILBAO

Sr.Dn. Mikis Theodorakis

Bilbao, 12 Marzo 1.993

Querido Mikis:

Ante todo quiero pedirte disculpas por el retraso en mis noticias, pero al menos permíteme que te razone este silencio. El motivo no es otro sino que como tú conoces este teatro, con muy poca gente, tiene la obligación de mantener una programación en primera linea y además atender a las interioridades propias de los cambios políticos que en nuestro Ayuntamiento, y de rebote en otras instituciones, se puedan dar. El hecho es que personalmente te confieso atravieso por un periodo de cansancio que no de falta de iniciativa y de trabajo.

Como muchas veces digo la mayor parte de mi tiempo y y el de mi equipo hay que dedicarlo a defender lo hecho y a defenderse de las envidias que los éxitos, entre ellos por supuesto el de "Medea", se crean en nuestro alrededor.

Por otro lado la tan sonada crisis económica y las ideas geniales de gestión que a cualquier político de nuevo cuño se le puedan ocurrir, obliga a trabajar, más para intentar razonarlas, que para seguir adelante con cualquier proyecto, que evidentemente los hay y entre ellos mantener nuestra colaboración contigo.

Espero - hoy a la mañana he escuchado en un noticiario de radio que has renunciado a tu escaño de parlamentario y te felicito - sepas comprender toda esta larga introducción pero volvamos de nuevo a lo nuestro.

Vamos a tener conversaciones de inmediato con el Festival del teatro Romano de Mèrida para reponer la "Medea".

ARRIAGA
Plaza Arriaga s/n. - Tel. 416 35 33 - Fax 416 3· 85 - 48005 BILBAO

Vamos a insistir con Génova donde Francesco Ernani también ha pasado una temporada difícil, y (en esto sí que tenemos que ser respetuosos, cuidadosos, listos y políticos) intentar llegar de alguna manera al interés que las más altas autoridades de este país puedan tener en el proyecto "Medea". (Representarlo en Madrid, y también la "Electra", etc ...). Yo te prometo ponerme en funcionamiento.

Te envío las partituras del coro (Medea) y espero nos podamos encontrar personalmente para poder charlar de nuestros proyectos.

Recibe tú y toda tu familia y equipo un abrazo mío y del equipo de este teatro; Txema, Xabier, Marilo y demás amigos.

Luis Iturri

MIKIS THEODORAKIS

8

TO: TEATRO ARRIAGA
Mr. Luis ITURRI

Athens, 27.3.93

Dear Luis,

It was a great pleasure for me to receive your letter. I must admit, that I was worried because of your silence for so many months, which was really a problem to me. At least our cooperation was perfect, our relationship friendliest and the result, "MEDEA", was from every viewpoint successful.
But now, after your explanations, I have not questions any more...

I´ve finished the composition of "ELECTRA" (spartito) and I´ve also finished the orchestration of the first part. These days I received an official invitation from Puccini Festival. They want to make the worldpremier there, in July 1994. "MEDEA" is going to be performed twice by Athens Festival on the 6th and 8th of July in Herode Atticus Theatre with the same soloists and direction of Spiros Evangelatos. (It is selfunderstood, that you are invited, if you can come and Havie Landaburu also).

In the meantime I have resigned from my position as a Minister and also as a member of the Parliament. Now I´ve become General Director of the National Symphonic Orchestra and choir, which belong to Radio-TV.
On the 11th of April I´ll conduct my "THIRD SYMPHONY" here in Athens, with the National Symphonic Orchstra and Choir and solist Marcella Hatziano and after that we are going to perform this work on a tour. Maybe one day I´ll be able to come there and perform in Arriaga my oratorial Symphonies with my own symphonic and choral groups. I think, that it is possible, because the greek goverment pays the fees of the musicians and their airtickets. So the only thing left, is Hotel and Restaurant for almost 150-160 people.

I am very glad to read, that you didn´t abandon our common plans about "MEDEA" and "ELECTRA" and I hope, that one day we´ll have the opportunity to meet eachother and discuss about all this.

Many warm greetings to all friends of ARRIAGA.

Your´s,

Mikis

TO : Mr. LANDABURU

Athens, 31.5.93

Dear Mr. Landaburu,
We've sent you following letter of Mr. Theodorakis to Mr. Iturri on the 27th of March.
Since we had no news from you for so long time, I called your office on Friday, but I didn't find out, if you received our fax or not.
Therefor I send it again.
Many greetings from all of us.
Waiting for your answer,

Your's sincerely,

Rena

ΩΔΕΙΟ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

ΙΟΥΝΙΟΣ

16-18-20: Εθνική Λυρική Σκηνή. Οπερα Τζ. Βέρντι: **«Αΐντα».**

24-25: English National Ballet. «Λίμνη των Κύκνων». *Χορογραφία:* Alexander Gorsky και Asaf Messerer. *Μουσική:* Π. Τσαϊκόφσκι.

26: Ρεσιτάλ της μεσοφώνου Marilyn Horne. Συνοδεύει η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών. *Δ/ντής ορχήστρας:* Randall Behr.

27: English National Ballet. «Οι συλφίδες». *Χορογραφία:* Μισέλ Φοκίν. *Μουσική:* Φρ. Σοπέν.

28: English National Ballet. «Οι επτά σιωπές της Σαλώμης». *Χορογραφία:* Ολγα Ρόριζ. *Μουσική:* Αντόνιο Εμιλιάνο. **«Σπουδές»** *Χορογραφίες:* Χάραλντ Λάντερ. *Μουσική:* Κνουντάγκε Ρισάγκερ.

29-30: Φιλαρμονική Ορχήστρα του Λονδίνου: Η συναυλία τίθεται υπό την αιγίδα της Ενωσης Ευρωπαϊκών Φεστιβάλ. *Διευθυντής ορχήστρας:* Ivan Fischer. *Σολίστ:* Λεωνίδας Καβάκος. *Brahms:* Κοντσέρτο για βιολί, συμφωνία Νο1. *Σολίστ:* Steven Isserlis (βιολοντσέλο). *Bartok:* Κοντσέρτο για ορχήστρα. *John Taverner:* The protecting veil (για βιολοντσέλο και έγχορδα).

ΙΟΥΛΙΟΣ

1: Κρατική Ορχήστρα Αθηνών. *Διευθυντής ορχήστας:* Βύρων Φιδετζής. *Σολίστ:* Μαρίνα Κριλοβίτσι (σοπράνο), Παύλος Ράπτης (τενόρος), Χριστόφορος Σταμπόγλης (βαρύτονος). *Συμμετέχει:* η Μεγάλη Χορωδία της Ραδιοφωνίας της Σόφιας. *Διευθυντής Χορωδίας:* Michael Milkov. *Εργα:* Μ. Καλομοίρη, S. Rachmannov.

6-8: Μ. Θεοδωράκη: «Μήδεια». Συμμετέχει η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ και η Χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. *Διευθυντής ορχήστρας:* Λουκάς Καρυτινός. *Σκηνοθεσία:* Σπύρος Ευαγγελάτος.

9: Κρατική Ορχήστρα Αθηνών *Διευθυντής ορχήστρας:* Δημήτρης Χωραφάς. *Σολίστ:* Τζούλια Σουγλάκου (σοπράνο), Μαρίνα Φιδέλη (μέτζο), Βαγγέλης Χατζησίμος (τενόρος), Φραγκίσκος Βουτσίνος (μπάσος). *Εργα:* Λ.Β. Μπετόβεν. Συμφωνία αρ. 9 σε ρε ελ. έργο 125.

13: Συναυλίες Βαγγέλη Παπαθανασίου.

14: Κρατική Ακαδημαϊκή Συμφωνική Ορχήστρα της Ομοσπονδιακής Ρωσίας. *Διευθυντής ορχήστρας:* Fedor Glushchenko. *Σολίστ:* Δημήτρης Σγούρος. *Εργα:* S. Rachmaninov (1873-1943). Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα σε ρε ελ. έργο 30. *Σολίστ:* Δημήτρης Σγούρος (πιάνο). Π. Ι. Τσαϊκόφσκι. (1840-1893). Συμφωνία αρ. 4 σε φα ελασ. έργο 36.

15: Κρατική Ακαδημαϊκή Συμφωνική Ορχήστρα της Ομοσπονδιακής Ρωσίας. *Σολίστ: Μστισλάβ Ροστροπόβιτς. Εργα: Τσαϊκόφσκι, συμφωνία Νο5.* κοντσέρτο για τσέλο.

ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

ΙΟΥΛΙΟΣ

3-4: Νέα Ελληνική Σκηνή και Αρμα: Αριστοφάνη: **«Λυσιστράτη».**

10-11: Εθνικό Θέατρο. Ευριπίδη: **«Μήδεια».**

Εισιτήρια και πληροφορίες για τις παραστάσεις στο Ταμείο Φεστιβάλ Αθηνών, Σταδίου 4, μέσα στη στοά. Καθημερινές: 8.30-14.00. Τηλ.: 3221459 - 3223111-19 (εσωτ. 240).

★ Το πρόγραμμα είναι πιθανόν να υποστεί αλλαγές, γι' αυτό βεβαιωθείτε για κάθε παράσταση πριν από την έκδοση εισιτηρίων. K

"ΚΕΦΑΛΑΙΟ" ΙΟΥΝΙΟΣ 1993

Η Μήδεια απευθύνεται πρώτα και κύρια στο ελληνικό κοινό. Ποιό όμως; Σε όσους διατηρούν τις μουσικές μνήμες της δεκαετίας του ΄60. Υπάρχουν;

Για ποιό λόγο αυτή η επιλεκτική προτίμηση; Γιατί οι άνθρωποι αυτοί, οι νεοέλληνες, που βίωσαν στο πετσί τους τα πάνω και τα κάτω του εθνικού βίου της Ελλάδας, έδειξαν ότι βλέπουν τα πρόσωπά τους σα σε καθρέφτη μέσα στα μουσικά έργα αυτής της κρίσιμης δεκαετίας.

Είναι γνωστός ο ρόλος του Θεοδωράκη σ΄αυτή την περίοδο. ΄Ετσι με αφορμή την παρουσίαση της ΜΗΔΕΙΑΣ και στην Ελλάδα (6 και 8 Ιουλίου στο Ηρώδειο) απευθυνθήκαμε σ΄αυτόν, για να τον ρωτήσουμε σχετικά:

– Συμφωνείτε με τη διαπίστωσή μας, πως η ΜΗΔΕΙΑ σας απευθύνεται πρώτα και κύρια στο ελληνικό κοινό;

Μ.Θ. Συμφωνώ, κάνοντας την προσθήκη, πως όταν λέμε ελληνικό κοινό, εννοούμε ασφαλώς όσους έχουν μνήμη. Αυτούς που συνειδητά συμμετείχαν στα μουσικά δρώμενα της δεκαετίας του ΄60 και όσους στη συνέχεια ακούγοντας εκείνες τις μουσικές δεν ξέκοψαν από την ελληνική μουσική, όπως εμείς τη συλλάβαμε και στη συνέχεια την πραγματοποιήσαμε.

– Μιλάτε για τα τραγούδια;

Μ.Θ. Βασικά και κύρια γι΄αυτά. Δηλαδή μιλώ για τη Μελωδία, το Μέλος, που πιστεύω, πως εκφράζει την ουσία της Μουσικής...

– Κάθε μουσικής;

Μ.Θ. Ασφαλώς κάθε μουσικής... Βέβαια στο δημοτικό, στο λαϊκό και στο έντεχνο λαϊκό τραγούδι η σημασία του Μέλους είναι προφανής. ΄Ομως ακόμα και μέσα στις πλέον πολύπλοκες μουσικές φόρμες, όπως η Φούγκα, η Σονάτα, η Συμφωνία, το Ορατόριο κ.λ.π. που αποτελούν ηχητικές κατασκευές, το στοιχείο που είναι αποφασιστικό για το αν θα μείνουν "κατασκευές" ή θα έχουν φύσημα ζωής, πνοή αθανασίας, είναι η ύπαρξη ή όχι του πρωτόγνωρου, του γεννεσιουργού Μέλους. Στην περίπτωση αυτή το Μέλος επενεργεί σαν σπόρος-σπέρμα, που εμπεριέχει και δίνει ζωή.

- Κάτω απ΄αυτό το πρίσμα μπορείτε να μας πείτε, ποιά ήταν η σημασία της μουσικής κίνησης της δεκαετίας του ΄60 στην Ελλάδα;

Μ.Θ. Η σημασία της υπήρξε το γεγονός ότι συνέβη σε μια εποχή που η Λόγια, η ΄Εντεχνη Μουσική είχε κυριαρχηθεί από τα αδιέξοδα των "κατασκευαστών". Από την άλλη πλευρά, την πλευρά του τραγουδιού, η πρωτοεμφανισθείσα μαζική εμπορευματοποίηση το υποβίβαζε σε καταναλωτικό προϊόν κατωτάτης μορφής και περιεχομένου. Τότε με τα τραγούδια μας δείξαμε στον κόσμο, ότι υπάρχει έμπνευση, ότι το Μέλος ΖΕΙ. Από κει και πέρα άρχισε μια άλλη διαδικασία με στόχο τη δημιουργία έντεχνων μουσικών έργων...

- Για ποιό λόγο;

Μ.Θ. Μα γιατί το τραγούδι -το αληθινό, το πηγαίο- ανταποκρίνεται και εκφράζει τον συναισθηματικό κόσμο του σύγχρονου ανθρώπου. ΄Ομως ο άνθρωπος δεν είναι μόνο συναίσθημα. Είναι και "λογική". Είναι και "φαντασία". Δεν του φτάνει μόνο το <u>απλό</u>, έστω κι αν αυτό είναι η βάση για την ψυχική του έκφραση και ισορροπία. Θέλει και το πολύπλοκο, το σύνθετο... Εξ ου και η λέξη <u>Σύνθεση</u>. Θέλει και τη σύνθεση. Στη μουσική η σύνθεση αυτή εκφράζεται με τη Φόρμα. Η Φόρμα πάλι "χτίζεται" με διάφορα ηχητικά "υλικά", την Αρμονία, την Αντίστιξη κ.λ.π.

- Ποιές οι διαφορές της δυτικότροπης -της ευρωπαϊκής βασικάσύνθεσης απ΄αυτό που επιχειρήσατε σεις στην Ελλάδα;

Μ.Θ. Οι διαφορές μας εστιάζονται μόνο στη σύγχρονη περίοδο, που όπως είπαμε, η έλλειψη Μέλους, δηλαδή ουσιαστικά η έλλειψη μουσικής έμπνευσης, οδήγησε την Λόγια Μουσική της εποχής μας σε αδιέξοδα κι από κει στην ξηρασία και στην κρίση. Ονόμασαν μόνοι τους, Πρωτοπορία και Σύγχρονη Μουσική τη διαιώνιση της παρακμής όπως αυτή εκφράστηκε στο τελευταίο στάδιο της γερμανικής μουσικής, δηλαδή στη Σχολή της Βιέννης (αρχές του αιώνα μας). ΄Ετσι γέμισε ο κόσμος με ηχητικές κατασκευές, που όπως ήταν φυσικό, τελικά κούρασαν και ουσιαστικά ξεχάστηκαν.

Αντιθέτως δεν έχουμε καμμιά διαφορά με όσα έργα Λόγιας-΄Εντεχνης Μουσικής συνδυάζουν την έμπνευση με την κατασκευή, το περιεχόμενο με τη φόρμα, την συνύπαρξη Μέλους και μουσικών αναπτύξεων.

΄Ομως τα έργα αυτά -που τα θαυμάζουμε- δεν είναι δικά μας. Εμείς έχουμε τα δημοτικά και τα λαϊκά μας τραγούδια. Αυτά εκφράζουν τον Νεοέλληνα 100%. Από κει και πέρα ήταν χρέος δικό μας να του προσφέρουμε πιο σύνθετα μουσικά έργα, που να τον εκφράζουν...

- Το πετύχατε;

Μ.Θ. Το πρώτο βήμα έγινε με τη συνειδητή επιλογή από μέρους μας <u>λόγιων ποιημάτων</u> με σκοπό να γίνουν λαϊκά τραγούδια, δηλαδή να βρουν απήχηση στο μεγάλο ανώνυμο κοινό...

- Μήπως γι΄αυτό ονομάσατε την προσπάθειά σας ΄Εντεχνη-Λαϊκή Μουσική;

Μ.Θ. Βασικά γι΄αυτό. ΄Ομως δεν ήταν αρκετό. ΄Επρεπε να προχωρήσω...

- Προς ποια κατεύθυνση;

Μ.Θ. Της φόρμας... της Σύνθεσης...

- Πώς έγινε αυτό;

Μ.Θ. Ο <u>κύκλος τραγουδιών</u>, που καθιέρωσα με τον ΕΠΙΤΑΦΙΟ, ήταν μια πρώτη μορφή Φόρμας. Ακολούθησαν και άλλοι, όπως το ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΙΑ, ΕΠΙΦΑΝΙΑ, ΛΙΠΟΤΑΚΤΕΣ κ.λ.π. για να καθιερωθεί.

- ΄Ολα αυτά όμως βρίσκονται μέσα στο ύφος και το ήθος της λαϊκής μουσικής.

Μ.Θ. Ακριβώς... Βασικά ένας λαϊκός τραγουδιστής με συνοδεία ολιγομελή λαϊκή ορχήστρα.

- Πότε ξανοιχτήκατε, ας πούμε, προς τα νερά της συμφωνικής μουσικής, στα πλαίσια πάντοτε του έντεχνου λαϊκού τραγουδιού;

Μ.Θ. Με το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ...

- Που το συνθέσατε στα 1960, όμως το παρουσιάσατε τελικά στα 1964... Γιατί;

Μ.Θ. Ο βασικός λόγος ήταν οι δισταγμοί μου για τη χρήση τόσο της συμφωνικής ορχήστρας όσο και της χορωδίας.

- Γιατί;

Μ.Θ. Μα γιατί το πλατύ ελληνικό κοινό θεωρεί ξένα προς την ευαισθησία του αυτά τα μουσικά υλικά. Επί πολλούς αιώνες στις εκκλησίες δεν άκουγε παρά μόνο ανδρικές φωνές -χωρίς οργανική συνοδεία- ενώ στα πανηγύρια και στα γλέντια εκτός από τους τραγουδιστές δεν άκουγε παρά μόνο τα γνωστά δημοτικά και λαϊκά όργανα... Χορωδιακά σύνολα υπήρχαν μόνο σε λίγες περιοχές, όπως λ.χ. στην ΄Ηπειρο. ΄Ομως κι αυτά βασισμένα στις δικές του γηγενείς αρμονίες...

- Πώς οδηγηθήκατε στη σύνθεση του ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ;

Μ.Θ. Κατ΄αρχήν υπήρχε το Ποίημα... ΄Οταν μου έστειλε ο Οδυσσέας Ελύτης το Φθινόπωρο του 1960 στο Παρίσι το φρεσκοτυπωμένο βιβλίο του, θυμάμαι, ότι μέσα σε ελάχιστο χρόνο έκανα τις επιλογές μου και στη συνέχεια μελοποίησα τα κομμάτια αυτά. Που σημαίνει, ότι η προηγούμενη θητεία μου στη συμφωνική μουσική έβρισκε τώρα ένα καινούριο κόσμο για να εκδηλωθεί: τον ελληνικό. Μετά τον Ρίτσο, τον Σεφέρη, τον Γκάτσο, τον Χριστοδούλου, τον Λειβαδίτη και τον Γιάννη Θεοδωράκη, βρέθηκα μπροστά σ΄αυτό που ονόμασα Βίβλο του ελληνικού λαού και που σαν μορφή αλλά και σαν περιεχόμενο ξεπερνούσε όλα όσα είχα κάνει ως τότε στον τομέα του τραγουδιού...

- Με άλλα λόγια είχατε φόβους, ότι το κοινό που αρχίσατε να δημιουργείτε με τους κύκλους τραγουδιών εκείνης της εποχής και που γνωρίζουμε, ότι μεγάλωνε καθημερινά, για ν΄αγκαλιάσει σε χρόνο ρεκόρ όλη την Ελλάδα, θα "κλωτσούσε";

Μ.Θ. Αυτό δεν το σκεφτόμουν... Κυρίως το πρόβλημα βρισκόταν μέσα μου. Είχα αποφασίσει τότε, ότι θα μπορούσα να ακολουθήσω ένα διπλό-παράλληλο δρόμο. Απ΄τη μια τα τραγούδια. Απ΄την άλλη τα συμφωνικά έργα...

- ΄Εως τότε πόσα και ποιά είχατε συνθέσει; Ποιά είναι τα κυριώτερα;

Μ.Θ. Κατά την "αθηναϊκή" περίοδο (1945-53) αναφέρω την ΠΡΩΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ και το ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ. Κατά την "παρισινή" (1954-60) την ΠΡΩΤΗ, ΔΕΥΤΕΡΗ και ΤΡΙΤΗ Σουίτα για ορχήστρα, το Κοντσέρτο για πιάνο, το μπαλλέτο ΑΝΤΙΓΟΝΗ και τη μουσική για την τραγωδία ΦΟΙΝΙΣΣΕΣ.

- Και σχεδιάζατε λοιπόν να συνεχίσετε... ΄Ομως κάτι τέτοιο δεν θα δίχαζε την προσωπικότητά σας;

Μ.Θ. Στην ουσία δεν θα ήμουν ένας αλλά δύο άνθρωποι: Για τα τραγούδια 100% έλληνας. Για τα συμφωνικά...φράγκος. Το πολύ φραγκοέλληνας... ΄Ομως δεν μπορούσα να κάνω αλλοιώς. ΄Αλλωστε ειδικά στον τομέα της Λόγιας Τέχνης, γενικώς, τί είμαστε στο βάθος; ΄Η μάλλον ποιά είναι τα επιτεύγματά μας; Φραγκοελληνικά. Εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις.

- Με άλλα λόγια το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ λειτούργησε στο βάθος σαν μια πρόκληση; Μπορούμε να το πούμε αυτό;

Μ.Θ. Ασφαλώς...

13

- Έτσι λοιπόν μπορεί να εξηγηθεί η μεγάλη χρονική απόσταση, που χωρίζει τη γέννεση του έργου από την παρουσίασή του.

Μ.Θ. Ίσως κι εγώ δεν ήμουν ακόμα ώριμος για ένα τέτοιο άλμα. Ψηλαφούσα, έψαχνα, δίσταζα... Γι΄αυτό και τελικά η παρτιτούρα μου (το μουσικό κείμενο), θά ΄λεγε κανείς στιγμές-στιγμές, ότι είναι μισοτελειωμένη... Π.χ. πώς έπρεπε να μεταχειριστώ τα βιολιά και γενικά τα συμφωνικά όργανα, για να μην "ενοχλήσουν", να μην αποπροσανατολίσουν τον μέσο έλληνα ακροατή;

- Τελικά το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ παρουσιάστηκε. Τί έγινε από κει και πέρα;

Μ.Θ. Το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ είχε λαϊκή απήχηση. Δηλαδή τουλάχιστον όσοι αγαπούσαν τη μουσική που είχα γράψει ώς τότε, το αποδέχθηκαν, θα μου επιτραπεί να πω, με ενθουσιασμό... Φοβάμαι όμως πολύ, ότι αυτή η άνετη και απροσδόκητη για πολλούς αποδοχή του έθεσε σε δεύτερη μοίρα το μείζον γεγονός, το κύριο επίτευγμα : το γεγονός ότι μπορούσαμε να χρησιμοποιούμε τα υλικά και τις τεχνικές των φράγκων παραμένοντας 100% έλληνες. Το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ ήταν τελικά ένα ελληνικό συμφωνικό έργο με λαϊκά στοιχεία (λαϊκός τραγουδιστής και ορχήστρα).

- Γιατί το ονομάσατε ΜΕΤΑΣΥΜΦΩΝΙΚΟ;

Μ.Θ. Για να το ξεχωρίσω από την παραδοσιακή ευρωπαΐζουσα συμφωνική μουσική.

- Ένα συμφωνικό ή μετασυμφωνικό ελληνικό έργο, που έγινε αποδεκτό από ένα λαό ξένο προς τη συμφωνική μουσική...

Μ.Θ. Ξένο, λόγω των παραδόσεών μας. Για να φτάσουμε να κάνουμε δικά μας τα αριστουργήματα της Ευρωπαϊκής συμφωνικής μουσικής, θα χρειαστούν πολλά χρόνια συστηματικής μουσικής παιδείας...

- Εσείς όμως θελήσατε να δημιουργήσετε ένα νέο είδος ελληνικής συμφωνικής τέχνης... Αλλά σε τί διαφέρει το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ από τα έργα των άλλων ελλήνων συνθετών από την Εθνική Σχολή έως σήμερα;

Μ.Θ. Νομίζω, ότι θα έπρεπε να μας προβληματίσει η απήχηση των μεν και του δε στο ευρύ κοινό.

- Το ευρύ κοινό είναι γνώμονας;

Μ.Θ. Αναφέρομαι στο ενημερωμένο, το συμπάσχον, το άξιον του ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ... Όπως υπήρξε το κοινό της δεκαετίας του ΄60...

- Άς δούμε λοιπόν τις διαφορές στην απήχηση.

Μ.Θ. Εδώ θα έλεγα μόνο ότι ανεξάρτητα από το βαθμό της εκτίμησης προς τα ελληνικά συμφωνικά έργα, ένα είναι γεγονός: ότι το κοινό δεν ταυτίζεται μαζί τους.

\- Πράγμα που συμβαίνει με το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ;

Μ.Θ. Πράγμα που συνέβαινε και συμβαίνει με τα πηγαία τραγούδια και που συνέβη και με το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ.

\- Δηλαδή θέλετε να πείτε, ότι το ελληνικό κοινό βρέθηκε μπροστά σε μια Λαϊκή Συμφωνική Μουσική και την αποδέχθηκε.

Μ.Θ. Τη Μετασυμφωνική... Που δεν είναι μόνο τα συμφωνικά όργανα και οι συμφωνικές τεχνικές και φόρμες αλλά και τα εξής στοιχεία:

α) Η ποίηση (και ποιά ποίηση!). Μια ποίηση, που από τον Ερωτόκριτο, τον Σολωμό, τον Κάλβο, τον Καβάφη, τον Παλαμά και τον Καρυωτάκη ακολουθεί τη "Λόγια" πορεία της παίρνοντας απ΄τους Φράγκους ό,τι της ήταν αυστηρά ωφέλιμο, χωρίς να αφήνει να την αλλοιώσουν και να την βλάψουν. Ενώ παράλληλα έμεινε <u>πάντοτε</u> άγρυπνη και ευαίσθητη σε όλες τις διακυμάνσεις της ελληνικής ψυχής του ελληνικού έθνους...

β) Το έντεχνο λαϊκό τραγούδι, που ερμηνεύεται με τους οικείους ήχους του λαϊκού τραγουδιστή και των λαϊκών οργάνων

γ) Η μελωδική ανάπτυξη (στα μέρη του ψάλτη) έχει τις ρίζες της στις ελληνικές μελωδικές μνήμες.

\- Σας υπενθυμίζω, ότι μιλάμε για τη ΜΗΔΕΙΑ και ότι -φευ- υπάρχουν τα γνωστά όρια σε μια δημοσιογραφική συνέντευξη...

Μ.Θ. Από το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ έως την επικείμενη παρουσίαση της ΜΗΔΕΙΑΣ κλείνουν 39 χρόνια... Αν επέμεινα τόσο στο παρελθόν, είναι για να δείξω στους συμπατριώτες μου, ότι προσπάθησα απ΄την πρώτη στιγμή που πρωτογνώρισα τη συμφωνική μουσική , απ΄τη μια μεριά να την κατακτήσω και να την αφομοιώσω πλήρως, ακόμα και να την υπηρετήσω κι απ΄την άλλη, παίρνοντας όσα στοιχεία θεωρώ αφομοιώσιμα, να δημιουργήσω ένα μουσικό έργο καθαρά ελληνικό, πέραν των τραγουδιών μου...

\- Το πετύχατε;

Μ.Θ. Αυτό δεν θα το πω εγώ... Μπορώ όμως να σας διαβεβαιώσω, ότι προσπάθησα με όλες μου τις δυνάμεις.

\- Τις Συμφωνίες σας, όπως λ.χ. την ΤΡΙΤΗ, που παρακολουθήσαμε προσφάτως, πού τις κατατάσσετε;

- Την προσεχή Τρίτη 6 Ιουλίου γίνεται η ελληνική πρεμιέρα της ΜΗΔΕΙΑΣ σας, στο Ηρώδειο. Πρόκειται για μια Όπερα, άς πούμε κλασσικής μορφής ή κάποια προσπάθεια συνέχισης του δρόμου, που χαράξατε από το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ, για τη δημιουργία ενός σύγχρονου ελληνικού έργου; Κι αν είναι έτσι, πού απευθύνεστε; Στους λίγους ή στους πολλούς; Με άλλα λόγια, πού βρίσκεται σήμερα το όραμά σας για μια ΜΟΥΣΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΑΖΕΣ;

Μ.Θ. Από την άποψη της φόρμας, της μορφής, αν λάβει κανείς υπ όψη του, πως το υλικό που χρησιμοποιώ στη ΜΗΔΕΙΑ είναι οι λυρικές φωνές, η συμφωνική ορχήστρα και η χορωδία και φυσικά όλη η μουσική-συνθετική τεχνολογία της δυτικής (ευρωπαϊκής) μουσικής, θα μπορούσε να κατατάξει το έργο σ΄αυτό το είδος, που συμβατικά το ονομάζουμε όπερα .

Στην ουσία όμως πρόκειται για μια μελοποιημένη ποίηση, μια μελοποιημένη τραγωδία.

Η διαφορές του απ΄το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ, το ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ ή το CANTO GENERAL είναι ότι πιο πέρα απ΄την ποίηση υπάρχει το δράμα, τα πρόσωπα και οι συγκρούσεις.

Ώστε θα απαντούσα θετικά στην ερώτηση, αν συνεχίζω τον δρόμο του ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ. Άλλωστε και στις δύο περιπτώσεις η ποίηση είναι ελληνική. Και δεν θα πρέπει να ξεχνάμε δύο κορυφαία μέσα στο έργο μου έργα, την ΤΡΙΤΗ και ΕΒΔΟΜΗ Συμφωνία μου σε ποίηση Ελύτη και Ρίτσου αντίστοιχα, που μπορεί τώρα να θεωρηθούν μεταβατικοί σταθμοί προς τον ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ και τη ΜΗΔΕΙΑ, τις δύο πρώτες Λυρικές Τραγωδίες μου.

Είναι λοιπόν αυτονόητο, ότι η προσπάθειά μου για τη δημιουργία μιας σύγχρονης ελληνικής μουσικής συνεχίζεται.

Όσο για το πού απευθύνομαι, η απάντηση είναι, πως δεν εγκατέλειψα ούτε στιγμή τον στόχο που έθεσα εξ αρχής: Με ενδιέφερε κατ΄αρχήν ο νεοέλληνας, ανεξάρτητα αν τα φαινόμενα μας οδηγούν στη διαπίστωση πως το αλλοτινό κοινό του ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ και του ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ έχει δώσει τη θέση του σε καταναλωτές μουσικών προϊόντων αμφιβόλου ποιότητος.

Θέλω να πιστεύω, ότι υπάρχουν πάντα, κλεισμένοι στον

σιωπή τους οι λάτρεις της ελληνικής ποίησης και της ελληνικής μουσικής, που θ΄αγκαλιάσουν τη ΜΗΔΕΙΑ, όπως έκαναν με τις άλλες κορυφαίες συνθέσεις μου, γιατί θα νοιώσουν, ότι τους εκφράζει. Ιδιαίτερα σήμερα...

Η λέξη ΄Οπερα σας εκφράζει;

Μ.Θ. Η λέξη ΄Οπερα έχει καταντήσει συμβατικός όρος. Εννοούμε τραγουδιστές και φωνητικά σύνολα με συνοδεία ορχήστρας σε θεατρική μορφή και σκηνική παρουσία. Μην ξεχνάμε όμως, ότι πολλοί κορυφαίοι συνθέτες έχουν χαρακτηρίσει τις όπερές τους "Λυρικό Δράμα". Εγώ την χαρακτηρίζω "Λυρική Τραγωδία".

– Πώς αποφασίσατε τη στροφή σας προς τις τραγωδίες;

Μ.Θ. Ανήκω στη γενιά που γαλουχήθηκε με τα κλασσικά κείμενα και ιδιαίτερα τα θεατρικά. Αργότερα κλήθηκα να γράψω σκηνική μουσική για το ανέβασμα έργων αρχαίου δράματος. ΄Οπως γνωρίζετε, σ΄αυτές τις περιπτώσεις η μουσική υπόκρουση περιορίζεται βασικά στα ΧΟΡΙΚΑ... Από τότε (1960) μου μπήκε η ιδέα για την επέκταση της μελοποίησης και στο υπόλοιπο κείμενο.

Χωρίς να θέλω να υπεισέλθω σε επιστημονικά θέματα γλωσσολογίας, πιστεύω στη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας; Τα νεοελληνικά είναι η φυσική εξέλιξη ενός ζωντανού οργανισμού, όπως είναι η ανθρώπινη γλώσσα. Για να μην αναφερθώ στην πληθώρα των λέξεων που έχουν παραμείνει ατόφιες. ΄Αλλες έχουν αλλάξει νόημα, ενώ πολλές διατηρούν την παλιά σημασία τους. ΄Ομως υπάρχει ακόμα η "μουσική" της γλώσσας, τα σύμφωνα, τα φωνήεντα, οι δίφθογγοι που προσδιορίζει το Μέλος. Το ελληνικό μέλος. Αυτό το ίδιο, που προσδιορίζει τους βυζαντινούς ύμνους και τα δημοτικά μας τραγούδια.

Θα έλεγα ακόμα, ότι τις τραγωδίες, όπως τις είδαμε και τις ακούσαμε στην Επίδαυρο και στο Ηρώδειο, στη νεοελληνική γλώσσα όμως με τις αρχαίες ενδυμασίες και σκηνικά, σιγά-σιγά τις αφομοιώσαμε, ώστε να γίνουν έργα νεοελληνικά. Γιατί; Πιστεύω, ότι το τραγικό στοιχείο, οι τραγικοί ήρωες (αλλά και οι χαρακτήρες του Αριστοφάνη) βρίσκονται κάπου μέσα στα βάθη της συλλογικής μας μνήμης. ΄Ετσι δεν μπορώ να φανταστώ, πως ένας ξένος μπορεί να έχει την ίδια με μένα σχέση με τον Οιδίποδα, την Ηλέκτρα, τη Μήδεια, την Αντιγόνη ή τον Κρέοντα.

- Ποιά σχέση δηλαδή;

Μ.Θ. Δουλεύοντας κατ΄αρχήν επάνω στο κείμενο του Ευριπίδη, βυθιζόμουν αργά-αργά σ΄ένα νέο κόσμο για μένα. Βλέπετε, αυτή τη φορά δεν επρόκειτο να γράψω σκηνική μουσική μόνο για τα Χορικά, αλλά πρώτον μένοντας πιστός στο νόημα να το μεταφέρω με όσο γινότανε περισσότερο λυρικό-μουσικό τρόπο, προκειμένου δεύτερον να ανακαλύψω τη μουσική των νοημάτων, των χαρακτήρων και των συγκρούσεων. Βρέθηκα έτσι σ΄ένα κόσμο σκιών, που περίμεναν το φως της μουσικής, γιανα ζωντανέψουν.

Εδώ το Μέλος θα πρέπει να ακολουθεί πιστά όλες τις ψυχικές διακυμάνσεις των ηρώων, εκφράζοντας αυτό που δεν μπορεί να εκφραστεί ούτε με το λόγο ούτε με την έκφραση ή την κίνηση.

- Το υπερβατικό μήπως...

Μ.Θ. Είναι γνωστό, ότι η μουσική απευθύνεται στις μυστικές περιοχές του ανθρώπινου "είναι". Σε κείνες που βρίσκονται πέραν του επιστητού, του λογικού.

- Στο παράλογο;

Μ.Θ. ΄Οχι, στο υπερλογικό. Κι αυτό αποτελεί πράγματι υπέρβαση... Είναι όμως μια υπέρβαση γήινη -όσο γήινος είναι ο ήχος. Δηλαδή στηρίζεται πάνω σ΄ένα "υλικό", που ο συνθέτης καλείται να του δώσει μια πραγματική υπερβατική αποστολή : να γίνει έκφραση ψυχής παρακολουθώντας το μυθικό κόσμο που δημιουργεί ο ποιητής με τη γνώση, την ευαισθησία και τη φαντασία του πλάθοντας χαρακτήρες, εφευρίσκοντας συγκρούσεις, οδηγώντας σε αδιέξοδα κι από κει σε τραγικές λύσεις, έως ότου συντελεσθεί η Κάθαρση.

- Πόσον καιρό δουλέψατε πάνω στη δική σας ΜΗΔΕΙΑ;

Μ.Θ. ΄Αρχισα τη μετάφραση το φθινόπωρο του 1988 στην Αμβέρσα, όπου βρισκόμουν για περιοδείες στο Βέλγιο και στην Ολλανδία. Από την ΄Ανοιξη του 1989 άρχισε η μουσική σύνθεση στο Παρίσι, στην Αθήνα και στο Βραχάτι.
Δούλεψα πολύ, σχεδόν 18 μήνες, γιατί δεν θέλησα να κόψω ούτε μία λέξη από το κείμενο του Ευριπίδη. ΄Οταν όμως το Νοέμβριο του 1990 ήρθε η ώρα της παρουσίασης στην ΄Οπερα του Μπιλμπάο. διαπιστώσαμε, ότι αν παιζόταν το έργο ως είχε, θα διαρκούσε πάνω από πέντε ώρες.

- Τελικά πόσο έμεινε;

Μ.Θ. Στο Μπιλμπάο τρεις ώρες παρά ένα τέταρτο και τώρα στο Ηρώδειο -λόγω των ειδικών συνθηκών με τις άβολες θέσεις- σκεφθήκαμε, ότι δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δύο ώρες.

- Σφαγή...

Μ.Θ. Χειρότερη από κείνη της ΜΗΔΕΙΑΣ... Πρέπει όμως να πω, ότι τα κοψίματα έγιναν έτσι ώστε να μη θιγεί ο μύθος κι ακόμα να συμπεριληφθούν κατά το δυνατόν μουσικά στοιχεία...

- Πείτε μας για τους συντελεστές της παράστασης.

Μ.Θ. Θεωρώ τον εαυτό μου τυχερό, γιατί όλοι οι βασικοί συνεργάτες στη ΜΗΔΕΙΑ διαθέτουν ταλέντο, ισχυρή προσωπικότητα και απόλυτη γνώση της δουλειάς τους. Άλλωστε είναι όλοι τους πασίγνωστοι και καταξιωμένοι. Ο Σπύρος Ευαγγελάτος, σκηνοθέτης, ο Λουκάς Καρυτινός, διευθυντής ορχήστρας, ο Γιώργος Πάτσας, σκηνογράφος, η Φανή Παλαμήδη, διευθύντρια χορωδίας. Από την πλευρά των πρωταγωνιστών συνεργάζονται οι: Κατερίνα Οικονόμου Μήδεια, ο Ζάχος Τερζάκης Ιάσων, ο Φραγκίσκος Βουτσίνος Κρέων, ο Ανδρέας Κουλουμπής Αιγεύς, ο Σταμάτης Μπερής Αγγελιαφόρος, η Αλεξάνδρα Παπατζιάκου Κορυφαία και η Μαρία Μαρκέτου Τροφός.

- Ποιός είναι ο πρώτος απολογισμός από τη θητεία σας στη Γενική Διεύθυνση Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ, ποιές οι δυσκολίες και ποιές οι προοπτικές;

Μ.Θ. Νομίζω, ότι οι πρώτοι τρεις μήνες υπήρξαν θεαματικοί από την άποψη προσφοράς έργου απ΄όλα τα Σύνολα. Μετά την πρώτη παρουσίαση στο ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, τόσο η ΕΘΝΙΚΗ και η ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ όσο και η ΧΟΡΩΔΙΑ, δούλεψαν με πρωτοφανείς ρυθμούς (600 ώρες εργασίας κατά μέσον όρο), για να παρουσιάσουν πολλά προγράμματα μέσα κι έξω από την Ελλάδα.

Αυτή τη στιγμή η ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ συμμετέχει στην παρουσίαση της ΜΗΔΕΙΑΣ, ενώ η ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ετοιμάζεται για την πρώτη εξόρμησή της στην Ελληνική Επαρχία. Παράλληλα μπήκαν μπροστά τα Μικρά Σύνολα, που ήδη έχουν αρχίσει τις συναυλίες τους

Όσο για τα προβλήματα, θα σημείωνα εδώ το κυριώτερο ή μάλλον το μοναδικό: Τον ξεπερασμένο ελιτισμό, που κάνει μερικούς

να εξακολουθούν να πιστεύουν, ότι μόνο η καθαρώς φράγκικη μουσική είναι άξια λόγου, περιφρονώντας όχι μόνο την ελληνική μουσική αλλά και την καλή μουσική στο σύνολό της. Επομένως η ελληνοποίηση παραμένει ο κύριος στόχος των προσπαθειών μου. Και από την πλευρά του προγράμματος και από την πλευρά των συνεργατών και των μουσικών στελεχών.

Ραδιόφ. Γιάννη Φλέσσου (Κινηματογράφο ?.?)
ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΣ

— Την προσεχή Τετάρτη 6 Ιουλίου γίνεται η ελληνική πρεμιέρα της ΜΗΔΕΙΑΣ σας, στο Ηρώδειο. Πρόκειται για μια "Όπερα" ας πούμε κλασικής μορφής ή κάποια προσπάθεια συνέχισης του δρόμου που χαράξατε από το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ, για τη δημιουργία ενός σύγχρονου ελληνικού έργου; Κι αν είναι έτσι που απευθύνεται; Στους λίγους ή στους πολλούς; Με άλλα λόγια που βρίσκεται σήμερα το όραμά σας για μια ΜΟΥΣΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΑΖΕΣ.

— Από την άποψη της φόρμας, της μορφής, θα έλεγα πως το "υλικό" που χρησιμοποιώ στη ΜΗΔΕΙΑ είναι οι λυρικές φωνές η συμφωνική ορχήστρα και η χορωδία και φυσικά όλη η μουσική–συνθετική τεχνολογία της δυτικής (ευρωπαϊκής) μουσικής θα μπορούσε κανείς να κατατάξει το έργο στο είδος που συμβατικά το ονομάζουμε "όπερα". Στην ουσία όμως πρόκειται για μια μελοποιημένη ποίηση, μια μελοποιημένη τραγωδία.
Η διαφορά του από το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ, το ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ ή το CANTO GENERAL είναι ότι πιο πέρα από την ποίηση υπάρχει το δράμα, τα πρόσωπα και οι συγκρούσεις.
Ώστε θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν εξέλιξη ότι συνεχίζω το δρόμο του ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ. Άλλωστε και στις δύο περιπτώσεις η ποίηση είναι Ελληνική. Και δεν θα πρέπει να ξεχνάμε δύο κορυφαία μέσα στο έργο μου έργα την ΤΡΙΤΗ και ΕΒΔΟΜΗ

Συμφωνικής μου στήν ποίηση Ἐλύτη καί Ρίτσου, ἀντίστοιχα, πού μποροῦν τώρα νά θεωρηθοῦν σάν μεταβατικοί σταθμοί πρός τήν ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ καί τή ΜΗΔΕΙΑ, τίς δύο πρῶτες Λυρικές Τραγωδίες μου. Ἔτσι καί βέβαια ἡ προσπάθειά μου γιά τή δημιουργία μιᾶς σύγχρονης ἑλληνικῆς μουσικῆς συνεχίζεται.

Ὅσο γιά τό πού ἀπευθύνομαι, ἡ ἀπάντηση εἶναι πώς δέν ἐγκατέλειψα οὔτε στιγμή τό στόχο πού ἔθεσα ἐξ ἀρχῆς: Ν'ἐπηρεάσει κατ'ἀρχήν τό νεοέλληνα ἀνεξάρτητα ἀπό τά φαινόμενα πού ὁδηγοῦν στή διαπίστωση πώς τό σημερινό κοινό τοῦ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ καί τοῦ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ ἔχει δώσει τή θέση του στό καταναλωτές μουσικῶν προϊόντων ἀμφιβόλου ποιότητος.

Θέλω νά πιστεύω ὅτι ὑπάρχουν πάντα κρυμμένοι, στή σιωπή τους οἱ λάτρεις τῆς ἑλληνικῆς ποίησης καί τῆς ἑλληνικῆς Μουσικῆς, πού θ'ἀγκαλιάσουν τή ΜΗΔΕΙΑ, ὅπως ἔκαναν μέ τίς ἄλλες κορυφαῖες συνθέσεις μου, γιατί τούς ἐκφράζει. Ἰδιαίτερα σήμερα...

— Πεῖτε μας κάτι γιά τούς συντελεστές τῆς παράστασης.

— Θεωρῶ τόν ἑαυτό μου τυχερό γιατί ὅλοι οἱ βασικοί συνεργάτες τῆς ΜΗΔΕΙΑ διαθέτουν ταυτόχρονα ἰσχυρή προσωπικότητα καί αἰσθητική γνώση τῆς δουλειᾶς τους. Ἄλλωστε εἶναι ὅλοι τους πασίγνωστοι καί καταξιωμένοι. Ὁ Σπύρος Εὐαγγελάτος, σκηνοθέτης, ὁ Λουκάς Καρυτινός, διευθυντής ὀρχήστρας, ὁ Πάτσας σκηνογράφος, ἡ Φανή [illegible], [illegible]

-3-

ὁ .... φωτισμός!... Ἀπό τίς νεώτερες οἱ

πρωταγωνιστικοί συνεργάζονται οἱ

Κατερίνα Οἰκονόμου, Μπίζιου, Ζάχος Τερζάκης, Ἰάσων

Φραγκίσκος Βουτσάς, Κέλων, Ἀννα Κοκκινάκη, Αγγελίας

... Μπάτσης, Αργυρόπουλος - Αλ. Παπαστρατίου, Καρυζάκη

καί ἡ Μαρκούς Τρέτη

— Ποιός εἶναι ὁ τρόπος αντιμετώπισης καί οἱ θυσίες σας σάν Γεν. Διευθ. Μουσικῶν Συνόλων τῆς ΕΡΤ ποιές οἱ δυσκολίες καί ποιές οἱ προοπτικές.

— Νομίζω οἱ αὐτοί τρεῖς μῆνες ὑπῆρξαν θεαματικοί ἀπό ἄποψη προσφερομένου ἔργου ἀπό ὅλα τά Σύνολα. Μετά ἀπό τήν παρουσίαση στό ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ τόσο ἡ ΕΘΝΙΚΗ καί ἡ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ὀρχήστρα ὅσο καί Χορωδία δούλεψαν μέ πρωτοφανή ἐνθουσιασμό (ὅσο ὧρες ἐργασίας κατά μέσον ὅρο) για νά παρουσιάσουν πολλά προγράμματα μέσα καί ἔξω ἀπό τήν Ἑλλάδα.

Αὐτή τή στιγμή ἡ ΕΘΝΙΚΗ συμμετέχει στήν παρουσίαση τῆς ΜΗΔΕΙΑΣ, ἐνῶ ἡ ΟΡΧ. Σύγχρονης Μουσικῆς ἑτοιμάζεται γιά τήν πρώτη ἐμφάνιση στήν Βορ. Ἐπαρχία. Παράλληλα ἐπίσης μπροστά τά Μικρά Σύνολα πού ἤδη ἔχουν ἀρχίσει τίς συναυλίες τους.

Ὅσο γιά τά προβλήματα θά σημειώσω ἐδῶ τό κυριώτερο καί θά ἔλεγα τό μοναδικό: Ὁ γραφειοκρατισμός πού κάνει μηχανικό καί

συμμορφωθούν και αισθανθούν ότι μόνο η καθαρώς φραγκική μουσική είναι άξια λόγου, περιφρονώντας όχι μόνο την Ελληνική αλλά και ~~[illegible]~~ την καλή μουσική του λαού της. Επομένως η εξευρωποίηση παραμένει ο κύριος στόχος των αριστοκρατικών μας. Και αυτοί οι [illegible] του [illegible] και αυτοί οι [illegible] των [illegible] και μουσικών [illegible].

Ἡ ΜΗΔΕΙΑ ἀπευθύνεται πρῶτα καί κύρια στό ἑλληνικό κοινό. Ποιό ὅμως; Σέ ὅσους διατηροῦν τίς μουσικές μνῆμες τῆς δεκαετίας τοῦ '60. Ὑπάρχουν;

Γιά ποιό λόγο αὐτή ἡ ἐπιλεκτική προτίμηση; Γιατί οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, οἱ νεοέλληνες, πού βίωσαν στό πετσί τους τά πάνω καί τά κάτω τοῦ ἐθνικοῦ βίου τῆς δεκαετίας ἔδειξαν ὅτι βλέπουν τά προσωπικά τους σάν νά καθρεφτίζονται μέσα στά μουσικά ἔργα αὐτῆς τῆς κρίσιμης δεκαετίας.

Εἶναι γνωστός ὁ ρόλος τοῦ Θεοδωράκη σ' αὐτή τήν περίοδο. Ἔτσι μέ ἀφορμή τήν παρουσίαση καί στήν Ἑλλάδα τῆς ΜΗΔΕΙΑΣ (6 καί 8 Ἰουλίου στό ΗΡΩΔΕΙΟ) ἀπευθυνθήκαμε σ' αὐτόν γιά νά τον ρωτήσουμε σχετικά.

— Συμφωνεῖτε μέ τή διαπίστωσή μας πώς ἡ ΜΗΔΕΙΑ σας ἀπευθύνεται πρῶτα καί κύρια στό ἑλληνικό κοινό;

— Συμφωνῶ καθόσον κι ἐγώ θά πρόσθετα πώς ὅταν λέμε ἑλληνικό κοινό ἐννοοῦμε ἀσφαλῶς ὅσους ἔχουν μνήμη. Αὐτούς πού συνειδητά συμμετεῖχαν στά μουσικά δρώμενα τῆς δεκαετίας τοῦ '60 καί ὅσους στή συνέχεια ἀκούγοντας ἐκείνη τή μουσική δέ ξέκοψαν ἀπό τό ἑλληνικό μουσικό ἦθος ὅπως ἐσεῖς τό συλλάβατε καί στή συνέχεια ~~[illegible]~~ τό πραγματοποιήσατε..

— Μιλᾶτε γιά τά τραγούδια;

— Βασικά καί κύρια γι' αὐτά. Δηλαδή μιλῶ γιά τή Μελωδία, τό Μέλος, πού πιστεύω πώς ἐκφράζει

2

- αν ουσία στη Μουσική...

— Και η μουσική ;

— Ασφαλώς και η μουσική. Βέβαια στο δημοτικό, στο λαϊκό και στο έντεχνο λαϊκό τραγούδι η σημασία του Μέτρου είναι προφανής. Όμως ακόμα και μέσα στις άλλες λόγιας μουσικής φόρμες, όπως η Φούγκα, η Σονάτα, η Συμφωνία, το Ορατόριο κλπ. που αποτελούν ηχητικές κατασκευές, το στοιχείο εκείνο που αποφασίζει αν θα μείνουν «κατασκευές» ή αν θα έχουν φύσημα ζωής, πνοή αθανασίας, είναι η ύπαρξη ή όχι του πρωτόγονου, του γεννησιουργού Μέτρου. Εδώ ακριβώς αυτό το Μέτρο επενεργεί σαν σπόρος - σπέρμα που εμπεριέχει και δίνει ζωή.

— Κάτω από αυτό το πρίσμα μπορείτε να μας πείτε ποιά ήταν η σημασία της μουσικής κίνησης της δεκαετίας του '60 στην Ελλάδα ;

— Η σημασία της βρίσκεται στο γεγονός, ότι συνέβη σε μιά εποχή που η Λόγια, η "Έντεχνη" Μουσική είχε κυριαρχηθεί από τα αδιέξοδα των «κατασκευαστών». Από την άλλη πλευρά, του τραγουδιού, η άρτια οργανωθείσα μαζική εμπορευματοποίηση το υποβίβαζε σε καταναλωτικό προϊόν κατώτερης μορφής και απειλούμενο. Τότε με τα τραγούδια μας δείξαμε στον κόσμο ότι υπάρχει έμπνευση, ότι το Μέτρο ΖΕΙ. Από κεί και πέρα αρχίζει μιά άλλη διαδικασία με στόχο τη δημιουργία

Μέτρο

ἐντέχνου μουσικοῦ ἔργου..

— Γιά ποιό λόγο;

— Μά γιατί τό τραγούδι, — τό ἀληθινό, τό ἀρχαῖο — ἀνταποκρίνεται καί ἐκφράζει τό συναισθηματικό κόσμο τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου. Ὅμως ὁ ~~ὁ~~ ἄνθρωπος δέν εἶναι μόνο „συναίσθημα". Εἶναι καί „λογική". ~~…~~ ~~…~~ Εἶναι καί „φαντασία". ~~…~~ Δέν τοῦ φτάνει μόνο τό ἁπλό ἔστω κι ἄν αὐτό εἶναι ~~…~~ ἡ βάση γιά τήν ψυχική του ἔκφραση καί ἰσορροπία. Θέλει καί τό πολύπλοκο, τό σύνθετο... Ἐξ οὗ καί ἡ λέξη Σύνθεση. Θέλει καί τή σύνθεση. Στή μουσική ἡ σύνθεση αὐτή ἐκφράζεται μέ τή Φόρμα. Ἡ Φόρμα πάλι „χτίζεται" μέ διάφορα ἠχητικά ~~…~~ „ὑλικά", τήν Ἁρμονία, τήν Ἀντίστιξη κλπ.

— Ποιές οἱ διαφορές τῆς Δυτικοευρώπης — τῆς εὐρωπαϊκῆς βασικά — σύνθεσης ἀπ' αὐτό πού ἐπιχειρήσατε στήν Ἑλλάδα...

— Οἱ διαφορές μας ἐστιάζονται μόνο στή ~~…~~ σύγχρονη περίοδο, πού ὅπως εἶπαμε, ἡ ἔλλειψη Μέσων, δηλαδή ~~…~~ συστηματική ἡ ἔλλειψη μουσικῆς ἐκπαίδευσης, ὀλίγιστα ~~…~~ τά ἔργα Μουσικῆς τῆς ἐποχῆς μας, τά ἀλλάζουν κι αὐτό καί τήν ἑρμηνεία καί τήν κρίση. Ὀνόμασαν, μόνοι τους, Πρωτοπορία καί Σύγχρονη Μουσική, τή διαιώνιση τῆς παραμέτρου, ὅπως αὐτή ἐκφράστηκε στό τελευταῖο στάδιο τῆς γερμανικῆς μουσικῆς, δηλαδή τή Σχολή τῆς Βιέννης (Σαιεζ

του αιώνα μας). Έτσι γίνηκε ο Κόσμος με ψυχικής κατασκευής που όλοι ήσαν φύσεις τελικά κουρασμένων και ουσιαστικά ξεχασμένων.

Αντιθέτως δεν έχουμε καμμιά διαφορά με όσα έργα λέγονται.- Έντεχνης Μουσικής συνθέ-μου που επιμένουν με την κατασκευή, το περιεχόμενο με τη φόρμα, τη συνύπαρξη μέτρου και μουσικών αισθητικών αξιών. Όμως τα έργα αυτά - που τα θαυμά-ζουμε - δεν είναι δικά μας. Εμείς έχουμε τα δημοτικά και τα λαϊκά μας τραγούδια. Αυτά εκφράζουν το νεοέλληνα 100%. Από κει και πέρα ήταν χρέος δικό μας να τον προσφέ-ρουμε συνθετότερα μουσικά έργα που να τον εκφράζουν..

— Το πετύχατε;

— Το πρώτο βήμα έγινε με τη συνειδητή επιλογή από μέρους μας λαϊκών ποιημάτων με σκοπό να γίνουν λαϊκά τραγούδια δηλαδή να βρουν απήχηση στο μεγάλο ανώνυμο κοινό...

— Μήπως γι' αυτό ονομάσατε την προσπάθειά σας Έντεχνη - Λαϊκή Μουσική;

— Βασικά γι' αυτό.. Όμως δεν έφτανε.. Έπρεπε να προχωρήσω

— Προς ποιά κατεύθυνση;

— Τῆς Φόρμας.. Τῆς Σύνθεσης...

— Πῶς ἔγινε αὐτό;

— ὁ κύκλος τραγουδιῶν πού καθιέρωσα μέ τόν ΕΠΙΤΑΦΙΟ, ὅπου μιά πρώτη μορφή φόρμας. Ἀκολούθησαν καί ἄλλοι, ὅπως τό ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΙΑ, ΕΠΙΦΑΝΙΑ, ΛΙΠΟΤΑΚΤΕΣ κλπ. γιά νά καθιερωθεῖ.

— Ὅλα αὐτά ὅμως βρίσκονται μέσα στό ὕφος καί τό ἦθος τῆς λαϊκῆς μουσικῆς.

— Ἀκριβῶς.. Βασικά ἕνας λαϊκός τραγουδιστής μέ συνοδεία ὀλιγομελῆ λαϊκή ὀρχήστρα..

— Πότε ξανοιχτήκατε.., ἄς πούμε, πρός τά νερά τῆς συμφωνικῆς μουσικῆς, στά πλαίσια πάντοτε, τοῦ ἔντεχνου λαϊκοῦ τραγουδιοῦ...

— Μέ τό ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ...

— Πού τό συνθέσατε τό 1960 ὅμως τό παρουσιάσατε τελικά τό 1964.. Γιατί;

— ὁ βασικός λόγος ἦταν οἱ δισταγμοί μου γιά τή χρήση τόσο τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας ὅσο καί τῆς Χορωδίας.

— Γιατί;

— Μά γιατί τό πλατύ ἑλληνικό κοινό θεωρεῖ ὅτι εἶναι ξένο ὡς πρός τήν εὐαισθησία του αὐτά τά μουσικά ὄργανα.. Ἐπί πολλούς αἰῶνες στίς ἐκκλησίες του ἄκουγε πάντα μόνο ἀνθρώπινη φωνή — χωρίς ὀργανική συνοδεία — ἐνῶ στά

— πανηγύρια και στα γλέντια έπαιζαν αυτά τα τραγούδια δεν υπήρχαν παρά μόνο τα γνωστά δημοτικά και λαϊκά όργανα... Χορωδιακά σύνολα υπήρχαν μόνο σε λίγες περιοχές όπως π.χ. η Ήπειρος. Όμως κι αυτά βασίζονται στη δική τους γηγενή ορμή..

— Πώς εμπνευστήκατε τη σύνθεση του ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ;

— Κατ' αρχήν υπήρχε το Ποίημα.. Όταν μου ~~έστειλε~~ έστειλε ο Οδυσσέας Ελύτης το φθινόπωρο του 1959 στο Παρίσι δημοσιευμένο ήδη μέσα σ' ελάχιστο χρόνο έκανα τις επιλογές μου και στη συνέχεια τις μελοποίησα. Που σημαίνει ότι η προηγούμενη φοίτησή μου στη συμφωνική μουσική έβρισκε τώρα ένα καινούργιο κόσμο για να εκφραστεί: Τον Ελληνικό. Μετά το Ρίτσο, τον Σεφέρη, τον Γκάτσο τον Χριστοδούλου το Λειβαδίτη και το Γιάννη Θεοδωράκη, βρέθηκα μπροστά σ' αυτό ~~που~~ που ονόμασα Βίβλο του ελληνικού λαού και που ~~...~~ ποιητικά αλλά και σαν περιεχόμενο ξεπερνούσε όλα όσα είχα ως τότε κάνει στον τομέα του τραγουδιού...

— Με άλλα λόγια είχατε φόβους ότι το κοινό που άρχισαν να φτιάχνετε με τόσο κόπο τραγούδια επιτάφιο της εποχής.., και που γνωρίζουμε, ότι τραγουδάνε καθημερινά για να αναπαύεται

Προσωπογράφημα βιβλίο του

– Σέ χρονικό διάστημα εκτός όλης αυτής Ελλάδος, θα... «κλωτσούσε»... ;

– Αυτό δέν το ξεχωρίζαμε.. Κυρίως τά πράγματα βρισκόντουσαν μέσα μου. Είχα αποφασίσει τότε ότι θα μπορούσα νά ακολουθήσω ένα διπλό – παράλληλο δρόμο. Απ' τη μιά τά τραγούδια. Από την άλλη τά συμφωνικά έργα..

– Έως τότε πόσα καί ποιά είχατε συνθέσει.. Ας μάς πείτε τα πιό κυριώτερα.

– Στην "αθηναϊκή" περίοδο (~~48-53~~ 1945-53) αναφέρω την ΠΡΩΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ καί τό ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ. Στην "παρισινή" (1954-63) τήν ΠΡΩΤΗ, ΔΕΥΤΕΡΗ καί ΤΡΙΤΗ Σουίτα γιά ορχήστρα, τό Κοντσέρτο γιά πιάνο, τό μπαλλέτο ΑΝΤΙΓΟΝΗ καί τή μουσική γιά τραγωδία ΦΟΙΝΙΣΣΕΣ..

– Καί σχεδιάζατε λοιπόν νά συνεχίσετε... Όμως κάτι τέτοιο δέν θα δίχαζε, ας πούμε, την προσωπικότητά σας;

– Στην ουσία δέν θα ήμουν ένας, αλλά δύο άνθρωποι: Γιά τά τραγούδια 100% Έλληνας. Γιά τά συμφωνικά... Φράγκος.. Τό πολύ Φραγκοέλληνας.. Όμως δέν μπορούσα νά κάνω αλλοιώς.

Αλήθεια ειδικά στον τομέα της λόγιας Τέχνης, γενικώς, τί σημαίνει το Βάθος; Ή μάλλον ποιά είναι τά επιτεύγματά μας;

– Φραγκοελληνικά. Εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις.

— Με άλλα λόγια το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ λειτούργησε σε βάθος σαν μιά αφύπνιση; Μπορούμε να το πούμε αυτό;

— Ασφαλώς...

— Έτσι μόνο μπορεί να εξηγηθεί η μεγάλη χρονική απόσταση που χωρίζει τη γέννηση του έργου από την παρουσίαση του.

— Ίσως κι εγώ δεν ήμουν ακόμα ώριμος για ένα τέτοιο άλμα. Ψηλαφούσα, έψαχνα, δίσταζα... Γι'αυτό και τελικά η παρτιτούρα μου (το μουσικό κείμενο) θυμίζει κάποιες στιγμές στιγμές ότι είναι μισοτελειωμένη.. π.χ. Πώς έπρεπε να μεταχειριστώ τα βιολιά; Και γενικά τα συμφωνικά όργανα για να μην ενοχλήσουν, να μην αποπροσανατολίσουν τον μέσο Έλληνα ακροατή;

— Τελικά το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ παρουσιάστηκε.. Τι έγινε από εκεί και πέρα..

— Το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ είχε μεγάλη απήχηση. Δηλαδή [illegible] όσοι αγαπούσαν τη μουσική που έγραφα γενικά ως τότε, το αποδέχτηκαν. Θα μου επιτρέψεις να πω, με ενθουσιασμό.. Φοβάμαι όμως πως ότι αυτή η άμεση και η απροσδόκητη για πολλούς αποδοχή του,

- Έθεσε σέ δεύτερη μοίρα, τό μείζον γεγονός, τό κύριο επίτευγμα...
— Ποιό δηλαδή...
— Τό γεγονός ότι μπορούσαμε νά χρησιμοποιούμε τά υλικά καί τίς τεχνικές των Φράγκων παραμένοντας 100% Έλληνες. Τό ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ δηλαδή τελικά· ένα ελληνικό συμφωνικό έργο μέ λαϊκά στοιχεία (λαϊκός τραγουδιστής και ορχήστρα)
— Γιατί τό ονομάσατε ΜΕΤΑΣΥΜΦΩΝΙΚΟ.
— Γιά νά τό ξεχωρίσω από την παραδοσιακή Ευρωπαϊκή συμφωνική μουσική.
— Είναι συμφωνικό ή μετασυμφωνικό ελληνικό έργο πού έγινε αποδεκτό από ένα λαό ξένο πρός τή συμφωνική μουσική..
— Ξένο, λόγω των παραλείψεών μας. Γιά νά φτάσουμε νά κάνουμε δικά μας τά αριστουργήματα της Ευρωπαϊκής συμφωνικής μουσικής θα χρειαστούν πολλά χρόνια συστηματικής μουσικής παιδείας..
— Εσείς όμως θελήσατε νά δημιουργήσετε ένα νέο είδος ελληνικής συμφωνικής τέχνης.. όμως τί διαφέρει τό ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ από τα έργα των άλλων Ελλήνων συνθετών. Από την Εθνική Σχολή ώς σήμερα...

— Νομίζω ότι θά ἔπρεπε νά μᾶς προβληματίσει ἡ ἀπήχησή σου μέσω καί τόν δί, στό εὐρύ κοινό.

— Τό εὐρύ κοινό εἶναι γνώμονας;

— Ἀναφέρομαι στό συγκεκριμένο, τό [illegible], τό [illegible] τοῦ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ.. ὅπως ὑπῆρξε τό κοινό τῆς δεκαετίας τοῦ '60...

— Δέ δίνω ἀξία στίς λογικές τῆς ἀπήχησης.

— Ἐδῶ θά ἔλεγα μόνο ὅτι ἀντιλαμβάνομαι ἀπό τό βαθμό ~~[illegible]~~ τῆς ἐκτίμησης πρός τά ἑλληνικά συμφωνικά ἔργα ἕνα εἶναι γεγονός: ὅτι τό κοινό δέν ταυτίζεται μαζί τους.

— Πράγμα πού συμβαίνει μέ τό ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ;

— Πράγμα πού ~~συμβαίνει~~ συνέβαινε καί συμβαίνει μέ τά λαϊκά τραγούδια καί πού συνέβη καί μέ τό ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ..

— Δηλαδή θέλετε νά πεῖτε ὅτι τό ἑλληνικό κοινό βρίσκεται ἐπηρεασμένο στή μιά Λαϊκή Συμφωνική Μουσική καί πού ἀποδέχτηκε.

— Στή Μετασυμφωνική ...

— Νομίζω ότι θα έπρεπε να μας προβληματίσει η απήχηση στο μεν και το δε, στο ευρύ κοινό.

— Το ευρύ κοινό είναι γνώμονας;

— Αναφέρομαι στο [illegible], το [illegible], ~~[illegible]~~ το ίδιο το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ.. όπως υπήρξε το κοινό της δεκαετίας του '60...

— Ας δούμε λοιπόν της Λαϊκής την απήχηση.

— Εδώ θα έλεγα μόνο ότι αντιμετωπίστηκε από το βαθμό ~~[illegible]~~ της εκτίμησης προς τα ελληνικά συμφωνικά έργα ένα είναι γεγονός: ότι το κοινό δεν ταυτίζεται μαζί τους!

— Πράγμα που συμβαίνει με το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ;

— Πράγμα που ~~[illegible]~~ συνέβαινε και συμβαίνει με τα λαϊκά τραγούδια και που συνέβη και με το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ..

— Δηλαδή θέλετε να πείτε ότι το ελληνικό κοινό βρέθηκε μπροστά σε μια Λαϊκή Συμφωνική Μουσική και την αποδέχθηκε.

— Σε μια Μετασυμφωνική .... Που δεν είναι μόνο ~~[illegible]~~ τα συμφωνικά όργανα και οι συμφωνικές τεχνικές και φόρμες αλλά και α) Η ποίηση (και ποιά ποίηση!) Μια ποίηση που από τον Ερωτόκριτο, το Σολωμό, τον Κάλβο, Καβάφη, Παλαμά και και Καρυωτάκη, ~~[illegible]~~ συνοψίζει ~~[illegible]~~ τα "Λόγια" η [illegible] της [illegible] [illegible]

— Φρόντισα όμως της έδωσα θρησκευτικό ύφος χωρίς να την αλλοιώσω και να την βγάλω. Έτσι παράδειγμα έμεινε ταυτόχρονα σύγχρονη και ευαίσθητη με όλη τη διαχρονικότητα της ελληνικής ψυχής του ελληνικού έθνους.. β) Το σύγχρονο λαϊκό τραγούδι που ερμηνεύεται με τη σύγχρονη ήχο των λαϊκών τραγουδιστών και των λαϊκών οργάνων γ) Η μουσική αντίληψη (που μέσα της ψάλτη) που έχει τις ρίζες της στις ελληνικές μουσικές μορφές.

— Σας υπενθυμίζω ότι μιλάμε για τη ΜΗΔΕΙΑ και ότι γι' αυτό υπάρχουν.. τα γνωστά όρια σε μια δημοσιογραφική συνέντευξη..

— Από το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ έως την επικείμενη παρουσίαση της ΜΗΔΕΙΑΣ μεσολαβούν 39 χρόνια...

(1) Αν επιμένω τόσο στο παρελθόν είναι για να δείξω πως συγκε-ντρώσεις μου ότι προσπάθησα αυτό λαϊκό ύφος που αφομοιώθηκε στη συμφωνική μουσική αυτή μια μέρα από την Κατακοίτω και να την αφομοιώσω ολόκληρη, ακόμα και να την ενσωματώσω, κι απ' την άλλη αποτελέσματα όλα στοιχεία θεωρώ αφομοιώσιμα να δημιουργήσω ένα μουσικό

- Έργο καθαρά ελληνικό, απ' όλα τα τραγούδια μου..
— Το Μαουτχάουζεν;
— Αυτό δεν θα το πω εγώ... Μπορώ όμως να σας διαβεβαιώσω ότι προσπάθησα με όλη μου τις δυνάμεις.
— Τις Συμφωνίες σας όπως ~~[illegible]~~ π.χ. την ΤΡΙΤΗ που παρακολουθήσαμε πρόσφατα, πού τις κατατάσσετε...
— Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ (1948-52) απηχεί ~~[illegible]~~ το πρόσωπο, τότε, πρότυπά μου, από Ωδείο Αθηνών.
— Είναι φραγκικό έργο...
— Ακριβώς.. Με όλη τη ~~[illegible]~~ ψυχική φόρτιση του Εμφυλίου και όσων βίωσα στο Αντάρτικο.
— Η ~~[illegible]~~ ΤΡΙΤΗ;
— Διαφέρει... Έχω κι εδώ, όπως στο ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ, μεγαλοποίηση ~~[illegible]~~.. Μόνο που χρησιμοποιώ ορχηστρικές τεχνικές (τετράχορδα). Γιατί μορφή ο αρχαίος ρυθμός και έχει στοιχεία βυζαντινά μου χρόνια τότε που είχα "καθαρό" αυτί (1940-42) όπως ~~[illegible]~~ συμφωνική μουσικογραφία από Σπάνια όπου φοιτούσα στο Conservatoire του Παρισιού (1954-60) και μελετούσα υπό τη σκέπη του Ολιβιέ Μεσιάν που ήταν ο Πάπας της σύγχρονης πρωτοποριακής μουσικής.

(Margin note: Το είδος λόγου ποιητικού κειμένου (Σεφέρης))

— Ἑλληνικὸ λοιπὸν τὸ φεύγοντικο;
— Θὰ ἔλεγα ἑλληνικό, ἂν καὶ δὲν ὑπάρχει σύγχρονο λαϊκὸ στοιχεῖο, ὅπως στὸ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ, καὶ τὸ ἔργο βασίζεται ἀποκλειστικὰ στὰ συμφωνικὰ ὄργανα, φωνὴ καὶ τεχνική.
— Ποῦ βασίζεται ἡ ἑλληνικότητα;
— Πέραν ἀπὸ τὴ σολωμικὴ ποίηση ἡ ἑλληνικότητα πηγάζει ἀπὸ τὸ ΜΕΛΟΣ
— Ἐσὺ ἐπανεχώρησε στὴν ἀρχὴ αὐτῆς τῆς συνέντευξης. τοῦ Μέλος.
Τώρα θὰ ἀσχοληθοῦμε στὴ ΜΗΔΕΙΑ.. Πῶς θὰ χαρακτηρίζεται καὶ τί εἶναι; Ἡ λέξη Ὄπερα τί ἐκφράζει;
— Ἡ λέξη ὄπερα ἔχει καταντήσει συμβατικὸς ὅρος. Ἐννοοῦμε τραγουδιστὲς καὶ φωνητικὰ σύνολα μὲ συνοδεία ὀρχήστρας σὲ θεατρικὴ μορφὴ καὶ σκηνικὴ παρουσία. Μὴν ξεχνᾶμε ὅμως ὅτι πολλοὶ κορυφαῖοι συνθέτες ὅπως ὁ ἔχουν χαρακτηρίσει τὶς ὄπερές τους σὰν Μουσικὸ Δράμα. Ἐγὼ τὴν χαρακτηρίζω σὰν Λυρικὴ Τραγωδία.
— Πῶς ἀποφασίσατε νὰ στραφεῖτε πρὸς τὶς τραγωδίες...
— Ἀνήκω στὴ γενιὰ ποὺ μεγαλώσαμε μὲ τὰ κλασικὰ κείμενα καὶ ἰδιαίτερα τὰ θεατρικά. Ἀργότερα κλήθηκα νὰ γράψω

– συμφωνική μουσική στά αὐθαίρετα ἔργα ἀρχαίου δράματος. Όπως γνωρίζετε σ' αυτές τίς παραστάσεις ἡ μουσική ὑπόκρουση περιορίζεται βασικά στα ΧΟΡΙΚΑ.. Από τότε (1950) μου γεννήθηκε ἡ ἰδέα γιά την επέκταση της μελοποίησης καί στό υπόλοιπο κείμενο, — Κατά τό πρότυπο των ἀρχαίων..

— Ακριβώς... Όμως ἡ ἐπιλογή τῆς Τραγωδίας τοῦ βασικού μέτρου μουσικής ἔκφρασης του θεάτρου αυτού (Μετά τή ΜΗΔΕΙΑ ασχολήθηκα τώρα με την ΗΛΕΚΤΡΑ πού τώρα τή δουλεύω στό στάδιο τῆς ενορχηστρώσεως) σημαίνει γιά μένα κάτι άλλο..

— Δηλαδή.

— Είναι πολύ πιό βαθιά, πολύ πιό καθοριστικός ο λόγος που με οδηγεί εκεί..

— Μπορούμε νά τον ακούσουμε;

— Είναι απλό, όπως με την ΜΗΔΕΙΑ, μετά από συμφωνικές απασχολήσεις τριών δεκαετιών, επιστρέφω...

— Επιστρέφετε, πού;

— Στό τραγούδι, στό λαϊκό, στό ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ.. Κι αυτό γιατί αισθάνθηκα ότι είμαι ώριμος γιά νά αντιμετωπίσω την καθολική μελοποίηση ενός κλασικού κειμένου. Και

- μαζί σου με τη βεβαιότητα ότι κάνω ελληνική μουσική κάνω αυτό τον ~~[illegible]~~ Βερ[illegible] και αυτοπροσανατολισμένο τίτλο της όπερας...

— Γιατί αυτοπροσανατολισμένο?

— Πρώτα και κύρια γιατί "όπερα" για το μεγάλο κοινό είναι ένα κατ' εξοχήν φράγκικο είδος στο οποίο μόνο μια τάξη μυημένων ελλήνων μπορεί να έχει ουσιαστική πρόσβαση. Ακόμα και όταν στηρίζεται σε ελληνικούς μύθους (Βλέπε ΗΛΕΚΤΡΑ του Στράους) το γενικό μουσικό κλίμα — που παράλληλα προσδιορίζει και τους χαρακτήρες — είναι βαριά γερμανικό, γοτθικό θα έλεγα. Και σε ποιον πλησιάσει άσχετο με την ελληνική γλώσσα..

— Ποιά απ' όλες; Την αρχαία ή τη σύγχρονη ελληνική;

— Χωρίς να θέλω να υπεισέλθω σε επιστημονικά θέματα γλωσσολογίας πιστεύω στη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας, ~~[illegible]~~ Τα νεοελληνικά είναι η φυσική εξέλιξη ενός ζωντανού οργανισμού όπως είναι η ανθρώπινη γλώσσα. Για να μην αναφερθώ στο πλήθος λέξεων που έχουν παραμείνει αυτούσιες. Άλλες έχουν αλλάξει νόημα και άλλες διατηρούν την παλιά σημασία τους. Όμως υπάρχει ακόμα η "μουσική" της γλώσσας, τα σύμφωνα, τα φωνήεντα, οι δίφθογγοι που προσδιορίζουν το Μέλος. Το ελληνικό μέλος. ~~[illegible]~~ Αυτό το ίδιο που προσδιορίζει τους βυζαντινούς ύμνους και τα δημοτικά μας τραγούδια.

- Θά ἔλεγα ἀκόμα ὅτι οἱ τραγωδίες, ὅπως τίς εἴδαμε καί τίς ἀπολαύσαμε στήν Επίδαυρο καί στό Ηρώδειο, στή νεοελληνική γλώσσα. Ὅμως δέ τίς ἀρχαίες ἐνδυμασίες καί σκηνικά, σιγά-σιγά τίς ἀφομοιώσαμε ὥστε νά γίνουν ἔργα νεοελληνικά.. Γιατί; Πιστεύω ὅτι τό τραγικό στοιχεῖο, οἱ τραγικοί ἥρωες (ἀλλά καί οἱ Χαρακτῆρες τοῦ Ἀριστοφάνη) βρίσκονται κάπου μέσα στά βάθη τῆς συλλογικῆς μας μνήμης. Ἔτσι δέν μπορῶ νά φανταστῶ πώς ἕνας ξένος μπορεῖ νά ἔχει τήν ἴδια σχέση μέ μένα ὡς πρός τόν Οἰδίποδα, τήν Ἠλέκτρα, τή Μήδεια, τήν Ἀντιγόνη ἤ τόν Κρέοντα.

— Ποιά σχέση δηλαδή;

— Δουλεύοντας μουσικά πάνω στό κείμενο τοῦ Εὐριπίδη βυθιζόμουν ἀργά-ἀργά σ' ἕνα νέο κόσμο γιά μένα. ~~[illegible]~~ Βλέπετε αὐτή τή φορά δέν ἐπρόκειτο νά γράψω σκηνική μουσική μόνο γιά τά Χορικά ἀλλά πρῶτον μένοντας πιστός στό νόημα νά τό μεταφέρω ~~[illegible]~~ μέ ὅσο γινόταν ἀκριβέστερο λεκτικό-μουσικό τρόπο [illegible] δεύτερον νά ἀνακαλύψω τή μουσική τῶν ποιημάτων, τῶν Χαρακτήρων καί τῶν συγκρούσεων. Βρέθηκα ἔτσι σ' ἕνα κόσμο σκιῶν πού περίμεναν τό φῶς τῆς μουσικῆς γιά νά ζωντανέψουν.

— Καί τί σχέση μπορεί νά έχουν όλα αυτά μέ τό τραγούδι μας καί μας είπατε ότι ή ΜΗΔΕΙΑ είναι γιά σας μιά επιστροφή..

— Θα έλεγα καλύτερα μιά συνέχεια σέ διαφορετικό επίπεδο.

— Σέ τί διαφέρει τό κείμενο του Ευριπίδη από κείνο του Σολωμού ή του Ελύτη..

— Στούς νεωτέρους υπάρχει ή ποίηση τών νοημάτων καί των συμβόλων. Στο πρώτο, ή ποίηση των χαρακτήρων καί των εσωτερικών συγκρούσεων.

— Τό δράμα..

— Ακριβώς. Τό δράμα, ή παρουσία του τραγικού στοιχείου..

— Δηλαδή κάτι εντελώς διαφορετικό.

— Διαφορετικό καί ίδιο συγχρόνως. Ίδιο γιατί καί στις δύο περιπτώσεις έχουμε νά κάνουμε μέ ποίηση. Διαφορετικό, γιατί μέ την ποίηση δέν φτάνει ή ομορφιά της μεγάλης τραγωδίας όπως την αναζητούμε στό τραγούδι. Εδώ τό Μέλος θα αρκεί νά αποδώσει αυτά όλες τις ψυχικές διακυμάνσεις των ηρώων εκφράζοντας αυτό που δέν μπορεί νά εκφραστεί ούτε μέ τό λόγο ούτε μέ την έκφραση ή την κίνηση.

— Τό ὑπερβατικό, μήπως..

— Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ μουσική ἀπευθύνεται στίς μουσικές περιοχές τοῦ ἀνθρώπινου "εἶναι". Ἐκεῖνες πού βρίσκονται πέραν τοῦ ἐπιστητοῦ, τοῦ λογικοῦ.

— Τοῦ παράλογου;

— Ὄχι, τοῦ ὑπερλογικοῦ. Κι αὐτό ἀποτελεῖ πραγματική ὑπέρβαση.. Εἶναι ὅμως μιά ὑπέρβαση γνήσια — ὅσο γνήσιος εἶναι ὁ ἦχος. Δηλαδή στηρίζεται πάνω σ' ἕνα "ὑλικό" πού ὁ συνθέτης καλεῖται νά τοῦ δώσει μιά πραγματική ὑπερβατική ἀποστολή: νά γίνει ἔκφραση ψυχῆς παραμορφώνοντας τό μυθικό κόσμο πού δημιουργεῖ ὁ ποιητής μέ τή γνώση, τήν ἐνσυνείδηση καί τή φαντασία του πλάθοντας χαρακτῆρες, [illegible] συγκρούσεις, ὁδηγώντας τα στά ἀδιέξοδα κι ἀπό κεῖ στή τραγική λύση, ἔτσι ὅπως συντελεῖται ἡ κάθαρση.

— Πόσον καιρό δουλέψατε πάνω στή δική σας ΜΗΔΕΙΑ;

— Ἄρχισα τήν προσέγγιση τό φθινόπωρο τοῦ 1988 στήν Ἀθήνα ὅπου βρισκόμουν γιά περιοδεῖες στό Βέλγιο καί στήν Ὁλλανδία. Ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1989 ἄρχισε ἡ μουσική σύνθεση στό Παρίσι, στήν Ἀθήνα καί στό Βραχάτι

Δούλεψα πολύ, σχεδόν 18 μῆνες, γιατί δὲν ἤθελα νὰ κόψω οὔτε μία λέξη ἀπό τὸ κείμενο τοῦ Εὐριπίδη. Ὅταν ὅμως, τὸ Νοέμβριο τοῦ 1990, ἦρθε ἡ ὥρα τῆς παρουσίασης στὴν Ὄπερα τοῦ Μπιλμπάο, διαπιστώσαμε ὅτι ἂν παιζόταν τὸ ἔργο ὡς εἶχε θὰ ξεπερνοῦσε πάνω ἀπό πέντε ὧρες.

— Τελικά πόσο ἔμεινε;

— Στὸ Μπιλμπάο τρεῖς ὧρες πάρα ἕνα τέταρτο καὶ τώρα στὸ Ἡρώδειο — λόγῳ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν μὲ τὶς ἀνοιχτές θέσεις — συνεφωνήσαμε ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὶς δύο ὧρες.

— Σφαγή..

— Χειρότερη ἀπὸ κείνη τῆς ΜΗΔΕΙΑΣ... Λείπει ὅμως καὶ πάλι ὅσα τὰ κομμάτια ἔμειναν ἔτσι ὥστε νὰ μὴ θιγεῖ ὁ μῦθος κι ἀκόμα νὰ συμπεριληφθοῦν τὰ καλύτερα τὸ δυνατόν μουσικά στοιχεῖα.. «Μαρία Μαρκίου»

— Ποιοί τραγουδοῦν; ἡ Κατερίνα Οἰκονόμου, οἱ Τζεράκης, Βουσούνης, Κουζούμπης, Μπαρής

— Δηλαδή εἶναι μελοδράματος.. Δὲν σᾶς «ἐνοχλοῦν»;

— Ὄχι πιά.. Μετά τον «Καρυωτάκη» ἄρχισε ἡ συμφιλίωση που κορυφώθηκε μέ τη «ΜΗΔΕΙΑ» καὶ τὴν ΤΡΙΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ.

μὲ Παναγιωτάκη και

— Δεν νομίζετε όμως ότι οι "λυρικές" φωνές είναι κατά κάποιο τρόπο ξένες προς την ευαισθησία του μεγάλου ελληνικού κοινού;

— Από τη δεκαετία του 60 ως σήμερα υπάρχει μιά θεαματική εξέλιξη τόσο του συμφωνικού όσο και του μελοδραματικού — οπερατικού — ήχου στ' αυτιά μεγάλων στρωμάτων λαού. Δεν υπάρχει και η παλιά αίσθηση που με αντιμετώπιζε τότε με το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ. Ο Έλληνας ακούει και συμφιλιώνεται με τα συμφωνικά ηχοχρώματα και τις λυρικές φωνές. Επομένως θεωρώ ότι ήρθε η ώρα να δώσουμε ορισμένα από τα τραγούδια μας με συμφωνικές μορφές — όπως λ.χ. στο Κονσέρτο, στο μπαλέτο "Ζορμπάς" και στο CANTO OLYMPICO

— Και γι' αυτό άλλωστε προσπαθώ να αναθέσω στη Θεσσαλονίκη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, για να ερμηνεύει βασικά ελληνική μουσική με συμφωνικό ήχο. Έτσι θεωρώ ότι η ΜΗΔΕΙΑ παρουσιάζεται μετά μιά μακρόχρονη προετοιμασία ώστε να τη δεχθεί και να την αγκαλιάσει το ίδιο κοινό — και οι επίγονοί του — που κάποτε ταυτίσθηκε με το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ. Εξάλλου είναι δηλαδή καθαρά νεοελληνικό μουσικό έργο

ΓΚΙΝΗ 4. 152 33 ΧΑΛΑΝΔΡΙ - ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. (01) 6817570 - 6822107, FAX (01) 6822464

ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΩΗΣ • ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΗΜΙΩΝ
ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ • ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΚΗΦΙΣΙΑΣ 62, 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΤΗΛ. 6898960-73, 6898980-89 • FAX 6898974

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΛΑΡΙΣΑΣ
ΑΠΟΚΟΜΜΑ
3.7.93

ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πρεμιέρα Θεοδωράκη με «Μήδεια» στο Ηρώδειο

★ ΣΤΙΣ 6 ΚΑΙ 8 ΙΟΥΛΙΟΥ

«Η πολιτική είναι πεπερασμένη, ενώ ο πολιτισμός είναι το μόνο για το οποίο πρέπει ν' αγωνιζόμαστε. Η πνευματική καλλιέργεια είναι το παν και επιπλέον τώρα έχουμε να μιλήσουμε για τη Μήδεια». Με αυτά τα λόγια υποδέχθηκε ο κ. Μίκης Θεοδωράκης τις ερωτήσεις των δημοσιογράφων για τις επικίνδυνες συρράξεις στα βόρεια και ανατολικά σύνορά μας, σε χθεσινή συνέντευξη τύπου, με την ευκαιρία της παρουσίασης της όπεράς του Μήδειας στις 6 και 8 Ιουλίου στο Ηρώδειο. Ο κ. Θεοδωράκης, έχει γράψει την όπερα σε δύο πράξεις με βάση το κείμενο του Ευριπίδη. Τη μουσική διεύθυνση θα έχει ο Λουκάς Καρυτινός, τη σκηνοθεσία ο Σπύρος Ευαγγελάτος, παλιός συνεργάτης του συνθέτη απο άλλες όπερες, τα σκηνικά και τα κοστούμια ο Γιώργος Πάτσας και φυσικά η χορωδία που έχει πρωταγωνιστικό ρόλο θα είναι κάτω απο την διεύθυνση της Φανής Παλαμίδη. Θα είναι η χορωδία της ΕΑΣ. Θα συμπράξουν επίσης, η εθνική συμφωνική ορχήστρα της ΕΡΤ, της οποίας την διεύθυνση έχει αναλάβει ο μεγάλος συνθέτης. Στο ρόλο της Μήδειας η διάσημη Κατερίνα Οικονόμου που όμως τραγουδάει πρώτη φορά στην Ελλάδα.

Ο κ. Θεοδωράκης όταν τέλειωσε τη Μήδεια του, την οποία δούλεψε επί 3 συνεχή χρόνια, έψαχνε για σοπράνο και τότε μόνο κατάλαβε ότι όλοι οι δρόμοι οδηγούσαν στην κα Οικονόμου. Η όπερα ανέβηκε στο Μπιλμπάο στην Ισπανία με μεγάλη επιτυχία. Ο κ. Ευαγγελάτος τόνισε ότι είναι μεγάλη χαρά να σκηνοθετείς μια πανελλήνια πρώτη όπερα σε σύγχρονη εποχή. Αλλωστε δεν γράφονται πολλές, και μόνο ο Θεοδωράκης συνεχίζει την παράδοση.

Ο Μίκης Θεοδωράκης, έπλεξε το εγκώμιο της Κατερίνας Οικονόμου, (Μήδειας) που ήταν υπότροφος της Μαρίας Κάλλας, με σπουδές στη Γερμανία, Αμερική, Γαλλία και που πρώτη φορά θα τραγουδήσει στην Ελλάδα, παρά το χαρακτηριστικό «Αξαν» των Ελλήνων της Ρωσίας. Είπε ακόμη ότι πρόθεσή του, γράφοντας τη «Μήδεια» είναι να υπερασπίσει την ελληνική μουσική – γιατί μόνο όταν η μουσική έχει ελληνικότητα, μπορεί να αποκτήσει και παγκοσμιότητα. Χαρακτήρισε το έργο του «λυρική τραγωδία» και εξέφρασε την ελπίδα να γίνει το έργο του διεθνούς ρεπερτορίου. Δεν θέλησε να απαντήσει σε ερωτήσεις πολιτικού χαρακτήρα, είπε μόνο ότι δεν πιστεύει ότι θα προκληθεί ρήξη με Αλβανία, Σκόπια, Τουρκία – αλλά αν προκληθεί, θα δούμε τότε πάλι ποιοι θα είναι οι δοσιλόγοι που θα βγουν στην επιφάνεια και ποιοι οι ήρωες, που θα παραμεριστούν. Και κατέληξε, πως εκείνο που έχει σημασία είναι το πολιτιστικό έργο, αφού κανείς δεν θυμάται ποιός ήταν υπουργός το 1962 ή το 1965...

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 6.7.93

Σημειωματάριο

Ηχος και φως από Ελλάδα
Απόψε, η «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη

Σε διάστημα λιγότερο από ένα μήνα, έχουμε τη δεύτερη πρεμιέρα ελληνικής όπερας! Μετά την «Επιστροφή της Ελένης» του Θάνου Μικρούτσικου στο Μέγαρο Μουσικής, έχουμε σήμερα στο Ηρώδειο την ελληνική «πρώτη» της «Μήδειας» του Μίκη Θεοδωράκη. Βεβαίως, η «Μήδεια» έχει βαπτισθεί στο Μπιλμπάο, έπειτα από πρόσκληση των Ισπανών, που συνέπραξαν με δική τους ορχήστρα και χορωδία, η οποία τραγούδησε στα ελληνικά. Την επιτυχία προσδοκά ο Μίκης Θεοδωράκης και επί ελληνικού εδάφους, γιατί όπως λέει ο ίδιος η ελληνική όπερα μπορεί να ανοίξει ένα νέο δρόμο στο διεθνές ρεπερτόριο των λυρικών θεάτρων. Ενα δρόμο που να περνά μέσα από την ελληνική παράδοση.

Η Κατερίνα Οικονόμου, η δραματική σοπράνο, που ερμηνεύει τη «Μήδεια», εμφανίζεται για πρώτη φορά στο Ηρώδειο. Ελληνίδα της διασποράς, μεγάλωσε στην Τασκένδη και από κει μεταφέρει την αγάπη για την πατρίδα, την ασίγαστη επιμονή και επιμέλεια που τη χαρακτηρίζει και τη θελκτική προφορά της: έναν ελληνικό ρέοντα λόγο με τη θέρμη του σλάβικου απόηχου. Ο Σπύρος Ευαγγελάτος, που υπογράφει τη σκηνοθεσία, βρήκε εξαιρετικά ευτυχή τη σύμπτωση: η Μήδεια, η βάρβαρη γυναίκα από την Κολχίδα, να μιλάει, ή μάλλον να τραγουδά, τα ελληνικά με αυτή την τόσο ελκυστική εκφορά.

Η Κατερίνα που έδωσε σ' αυτή τη στήλη την πρώτη της συνέντευξη, τραγουδώντας ένα μεσημέρι στο άδειο Ηρώδειο την άρια της «Κάστας Ντίβα», ως φόρο τιμής στη Μαρία Κάλλας με την υποτροφία της οποίας σπούδασε, είχε κάνει με το κρύσταλλο της φωνής της τα περιστέρια να φτερουγίσουν. Να που υλοποιεί τώρα την τότε ευχή της. «Θα γυρίσω και θα τραγουδήσω στο Ηρώδειο γιατί η Ελλάδα είναι που τραγουδά μέσα μου». Καλή επιτυχία, Κατερίνα Οικονόμου, την αξίζεις και την κέρδισες.

Ιάσων είναι ο τενόρος Ζάχος Τερζάκης, ο οποίος σταδιοδρομεί στον γερμανόφωνο κόσμο, αλλά δεν είναι μόνο οι δύο πρωταγωνιστές. Πολλά ονόματα του ελληνικού λυρικού θεάτρου, που έχουν γίνει ιδιαίτερα δημοφιλή, πρωταγωνιστούν επίσης. Είναι ο Ανδρέας Κουλουμπής, ο Φραγίσκος Βουτσίνος, η θαυμάσια μέτζο Αλεξάνδρα Παπατζιάκου, η Μαρία Μαρκέτου, ο Σταμάτης Μπερής. Ο Λουκάς Καρυτινός διευθύνει την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ και η Φανή Παλαμίδη δίδαξε, όπως πάντα, τη Χορωδία της Λυρικής μας Σκηνής, που τόσο καλά σχόλια επισύρει με τις εντυπωσιακές εμφανίσεις της.

Η «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη, που θα επαναληφθεί την Πέμπτη, αρχίζει απόψε στο Ηρώδειο την ελληνική πορεία της. Είναι ένα ακόμη πρωτογενές ελληνικό καλλιτεχνικό προϊόν. Και είναι καιρός, όπως λέει ο Μίκης Θεοδωράκης, «ν' αρχίσουν οι ξένοι να έρχονται εδώ και να βλέπουν και να ακούν τι παράγουν οι Ελληνες καλλιτέχνες»!

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΕΘΝΟΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 6.7.93

ΣΤΟ ΗΡΩΔΕΙΟ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΟΠΕΡΑ ΤΟΥ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

Συνέχεια του δρόμου που άνοιξε με το «Αξιον Εστί» θεωρεί τη «Μήδεια» ο Μίκης Θεοδωράκης.

Αξια εστί η... Μήδεια

Στο Ηρώδειο θα αντηχήσει απόψε η μουσική μιας ελληνικής όπερας. Η «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη θα παρουσιαστεί στο ρωμαϊκό θέατρο σήμερα και την Πέμπτη, στις 9 μ.μ. Είναι μια όπερα που ο συνθέτης της τη χαρακτηρίζει «μελοποιημένη τραγωδία». «Αν λάβει κανείς υπόψη του», λέει στο «Εθνος», «πως το υλικό που χρησιμοποιώ στη «Μήδεια» είναι οι λυρικές φωνές, η συμφωνική ορχήστρα και χορωδία και φυσικά όλη η μουσική – συνθετική τεχνολογία της δυτικής (ευρωπαϊκής) μουσικής, θα μπορούσε να κατατάξει το έργο σ' αυτό το είδος που συμβατικά ονομάζουμε όπερα. Στην ουσία, όμως, πρόκειται για μια μελοποιημένη ποίηση, για μια μελοποιημένη τραγωδία».

Ποιες είναι οι διαφορές της από το «Αξιον Εστί», το «Πνευματικό Εμβατήριο», το «Κάντο Χενεράλ»; Αποτελεί μια προσπάθεια συνέχισης του δρόμου που χαράξατε με το «Αξιον Εστί» για τη δημιουργία ενός σύγχρονου ελληνικού έργου;

«Στη "Μήδεια", πέρα από την ποίηση, υπάρχει το δράμα, τα πρόσωπα, οι συγκρούσεις. Θα απαντούσα θετικά στην ερώτηση αν συνεχίζω το δρόμο του "Αξιον Εστί". Αλλωστε, και στις δύο περιπτώσεις η ποίηση είναι ελληνική. Και δεν θα πρέπει να ξεχνάμε δύο κορυφαία μέσα στο έργο μου έργα, την "Τρίτη" και την "Εβδόμη" συμφωνίες μου, σε ποίηση Ελύτη και Ρίτσου αντίστοιχα, που μπορεί τώρα να θεωρηθούν μεταβατικοί σταθμοί προς τον "Κώστα Καρυωτάκη" και τη "Μήδεια", τις δύο πρώτες λυρικές τραγωδίες μου.

Δεν εγκατέλειψα ούτε στιγμή το στόχο που έθεσα εξ αρχής: με ενδιέφερε καταρχήν ο νεοέλληνας, ανεξάρτητα αν τα φαινόμενα μας οδηγούν στη διαπίστωση πως το αλλοτινό κοινό του "Αξιον Εστί" και του "Επιταφίου" έχει δώσει τη θέση του σε καταναλωτές μουσικών προϊόντων αμφιβόλου ποιότητας. Θέλω να πιστεύω ότι υπάρχουν πάντα, κλεισμένοι στη σιωπή τους, οι λάτρεις της ελληνικής ποίησης και της ελληνικής μουσικής, που θ' αγκαλιάσουν τη "Μήδεια", όπως έκαναν με τις άλλες κορυφαίες συνθέσεις μου, γιατί θα νιώσουν ότι τους εκφράζει. Ιδιαίτερα σήμερα».

— Πώς αποφασίσατε τη στροφή σας προς τις τραγωδίες;

«Ανήκω στη γενιά που γαλουχήθηκε με τα κλασικά κείμενα και ιδιαίτερα τα θεατρικά. Αργότερα, κλήθηκα να γράψω σκηνική μουσική για το ανέβασμα έργων του αρχαίου δράματος. Οπως γνωρίζετε, σ' αυτές τις περιπτώσεις η μουσική υπόκρουση περιορίζεται βασικά στα Χορικά. Από τότε (1960), μου μπήκε η ιδέα για την επέκταση της μελοποίησης και στο υπόλοιπο κείμενο.

Χωρίς να θέλω να υπεισέλθω σε επιστημονικά θέματα γλωσσολογίας, πιστεύω στη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας. Τα νεοελληνικά είναι η φυσική εξέλιξη ενός ζωντανού οργανισμού, όπως είναι η ανθρώπινη γλώσσα. Για να μην αναφερθώ στην πληθώρα των λέξεων που έχουν παραμείνει ατόφιες. Αλλες έχουν αλλάξει νόημα, ενώ πολλές διατηρούν την παλιά σημασία τους. Ομως, υπάρχει ακόμα η "μουσική" της γλώσσας, τα σύμφωνα, τα φωνήεντα, οι δίφθογγοι, που προσδιορίζουν το Μέλος. Το ελληνικό μέλος. Αυτό το ίδιο, που προσδιορίζει τους βυζαντινούς ύμνους και τα δημοτικά μας τραγούδια.

Θα έλεγα ακόμα ότι τις τραγωδίες, όπως τις είδαμε και τις ακούσαμε στην Επίδαυρο και στο Ηρώδειο, στη νεοελληνική γλώσσα όμως, με τις αρχαίες ενδυμασίες και σκηνικά, σιγά– σιγά τις αφομοιώσαμε, ώστε να γίνουν έργα νεοελληνικά. Γιατί; Πιστεύω ότι το τραγικό στοιχείο, οι τραγικοί ήρωες (αλλά και οι χαρακτήρες του Αριστοφάνη) βρίσκονται κάπου μέσα στα βάθη της συλλογικής μας μνήμης. Ετσι, δεν μπορώ να φανταστώ πώς ένας ξένος μπορεί να έχει την ίδια με μένα σχέση με τον Οιδίποδα, την Ηλέκτρα, τη Μήδεια, την Αντιγόνη ή τον Κρέοντα».

— Πώς δουλέψατε για να γίνει η «Μήδεια»;

«Δουλεύοντας καταρχήν πάνω στο κείμενο του Ευριπίδη, βυθιζόμουν αργά – αργά σ' ένα νέο κόσμο για μένα. Βλέπετε, αυτή τη φορά, δεν επρόκειτο να γράψω σκηνική μουσική μόνο για τα Χορικά, αλλά πρώτον, μένοντας πιστός στο νόημα, να το μεταφέρω με όσο γινόταν περισσότερο λυρικό – μουσικό τρόπο, προκειμένου, δεύτερον, να ανακαλύψω τη μουσική των νοημάτων, των χαρακτήρων και των συγκρούσεων. Βρέθηκα έτσι σ' έναν κόσμο σκιών, που περίμεναν το φως της μουσικής για να ζωντανέψουν.

Εδώ το Μέλος θα πρέπει να ακολουθεί πιστά όλες τις ψυχικές διακυμάνσεις των ηρώων εκφράζοντας αυτό που δεν μπορεί να εκφραστεί ούτε με το λόγο, ούτε με την έκφραση ή την κίνηση».

— Το υπερβατικό μήπως;

«Είναι γνωστό ότι η μουσική απευθύνεται στις μυστικές περιοχές του ανθρώπινου "είναι". Σ' εκείνες που βρίσκονται πέραν του επιστητού, του λογικού».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΕΣΣΑ

ΝΕΑ 7.7.93

ΠΟΛΛΑ ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

Άρεσε η «Μήδεια»

Δεν το γέμισε το Ηρώδειο αυτή τη φορά ο Μίκης Θεοδωράκης, όμως οι 3.000-3.500 θεατές που τίμησαν την πρώτη ελληνική παράσταση της δεύτερης όπεράς του, της «Μήδειας», την δέχτηκαν εξαιρετικά θερμά με «μπράβο» και επευφημίες.

Η Κατερίνα Οικονόμου στον εξοντωτικής έντασης και έκτασης ρόλο της Μήδειας

ΕΝΑΣ στιλπνός, μαύρος χώρος που θύμιζε θάλασσα – μια νύξη «Αργούς»; – και βουνό, και παλάτι, και κολαστήριο πλημμυρισμένος στα σκαλιά: αυτός ήταν ο τρόπος που διάλεξε ο Γιώργος Πάτσας να μεγαλώσει σε ύψος τη στενή σκηνή του Ηρωδείου. Και ανάμεσα, ριγμένα δυο σπασμένα χρυσά φτερά ενός έρωτα που τέλειωσε, ένα τεμαχισμένο χρυσό άγαλμα - ακρόπρωρο και, στα ψηλά, λίγα χρυσά κλαδιά - κύματα.

Εκεί ξεχύθηκε ο χορός – οι βάρβαρες συντρόφισσες της Μήδειας, οι τα φαιά φέρουσες – και εκεί κύλησε η «λυρική τραγωδία», σφιχτοδεμένη από τον Σπύρο Ευαγγελάτο, τον καταλληλότερο, ίσως, ως βαθύ γνώστη τόσο της τραγωδίας όσο και του λυρικού θεάτρου, από τους σκηνοθέτες μας, να ανεβάσει ένα τέτοιο έργο.

Η «Μήδεια», πλημμυρισμένη από μελωδίες που δεν δίσταζαν ευθέως να παραπέμπουν σε παλιότερες μουσικές του συνθέτη – από την «Όμορφη πόλη» ως το «Μαουτχάουζεν» – αλλά και σε μουσικές άλλων, κράτησε, πατώντας στο κείμενο του Ευριπίδη, που μετέφρασε και «συμπλήρωσε» ο Μίκης Θεοδωράκης, στις δύο ώρες και είκοσι λεπτά που βάστηξε (χωρίς το διάλειμμα), το ενδιαφέρον του κοινού, που συμμετείχε με μουρμουρητά στις «αντιφεμινιστικές» ευριπίδειες ατάκες, ενώ ξέσπασε σε θερμά χειροκροτήματα στο τέλος της συγκινητικής και εντυπωσιακής καταληκτήριας άριας της ηρωίδας, που οδεύει στο φόνο των σπλάχνων της.

Η Κατερίνα Οικονόμου, στον υπεράνθρωπο επώνυμο ρόλο, με φωνή μεγάλη και δυνατή, δέσποσε, αλλά στις επευφημίες «κέρδισε» ο τενόρος Ζάχος Τερζάκης-Ιάσονας που επανέκαμψε, μετά πολλών χρόνων απουσία, στην ελληνική λυρική σκηνή, χωρίς να υστερήσουν οι λοιποί πρωταγωνιστές Ανδρέας Κουλουμπής, Φραγκίσκος Βουτσίνος, Μαρία Μαρκέτου, Σταμάτης Μπέρης και Αλεξάνδρα Παπατζιάκου – ντυμένοι όλοι, μαζί με την πολυμελή χορωδία, στα μαύρα, μπλε, μαβιά, πορφυρά και χρυσά – ο μαέστρος Λουκάς Καρυτινός και οι λοιποί συντελεστές.

Ο Βέρντι, προς τιμήν του οποίου ο κ. Θεοδωράκης συνέθεσε το έργο εκ των... πραγμάτων δεν μπορούσε να είναι παρών χθες το βράδυ, ήταν όμως πολλοί άλλοι γνωστοί από τους χώρους της πολιτικής και της τέχνης: οι υπουργοί κ. Σωτήρης Κούβελας – που προφανώς δεν θεωρεί και τους μουσικούς «λαπάδες» – και Βασίλης Κοντογιαννόπουλος, οι βουλευτές κ. Μαρία Φαραντούρη και Γιώργος Λιάνης, ο νέος πρόεδρος της ΕΤ κ. Γιώργος Δραγώνας, οι διευθυντές της Λυρικής Σκηνής, της Πινακοθήκης και του Μουσείου Μπενάκη κ. Νίκος Συνοδινός, Μαρίνα Λαμπράκη - Πλάκα και Άγγελος Δεληβοριάς, οι διευθυντές του Φεστιβάλ Αθηνών κ. Δήμος Βρατσάνος και Σωτήρης Ρήγας και μεταξύ άλλων οι: Κική Μορφονιού, Δημήτρης Χωραφάς, Χρήστος Λαμπράκης, Λήδα Τασοπούλου, Άννα Πέτροβα, Άννα Σικελιανού, Πέτρος Πανδής, Αλίκη Καγιαλόγλου, Δημήτρης Καβράκος, Βάσω Παπαντωνίου, Βασίλης Γιαννουλάκος, Χριστόφορος Σταμπόγλης, Μαρίνα Κρίλοβιτς, Καίτη Παπαλεξοπούλου, Γιώργης Γιατρομανωλάκης, Νίκος Κυπουργός, Περικλής Κούκος, Σοφία Μιχαηλίδου, Αλέκα Δρακοπούλου, Μποστ, Γιάννης Ιωαννίδης, Θόδωρος Κρίτας, Χρήστος Καλαβρούζος, Νίκος Γαλανός, Άννα Αδριανού, Μάκης Τρικούκης, Ηλίας Βουδούρης, Περικλής Νεάρχου, Μάρθα Αράπη, Γιώργος Ζερβάνος, Τζένη Δριβάλα, Δόμνα Σαμίου, Αντώνης Κοντογεωργίου.

Γιώργος Σαρηγιάννης

ΕΛ. ΩΡΑ 5.7.93

ΤΡΙΤΗ ΚΑΙ ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ «Μήδεια» τοῦ Μ. Θεοδωράκη στό Ἡρώδειο

ΤΗΝ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ὄπερα τοῦ Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια», βασισμένη στήν τραγωδία τοῦ Εὐριπίδη, θά ἔχουν τήν εὐκαιρία νά παρακολουθήσουν οἱ Ἀθηναῖοι τήν Τρίτη 6 καί τήν Τετάρτη 7 Ἰουλίου στό Ἡρώδειο στά πλαίσια τοῦ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν.

Ο ΣΥΝΘΕΤΗΣ τοῦ ἔργου ὑπογράφει ἀκόμη τήν μετάφρασι, τίς προσθῆκες πού ἔγιναν καί γενικότερα τήν προσαρμογή γιά ὄπερα. Ἡ σκηνοθεσία εἶναι τοῦ Σπύρου Εὐαγγελάτου, ἡ μουσική διεύθυνσι τοῦ Λουκᾶ Καρυτινοῦ, ἡ διδασκαλία χορωδίας τῆς Φανῆς Παλαμίδη καί τέλος τήν μουσική προετοιμασία τῶν σολίστ ἐπιμελήθηκε ὁ Δημήτρης Γιάκας, ἐνῶ τῆς χορωδίας ἡ Ἑρμιόνη Νάστου. Τό ἀφαιρετικό, ὅπως τό χαρακτήρισε ὁ κ. Εὐαγγελάτος στήν χθεσινή συνέντευξι Τύπου, σκηνικό καθώς καί τά «θερμά» κοστούμια φιλοτέχνησε ὁ Γιώργος Πάτσας. Ἐπιπλέον, συμπράττουν ἡ Ἐθνική Συμφωνική Ὀρχήστρα τῆς Ε.Ρ.Τ. καί ἡ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

Στούς ρόλους ἐμφανίζονται οἱ Μήδεια Κατερίνα Οἰκονόμου, Ἰάσονας: Ζάχος Τερζάκης, Αἰγέας: Ἀνδρέας Κουλουμπῆς, Κρέοντας: Φραγκίσκος Βουτσίνος, Τροφός: Μαρία Μαρκέττου, Ἀγγελιοφόρος: Σταμάτης Μπερῆς, Κορυφαία: Ἀλεξάνδρα Παπατζιάκου, Παιδιά Μήδειας: Ρές Βουδούρη.

Χαρακτηριστική στό ἔργο εἶναι ἡ ἄρια τοῦ Ἰάσωνα στά ἀρχαία ἑλληνικά πού προσδίδει ἕνα ἀναχρονιστικό στοιχεῖο στήν παράστασι, ὅπως τόνισε ὁ κ. Εὐαγγελάτος. Ἀξίζει νά σημειωθῆ ὅτι τό ἔργο παρουσιάστηκε μέ μεγάλη ἐπιτυχία πρίν ἀπό λίγες ἡμέρες στό Μπιλμπάο σέ μία παράστασι τρισήμιση ὡρῶν. Δυστυχῶς, γιά τίς παραστάσεις πού θά δωθοῦν στό Ἡρώδειο ἔγιναν περικοπές, οὕτως ὥστε, ἡ διάρκεια νά περιοριστῆ στίς δυόμιση ὧρες, καί μία ὥρα ἀπό τό ἔργο νά κρατηθῆ κρυφή ἀπό τούς Ἕλληνες θεατές, ὅπως δήλωσε χαρακτηριστικά ἡ «Μήδεια» τῆς παραστάσεως κ. Κατερίνα Οἰκονόμου. Τέλος, ὁ συνθέτης τοῦ ἔργου, μιλῶντας γιά τήν μελοποίησι τῆς ἀρχαίας αὐτῆς τραγωδίας εἶπε:

«Δούλεψα ἐπί δύο χρόνια ἐντατικά, ἀποκλειστικά. Μετέφρασα τό κείμενο τοῦ Εὐριπίδη στά νέα ἑλληνικά κάνοντας ἐλάχιστες ἀλλαγές. Εἰσήγαγα πλάϊ στόν γυναικεῖο χορό καί τόν ἀνδρικό μέ τήν μορφή ἀκολούθων, στρατιωτικῶν, πολιτικῶν κλπ. γιά νά ἔχω στήν διάθεσί μου μιά τετράφωνη μικτή χορωδία. Ἀπό κεῖ καί πέρα προσπάθησα νά ἐξαντλήσω ὅση μελωδική φλέβα διαθέτω στήν προσπάθειά μου νά παρακολουθήσω τήν Εὐριπίδη στούς λαβυρίνθους αὐτῆς τῆς πρωτοφανοῦς ἀναλύσεως πού κάνει στά βάθη τῆς ἀνθρώπινη ψυχῆς. Ἄλλωστε αὐτό ἦταν καί τό βασικό στοιχεῖο πού μέ ὁδήγησε στήν ἐπιλογή τῆς «ΜΗΔΕΙΑΣ».

Κυκλοφόρησαν οἱ «Χρυσοθῆρες» τῆς Τζάνετ Ντέϊλι

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ γεμάτο μηνύματα καί ἀξίες τῆς δεκαετίας τοῦ '90 μποροῦν νά χαρακτηριστοῦν οἱ «Χρυσοθῆρες», τό νέο βιβλίο τῆς Τζάνετ Ντέϊλι πού κυκλοφόρησε ἀπό τίς ἐκδόσεις «Palindrome». Τήν μετάφρασι τοῦ ἔργου ἀπό τά ἀγγλικά ὑπογράφει ἡ Ἀριάνδη Χατζηδάκη ἐνῶ τόν σχεδιασμό τοῦ ἐξωφύλλου ἐπιμελήθηκε ἡ Ἐλιζαμπετ Βόλφ.

★ ΟΜΑΔΑ δημοσιογράφων, ἠθοποιῶν καί καλλιτεχνῶν, μέ ἐπιτροπή τούς κ.κ. Α. Μάτσα, Π. Νισλόγλου καί Κ. Κοντέα, τίμησαν τήν χορογράφο καί καθηγήτρια κλασσικοῦ μπαλλέτου κ. Μαρία Σαλβέρου μέ ἀσημένιο κύπελλο καί χρυσό μετάλλειο, γιά τήν λαμπρή της ἐπιτυχία καί τήν μεγάλη της προσφορά στήν Τέχνη τοῦ Χοροῦ καί στά παιδιά, μετά τίς δύο βραδυές μπαλλέτου πού ὀργάνωσε ἡ Σχολή της στό Θέατρο Καλουτᾶ.

ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΩΗΣ • ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΗΜΙΩΝ
ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ • ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΑ ... 62, 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΤΗΛ. 689... 6898980-89 • FAX 6898...

ΑΠΟΚΟΜΜΑ: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 6 7.93

Ο Μίκης και η «Μήδεια»

Ο Μίκης Θεοδωράκης είναι ο σημερινός καλεσμένος της εκπομπής «Forum» (Seven X, 7.35).

Μιλάει για τη λυρική τραγωδία «Μήδεια», που ανεβαίνει στο Ηρώδειο για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Μιλάει ακόμη για τη σχέση του με την πολιτική, τον τρόπο που σκέφτεται κι ενεργεί σαν «πολίτης», τα κόμματα, την Ελλάδα, τον πολιτισμό.

Ο φακός της εκπομπής παρακολουθεί παράλληλα πρόβα της «Μήδειας» στο Ηρώδειο με την Κατερίνα Οικονόμου στον ομώνυμο ρόλο.

Στην εκπομπή παρουσιάζεται επίσης η έκθεση του Χουάν Μηρό στην Αθήνα, τα αργεντίνικα ταγκό της ομάδας του Ανιμπάλ Πανούντσιο στο Βεάκειο και το περιοδικό «ΟΠΕΡΑ», το πρώτο περιοδικό για την όπερα που κυκλοφόρησε στην Ελλάδα.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 6.7.93

Μίκης Θεοδωράκης

Σήμερα η «Μήδεια» του Μίκη

Η «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη παρουσιάζεται σήμερα στο Ηρώδειο σε πανελλήνια πρώτη, από την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, τη Χορωδία της Λυρικής Σκηνής και με Ελληνες καλλιτέχνες. Την ορχήστρα θα διευθύνει ο Λουκάς Καρυτινός και τους ρόλους ερμηνεύουν οι: Κατερίνα Οικονόμου (Μήδεια), Ζάχος Τερζάκης (Ιάσονας), Φραγκίσκος Βουτσίνος (Κρέοντας), Αντρέας Κουλουμπής (Αιγέας), Αλεξάνδρα Παπατζιάκου (κορυφαία), Μαρία Μαρκέτου (Τροφός), Σταμάτης Μπέρης (Αγγελιοφόρος), Ρέα Βουδούρη και Λυδία Ζερβάνου (παιδιά Μήδειας).

Τη σκηνοθεσία έχει κάνει ο Σπύρος Ευαγγελάτος, τα σκηνικά-κοστούμια ο Γ. Πάτσας, τη διδασκαλία της χορωδίας η Φανή Παλαμήδη, τη μουσική προετοιμασία ο Δ. Γιάκας και τους φωτισμούς ο Αρ. Καρύδης-Φουκς.

Η παγκόσμια πρώτη της «Μήδειας» του Μ. Θεοδωράκη δόθηκε τον Οκτώβριο του 1991 στο Μπιλμπάο της Ισπανίας, από την Οπερα του Μπιλμπάο.

Η παράσταση θα επαναληφθεί την Πέμπτη.

ΑΠΟΚΟΜΜΑ: STAR
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 6.7.93

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ - ΗΡΩΔΕΙΟ
Η "Μήδεια" για πρώτη φορά στην Ελλάδα

Η «σύγχρονη» όπερα του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια», ξετυλίγεται σήμερα και την Πέμπτη στο Ηρώδειο. Κάτω από τη σκιά της Ακρόπολης, ο μεγάλος Ελληνας μουσικός αποτίει φόρο τιμής στο δάσκαλο της όπερας Τζουζέπε Βέρντι.

Ρεπορτάζ σελ. 8

ATHENS NEWS 6.7.93

THEATRE

M. Theodorakis' opera MEDEA, which was premiered in October 1991 in Bilbao, Spain, will be presented within the context of the Athens Festival at the HERODES ATTICUS ODEON this evening and Thursday, Loukas Karytinos will be conducting the National Symphonic Orchestra of the Hellenic Radio and Television (ERT), Fani Palamidi, the chorus of the National Opera. Spyros Evangelatos will be directing, sets and costumes are by Georgos Patsas. Katerina Economou will be interpreting Meda, Zahos Terzakis, Jason, Fragiskos Voutsinos, Kreon, and Andreas Kouloumbis, Aegeus, Rea Voudouri and Lydia Zervanou Medea's two children. Tickets may be bought at the Athens Festival box office, Stadiou 4, inside the arcade, daily from 8.30 a.m. to 2 p.m. tel. 3221 459. Tickets range from Drs. 7.000 to 2.000 (students 1.000).

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ *ATHENS NEWS 4.7.93*

M. Theodorakis' opera MEDEA, which was premiered in October 1991 in Bilbao, Spain, will be presented within the context of the Athens Festival at the HERODES ATTICUS ODEON on Tuesday and Thursday, July 6 and 8. Loukas Karytinos will be conducting the National Sym-

Continued on page 14

The Arts

Continued from page 8

phonic Orchestra of the Hellenic Radio and Television (ERT), Fani Palamidi, the chorus of the National Opera. Spyros Evangelatos will be directing, sets and costumes are by Georgos Patsas. Katerina Economou will be interpreting Meda, Zahos Terzakis, Jason, Fragiskos Voutsinos, Kreon, and Andreas Kouloumbis, Aegeus, Rea Voudouri and Lydia Zervanou Medea's two children. Tickets may be bought at the Athens Festival box office, Stadiou 4, inside the arcade, daily from 8.30 a.m. to 2 p.m. tel. 3221 459. Tickets range from Drs. 7.000 to 2.000 (students 1.000).

ΑΠΟΚΟΜΜΑ *ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ*

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ *5.7.93*

● Η πρώτη παράσταση (η δεύτερη θα δοθεί την Πέμπτη) της όπερας του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια» θα δοθεί στις 9 μ.μ. στο Ηρώδειο, με την υψίφωνο Κατερίνα Οικονόμου στον κεντρικό ρόλο, ενώ τραγουδούν ακόμα οι: Ζάχος Τερζάκης, Φραγκίσκος Βουτσίνος, Ανδρέας Κουλουμπής, Αλεξάνδρα Παπατζιάκου κ.ά.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ 6.7.93

ΤΡΙΤΗ **6 ΙΟΥΛΙΟΥ**

★ **Η υπουργός Πολιτισμού κα. Ντόρα Μπακογιάννη, εγκαινιάζει στις 9 μ.μ. την ανακαίνιση του νεοκλασικού κτιρίου (Σπουρνάρα 30) που στεγάζεται το Διεθνές Κέντρο Εικαστικών Τεχνών «Αέναον» ενώ παράλληλα θα εγκαινιάσει την έκθεση ζωγραφικής του Γ' Σαλονιού Νέων Καλλιτεχνών που θα λειτουργήσει στο κέντρο έως τις 15 Αυγούστου**

★ Η όπερα του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια» θα παρουσιαστεί σήμερα στις 9 μ.μ. στο Ηρώδειο σε σκηνοθεσία Σπύρου Ευαγγελάτου. Συμμετέχει η Συμφωνική Ορχήστρα και Χορωδία της Ελληνικής Ραδιοφωνίας υπό την διεύθυνση του Λουκά Καρυτινού

★ **Στο γήπεδο της ΑΕΚ στις 9:45 μ.μ θα δώσει συναυλία ο Sting με τους μουσικούς του με παλιά και καινούργια τραγούδια του νέου του δίσκου «Ten Sumindrer's tates».**

★ Ο Βασίλης Παπακωνσταντίνου εμφανίζεται απόψε στην Ξάνθη στις 9 μ.μ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 7.7.93

ΤΩΡΑ

8 Ιουλίου 1993: Η όπερα «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη σε αναζήτηση του χαμένου χρόνου. Στο Ηρώδειο με καλούς τραγουδιστές και με την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα και τη Χορωδία της ΕΡΤ συντονισμένες από τον Λουκά Καρυτινό.

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΤΑ ΝΕΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 6.7.93

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Μήδεια, η υπερφυσική

Μήδεια δεν είναι μόνο η βασίλισσα που έσφαξε τα παιδιά της για να εκδικηθεί τον Ιάσονα. Είναι και μία νεότοκη «λυρική τραγωδία», που ο Μίκης Θεοδωράκης παρουσιάζει τώρα και στο ελληνικό κοινό.

ΠΟΙΑ είναι η Μήδεια, κύριε Θεοδωράκη; «Θα πρέπει να δούμε τους βαθύτερους λόγους που οδήγησαν τον Ευριπίδη να τη γράψει, για να κατανοήσουμε αυτό το έργο.

»Αν πάρουμε τη Μήδεια ως ένα κοινωνικό πρόβλημα, μια σκηνή ζηλοτυπίας, χάνουμε το βαθύτερο νόημα. Η επικράτηση του λογικού στην εποχή του ήταν που οδήγησε τον Ευριπίδη να γράψει τη "Μήδειά" του. Γιατί πίστευε στην άλλη διάσταση της ζωής – τις θεϊκές υπερφυσικές δυνάμεις. Η Μήδεια ήταν μια παρουσία, που υπεράσπιζε την υπερ-λογική διάσταση των πραγμάτων σε μια αποξηραμένη από τη λογική εποχή – όπως και η εποχή μας».

Μ΄ αυτήν λοιπόν τη «Μήδεια» κάνει τη δική του κάθοδο, φέτος, στο Φεστιβάλ Αθηνών και στο Ηρώδειο ο Μίκης Θεοδωράκης. Μια "Μήδεια" που επιμένει πως ανήκει στο είδος που ο ίδιος θέλει να καθιερώσει: τη λυρική τραγωδία.

Το κοστούμι του Κρέοντα

Είναι η Μήδεια – παραγωγή του Φεστιβάλ Αθηνών, που – κατά πληροφορίες – στοίχισε 70 εκατομμύρια δρχ. Μια «Μήδεια» που σκηνοθέτησε ο Σπύρος Ευαγγελάτος, που έντυσε και περιέβαλε με σκηνικά ο Γιώργος Πάτσας, που προετοίμασε μουσικά ο Δημήτρης Γιάκας, που φώτισε ο Αρ. Καρύδης - Φουκς και που αναπαράγει μουσικά η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ (με μαέστρο τον Λουκά Καρυτινό), επικουρούμενη από τη Χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής (υπό τη Φανή Παλαμίδη).

Η κατά Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια» θα βρεθεί στη σκηνή του Ηρωδείου – όπως προηγουμένως στο Μπιλμπάο στον ομώνυμο ρόλο θα ακούσουμε τη σοπράνο Κατερίνα Οικονόμου και στο ρόλο του Ιάσωνα τον τενόρο Ζάχο Τερζάκη – που κάνουν καριέρα στο εξωτερικό. Ο μπάσος Φραγκίσκος Βουτσίνος θα είναι ο Κρέων της παράστασης, ο βαρύτονος Ανδρέας Κουλουμπής ο Αιγέας, οι μέτζο Αλεξάνδρα Παπατζιάκου και Μαρία Μαρκέτου η Κορυφαία του Χορού και η Τροφός αντίστοιχα και ο τενόρος Σταμάτης Μπερής ο Αγγελιαφόρος.

Παύλος Αγιαννίδης

▶ Σήμερα και μεθαύριο στο Ηρώδειο στις 9 μ.μ. Στα ταμεία του Φεστιβάλ Αθηνών, εισιτήρια προς 2.000 έως 7.000 δρχ. και 1.000 δρχ. φοιτητικά.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
6.7.93

ΑΤΖΕΝΤΑ

Η Κατερίνα Οικονόμου, η «Μήδεια» της Οπερας του Μίκη Θεοδωράκη.

Ηρώδειο: Η Οπερα του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια», σε σκηνοθεσία του Σπύρου Ευαγγελάτου, σήμερα και την Πέμπτη (9 μ.μ.). Στον ρόλο της Μήδειας η Κατερίνα Οικονόμου.

Μουσική: Ιούλιος με μουσική στις γειτονιές της Αθήνας: ζωντανή μουσική στις πλατείες και στα πάρκα. Δύο συγκροτήματα θα κρατήσουν συντροφιά στους Αθηναίους, σήμερα (8.30): Στο 5ο Διαμέρισμα - στον πεζόδρομο της Πλατείας Τυρίνθου στο σύνολο «Iris and Efexis» και στο 4ο Διαμέρισμα - στην πλατεία Αγίου Γεωργίου (Ακαδημίας Πλάτωνος) ένα γκρουπ με τζαζ μουσική.

● Ο Βασίλης Παπακωνσταντίνου, μαζί με τον Βασίλη Καζούλη δίνουν συναυλία απόψε στην Ξάνθη.

Προβολές: «Οικόπεδα με θέα» του Τζέιμς Φόλεϊ με τους Τζακ Λέμον και Αλ Πατσίνο, σήμερα στο «Σινέ - Παράδεισος» (Ζάππα 4, Κορυδαλλός).

● «Ορλάντο» της Σάλι Πότερ, σήμερα (9.30) στον Θερινό Δημοτικό Κινηματογράφο Μοσχάτου (Πλατεία Μεταμορφώσεως).

● «Παρακαλώ, γυναίκες, μην κλαίτε» των Σταύρου Τσιώλη και Χρήστου Βακαλόπουλου, σήμερα (9&11 μ.μ) στον Δημοτικό Κινηματογράφο Κερατσινίου - «Κατερίνα» (Βύρωνος & Χιλής, Πλατείας Ευγενείας).

ΕΛ. ΤΥΠΟΣ
6.7.93

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

«Μήδεια» σήμερα και την Πέμπτη

«ΚΑΘΕ καλλιτέχνης δύο πράγματα ονειρεύεται: Να εκφράσει την πατρίδα και να δώσει την παγκοσμιότητα της τέχνης του. Κι αυτή δεν νοείται χωρίς την «ελληνικότητα...». Μ' αυτά τα λόγια, ο Μίκης Θεοδωράκης δίνει το στίγμα της «Μήδειας». Της καινούργιας του όπερας που παρουσιάζεται σήμερα και την Πέμπτη στο Ηρώδειο στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών.

Δυόμισι ώρες κρατά η παράσταση της «Μήδειας» που έχει σκηνοθετήσει ο Σπύρος Ευαγγελάτος. Την «ηρωίδα με το μεγαλύτερο πάθος» καλείται να ερμηνεύσει η Κατερίνα Οικονόμου. Ιάσων είναι ο Ζάχος Τερζάκης και μαζί τους οι Α. Κουλουμπής, Φρ. Βουτσίνος, Μ. Μαρκέττου, Σ. Μπέρης, Α. Παπατζιάκου και η Ρ. Βουδούρη. Στην όπερα συμπράττουν η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ και η Χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής υπό τη διεύθυνση του Λουκά Καρυτινού. Τα σκηνικά και τα κοστούμια στη «Μήδεια» είναι του Γιώργου Πάτσα, η διδασκαλία της χορωδίας της Φανής Παλαμίδα, η μουσική προετοιμασία των σολίστ του Δημήτρη Γιάκα και της χορωδίας της Ερμιόνης Νάστου και οι φωτισμοί του Αρ. Καρύδη – Φουκς. Η παράσταση αρχίζει στις 9 μ.μ.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

STAR 6.7.93

Η "Μήδεια" υπό την μπαγκέτα του Μίκη

Σήμερα και την Πέμπτη, θα παρουσιαστεί στο Ηρώδειο - και πρώτη φορά στην Ελλάδα - η «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη, μια σύγχρονη όπερα, γραμμένη προς τιμήν του Βέρντι.

Την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ διευθύνει ο **Λουκάς Καρυτινός,** ενώ η σκηνοθεσία της παράστασης, φέρει την υπογραφή του Σπύρου Ευαγγελάτου.

Τη χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής διευθύνει η **Φανή Παλαμίδη**, τα σκηνικά και τα κουστούμια είναι του Γιώργου Πάτσα, η μουσική προετοιμασία του **Δημήτρη Γιάκα** και οι φωτισμοί του Αριστείδη **Καρύδη - Φούας.**

Τον ομώνυμο ρόλο, ερμηνεύει η σοπράνο Κατερίνα **Οικονόμου, Ιάσονας είναι ο τενόρος Ζάχος Τερζάκης,** Κρέοντας ο μπάσος Φραγκίσκος Βουτσίνος, Αιγέας ο βαρύτονος **Ανδρέας Κουλουμπής,** Κορυφαία η μέτζο Αλεξάνδρα Παπατζιάκου. Τροφός η μέτζο Μαρία **Μαρκέτου, Αγγελιοφόρος ο τενόρος** Σταμάτης Μπερής, ενώ τα παιδιά της Μήδειας, υποδύονται η **Ρέα Βουδούρη και η Λυδία Ζερβάνου.**

"ΕΙΝΑΙ"
6.7.93

«Μήδεια» και στο Ηρώδειο. Αυτή τη φορά, όμως, πρόκειται για την όπερα που συνέθεσε ο Μίκης Θεοδωράκης. Στα φεστιβάλ της Αττικής, ελληνικό τραγούδι, Αριστοφάνης και χορός.

Κατράκειο

Αφιερωμένες στον Μάνο Κατράκη είναι οι φετινές εκδηλώσεις του δήμου Νικαίας. «Κατράκειο Καλοκαίρι '93», λοιπόν, με το άγαλμα του μεγάλου θεατράνθρωπου να κοσμεί το ανοιχτό θέατρο της Κοκκινιάς και τη δήμαρχο Βέρα Νικολαΐδου ν' αναζητά τους δρόμους για τις τέχνες και τον πολιτισμό.

Την Τετάρτη **7 Ιουλίου** η συναυλία της **Χαρούλας Αλεξίου.** Τη Δευτέρα **12 Ιουλίου** το **Χοροθέατρο «Ναυσικά»** παρουσιάζει, σε χορογραφία και σκηνοθεσία Σ. Σμαΐλου, την «Οδύσσεια».

Το πρόγραμμα ολοκληρώνεται στις 15 Σεπτεμβρίου και περιλαμβάνει πολλή μουσική και θέατρο.

Για περισσότερες πληροφορίες στο δήμο Νικαίας (Γρεβενών 5-7) και στα τηλέφωνα 4912.203, 4922.006.

Το Νέο Κύμα περιοδεύει

Το Νέο Κύμα περιοδεύει και φέρνει τη δροσιά των τραγουδιών του σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας. Οι αντιπροσωπευτικότεροι εκφραστές του, η Πόπη Αστεριάδη, ο Μιχάλης Βιολάρης, η Καίτη Χωματά και ο Τάκης Κωνσταντακόπουλος, οργανώνουν συναυλίες, αρχίζοντας από το Άργος και φτάνοντας ως τα Ιωάννινα. Για τον Ιούλιο είναι προγραμματισμένες εμφανίσεις τους στη Λευκάδα, την Πρέβεζα και το Αγρίνιο, ενώ οι συναυλίες θα συνεχιστούν Αύγουστο και Σεπτέμβριο.

Ηρώδειο

Τρίτη **6 Ιουλίου** και **Πέμπτη 8 Ιουλίου η όπερα «Μήδεια»** του **Μίκη Θεοδωράκη,** με τη συμμετοχή της Συμφωνικής Ορχήστρας και τη Χορωδία της Λυρικής Σκηνής. Διευθυντής Ορχήστρας ο Λουκάς Καρυτινός και σκηνοθέτης ο Σπύρος Ευαγγελάτος. Σκηνικά και κοστούμια από τον Γιώργο Πάτσα. Στο ρόλο της «Μήδειας» η Κατερίνα Οικονόμου, του «Ιάσονα» ο Ζάχος Τερζάκης και Α΄ Κορυφαία η Αλεξάνδρα Παπατζιάκου. Η «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη, η πρώτη όπερα που έγραψε και που πρωτοπαρουσιάστηκε εκτός Ελλάδος το 1991 στο Μπιλμπάο, στηρίζεται στη «Μήδεια» του Ευριπίδη. Αποτελείται από άριες, ντουέτο και χορωδιακά κι αποτελεί την απαρχή μιας συνέχειας, στην οποία ο Θεοδωράκης σκέπτεται την «Ηλέκτρα» και την «Εκάβη».

Παρασκευή 9 Ιουλίου, η **Κρατική Ορχήστρα Αθηνών** ερμηνεύει την Ενάτη Συμφωνία του Μπετόβεν, με διευθυντή το Δημήτρη Χωραφά. Σολίστ: η Τζούλια Σουθάκου (σοπράνο), η Μαρία Φιδέλη (μέτζο), ο Βαγγέλης Χατζησίμος (τενόρος) κι ο Φραγκίσκος Βουτσίνος (μπάσος).

Μην ξεχάσετε: τη συναυλία του Βαγγέλη Παπαθανασίου στις **13 Ιουλίου,** υπέρ των παιδιών που πάσχουν από καρκίνο.

Φεστιβάλ Πέτρας

Ο πρώτος κύκλος εκδηλώσεων στα νταμάρια της Πετρούπολης ολοκληρώνεται στις 16 Ιουλίου, ενώ ο δεύτερος αρχίζει στις 20 Αυγούστου, για να τελειώσει στις 20 Σεπτεμβρίου.

Την **Παρασκευή 9 Ιουλίου,** το **Θέατρο Τέχνης - Κάρολος Κουν** παρουσιάζει την **«Ειρήνη» του Αριστοφάνη,** σε μετάφραση Κώστα Βάρναλη,

Στις **12 Ιουλίου,** η Νέα Ελληνική Σκηνή παρουσιάζει τη **«Λυσιστράτη»** του Αριστοφάνη, με τον **Θύμιο Καρακατσάνη** σκηνοθέτη και ερμηνευτή

ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΩΗΣ • ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΗΜΙΩΝ
ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ • ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΚΗΦΙΣΙΑΣ 62, 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΤΗΛ.: 6898960-73 , 6898980-89 • FAX: 6898974

38

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 6.7.93

Ψίθυροι

Μόνο οι αγώνες για το Εθνος μένουν

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στο Ηρώδειο παρουσιάζεται σήμερα η όπερα «Μήδεια» του Μ. Θεοδωράκη.

Ο ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΗ «ΜΗΔΕΙΑ» ΚΑΙ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΟ

Ο Ευριπίδης πέθανε... νωρίς. Αν ζούσε το 1993, θα παρουσίαζε... όπερα, δηλαδή «τη σύγχρονη νεοελληνική αντιμετώπιση της Τραγωδίας» όπως τη χαρακτηρίζει με τη δουλειά και το λόγο του μιλώντας σχετικά στην «Α» ο Μίκης Θεοδωράκης, που απόψε και την Πέμπτη παρουσιάζει τη «Μήδεια» στο Ηρώδειο, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών.

Η «Α» μίλησε με το συνθέτη για την Οπερα, που βασίστηκε σε κείμενο του Ευριπίδη και ανεβαίνει σε σκηνοθεσία του Σπύρου Ευαγγελάτου, αλλά και για τις πολυτάραχες σχέσεις του Θεοδωράκη με το μεγάλο κοινό, τους μύθους που ορίζουν τη ζωή μας κ.λπ.

– Ποια είναι η βαθύτερη σημασία της παρουσίασης του συγκεκριμένου έργου;

«Από την πλευρά μου, συνεχίζοντας την πορεία μου στο χώρο της μουσικής, βρίσκομαι στο στάδιο της σύνθεσης έργων ποιητικών που επεκτείνονται στο δραματουργικό τομέα. Για το σκοπό αυτό προσφεύγω σε κείμενα της ελληνικής τραγωδίας, γιατί μου προσφέρουν την κατάλληλη βάση για να εκφρασθώ. Η «Μήδεια» του Ευριπίδη η κατ' εξοχήν τραγωδία του ΠΑΘΟΥΣ, μου δίνει την ευκαιρία να κινηθώ στον οικείο για μένα χώρο των ανθρώπινων ψυχών.

Ετσι, θα 'λεγα πως η ΜΗΔΕΙΑ είναι η σύγχρονη νεοελληνική μουσική αντιμετώπιση της Τραγωδίας και γι' αυτό ελπίζω και πιστεύω, ότι βρίσκεται πολύ κοντά στο συλλογικό αίσθημα του σύγχρονου Ελληνα».

– Πιστεύετε, ότι οι μύθοι λειτουργούν σε εποχές, όπου βασιλεύει ο ρεαλισμός της άκρατης κατανάλωσης;

«Μα και ο καταναλωτισμός είναι μύθος. Το σημερινό ξόανο-φετίχ-θρησκεία είναι το **μυθοποιημένο εμπόρευμα.**

Η διάσταση αυτή έχει περάσει στην πολιτική και την Τέχνη. Το μυθοποιημένο κόμμα, ο μυθοποιημένος ηγέτης, ο μυθοποιημένος τραγουδιστής (καλλιτέχνης), το μυθοποιημένο (ήδη...) Μέγαρο.

Ωστε και σήμερα ζούμε με Μύθους... Ομως με ποιους και για ποιο σκοπό;

Ζούμε τον **καταναλωτικό Μύθο,** που γεμίζει τα ταμεία και το κυριότερο **ομαδοποιεί το κοινό,** για να το οδηγήσει πίσω από επιλογές που γίνονται από πονηρούς και έχοντες ίδιον συμφέρον, κύκλους».

– Είναι ο Μίκης Θεοδωράκης πάντα στενά δεμένος με το μεγάλο κοινό και ευρύτερα με το λαό ή με την αλλαγή των εποχών έχει ανοίξει κάποιο χάσμα;

«Από το 1950 έως σήμερα, πόσα κόμματα πέρασαν, πόσες κυβερνήσεις, πόσοι φανατισμοί... Ποιοι με μισούσαν και ποιοι **με αγαπούσαν στα 1960, όταν παρουσίασα τον «ΕΠΙΤΑΦΙΟ»; Ποιοι στα 1964 με το «ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ» και στα 1968 με τη «ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ»; Και ήρθε η χούντα. Και μετά η Μεταπολίτευση... ΚΝΕ, Ρηγάδες, Πασόκοι, Νεοδημοκράτες... Τι είδαμε ως τα τώρα και τι θα δούμε...** Ολα γυρίζουν, έρχονται-παρέρχονται, λάμπουν-σβήνουν... Ονόματα πολιτικών, υπουργών, παραγόντων, καλλιτεχνών...

Μας απασχολούν για λίγο και ύστερα έρχεται η λήθη, η τελειωτική. Τι μένει; Το έργο και οι αγώνες που γίνονται για το σύνολο, για το Εθνος. Αυτά μένουν και μαζί τους ο δημιουργός, ο αγωνιστής.

Οσο για τη μουσική μου, αφού χτυπήθηκε από τη προχουντική Δεξιά και τη μεταχουντική Αριστερά περνώντας από την "παλικαρίσια" απαγόρευσή της από τους συνταγματάρχες, αφού δηλαδή την κατέβασαν με τη βία όλα τα σκαλοπάτια "στου κακού τη σκάλα", δεν της απομένει παρά να απλώσει ξανά τα "φτερά της τα μεγάλα", όπως θα 'λεγε και ο Ποιητής».

ΜΑΚΗΣ ΔΕΛΗΠΕΤΡΟΣ

ΕΛ. ΤΥΠΟΣ
6.7.93

Ο Μίκης στον «Σέβεν – Χ»

Ο ΜΙΚΗΣ Θεοδωράκης είναι καλεσμένος σήμερα στην εκπομπή «Φόρουμ» του «Σέβεν Χ». Ο διάσημος Ελληνας συνθέτης και πολιτικός μιλά για τη λυρική τραγωδία «Μήδεια» που ανεβαίνει απόψε στο Ηρώδειο, για τη σχέση του με την πολιτική, τον τρόπο που σκέφτεται και ενεργεί σαν πολίτης, τα κόμματα, την Ελλάδα και τον πολιτισμό.

Ο φακός της εκπομπής παρακολουθεί παράλληλα πρόβες της «Μήδειας» στο Ηρώδειο με την Κατερίνα Οικονόμου στον ομώνυμο ρόλο. Η επιμέλεια και παρουσίαση της εκπομπής είναι της Ιλιας Παπαστπύρου.

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΕΞΠΡΕΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 6 ΙΟΥΛ '93

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΗΜΕΡΑ

▶ **Συναυλία:** του Στίνγκ στο γήπεδο της ΑΕΚ στη Νέα Φιλαδέλφεια
στις 9.45 μ.μ. ▶ **Οπερα:** «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη σε σκη-
νοθεσία Σπύρου Ευαγγελάτου με τη συμμετοχή της Συμφωνικής Ορ-
χήστρας της χορωδίας της Ελληνικής Ραδιοφωνίας, υπό τη διεύθυν-
ση του Λουκά Καρυτινού στις 9 μ.μ. στο Ηρώδειο. ▶ **Εγκαίνια:**
του νεοκλασσικού κτιρίου που στεγάζεται το Διεθνές Κέντρο Εικαστι-
κών Τεχνών «Λέναον» (Στουρνάρη 30) στις 9 μ.μ. ▶ **Συναυλία:**
των αδελφών Κατσιμίχα στο «Βεάκειο» στον Πειραιά ▶ **Τηλεόρα-
ση:** «Σινεμά ο Παράδεισος» του Τζουζέπε Τορνατόρε στις 10 μ.μ.
στην ΕΤ2

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΤΑ ΝΕΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 6 ΙΟΥΛ. '93

Ο Μίκης για τη «Μήδεια»

Για την λυρική τραγωδία «Μήδεια» που ανεβαίνει απόψε στο Ηρώδειο, μιλάει στην εκπομπή Forum (19.35 Seven X) ο Μίκης Θεοδωράκης. Επίσης μιλάει για τη σχέση του με την πολιτική, τα κόμματα, την Ελλάδα και για τον πολιτισμό.

Στην ίδια εκπομπή ο φακός του Forum παρακολουθεί πρόσφατη πρόβα της «Μήδειας» στο Ηρώδειο με την Κατερίνα Οικονόμου στον ομώνυμο ρόλο.

◆

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 5 ΙΟΥΛ 93

ΤΡΙΤΗ 6 ΙΟΥΛΙΟΥ

★ **Η υπουργός Πολιτισμού κα. Ντό-
ρα Μπακογιάννη, εγκαινιάζει
στις 9 μ.μ. την ανακαίνιση του νεοκλα-
σικού κτιρίου (Στουρνάρα 30) που στε-
γάζεται το Διεθνές Κέντρο Εικαστικών
Τεχνών «Λέναον» ενώ παράλληλα θα
εγκαινιάσει την έκθεση ζωγραφικής
του Γ' Σαλονιού Νέων Καλλιτεχνών
που θα λειτουργήσει στο κέντρο έως τις
15 Αυγούστου**

★ Η όπερα του Μύμη Θεοδωράκη
«Μήδεια» θα παρουσιαστεί σημε-
ρα στις 9 μ.μ. στο Ηρώδειο σε σκηνοθε-
σία Σπύρου Ευαγγελάτου. Συμμετέχει η
Συμφωνική Ορχήστρα και Χορωδία της
Ελληνικής Ραδιοφωνίας υπό την διευ-
θυνση του Λουκά Καρυτινού

★ **Στο γήπεδο της ΑΕΚ στις 9:45
μ.μ θα δώσει συναυλία ο Sting με
τους μουσικούς του με παλιά και και-
νούργια τραγούδια του νέου του δίσκου
«Ten Sumindrer's tates».**

★ Ο Βασίλης Παπακωνσταντίνου
εμφανίζεται απόψε στην Ξάνθη
στις 9 μ.μ.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ-ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ
ΓΚΙΝΗ 4, 152 33 ΧΑΛΑΝΔΡΙ - ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. (01) 6817570 - 6822107. FAX. (01) 6822464

ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΩΗΣ • ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΗΜΙΩΝ
ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ • ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΚΗΦΙΣΙΑΣ 62, 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΤΗΛ. 6898960-73, 6898980-89 • FAX 6898974

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΕΘΝΟΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 7.7.93

«Μήδεια» της αγάπης

Της ΝΤ. ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ

ΠΩΣ θα μπορούσε να φανταστεί κανείς τη λυρική τραγουδίστρια στην οποία εμπιστεύτηκε ο **Μίκης Θεοδωράκης** τη **«Μήδειά»** του; Ισως μελαχρινή, ογκώδη, με σκληρό πρόσωπο... Η **Κατερίνα Οικονόμου**, όμως, που υποδύεται τη «Μήδεια», έχει ένα γλυκό πρόσωπο, κοντά μαλλιά και πλατύ χαμόγελο. Η σοπράνο γνωρίστηκε με τον Μίκη Θεοδωράκη μέσω του πιανίστα **Δημ. Γιάκα**, παλιού της φίλου, από την εποχή που τραγούδησε «Σαλώμη» στην Οπερα του Παρισιού.

«Ετσι είχα τη μεγάλη τύχη να συνεργαστώ μαζί του, αλλά και με τους Ελληνες καλλιτέχνες, που τους βρήκα εκπληκτικούς και ζεστούς. Γίναμε φίλοι και νομίζω ότι ένα μέρος της επιτυχίας μας στο Μπιλμπάο οφειλόταν και σ' αυτό», θυμάται τώρα η καλλιτέχνιδα.

Η «Μήδεια» ανέβηκε στο Ηρώδειο χθες και επαναλαμβάνεται αύριο Πέμπτη, σε **σκηνοθεσία Σπύρου Ευαγγελάτου** και **μουσική διεύθυνση Λουκά Καρυτινού.** Η παγκόσμια πρεμιέρα της δόθηκε στο Μπιλμπάο πριν από δύο χρόνια και η καριέρα της προβλέπεται λαμπρή, μετά από τις προτάσεις που γίνονται να παρουσιαστεί η όπερα σε μεγάλα ευρωπαϊκά θέατρα.

— Ηταν εύκολη η συνεργασία με τον Μίκη Θεοδωράκη;

«Πάρα πολύ. Δεν ανακατεύτηκε σε τίποτε. Αφησε το έργο στον μαέστρο, τους τραγουδιστές, τον σκηνοθέτη. Ηταν πολύ συγκινητική η στάση του. Εδειξε ότι σέβεται τους συνεργάτες του. Κι εμείς τι είμαστε; Κάποιοι καλλιτέχνες, που έχουμε, ακόμη, πολύ δρόμο μπροστά μας».

— Γιατί τόση μετριοφροσύνη; Οι περισσότεροι συντελεστές της παράστασης έχετε αξιόλογη καριέρα πίσω σας...

«Ξέρω ότι έχω να μάθω, ακόμη, πολλά πράγματα. Γι' αυτό το λέω», απαντά σηκώνοντας λίγο τα στρογγυλά γυαλιά της.

— Πώς προσεγγίσατε την προσωπικότητα της Μήδειας;

Γοητευμένη από τη «Μήδεια» είναι η Κατερίνα Οικονόμου.

Η σοπράνο Κατερίνα Οικονόμου μιλάει για τη ζωή της και το έργο

«Πολύ ανθρώπινα. Την είδα περισσότερο σαν άνθρωπο παρά σαν μάγισσα. Νομίζω ότι και ο Ευριπίδης έτσι την έχει περιγράψει. Μ' αρέσει ιδιαίτερα επειδή είναι μια γυναίκα γεμάτη πάθος, από αγάπη μέχρι μίσος. Φθάνει στην αυτοκαταστροφή σβήνοντας από τη γη τα παιδιά, τον πατέρα της και τον ίδιο τον εαυτό της, για έναν άνδρα που αποδεικνύεται, στο τέλος, ότι στρέφεται σε άλλους στόχους και ξεχνά την αγάπη. Απ' αυτή τη γυναίκα κατάλαβα ότι, όποια δυσκολία κι αν βρει ένας άνθρωπος στο δρόμο του, δεν πρέπει ποτέ να παραιτείται».

— Η Μήδεια, όμως, παραιτήθηκε, κατά κάποιο τρόπο...

«Ναι, γιατί εκείνη είχε ικανότητες θεϊκές. Χρησιμοποίησε τις δυνάμεις της. Δεν παρέμεινε, απλά, μια γυναίκα».

— Ο ρόλος είναι δύσκολος μουσικά;

«Δεν τον βρίσκω δύσκολο. Εχει εκπληκτικές μελωδίες. Λατρεύω αυτό το έργο και νομίζω ότι θα το αγαπήσει και το ελληνικό κοινό».

Με τη «Μήδεια» η σοπράνο εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα με ολοκληρωμένη όπερα. Είχε τραγουδήσει στην Ενάτη Συμφωνία του Μπετόβεν με τη Συμφωνική Ορχήστρα της Νυρεμβέργης στο Μέγαρο Μουσικής και το νανούρισμα από τη Μήδεια, με την Ορχήστρα των Χρωμάτων.

«Το νανούρισμα το είχε γράψει για τα παιδιά του ο συνθέτης και το ενέταξε στην όπερα. Στο Μπιλμπάο, σε αυτό το σημείο, διακοπτόταν η παράσταση», λέει η σοπράνο.

Η Κατερίνα Οικονόμου ζει στο Μιλάνο, με τον άνδρα της.

«Δεν έχουμε παιδιά. Ετσι τα έφερε η ζωή. Στην αρχή ήμασταν σπουδαστές και θέλαμε να αποκατασταθούμε. Οταν μπήκαμε σε ένα δρόμο, βρέθηκαν άλλα εμπόδια: ωραία πράγματα για εργασία και ο καιρός γέμισε. Ετσι, το παιδί έμεινε να περιμένει, γιατί αυτό το θέμα δεν το 'κλεισα. Αγαπώ πολύ τα παιδιά και τους γέρους. Είναι οι δύο κατηγορίες ανθρώπων που έχουν ανάγκη από στοργή και είναι πολύ πιο αδύναμοι από μας».

Η Κατερίνα Οικονόμου γεννήθηκε στην Τασκένδη, όπου και ξεκίνησε τις σπουδές της στο τραγούδι. Το 1979 επέστρεψε στην Ελλάδα και κέρδισε την υποτροφία Μαρία Κάλλας που της επέτρεψε να βελτιώσει τις σπουδές της στην Ιταλία και τη Γερμανία. Στα πολλά χρόνια που έζησε στο εξωτερικό οφείλει και μια κάποια ξενική προφορά στην ομιλία της. Εχει εμφανιστεί σε μεγάλα θέατρα της Ευρώπης και της Αμερικής. Τραγούδησε **«Σαλώμη»** και **«Βαλκυρίες»** στη Μετροπόλιταν Οπερα της Νέας Υόρκης και στο Παρίσι, τη **«Γένοφα»** του Γιάνατσεκ στη Φλωρεντία, κι ακόμη το **«Χορό μεταμφιεσμένων»**, την **«Τζοκόντα»**, την **«Αριάδνη στη Νάξο»**, την **«Ηλέκτρα»...**

«Αγαπώ τους δυνατούς χαρακτήρες. Αυτούς που δεν ξεχνιούνται εύκολα. Γι' αυτό το λόγο μ' αρέσουν πολύ τα έργα των Στράους, Βάγκνερ, Προκόφιεφ, Σοστακόβιτς. Ωστόσο, δεν μπορώ να πω ότι δεν μ' αρέσουν τα έργα όπου η σοπράνο έχει βασικό ρόλο. Με λίγα λόγια, μ' αρέσουν τα πάντα. Πιστεύω ότι τη στιγμή που γράφτηκε ένα έργο, υπήρχε κάποιο δυνατό ερέθισμα. Δεν θα ασχολιόταν ένας μουσουργός με μια μετριότητα. Ωστόσο, κάποιους ρόλους σαν τη Νόρμα, φοβάμαι, ακόμη, να τους αγγίξω, ίσως επειδή τους σέβομαι πάρα πολύ».

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ 7.7.93

Επιμέλεια: ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η υψίφωνος Κατερίνα Οικονόμου ως Μήδεια

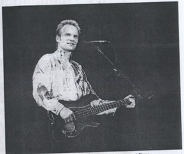

Ο Στινγκ αποθεώθηκε από 25.000 θεατές παρά την αποπνικτική ζέστη

Καυτή νύχτα για Μίκη και Στινγκ

Με αυθόρμητα μπράβο το αθηναϊκό κοινό υποδέχθηκε την όπερα του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια» στην πανελλ/νια πρεμιέρα της χθες το βράδυ στο Ηρώδειο. Ντυμένη με τις ωραιότερες μελωδίες του δημοφιλούς Έλληνα συνθέτη η τραγωδία του Ευριπίδη είχε έντονο ελληνικό χρώμα και ερμηνεύτηκε με ιδιαίτερη ευαισθησία από τη δραματική σοπράνο Κατερίνα Οικονόμου στον εξοντωτικό επώνυμο ρόλο, τον τενόρο Ζάχο Τερζάκη στο ρόλο του Ιάσονα και τους υπόλοιπους σολίστ, καθώς και από την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ και τη Χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής υπό τη διεύθυνση του Λουκά Καρυτινού. Στη σκηνοθεσία του ο Σπύρος Ευαγγελάτος τόνισε το μαγικό στοιχείο της Μήδειας και την είδε να κάνει βουντού στο ομοίωμα του Ιάσονα τη στιγμή που διηγείται τα δεινά που την βρήκαν απ' όταν την πήρε από τη χώρα των προγόνων της και την έφερε στην Ελλάδα. Η βαρβαρική της καταγωγή τονίστηκε ιδιαίτερα και από την ξενική προφορά — φυσική — της Κατερίνας Οικονόμου. Το λειτουργικό σκηνικό του Γιώργου Πάτσα σε μαύρο χρώμα με σκάλες και δύο επίπεδα κατόφερε να χωρέσει την πολυπληθή χορωδία στη μικρή σκηνή του Ηρωδείου. Ανάμεσα στους 4.000 περίπου θεατές που χειροκρότησαν τη «Μήδεια» ήταν ο υπουργός Προεδρίας κ. Σωτήρης Κούβελας, ο υπουργός Βιομηχανίας κ. Βασίλης Κοντογιαννόπουλος, ο γενικός διευθυντής της Νέας Δημοκρατίας Κώστας Πυλαρινός, ο πρόεδρος της ΕΡΤ Γ. Δραγώνας, η Μαρία Φαραντούρη, η Ασπασία Παπαθανασίου, η Τζένη Δριβάλλα, ο Χρήστος Λαμπράκης, ο Μποστ, η Δόμνα Σαμίου κ.ά.

Α. ΣΥΝ.

Με πολλά μπράβο το αθηναϊκό κοινό υποδέχτηκε την όπερα του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια».

★

Με σφυρίγματα, χειροκροτήματα και κραυγές ενθουσιασμού 25.000 θεατές αποθέωσαν τον Βρετανό σταρ στη μοναδική συναυλία του στην Αθήνα.

Με τις πρώτες νότες από το τραγούδι «Ιφ άι έβερ λουζ μάι φέιθ ιν γιου» που διάλεξε για να αρχίσει τη χθεσινή και μοναδική συναυλία του ο Στινγκ στο γήπεδο της ΑΕΚ, οι χιλιάδες θαυμαστές του ήταν έτοιμοι να τον αποθεώσουν.

Οι πόρτες του σταδίου άνοιξαν στις 7 μ.μ. και μέχρι τις 10.10 μ.μ. που έσβησαν τα φώτα και φωτίστηκε η σκηνή από τους προβολείς ορδές κόσμου συνέχιζαν να εισέρχονται κυρίως στον αγωνιστικό χώρο.

Με σφυρίγματα, χειροκροτήματα και κραυγές ενθουσιασμού οι περίπου 25.000 θεατές, πολλοί από τους οποίους προτίμησαν παρά την αποπνικτική ζέστη να στριμωχτούν μπροστά στη σκηνή, υποδέχτηκαν το σταρ της βρετανικής μουσικής και εκείνος τους καλωσόρισε στα ελληνικά: «Ευχαριστώ. Καλησπέρα. Τι κάνετε;»

Τα τραγούδια από την τελευταία του δισκογραφική δουλειά κατέλαβαν μεγάλο μέρος της συναυλίας.

Ο Στινγκ όμως δεν παρέλειψε να ερμηνεύσει και κομμάτια των θρυλικών «Πολίς» καθώς και των «Μπιτλς» όπως το «Ε ντέι ιν αλάιφ», στο άκουσμα του οποίου δεκάδες αναπτήρες φώτισαν το στάδιο. Ειδικά όμως στο «Ροξάν» και στο «Έβρι μπρεθ γιου τέικ» των «Πολίς» το γήπεδο σείστηκε από τις ζητωκραυγές και τα ρυθμικά χειροκροτήματα. Κάτι που επαναλήφθηκε σε όλα τα παλιότερα κομμάτια του ίδιου που αναμφισβήτητα αντέχουν στο χρόνο.

ΑΠ.-Σ.Κ.

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ
7.7.93

Νότα δροσιάς από τον Μίκη με τη «Μήδεια» στο Ηρώδειο

Το μακρύ ταξίδι του **Μίκη Θεοδωράκη** στον κόσμο της μουσικής, η μαγεία των αισθήσεων της τέχνης του, κυριάρχησαν στη χθεσινή βραδιά, φέρνοντας σε «δεύτερη μοίρα» τις περιπέτειες και τα πάθη που κατέδειχνε η πλοκή της όπερας **«Μήδεια»**, στην παρουσίαση της στο Ηρώδειο...

Και αυτό γιατί σε κάθε στιγμή της βραδιάς, στα αυτιά των θεατών κάτι παρέπεμπε σε κάτι γνώριμο από το συνθέτη που τόσα χρόνια βιώνουμε: πότε ξεπρόβαλλε η επιβλητικότητα ενός **«Αξιον Εστί»**, πότε φανερωνόταν η δύναμη της **«Κατάστασης Πολιορκίας»**, άλλοτε ερχόταν στο νου κάποια από τις αγαπημένες **μελωδίες του Θεοδωράκη.**

Στο Ηρώδειο ήταν 3.000 θεατές που ευχαριστιούνταν τις ερμηνείες της **Κατερίνας Οικονόμου** αλλά και του **Ζάχου Τερζάκη**, όπως και αυτές των **Ανδρέα Κουλουμπή** και **Φραγκίσκου Βουτσίνου** κ.ά.

Πολλοί όμως, γοητευμένοι από τα κοστούμια, το στήσιμο των καλλιτεχνών στη σκηνή, τις ξεχωριστές στιγμές, ευχαριστιούνταν τόσο που διέκοπταν με «μπράβο» την εξέλιξη του έργου: αντίδραση τόσο πολύ «ελληνική» που έμοιαζε θεμιτή...

Ο κ. Κ. Πυλαρινός και ο κ. Χρ. Λαμπράκης (δεξιά) ήταν μεταξύ των θεατών που παρακολούθησαν την όπερα του Μίκη Θεοδωράκη (αριστερά) στο Ηρώδειο.

Ρεπορτάζ:
Μ. ΔΕΛΗΠΕΤΡΟΣ

Το σκηνικό που στην αρχή ξένιζε με τον όγκο και το γεωμετρικό σχήμα του, γινόταν στη συνέχεια τόσο αναγκαίο για την παρακολούθηση της παράστασης που δικαίωνε την επιλογή του **Γιώργου Πάτσα**, ο οποίος πήρε την ευθύνη για μια επιλογή ασυνήθιστη, όμορφη, αναγκαία όπως φάνηκε από το χειροκρότημα των θεατών.

Ο ίδιος ο Μίκης έβλεπε από την είσοδο του ρωμαϊκού θεάτρου την παράσταση που παρακολουθούσαν εκπροσωπώντας την κυβέρνηση οι κ. **Σ. Κούβελας, Β. Κοντογιαννόπουλος** κ.ά.

Δίπλα του ο κ. **Σ. Ευαγγελάτος** που ανέλαβε το ρίσκο της σκηνοθεσίας ενός τέτοιου έργου. Δικό του εύρημα το μαγικό ξέσπασμα της Μήδειας, σε μια κούκλα, που έδενε την τελετή της μαγείας Βουντού με τα απόκρυφα φίλτρα μιας τόσο «κοντινής» μας αρχαιότητας.

Όρεξη να έχουν οι Έλληνες τελικά και οι ευκαιρίες για καλλιτεχνική έκφραση δεν λείπουν. Αν και η παράσταση κινδύνευσε γιατί δεν υπήρχε... μηχανικός σκηνής. Είχε πάει στο Λυκαβηττό...

ΕΛ. ΩΡΑ
4.7.93

«ΜΗΔΕΙΑ» στό Ἡρώδειο

Η «ΜΗΔΕΙΑ» τοῦ Μίκη Θεοδωράκη, σέ πρώτη ἐκτέλεσι στήν χώρα μας, παρουσιάζεται τήν Τρίτη καί τήν Πέμπτη 6 καί 8 Ἰουλίου, στό Ἡρώδειο, στό πλαίσιο τοῦ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν. Τό ρόλο τῆς Μήδειας ἑρμηνεύει ἡ σοπράνο Κατερίνα Οἰκονόμου καί παίζει ἡ Ἐθνική Συμφωνική Ὀρχήστρα τῆς ΕΡΤ ὑπό τήν διεύθυνσι τοῦ Λουκᾶ Καρυτινοῦ. Συμμετέχει ἀκόμα ἡ Χορωδία τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς ὑπό τήν διεύθυνσι τῆς Φανῆς Παλαμήδη. Ἡ «Μήδεια» ὑποστηρίζεται ἀπό ἐκλεκτούς λυρικούς καλλιτέχνες μας: Ζάχο Τερζάκη (Ἰάσονας), Φραγκίσκο Βουτσίνο (Κρέοντας), Ἀνδρέα Κουλουμπῆ (Αἰγέας), Ἀλεξάνδρα Παπατζιάκου (κορυφαία), Μαρία Μαρκέτου (τροφός) καί Σταμάτη Μπέρη (ἀγγελιοφόρος). Τά παιδιά τῆς Μήδειας παίζουν ἡ Ρέα Βουδούρη καί Λυδία Ζερβάνου. Τήν «Μήδεια» σκηνοθέτησε ὁ Σπῦρος Εὐαγγελάτος.

ΚΕΡΔΟΣ 6.7.93

Η «Μήδεια» του Θεοδωράκη σε πανελλήνια πρώτη απόψε

Πανελλήνια πρώτη απόψε στο Ηρώδειο για την όπερα του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια» που έκανε θριαμβευτικό ξεκίνημα από το Μπιλμπάο της Ισπανίας.

«Φιλοδοξία μου ήταν να δημιουργήσω ένα έργο που να έχει τη σφραγίδα της ελληνικότητας, αλλά να έχει και παγκοσμιότητα, να μπει στο ρεπερτόριο που έχουν οι ξένες όπερες», είπε ο συνθέτης όταν μίλησε για τη «λυρική τραγωδία», όπως προτιμά να την χαρακτηρίζει, στους δημοσιογράφους. Απόψε, είναι η σειρά του ελληνικού κοινού να κρίνει ενώ ανάμεσα στους θεατές θα βρίσκονται και αρκετοί διευθυντές από ξένες όπερες.

ΦΩΤΟ: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΙ ΟΕ

Απόψε στο Ηρώδειο ο Μίκης Θεοδωράκης με τη «Μήδεια».

Ο Μίκης Θεοδωράκης δεν περιορίστηκε στη σύνθεση της μουσικής της όπερας, αλλά ανέλαβε και το δύσκολο έργο της μετάφρασης της τραγωδίας του Ευριπίδη και της προσαρμογής της για όπερα. Διευθυντής ορχήστρας είναι ο Λουκάς Καρυτινός και σκηνοθέτης ο Σπύρος Ευαγγελάτος. Τα σκηνικά και τα κοστούμια είναι του Γιώργου Πάτσα και η διδασκαλία της χορωδίας της Φανής Παλαμίδη. Συμπράττουν η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ και η χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

Στον πρωταγωνιστικό ρόλο εμφανίζεται η Κατερίνα Οικονόμου που, αν και Ελληνίδα, τραγουδά για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Γεννημένη από πολιτικούς πρόσφυγες στην Τασκένδη, η Οικονόμου έχει δημιουργήσει διεθνώς ένα σημαντικό όνομα. Εμφανίζονται ακόμη οι λυρικοί καλλιτέχνες Ζάχος Τερζάκης, Ανδρέας Κουλουμπής, Φραγκίσκος Βουτσίνος, Μαρία Μαρκέτου, Σταμάτης Μπερής και Αλεξάνδρα Παπατζάκου.

Η «Μήδεια» θα παρουσιαστεί στο Ηρώδειο και την Πέμπτη, 8 Ιουλίου. Τα εισιτήρια κοστίζουν 7.000, 5.000, 4.000, 2.000 και 1.000 (φοιτητικό) δρχ.

ΑΠΟΚΟΜΜΑ

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 5.7.93

συναυλία της Χαρούλας Αλεξίου.

ΠΕΜΠΤΗ

● Η δεύτερη παράσταση της όπερας «Μήδεια» του Μ. Θεοδωράκη θα δοθεί στις 9 μ.μ., στο Ηρώδειο.

● Συναυλία των Διονύση Τσακνή, Λαυρέντη Μαχαιρίτσα, στις 9 μ.μ., στο Θέατρο Βράχων - «Μελίνα Μερκούρη», στον Υμηττό.

● Συναυλία του Ηλία Ανδ...

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ 7.7.93

ΠΕΜΠΤΗ 8 ΙΟΥΛΙΟΥ

★ **Η όπερα του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια» θα παρουσιαστεί στις 9 μ.μ. στο Ηρώδειο.**

★ Ο Λαυρέντης Μαχαιρίτσας και ο Διονύσης Τσακνής δίνουν απόψε στις 9 μ.μ. συναυλία στο «Θέατρο Βράχων Μελίνα Μερκούρη» (Υμηττός).

★ **Συναυλία δίνει απόψε στις 9 μ.μ. στο «Βεάκειο του Πειραιά» ο Ηλίας Ανδριόπουλος.**

★ Παράσταση Καραγκιόζη από τον μετρ Ευγένιο Σπαθάρη πραγμα-

Δουκίσσης της Πλακεντίας (Πεντέλη).

★ **Μια πολύ όμορφη δημιουργία κινουμένων σχεδίων που θα ενθουσιάσει μικρούς και μεγάλους με τίτλο «Όλα τα καλά σκυλιά πάνε στον παράδεισο» θα προβληθεί σήμερα στο «Σινέ Παράδεισος» (Ζάππα 4 - Κορυδαλλός) στις 9 μ.μ.**

★ Οι Cast Drive εμφανίζονται ... 11.30 μ.μ. στο W...

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΕΛ. ΩΡΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 7.7.93

«ΜΗΔΕΙΑ» στό Ἡρώδειο

Ἡ «ΜΗΔΕΙΑ» τοῦ Μίκη Θεοδωράκη, σέ πρώτη ἐκτέλεσι στήν χώρα μας, παρουσιάζεται τήν Τρίτη καί τήν Πέμπτη 6 καί 8 Ἰουλίου, στό Ἡρώδειο, στό πλαίσιο τοῦ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν. Τό ρόλο τῆς Μήδειας ἑρμηνεύει ἡ σοπράνο Κατερίνα Οἰκονόμου καί παίζει ἡ Ἐθνική Συμφωνική Ὀρχήστρα τῆς ΕΡΤ ὑπό τήν διεύθυνσι τοῦ Λουκᾶ Καρυτινοῦ. Συμμετέχει ἀκόμα ἡ Χορωδία τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς ὑπό τήν διεύθυνσι τῆς Φανῆς Παλαμήδη. Ἡ «Μήδεια» ὑποστηρίζεται ἀπό ἐκλεκτούς λυρικούς καλλιτέχνες μας: Ζάχο Τερζάκη (Ἰάσονας), Φραγκίσκο Βουτσίνο (Κρέοντας), Ἀνδρέα Κουλουμπῆ (Αἰγέας), Ἀλεξάνδρα Παπατζιάκου (κορυφαία), Μαρία Μαρκέτου (τροφός) καί Σταμάτη Μπέρη (ἀγγελιοφόρος). Τά παιδιά τῆς Μήδειας παίζουν ἡ Ρέα Βουδούρη καί Λυδία Ζερβάνου.

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΕΣΤΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 6.7.93

Παραστάσεις ὄπερας

Σήμερον Τρίτην καί μεθαύριον Πέμπτην (9 μ.μ.), παρουσιάζεται εἰς τό Ἡρώδειον καί εἰς τά πλαίσια τοῦ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν, ἡ ὄπερα τοῦ Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια», μέ τήν Ἐθνικήν Συμφωνικήν Ὀρχήστραν τῆς ΕΡΤ καί τήν Χορωδίαν τῆς Ἐθνικῆς Λυρικῆς Σκηνῆς, ὑπό τήν διεύθυνσιν τοῦ ἀρχιμουσικοῦ Λουκᾶ Καρυτινοῦ. Τό ἔργον, τό ὁποῖον χαρακτηρίζεται ὡς «νεοελληνική λυρική τραγωδία», παρουσιάζεται κατά σκηνοθεσίαν Σπύρου Εὐαγγελάτου, μέ σκηνικά καί ἐνδυμασίας Γιώργου Πάτσα καί μέ τήν Κατερίνα Οἰκονόμου εἰς τόν ἐπώνυμον ρόλον.

ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 7799101 - 7712512, FAX: 7753088

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 7.7.93

«Μήδεια». Συγκινησιακή φόρτιση για τον Μίκη Θεοδωράκη χθες βράδυ στο Ηρώδειο. Επιτυχημένη ελληνική πρεμιέρα για τη «Μήδεια» με λαμπερή τη σοπράνο Κατερίνα Οικονόμου.

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΠΑΤΡΩΝ
6.7.93

ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ Η ΜΗΔΕΙΑ ΣΤΟ ΗΡΩΔΕΙΟ

Το λιμπρέτο από τον Μίκη Θεοδωράκη

Ο Μίκης Θεοδωράκης σε συνέντευξη Τύπου, μίλησε για τη νέα του «ύστερα από την προ τριετίας «Κώστας Καρυωτάκης») όπερα, που η πρώτη παρουσίασή της έγινε πριν από 4—5 χρόνια στο Μπιλμπάο της Ισπανίας, ενώ η Ελληνική πρεμιέρα της θα δοθεί στο Ηρώδειο στις 6 και 8 Ιουλίου, στα πλαίσια του Φεστιβάλ Αθηνών.

Πρόκειται για τη «Μήδεια» που το λιμπρέτο της γραμμένο από τον ίδιο το συνθέτη, βασίζεται πολύ πιστή στο έργο του Ευριπίδη, μάλιστα μια ολόκληρη άρια, δίνεται στα αρχαία Ελληνικά, με αυτούσιο το πρωτότυπο και κείμενο. Ο Μ. Θεοδωράκης υπογράμμισε την αγάπη με την οποία αντιμετωπίστηκε το έργο του από το Φεστιβάλ Αθηνών, την αρτιότητα της παράστασης, την επιλογή των συντελεστών της: Σκηνοθέτης είναι ο Σπύρος Ευαγγελάτος, πρωταγωνίστρια, η δραματική σοπράνο από την Τασκένδη Κατερίνα Οικονόμου, τα σκηνικά και τα κοστούμια του Γ. Πατσα, ενώ συμπράττουν η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ και η Χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Στους άλλους ρόλους ο Ζάχος Τερζάκης (Ιάσων), Α. Καλουμπής (Αιγέας), Φρ. Βουτσινάς (Κρέων), Μαρία Μαρκέτου (Τροφός).

Ο Μίκης Θεοδωράκης, επέλεξε το εγκώμιο της Κατερίνας Οικονόμου (Μήδειας) που ήταν υπότροφος Μαρία Κάλλας, με σπουδές στη Γερμανία, Αμερική, Γαλλία και που πρώτη φορά θα τραγουδήσει στην Ελλάδα παρά το χαρακτηριστικό «αξάν» των Ελλήνων της Ρωσίας. Είπε ακόμα ότι πρόθεσή του, γράφοντας τη «Μήδεια», είναι να υπερασπιστεί την Ελληνική μουσική — γιατί μόνο όταν η μουσική έχει ελληνικότητα, μπορεί να αποκτήσει και παγκοσμιότητα. Χαρακτήρισε το έργο του «Λυρική τραγωδία» και εξέφρασε την ελπίδα να γίνει έργο του διεθνούς ρεπερτορίου. Δεν θέλησε να απαντήσει σε ερωτήσεις πολιτικού χαρακτήρα, είπε μόνο ότι δεν πιστεύει ότι θα προκληθεί ρήξη με Αλβανία, Σκόπια, Τουρκία — αλλά αν προκληθεί, θα δούμε τότε πάλι ποιοί θα είναι οι δοσίλογοι που θα βγουν στην επιφάνεια και ποιοί οι ήρωες, που θα παραμεριστούν. Και κατέληξε, πως εκείνο που έχει σημασία είναι το πολιτιστικό έργο, αφού κανείς δεν θυμάται ποιός ήταν υπουργός το 1962 ή το 1965...

Μίλησαν επίσης ο σκηνοθέτης κ. Σπ. Ευαγγελάτος, που χαρακτήρισε σαν μεγάλο γεγονός να γράφεται σήμερα και μάλιστα από Έλληνα μια νέα όπερα και πρόσθεσε ότι η «Μήδεια», είναι ένας συνδυασμός των μουσικών εκφράσεων του αιώνα μας και της Ελληνικής παραδοσιακής μουσικής.

Τέλος, η κ. Κατερίνα Οικονόμου είπε ότι είναι Ελληνίδα γεννημένη έξω από την Ελλάδα, και η συγκίνησή της που θα τραγουδήσει εδώ είναι μεγάλη. Η ίδια είχε ερμηνεύσει το έργο στο Μπιλμπάο, που τότε διαρκούσε 3 1/2 ώρες, ενώ τώρα θα διαρκεί μόνο 2 ώρες.

Ελ. ΤΥΠΟΣ
7.7.93

42

ΜΑΓΕΨΕ Η «ΜΗΔΕΙΑ» ΣΤΟ ΗΡΩΔΕΙΟ

Πρεμιέρα με πάθος

Η «ΜΗΔΕΙΑ» μάγεψε, χθες βράδυ, με τη δύναμη και το πάθος της το κοινό του Ηρωδείου. Η μελοποιημένη τραγωδία του Μίκη Θεοδωράκη χάρισε – στην πρώτη ολοκληρωμένη πανελλήνια εκτέλεσή της – στιγμές ψυχικής ευφορίας και πολιτιστικής δροσιάς στους περισσότερους από 3.000 θεατές που την παρακολούθησαν.

Δίκαια το κοινό καταχειροκρότησε το δημιουργό της όπερας και όλους τους συντελεστές της. Το δράμα της «Μήδειας» ξετυλίγεται στο πυραμιδοειδές μαύρο σκηνικό με «εξόδους», που έρχεται σ' αντίθεση με τα πληθωριακά «βαρβαρικά» κοστούμια που ο ίδιος δημιούργησε.

Ενθουσίασε η «Μήδεια» με το πάθος και τη δύναμή της. Τρεις χιλιάδες θεατές παρακολούθησαν χθες τη μαγευτική παράσταση. Ανάμεσά τους οι υπουργοί κ. Σ. Κούβελας και Β. Κοντογιαννόπουλος.

Η υψίφωνος

Εδώ η υψίφωνος **Κατερίνα Οικονόμου** έδωσε τον καλύτερο εαυτό της, ερμηνεύοντας την ντροπιασμένη, παθιασμένη από τον έρωτα, απελπισμένη Μήδεια, συνεπικουρούμενη από την άρτια εμφάνιση της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ και τη Χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

Θερμότατα, επίσης, τα σχόλια για τον τενόρο **Ζάχο Τερζάκη** (Ιάσονας), τον επιβλητικό **Φραγκίσκο Βουτσίνο** (Κρέοντας) που ερμήνευσαν τους ρόλους τους κάτω από τη σκηνοθετική καθοδήγηση του **Σπ. Ευαγγελάτου**.

«Κάθε καλλιτέχνης δύο πράγματα ονειρεύεται: να εκφράσει την πατρίδα και να δώσει τον παγκοσμιότητα της τέχνης του. Και αυτή δεν νοείται χωρίς την ελληνικότητα», δήλωνε προ ημερών ο **Μίκης Θεοδωράκης**. Και η «Μήδεια» αποτελεί σίγουρα την καλύτερη επιβεβαίωση των λόγων του.

Την παράσταση στο Ηρώδειο παρακολούθησαν οι υπουργοί **Σ. Κούβελας** και **Β. Κοντογιαννόπουλος**, ο **Κ. Πυλαρινός**, η **Ασπ. Παπαθανασίου**, ο **Μποστ**, η **Δόμνα Σαμίου**, η **Μαρία Φαραντούρη**, ο **Πέτρος Πανδής** και άλλοι.

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 7.7.93

Χειροκροτήματα για τη «Μήδεια» του Μίκη

Η τραγική ιστορία της Μήδειας, της βάρβαρης, της μάνας, που τυφλωμένη από το πάθος και πληγωμένη από τον άντρα της σκοτώνει τα παιδιά της, ξετυλίχτηκε χθες το βράδυ στη σκηνή του Ηρωδείου.

Η πανελλήνια πρώτη της λυρικής τραγωδίας του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια» ξεκίνησε με καθυστέρηση ενός τετάρτου, όταν η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ - υπό τη διεύθυνση του Λουκά Καρυτινού - ερμήνευσε τα πρώτα μέτρα από την παρτιτούρα. Και συνεχίστηκε με την είσοδο του γυναικείου χορού στη σκηνή, η οποία παρουσίαζε μία διαφορετική εικόνα λόγω του μαύρου, αφαιρετικού σκηνικού του Γιώργου Πάτσα.

Η ξενική προφορά της Κατερίνας Οικονόμου, δεν αφαίρεσε τίποτα από τη θαυμάσια φωνή της. Η Μήδεια υπήρξε, άλλωστε, μια «βάρβαρη».

Μία άρια τραγουδήθηκε στα αρχαία ελληνικά. Ο Σπύρος Ευαγγελάτος εκμεταλλεύτηκε την επιλογή του συνθέτη και μεταφραστή οδηγώντας τη «Μήδεια» σε ένα σκηνοθετικό παιχνίδι με ένα όραμα. Στη διάρκειά του επιτίθεται σε μία κούκλα με όψη που προμηνύει θάνατο και συμβολίζει τον άντρα της Ιάσονα. Η μουσική, ιδιαίτερα μελωδική, έφερνε συχνά στη μνήμη γνώριμα τραγούδια από εκείνα που δημιούργησαν το μύθο Θεοδωράκη. Με επιτυχία ερμήνευσαν τους ρόλους τους ο Ζάχος Τερζάκης ως Ιάσονας και οι Φραγκίσκος Βουτσινός, Ανδρέας Κουλουμπής, Αλεξάνδρα Παπατζιάκου, Μαρία Μαρκέτου, Σταμάτης Μπέρης και φυσικά η Χορωδία της Λυρικής Σκηνής.

Οι 3.500 θεατές, που παρακολούθησαν την παράσταση στο αττικό ωδείο, τους χειροκρότησαν θερμά. Αναμεσά τους και οι Β. Κοντογιαννόπουλος, Σ. Κούβελας, Γ. Λιάνης, Χ. Λαμπράκης, Π. Νιάρχος, Τ. Δριβάλα, Μ. Λαμπράκη-Πλάκα, Π. Πανδής, Κ. Πυλαρινός, Μποστ, Μ. Φαραντούρη, Δόμνα Σαμίου, Κ. Μορφωνιού, Μαργαρίτα Θεοδωράκη, Γ. Θεοδωράκης, Δεληβοριάς, Κατσούδας, Δραγώνας, Κ. Γεωργουσόπουλος, Α. Καγιαλόγλου, Θ. Κρίτας, κ.ά.

Μ.ΒΛ.

Η Κατερίνα Οικονόμου «Μήδεια» στην όπερα του Μίκη Θεοδωράκη

43

1999 VII 7 08:07 MAK

* ✠
217196/1 MAKR
* 217186 RUF GR

* 1 ΑΝΑ/ΣΙΣ 1661 ΑΘΗΝΑΙ 155/970074 26 6 1406

* ΚΥΡΙΟ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ
* ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ 1
* ΑΘΗΝΑΙ ΤΚ11742

* ΣΟΥ ΕΥΧΟΜΑΙ ΘΡΙΑΜΒΟ ΣΕ ΘΕΩΡΩ ΠΑΝΤΟΤΕ ΜΕΓΑΛΟ ΕΛΛΗΝΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ
* ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ
* ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΦΩΤΕΑΣ
* ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ

* COL OK
* 1 T1/0755✠
217196/1 MAKR
* 217186 RUF GR

TOSHIBA COPIERS
ΙΝΤΕΑΛ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ
ΠΡΩΤΗ ΣΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 7799101 - 7712512, FAX: 7753088

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΤΑ ΝΕΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 8.7.93

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΣΤΟ ΗΡΩΔΕΙΟ, ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ ΣΤΗ ΓΛΥΦΑΔΑ

Μήδεια και Λυσιστράτη

και μου… όλα τα γούστα ανταγωνίζονται απόψε στις προτιμήσεις του κοινού.

Τι είναι η «λυρική τραγωδία»; Την απάντηση θα σας δώσει η «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη που απόψε δίνει τη δεύτερη παράστασή της στο «Ηρώδειο» με την σοπράνο Κατερίνα Οικονόμου στον επώνυμο ρόλο. Η σκηνοθεσία είναι του Σπύρου Ευαγγελάτου, και η ορχήστρα είναι η Εθνική Συμφωνική της ΕΡΤ με τη Χορωδία της Λυρικής Σκηνής. (Ηρώδειο 9 μ.μ., εισ. 7.000, 5.000, 4.000 και φοιτητικά 1.000 δρχ., τηλ. 3232771).

Μουσική

••• Σε διαφορετικό τελείως κλίμα θα μεταφέρει το κοινό ο Ηλίας Ανδριόπουλος, που επιστρέφει στο χώρο των συναυλιών μετά απουσία τεσσάρων χρόνων. Μαζί του, μια έντεχνη λαϊκή ορχήστρα με δέκα μουσικούς και οι τραγουδιστές Μαρία Δημητριάδη, Κώστας Καράλης και Νικόλας Μητσοβαλέας καθώς και η παιδική χορωδία του Διονύση Αποστολάτου. Στο πρώτο μέρος θα παρουσιάσει για πρώτη φορά το καινούργιο του έργο «Μουσικό τοπίο» σε ποίηση Διονύση Καρατζά και στο δεύτερο, μουσικές στιγμές από τα καλύτερα τραγούδια της διαδρομής του. («Βεάκειο» Πειραιά, 9.15 μ.μ., εισιτήρια 2.500 δρχ. και 2.000 δρχ., τηλ. 4178351).

••• Ηλεκτρικό τραγούδι προτείνουν απ' την πλευρά τους ο Διονύσης Τσακνής και ο Λαυρέντης Μαχαιρίτσας που θα συναντήσουν το κοινό στη... σκιά των βράχων. (Θέατρο «Μελίνα Μερκούρη», Υμηττός, 9 μ.μ., εισιτήρια 2.000 και 1.500 δρχ.).

••• Και για τους... δύσκολους υπάρχει και «γκαράζ-ροκ» με τους «Λαστ Ντράιβ» και τους «Στέινς». (Στο παλιό Εργοστάσιο, αρχές οδού Βουλιαγμένης, 11.30 μ.μ.).

••• Οι γειτονιές της Αθήνας δεν θα μείνουν ούτε αυτές χωρίς μουσική αφού χάρη στην πρωτοβουλία του Ωδείου «Φίλιππος Νάκας» μπορεί κανείς να ακούσει σόουλ, φανκ και χορευτική ροκ μουσική στην πλατεία του Αγίου Θωμά και τζαζ στην πλατεία Αγίου Νικολάου με νεανικά συγκροτήματα στις 8.30 μ.μ.

••• Οι μεγάλες φωνές είναι ωστόσο σε περιοδεία και υπόσχονται εξίσου ωραίες βραδιές, στο εκτός των τειχών κοινό. Η Χάρις Αλεξίου και μαζί της ο νέος τραγουδιστής Πέτρος Γαϊτάνος εμφανίζονται στην Πάτρα, στο γήπεδο της Παναχαϊκής (9 μ.μ.) με τραγούδια από το «Δι΄ Ευχών» του Νίκου Αντύπα αλλά και παλιότερες επιτυχίες.

••• Ο Βασίλης Παπακωνσταντίνου απ΄ την πλευρά του τραγουδά απόψε στα Τρίκαλα (9 μ.μ.).

Τζαζ

••• Και η Κόρινθος, όμως, γεμίζει τζαζ καθώς υποδέχεται το 10ο Διεθνές Φεστιβάλ της. Από σήμερα ως και το Σάββατο στον Φλοίσβο Κορίνθου. Στη διοργάνωση η Λέσχη Τζαζ της Κορίνθου και στη συμπαράσταση τη Heineken που μπαίνει με σχέδια στο χώρο της τζαζ μουσικής. Η είσοδος ελεύθερη. Έναρξη στις 9 μ.μ. με τους Big Band Gaio από τη Ρουμανία, τους Old Dixieland Players από την Πολωνία και τους Ολλανδούς Scat Cats, καθώς και εκδήλωση προς τιμήν του συνθέτη Κώστα Καπνίση. Και η τζαζ συνεχίζεται ζωηρά στην Κόρινθο.

Εικαστικά

••• Ώρα όμως και για εικαστικά. Εγκαινιάζεται απόψε στην Πάτρα μια αναδρομική έκθεση γλυπτικής του Αριστείδη Πατσόγλου που θα διαρκέσει ως τις 30 Ιουλίου (Φρούριο Πάτρας, 9.30 μ.μ.).

Θέατρο

••• Όσοι δεν την είδατε στην Επίδαυρο μπορείτε να την ευχαριστηθείτε στη Γλυφάδα. Ποιαν; Μα τη σπαρταριστή «Λυσιστράτη» του Αριστοφάνη με πρωταγωνιστή κ… σκηνοθέτη τον Θύμιο Καρακ… τσάνη! Η μετάφραση ειναι το… Κ.Χ. Μύρη και η μουσική το… Γιάννη Μαρκόπουλου. (Θέατρο Αιξωνής, Ύδρας 11, Γλυφάδα, 9 μ.μ. εισ. 2.000 δρχ.)

••• Σε ένα επίσης ειδυλλιακ… περιβάλλον ένα διαφορετικ… θέατρο. Το Θέατρο Σκιών το… μετρ Ευγένιου Σπαθάρη … τον Καραγκιόζη του. (Πύργ… Πλακεντίας, Πεντέλη, 9 μ.μ…

45

STAR 8. 7. 93

ΜΗΔΕΙΑ: Μια μαγική παράσταση

Παρουσιάστηκε στο **Ηρώδειο** η μεγάλη όπερα του **Μ. Θεοδωράκη** «Μήδεια». Οι κριτικοί της όπερας τη θεώρησαν ... (Συνέχεια σελ. 4)

(Συνέχεια από τη σελ. 1)

την καλύτερη παράσταση που θα δουν οι Αθηναίοι την καλοκαιρινή σεζόν. Και δεν είχαν άδικο.

Η ερμηνεία της **Κατερίνας Οικονόμου** (στο ρόλο της Μήδειας) καταχειροκροτήθηκε από τους παραβρισκόμενους, ενώ εξαιρετες ήταν οι ερμηνείες του **Ζάχου Τερζάκη** (Ιάσωνας), της **Μαρίας Μαρκέτου** (Τροφός) και της **Αλεξάνδρας Παπατζιάκου** (κορυφαία χορού).

Η όπερα παίχτηκε σε δύο πράξεις με βάση το κείμενο του **Ευριπίδη**.

Το σκηνικό ήταν απλό μαύρο και έδειχνε την πρόσοψη του παλατιού, όπου και διαδραματιζόταν το έργο. Στ' άκρα της σκηνής υπήρχαν χρυσά φτερά «σφραγίδα» του μεγάλου συνθέτη.

Η παράσταση (αν και απρόσμενο) άρχισε ακριβώς στις 9 το βράδυ. Τα φώτα χαμήλωσαν και ο χορός ερχόμενος από τις δύο παρόδους, εμφανίστηκε στη σκηνή.

Τα κουστούμια της χορωδίας - χορού, ήταν απλά αλλά εντυπωσιακά «έργα» των **Βούλα Ζούλη, Καλλιρρόης Γκίζα**.

Η υπόθεση του έργου είναι η γνωστή τραγωδία του Ευριπίδη, όπου η απελπισμένη **Μήδεια** σκοτώνει τα παιδιά της για να εκδικηθεί τον **Ιάσωνα**.

Τη μετάφραση και τις προσθήκες για προσαρμογή για όπερα την έχει κάνει ο ίδιος ο συνθέτης.

Βασικός συντελεστής, που δεν θα μπορούσαμε να μην αναφέρουμε, ήταν η **ορχήστρα της ΕΡΤ**, και η χορωδία της **Εθνικής Λυρικής Σκηνής**, με μουσικό διευθυντή τον **Λουκά Καρυτινό**. Η μουσική «έδενε» το λόγο, και έδινε έμφαση στα τραγικά σημεία.

Στο τέλος της παράστασης, στη σκηνή εμφανίσθηκαν, πέρα από τους ήρωες της τραγωδίας, ο σκηνοθέτης του έργου **Σ. Ευαγγελάτος**, η διευθύντρια χορωδίας **Φανή Παλαμίδη** και τέλος ο ερμηνευτής της όπερας ο **Μ. Θεοδωράκης**, όπου και καταχειροκροτήθηκε από το πλήθος του κόσμου.

Την παράσταση παρακολούθησαν ο **κ. Κούβελας**, ο υπ. Βιομηχανίας **Β. Κοντογιαννόπουλος** με τη σύζυγό του, και ο διευθυντής του Μεγάρου Μουσικής **Χρ. Λαμπράκης**, ο **Γιώργος Λιάνης και η Μ. Φαραντούρη**.

Η **«Μήδεια»** θα παιχτεί και στις 8 του μηνός στο **Ηρώδειο**.

Αξίζει να πάτε...

Ε. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΛ. ΤΥΠΟΣ 8.7.93

Πίσω από την Αυλαία

Βρέθηκε ο Μίκης

«ΠΟΥ είναι ο Μίκης»;... Πολλοί ήταν οι θεατές που αναζητούσαν τον Μίκη Θεοδωράκη στη διάρκεια της πρεμιέρας της καινούργιας του όπερας «Μήδεια», προχθές το βράδυ στο Ηρώδειο.

Μερικοί από αυτούς μάλιστα, οι πιο περίεργοι γύριζαν το κεφάλι τους και έψαχναν στα «ορεινά» του αρχαίου θεάτρου για το συνθέτη. «Είναι δυνατόν να λείπει;» αναρωτιόντουσαν κάποιοι άλλοι... Και φυσικά, ο Μίκης δεν ήταν δυνατόν να λείπει από την πρώτη παρουσίαση του έργου του στην Ελλάδα. Απλά, προτίμησε να μείνει στα παρασκήνια, όση ώρα διήρκησε η παράσταση. Και η εμφάνισή του, όταν οι προβολείς άναψαν, γέμισε την ατμόσφαιρα του Ηρωδείου με διπλά χειροκροτήματα και μπράβο...

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ 8.7.93

«Μήδεια» εκ Παρόδου

Καθισμένοι στην αριστερή Πάροδο του Ηρωδείου, αθέατοι από το κοινό, παρακολούθησαν όλη την προχθεσινή πρώτη παράσταση της όπερας «Μήδεια» ο Μίκης Θεοδωράκης και ο Σπύρος Ευαγγελάτος. Μετά το τέλος, παρακινημένοι από τα ενθουσιώδη μπράβο του κοινού – ακόμα και κατά τη διάρκεια της α' και β' πράξης – συνθέτης και σκηνοθέτης βγήκαν στη σκηνή για να ανταμώσουν με τους λυρικούς καλλιτέχνες που επωμίστηκαν το βάρος της παράστασης και χειροκροτήθηκαν όλοι μαζί. Στη φωτογραφία τους βλέπουμε μαζί με τη σοπράνο Κατερίνα Οικονόμου και τον τενόρο Ζάχο Τερζάκη, οι οποίοι θα ερμηνεύσουν κι απόψε τους ρόλους της Μήδειας και του Ιάσονα.

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
9.7.93

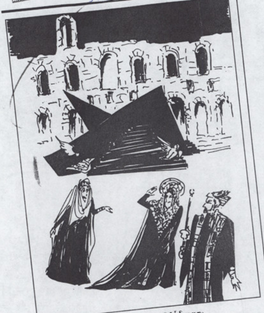

Ο απόηχος της «Μήδειας»

Η «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη πέρασε στη μουσική ιστορία και οι παραστάσεις στο Ηρώδειο γράφτηκαν στην ιστορία του Φεστιβάλ Αθηνών. Τώρα απέμεινε μονάχα ο απόηχος, οι συζητήσεις γύρω από το άνοιγμα του συνθέτη στο δύσβατο χώρο της όπερας και την τύχη της «Μήδειας» στο διεθνές ρεπερτόριο. Η συνεργάτις της στήλης, Ελλη Σολομωνίδου-Μπαλάνου πήγε στο «Ηρώδειο» και απαθανάτισε, σε αυτό το παραστατικό και ατμοσφαιρικό σκίτσο, το «χρώμα» της παράστασης. Στο βάθος, οι καμάρες του ρωμαϊκού ωδείου και το μαύρο σκηνικό του Γιώργου Πάτσα, που πολλούς ξένισε η αντίθεσή του με τις ζεστές πέτρες, και σε πρώτη γραμμή τρεις από τους πρωταγωνιστές: η Μαρία Μαρκέτου (τροφός), η Κατερίνα Οικονόμου (Μήδεια) και ο Φραγκίσκος Βουτσίνος (Κρέων).

Τήλεφος

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΚΕΡΔΟΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 8.7.93

Η δεύτερη παράσταση της «Μήδειας»

Απόψε θα δοθεί η δεύτερη και τελευταία παράσταση της όπερας του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια» στο Ηρώδειο. Η μετάφραση της τραγωδίας του Ευριπίδη, οι προσθήκες και η προσαρμογή της για όπερα είναι του Θεοδωράκη, η μουσική διεύθυνη του Λουκά Καρυτινού, η σκηνοθεσία του Σπύρου Ευαγγελάτου, τα σκηνικά και τα κοστούμια του Γιώργου Πάτσα, και η διδασκαλία της χορωδίας της Φανής Παλαμίδη. Συμπράττουν, η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ και η χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Στους πρωταγωνιστικούς ρόλους εμφανίζονται οι λυρικοί καλλιτέχνες Κατερίνα Οικονόμου, Ζάχος Τερζάκης, Ανδρέας Κουλουμπής, Φραγκίσκος Βουτσίνος, Μαρία Μαρκέτου, Σταμάτης Μπερής, Αλεξάνδρα Παπατζιάκου και Ρέα Βουδούρη.

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΕΞΠΡΕΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 8.7.93

ΕΠΙΛΟΓΕΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΗΜΕΡΑ

▶ **Οπερα** «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη με την υψίφωνο Κατερίνα Οικονόμου και τη Συμφωνική Ορχήστρα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας υπό τη διεύθυνση του Λουκά Καρυτινού ▶ **Συναυλία** του Λαυρέντη Μαχαιρίτσα και Διονύση Τσακνή στις 9 μ.μ. στο Θέατρο Βράχων «Μελίνα Μερκούρη» ▶ **Μουσική:** Οι Last Drive εμφανίζονται στις 11.30 μ.μ. στο West Club ▶ **Παράσταση** Καραγκιόζη από τον Ευγένιο Σπαθάρη στις 9 μ.μ. στον Πύργο της Δουκίσσης Πλακεντίας, στην Πεντέλη. ▶ **Συναυλία** του Ηλία Ανδριόπουλου στις 9 μ.μ. στο «Βεάκειο» του Πειραιά ▶ **Κινηματογράφος** «Η ταυτότητα μιας γυναίκας» του Αντονιόνι στο «Αλφαβίλ» ▶ **Τηλεόραση** «Τούτσι» του Σ. Πόλακ με τους Ντάστιν Χόφμαν και Τζέσικα Λανγκ στις 9 μ.μ. στο Mega.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ 8.7.93

ΠΕΜΠΤΗ — 8 ΙΟΥΛΙΟΥ

★ **Η όπερα του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια» θα παρουσιαστεί στις 9 μ.μ. στο Ηρώδειο.**

★ Ο Λαυρέντης Μαχαιρίτσας και ο Διονύσης Τσακνής δίνουν απόψε στις 9 μ.μ. συναυλία στο «Θέατρο Βράχων Μελίνα Μερκούρη» (Υμηττός).

★ **Συναυλία δίνει απόψε στις 9 μ.μ. στο «Βεάκειο του Πειραιά» ο Ηλίας Ανδριόπουλος.**

★ Παράσταση Καραγκιόζη από τον μετρ Ευγένιο Σπαθάρη πραγματοποιείται απόψε στις 9 μ.μ. στον Πύργο Δουκίσσης της Πλακεντίας (Πεντέλη).

★ **Μια πολύ όμορφη δημιουργία κινουμένων σχεδίων που θα ενθουσιάσει μικρούς και μεγάλους με τίτλο «Όλα τα καλά σκυλιά πάνε στον παράδεισο» θα προβληθεί σήμερα στο «Σινέ Παράδεισος» (Ζάππα 4 - Κορυδαλλός) στις 9 μ.μ.**

★ Οι Cast Drive εμφανίζονται στις 11.30 μ.μ. στο West Club (Βουλιαγμένης).

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΠΟΚΟΜΜΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 8.7.93.

ΑΤΖΕΝΤΑ

Ηρώδειο: Η όπερα «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη με την Κατερίνα Οικονόμου στον πρωταγωνιστικό ρόλο, σε μια δεύτερη παράσταση (9.00 μ.μ.) στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ 8.7.93

Χειροκρότημα για την «Μήδεια

Ανάμεσα σε 3.500 περίπου άτομα δόθηκε προχθές το βράδυ στο Ηρώδειο η πρεμιέρα της «Μήδειας» σε μουσική Μίκη Θεοδωράκη.

Πλούσια και βαριά κοστούμια σε ένα σκηνικό που κυριαρχούσε το μαύρο και θύμιζε σύγχρονη αρχιτεκτονική εξελισσόταν η υπόθεση της «Μήδειας» πάνω στο ελεύθερο πνεύμα της τραγωδίας του Ευριπίδη. Θερμό χειροκρότημα εισέπραξε η σοπράνο Κατερίνα Οικονόμου (Μήδεια) σ' αυτή την πρώτη της εμφάνιση στο αθηναϊκό κοινό και ο Ζαχαρίας Τερζάκης (Ιάσωνας).

Την πρεμιέρα παρακολούθησαν μεταξύ άλλων οι, Σωτήρης Κούβελας, Βασ. Κοντογιαννόπουλος, Κώστας Πυλαρινός, Μ. Φαραντούρη, Χρ. Λαμπράκης, Μποστ, Αγγ. Δεληβοριάς, Μ. Λαμπράκη - Πλάκα, Ν. Συνοδινός, Γ. Καρύδης, Τζ. Δριβάλλα, Κ. Μορφονιού, Μ. Κριλαβίτς, Ν. Κυπουργός, Π. Κούκος, Χρ. Καλαβρόνζος, Θ. Κρίτας, Δ. Σαμίου, Α. Κοντογεωργίου, Ν. Γαλλανός, Άννα Ανδριανού, Κ. Παπαλεξοπούλου και άλλοι.

Η δεύτερη και τελευταία παράσταση της Μήδειας δίνεται απόψε.

★ Με την παράσταση του Αριστοφάνη «Λυσιστράτη» από τη Νέα Σκηνή του Θύμιου Καρακατσάνη συνεχίζονται απόψε (στις 9 μ.μ.) οι εκδηλώσεις «Αιξώνη - Καλοκαίρι '93» που διοργανώνονται στο Δημοτικό Θέατρο «Αιξώνη» (Ύδρας 11, Γλυφάδα).

Κοντά στον πρωταγωνιστή και σκηνοθέτη, Θύμιο Καρακατσάνη εμφανίζονται οι, Παναγιώτης Μεν[illegible]της, Κώστας Μακεδός, Πάνος Σκουρολιάκος, Ακίνδυνος Γκίκας, Μαρίνος Δεσύλλας, Παναγιώτης Παναγόπουλος, Θόδωρος Συριώτης, Λάζαρος Ανδριώτης, Γιώργος Παζιάκος, Παναγιώτης Σακελαρίου, Γιάννης Πολιτάκης, Θανάσης Θεολόγης, Αλεξάνδρα Καρακατσάνη, Παναγιώτης Λακιώτης, Δημήτρης Μαύρος, Ανδρέας Βαρούχας, Αιμίλιος Χειλάκης. Εισιτήρια προπωλούνται στα εξής σημεία: Δημαρχείο Γλυφάδας, Δημοτική Βιβλιοθήκη, ΚΑΠΗ Δ. Γλυφάδας, Θέατρο «Αιξώνη», Δημοτικό Ωδείο Γλυφάδας. Τιμή εισιτηρίου 2.000 δρχ.

Ο «Ιάσων» Ζαχαρίας Τερζάκης που έκλεψε την παράσταση...

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 8.7.93

Η λυρική «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη

Η νέα όπερα του Μίκη Θεοδωράκη, η δική του «Μήδεια», δοκιμάζεται και πάλι απόψε στο Ηρώδειο, μετά την προχθεσινή ελληνική πρεμιέρα, που φαίνεται ότι έγινε ευμενώς δεκτή από το κοινό, παρότι δεν γέμισε το θέατρο. Πάντως, η «Μήδεια», σε σκηνοθεσία Σπύρου Ευαγγελάτου, ήταν μελωδική και εντυπωσιακή, με την Κατερίνα Οικονόμου (φωτογραφία) μια πηγή δύναμης, συναισθήματος και εκφραστικής τεχνικής και τον Ζάχο Τερζάκη, έναν ταιριαστό Ιάσονα. Τα χορωδιακά, καθαρά «θεοδωρακικά» και τα βαρβαρικά κοστούμια του Γιώργου Πάτσα έλαμπαν στο μαύρο πυραμοειδές σκηνικό με τα σπασμένα χρυσά φτερά του έρωτα. Ο Μίκης Θεοδωράκης φαίνεται πως αρέσκεται ιδιαίτερα στο νέο δρόμο, όπου έθεσε την τροχιά της δουλειάς του: το λυρικό θέατρο ή μάλλον τη λυρική τραγωδία που σκοπεύει να την ενθαρρύνει και με νέες συνθέσεις.

ΕΘΝΟΣ – Πέμπτη 8 Ιουλίου 1993

8.7.93

Αποθεώθηκε η «Μήδεια» στο Ηρώδειο

Και στην προχθεσινή πρεμιέρα της όπερας του Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια», όπως και στο Μπιλμπάο, όπου έκανε την παγκόσμια πρώτη της, η παράσταση διακόπηκε από ενθουσιώδη χειροκροτήματα μετά από την άρια της Μήδειας, πριν οδηγήσει τα παιδιά της στο θάνατο.

Πάνω από 3.500 θεατές αψήφησαν την υψηλή θερμοκρασία και πήγαν στο Ηρώδειο για να παρακολουθήσουν την όπερα του Μίκη. Οι περισσότεροι είχαν τις καλύτερες διαθέσεις. Κάποιοι, όμως, ήλθαν πολύ επιφυλακτικοί γι' αυτό που θα άκουγαν. Το έργο, όμως, σε συνδυασμό με τις ερμηνείες των καλλιτεχνών, που κινήθηκαν στο μαύρο απέριττο, αλλά λιγάκι άβολο σκηνικό του Γιώργου Πάτσα, εντυπωσίασε το κοινό.

Ο πρώτος από τους συντελεστές που εμφανίστηκε, διακριτικά, ήταν ο Σπύρος Ευαγγελάτος. Ο καλλιτέχνης προσπαθούσε να απομακρύνει από τη σκηνή τον κάμεραμαν που είχε σταθεί ακριβώς δίπλα από το σκηνικό, στο σημείο απ' όπου θα περνούσε ο χορός των γυναικών. Οι προσπάθειές του δεν είχαν και τόσο θετικά αποτελέσματα, αφού ο κάμεραμαν πήγε πιο πέρα, αλλά δεν κατέβηκε από τη σκηνή, προκαλώντας πολλά σχόλια και δυσαρέσκεια στο κοινό.

Μελωδική και χαμηλών τόνων ήταν η εισαγωγή της όπερας. Ο χορός των βαρβάρων γυναικών εισέβαλε στη σκηνή και άρχισε να τραγουδά ένα πολύ μελωδικό και ωραίο κομμάτι. Ολοι οι ρόλοι, σχεδόν, είχαν μια βατή, για τη φωνή, μελωδική γραμμή. Ο Κρέων (Φραγκίσκος Βουτσίνος), ο Αιγέας (Ανδρέας Κουλουμπής) γοήτευσαν και με την ερμηνεία και τη μουσική της άριάς τους. Εξαιρετικός ήταν ο τενόρος Ζάχος Τερζάκης, στο ρόλο του Ιάσωνα, του άπιστου συζύγου της Μήδειας που την οδηγεί στο έγκλημα. Ο τενόρος, που ζει στη Γερμανία και έχουμε να τον δούμε πολλά χρόνια στην Αθήνα, ερμήνευσε θαυμάσιες μελωδίες με την άνεση της ομιλίας. Μάλιστα, ήταν ο μόνος του οποίου ο λόγος ήταν καθαρός και γινόταν απόλυτα αντιληπτός από το κοινό. Οταν είπε τη φράση «Οι άνθρωποι έπρεπε να έχουν παιδιά με άλλο τρόπο κι όχι με τις γυναίκες», τα μουρμουρητά στις κερκίδες έφθασαν μέχρι τη σκηνή.

Συγκίνησε

Το δύσκολο μέρος της όλης παράστασης ήταν γραμμένο για τη Μήδεια. Η Κατερίνα Οικονόμου, που υποδύθηκε την ηρωίδα, κινήθηκε πολύ καλά στη σκηνή και συγκίνησε. Εντυπωσίασε με τον όγκο της φωνής της και την άνεσή της στις φωνητικές «ακροβασίες» που είχε γράψει ο συνθέτης γι' αυτήν. Η καλλιτέχνιδα καταχειροκροτήθηκε από το κοινό.

Η όπερα αυτή του Μίκη Θεοδωράκη, η λυρική τραγωδία, όπως τη λέει ο ίδιος, κινήθηκε σε διάφορα επίπεδα γραφής, από το κλασικό, μέχρι το σύγχρονο, χωρίς να χάνει την ελληνικότητά της. Η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, με τη βοήθεια της θαυμάσιας ενορχήστρωσης του συνθέτη και την διεύθυνση του Λουκά Καρυτινού, συνόδευσε διακριτικά τους σολίστ και έδειξε τον όγκο της στα ιντερμέδια.

ΝΤΙΝΑ ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ

Η Κατερίνα Οικονόμου ήταν μια εκπληκτική «Μήδεια».

ΕΛ/ΤΥΠΙΑ 8.7.93

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Καρακατσάνης και τραγούδι

Ποικιλία εκδηλώσεων -από όπερα, Αριστοφάνη έως έντεχνο και «ηλεκτρικό» τραγούδι -περιλαμβάνει το αποψινό πρόγραμμα εκδηλώσεων. Αναλυτικότερα:

• Επαναλαμβάνεται για δεύτερη και τελευταία φορά στο Ηρώδειο, στις 9 μ.μ. η όπερα του Μίκη Θεοδωράκη **«Μήδεια»**, που είναι βασισμένη στο κείμενο του Ευριπίδη, σε μετάφραση, προσθήκες και προσαρμογή του ίδιου του συνθέτη. Τη συμφωνική ορχήστρα της ΕΡΤ διευθύνει ο Λουκάς Καρυτινός. Η σκηνοθεσία είναι του Σπύρου Ευαγγελάτου. Συμμετέχει η χορωδία της Λυρικής Σκηνής. Στους κύριους ρόλους εμφανίζονται οι Κατερίνα Οικονόμου (Μήδεια), Ζάχος Τερζάκης (Ιάσονας), Ανδρέας Κουλουμπής (Αιγέας), Φραγκίσκος Βουτσίνος (Κρέοντας), Μαρία Μαρκέτου (Τροφός), Σταμάτης Μπερής (Αγγελιαφόρος), Αλεξάνδρα Παπατζιάκου (Κορυφαία).

• Η επεισοδιακή -λόγω του πλήθους -επιδαύρια **«Λυσιστράτη»** με τον Θύμιο Καρακατσάνη στον ομώνυμο ρόλο, παρουσιάζεται στις 9 μ. μ. στο δημοτικό θέατρο «Αιξωνή» της Γλυφάδας (Ύδρας 11). Η αριστοφανική αντιπολεμική κωμωδία παίζεται σε μετάφραση Κ. Χ. Μύρη και σκηνοθεσία Θύμιου Καρακατσάνη. Στο έργο παίζουν οι Πάνος Σχουρολιάκος (Μυρίνη), Θανάσης Θεολόγης (Κινησίας), Ακίνδυνος Γκίκας (Λαμπιτώ), κ. ά.

• Ενα πρόγραμμα απο παλιές του επιτυχίες («Θα σε ξανάβρω στους μπαξέδες», «Μην κλαίς», κ. ά.) έως το «Μουσικό τοπίο» σε ποίηση Διονύση Καρατζά σε πρώτη δημόσια παρουσίαση, περιλαμβάνει η πρώτη καλοκαιρινή συναυλία του **Ηλία Ανδριόπουλου** απόψε στις 9 στο Βεάκειο. Μαζί του είναι οι τραγουδιστές Μαρία Δημητριάδη, Κώστας Καράλης, Νικόλας Μητσοβολέας, δεκαμελής ορχήστρα, καθώς και η παιδική χορωδία του Διονύση Αποστολάτου. Στη συνέχεια ο συνθέτης θα περιοδέψει σε διάφορες πόλεις (Κρήτη, Κέρκυρα, Πάτρα, Ζάκυνθος, Εδεσσα, κ. α.).

• Τραγούδια ελληνικού ροκ και ηλεκτρικής μπαλάντας απο δουλειές τους όπως «Διδυμότειχο μπουζ», «Μπαλαμός», «Γυρίζω τις πλάτες μου στο μέλλον» αλλά και καινούργια κομμάτια τους θα παίξουν ο **Λαυρέντης Μαχαιρίτσας** και ο **Διονύσης Τσακνής** στις 9 μ. μ. στο Θέατρο Βράχων «Μελίνα Μερκούρη» στον Υμηττό.

• Στο Μέγαρο Πλακεντίας στην Πεντέλη ο γνωστός καραγκιοζοπαίχτης **Ευγένιος Σπαθάρης** δίνει παράσταση Καραγκιόζη στις 9 μ. μ.

• Ελληνικό ροκ με ένα αντιπροσωπευτικό συγκρότημα του είδους, τους **«Λαστ Ντράιβ»** στις 11. 30 μ. μ. στο «Γουέστ Κλαμπ» (λεωφ. Βουλιαγμένης, πρώην «Εργοστάσιο»).

Εκτός Αττικής

Στον Φλοίσβο της Κορίνθου ξεκινάει στις 9 μ.μ. το 10ο Διεθνές Φεστιβάλ Φίλων της Τζαζ. Απόψε παίρνουν μέρος οι ορχήστρες: «Μπιγκ Μπαντ» από Ρουμανία, «Ολντ Ντιξιλαντ Πλέιερς» απο Πολωνία, «Σκατ Κατς» από Ολλανδία. Θα γίνει επίσης τιμητική εκδήλωση για το συνθέτη Κώστα Καπνίση.

Στην Πάτρα, στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ, ο γλύπτης Αριστείδης Πατσόγλου, που ζει κι εργάζεται στο Παρίσι, εκθέτει αναδρομικά έργα του στη Δημοτική Πινακοθήκη από σήμερα έως τις 30 Ιουλίου.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Λαυρέντης Μαχαιρίτσας - Διονύσης Τσακνής. Στο θέατρο «Μελίνα Μερκούρη» ΔΕΞΙΑ: Ηλίας Ανδριόπουλος στο «Βεάκειο»

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΑΥΓΗ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 8.7.93

Πού θα πάμε, τι θ' ακούσουμε

ΚΙ ενώ το θερμόμετρο παραμένει καρφωμένο κοντά στους 40°, οι μοναδικές δροσερές ανάσες έρχονται από τα υπαίθρια θέατρα και θεατράκια, όπου τα φεστιβάλ καλά κρατούν. Και η αποψινή βραδιά, λοιπόν, κυρίως για τους πολύπαθους Αθηναίους, προσφέρεται για μικρές μουσικές ή θεατρικές αποδράσεις.

'Οσοι, λοιπόν, δεν έχετε χάνει ακόμα κατάληψη σε κάποια παραλία ή, έστω, βουνοπλαγιά, μπορείτε κατ' αρχήν να ανηφορίσετε ώς το Ηρώδειο, όπου απόψε δίνεται η δεύτερη παράσταση της όπερας του **Μίκη Θεοδωράκη «Μήδεια»**, σε σκηνοθεσία Σπ. Ευαγγελάτου. Την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα διευθύνει ο Λουκάς Καρυτινός, ενώ τον ομώνυμο ρόλο ερμηνεύει η σοπράνο Κατερίνα Οικονόμου, περιστοιχισμένη από τους Ζάχο Τερζάκη, Φρ. Βουτσίνο, Ανδρέα Κουλουμπή κ.ά.

• Ο **Θύμιος Καρακατσάνης** και η **«Λυσιστράτη»**, ήρεμοι πλέον μετά την επιδαύρεια εμπειρία, σταθμεύουν στο Δημοτικό Θέατρο της «Αιξωνής» στη Γλυφάδα. Τον αριστοφάνειο λόγο μετέφρασε ο Κώστας Μύρης, με μουσική τον έντυσε ο Γ. Μαρκόπουλος, ενώ ο Θύμιος Καρακατσάνης σκηνοθετεί και πρωταγωνιστεί.

• Μνήμες περασμένες, από τον καιρό που ο **Καραγκιόζης** έκανε ανελιπώς τις τσάρκες του στις γειτονιές της Αθήνας, θα ανασύρει ο **Ευγένιος Σπαθάρης**. Ο μπερντές στήνεται στο Μέγαρο της Δουκίσσης Πλακεντίας. Καραγκιόζης, Χατζατζάρης, μπαρμπα-Γιώργος και λοιποί σε γλέντι τρικούβερτο.

• Οι μεγάλες φωτιές όμως ανάβουν απόψε στην Κόρινθο. **Τζαζ**, μπίρα και κέφι εν αφθονία με τη ρουμανική **«Big Band Gaio»**, τους Πολωνούς **«Old Diexieland Players»** και τους Ολλανδούς **«Scat Cats»** να δίνουν το ρυθμό. Τιμώμενο πρόσωπο ο **Κώστας Καπνίσης**. Το 10ο Φεστιβάλ Φίλων της Τζαζ μόλις άρχισε.

• **Μαχαιρίτσας - Τσακνής** επιμένουν. Επιθετικά αλλά και μελωδικά και πάνω απ' όλα δροσερά κλείνουν το αποψινό ραντεβού στο Θέατρο Βράχων «Μελίνα Μερκούρη».

• Με «Μουσικό Τοπίο» αλλά και μουσικές από το παρελθόν ο **Ηλίας Ανδριόπουλος** στο Βεάκειο. «Θα σε ξανάβρω...», που λέγαμε.

• Τελευταία πριν από τις διακοπές τους συναυλία απόψε: Οι **«Last Drive»** αποχαιρετούν τους φίλους τους από τη σκηνή του «West Club» (Βουλιαγμένης 268).

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 8.7.93

✻ Αφησε πίσω του την πολιτική, χάριν του πολιτισμού - της μουσικής, ειδικότερα - και φωτογραφίζεται εδώ, ικανοποιημένος από την απήχηση της νέας του όπερας, εν μέσω των χαμογελαστών πρωταγωνιστών και του σκηνοθέτη της. Είναι ο Μίκης Θεοδωράκης, η Κατερίνα Οικονόμου ως Μήδεια, ο Ζάχος Τερζάκης ως Ιάσων και φυσικά ο Σπύρος Ευαγγελάτος. Η «Μήδεια» του Μίκη, καταχειροκροτήθηκε προχθές το βράδι, στην πανελλήνια πρεμιέρα της, στο Ηρώδειο. Τόσα χειροκροτήματα και «μπράβο» για τον κ. Θεοδωράκη, μόνο η μουσική του καριέρα του έχει επιφυλάξει. Κάτι ξέρει ο ίδιος όταν λέει:

«Η πολιτική είναι πεπερασμένη»!

E.M.

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater

Bernhardstraße 5
O-6100 Meiningen

Der Intendant

Telefon (03693) 45 12 60
Telefax (03693) 22 85

Theaterkasse
Telefon (03693) 45 12 22
Telefax (03693) 28 10

48

Das Meininger Theater, O-6100 Meiningen, Bernhardstraße 5, PSF 144

Herrn
Mikis Theodorakis
Epifanous 1
T.T. II7 - 42

Athenes

Griechenland

Meiningen, am 9.7.1993

Sehr geehrter Herr Theodorakis,

vielen Dank für die freundliche Einladung und nochmals meine Gratulation zu dem großen Erfolg.

Bitte erteilen Sie mir das Recht "Medea" (v. Mikis Theodorakis) als erste deutschsprachige Bühne (also auch vor der Schweiz und Österreich) aufzuführen. Dieses Aufführungsrecht als erste deutsche Bühne umfaßt den Zeitraum bis 30.6.1995 und umfaßt jede (ob in deutscher oder Originalsprache) Aufführung
in Deutschland, der Schweiz und Österreich.
Das Recht "Medea" als erste deutsche Bühne aufzuführen, ist eine große Ehre für uns. Selbstverständlich tragen wir dieser Ehre damit Rechnung, daß wir eine gut besetzte (Sänger), gut vorbereitete und gut ausgestattete Produktion machen.
Voraussichtliche Premiere: zwischen 1.4. und 30.6.1995.
Der Tantiemensatz für Sie beträgt ca. 1.500,-- DM pro Vorstellung. Ich rechne zur Zeit mit minimal 8 Vorstellungen (sicher). Es können bei Erfolg mehr werden.

Basis für weiteres ist ein Brief von Ihnen mit der Formulierung: Ich erteile dem Meininger Theater für den Zeitraum bis 30.6.1995 die Option auf die deutsche Erstaufführung für den deutschsprachigen Raum. Wenn ich diesen Brief erhalten habe, werde ich Ihnen einen Kontrakt senden, der 1. dieses Recht beinhaltet, 2. die Materialfrage klärt und 3. die Tantiemenregelung beinhaltet.

Ich schlage vor: Herr Theodorakis überträgt Herrn Zachos Terzakis und Herrn Stefanos Tsialis

1. die Aufgabe der deutschen Übersetzung der Athener Version von "Medea".

Herr Theodorakis sorgt in Kooperation mit Herrn Terzakis, Herrn Tsialis und dem Meininger Theater

2. für die Herstellung eines neuen Klavierauszuges mit deutschem Text der Athener Version von "Medea",

3. für die Herstellung von circa 60 Chorstimmen (15/15/15/15) mit deutschem Text,

4. für spielbares Orchestermaterial + 2 Partituren der Athener "Medea".

Ob das Orchester- und Chormaterial der Athener Aufführung benutzt werden kann, wird bis 1.2.1994 festgestellt.

Noch ein paar Bemerkungen:
Bitte werfen Sie das Athener Material nicht weg!!
Ich schätze die Kosten der Herstellung des Materials Soli, Chor, Orchester mit deutschem Text auf ca. 10.000 DM.
5.000,- DM wird das Meininger Theater an Herrn Tsialis und Kopisten zahlen.
Dazu kommen die Computerkosten für Herrn Terzakis.
Vielleicht ist es am besten, die Kosten für den Computer und das Material direkt an das Meininger Theater zu bezahlen. Das Meininger Theater bezahlt dann von sich Herrn Terzakis, Herrn Tsialis und Kopisten.
Oder haben Sie, Herr Theodorakis, einen anderen Vorschlag?
Ich denke, der Computer und Spezialprogramm kosten auch noch einmal 10.000,- DM.
Das ist alles viel Geld und ein hohes finanzielles Risiko. Das Meininger Theater wird in die Produktion ca. 100.000 DM investieren.

All das sind Vorschläge. Schreiben Sie mir bitte, was Sie denken.

Sehr geehrte Frau Rena,
bitte übersetzen Sie alles genau, damit wir zu einem guten Resultat kommen.
Bitte schicken Sie mir schnell das Video der Athener "Medea" und den Libretto-Text "Sorbas". Vielleicht machen wir auch das Ballett "Sorbas" in der Spielzeit 94/95 (zwischen dem 1.10.94 und 30.6.95). Vielen Dank.

Ich freue mich sehr auf "Medea" in Meiningen.

Mit freundlichen Grüßen

U. Burkhardt

U. Burkhardt
Intendant

PS.: Bis 25.8. bin ich in holidays

50

κ. Θεοδωράκη, γειά σας.

Σας στέλνω μερικά δημοσιεύματα απ' αυτά που ήρθαν σήμερα. Έχει κι άλλα (π.χ. ο κ. Σκουλαρίκης λέει ότι είστε ο αγαπημένος του συνθέτης μαζί με τον Λοΐζο), αλλά δεν έχουν τόση σημασία, θα τα δείτε όταν γυρίσετε.

~~Για το "ΠΑΡΟΝ" πήρα την απάντηση του κ. Ριζιώτη που μου είπε ότι θα μου δώσετε οδηγίες για περαιτέρω ενέργειες που θέλετε. Δεν ξέρω αν θα θέλατε να γίνει μιά απάντηση εκ μέρους των [illegible] - όσων είναι - (ο καθένας μπορεί να μιλήσει για λογαριασμό του, δεν είναι απαραίτητο να "εκπροσωπεί" κι άλλους) ή μήπως έτσι τους δίνουμε μεγάλη σημασία και είναι καλύτερα να το αφήσουμε έτσι με την απάντηση του κ. Ριζιώτη, να μην πάρει μεγαλύτερη έκταση.~~

Από όσους σας ζήτησαν, τα πιο σπουδαία είναι

→ κ. Κρίταξ που περιμένει τηλεφώνημα σας στο 0299 - 74644 μετά τις 6

– και κάποιου δικαστικού κ. Πολυχρονόπουλου που είχε δικάσει τον Γλέζο τότε, θα βρίσκεται για δύο μόνο μέρες στο 7219240 και επικοινώνησε μαζί μας μέσω του κ. Βουλτέψη. Δεν ξέρω τι θέλει.

– Επίσης πήραν από τον κ. Μπρατάκο. Τους έδωσα τον αριθμό σας, ελπίζω να επικοινώνησαν.

Για ό,τι χρειαστείτε, θα είμαι στο γραφείο.

Ρένα

ΥΓ. Το είδα πολύ καλά το δημοσίευμα. <u>ΠΟΥΘΕΝΑ</u> δεν γράφει για ιδιόχειρη σημείωση σε επίσημο έγγραφο. Είναι απλώς ο τίτλος της εφημερίδας.

ΕΡΤ Α.Ε.
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΥΝΟΛΩΝ

12-7-93

Προς τον Διευθυντή της
εφημερίδας ΠΑΡΟΝ

Αξιότιμε κύριε Διευθυντά,

Αναφορικά με το δημοσίευμα της εφημερίδας σας την 11/7 και με τίτλο "600.000.000 γιά τον Μίκη", θα θέλαμε να σας επισημάνουμε τα εξής:

Επί δύο χρόνια τα Μουσικά Σύνολα της ΕΡΤ Α.Ε., Σύνολα με παράδοση στον πολιτισμό, κινδύνευαν να διαλυθούν-κάτω από την μόνιμη απειλή της εταιρίας γιά μετατάξεις και απολύσεις του καλλιτεχνικού επιτελείου και στα τρία μουσικά σώματα.

Προκειμένου λοιπόν να διασφαλιστεί η ύπαρξη και το αποδοτικό έργο των Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ, αποφασίσαμε τον Ιανουάριο του 1993 να ζητήσουμε την συνδρομή του κ.Μίκη Θεοδωράκη. Και εκείνος σε συνεργασία με το ανθρώπινο μουσικό δυναμικό της ΕΡΤ πέτυχε όχι μόνο να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη λειτουργία των Μουσικών Συνόλων αλλά και να αναβαθμίσει την προσφορά τους σε έκταση και ποιότητα.

Επειδή λοιπόν πιστεύουμε, ότι ο πολιτισμός είναι ουσιαστική επένδυση, ο Μίκης Θεοδωράκης ζήτησε και πέτυχε από τον Πρωθυπουργό ποσόν 1.200.000.000 δρχ., που να ενταχθεί στον προυπολογισμό της ΕΡΤ Α.Ε., ώστε να καλυφθούν όλα τα έξοδα των Μουσικών Συνόλων (μισθοδοσία άνω των 250 μουσικών, καλλιτεχνικές δραστηριότητες στην Ελλάδα και το εξωτερικό, παραγωγή δίσκων, βίντεο κ.λ.π.), καθώς και τα έξοδα γιά την δημιουργία Συμφωνικής Ορχήστρας και Χορωδίας της Μακεδονίας και Ορχήστρας Λαικής και Εντεχνης Μουσικής.

Από το 1.200.000.000 δρχ. που ζητήθηκαν γιά την υλοποίηση όλων των παραπάνω στόχων, μας δόθηκαν μόνον 600.000.000 δρχ., με αποτέλεσμα να αδυνατούμε να ολοκληρώσουμε το έργο που είχαμε προγραμματίσει.

Στη φάση αυτή το Υπουργείο Πολιτισμού, εκτιμώντας την αναγκαιότητα αυτού του προγράμματος, προσφέρθηκε να χορηγήσει τα υπόλοιπα 600.000.000 δρχ.

Πρέπει να σημειωθεί, όπως εξάλλου είναι ευνόητο, ότι τα χρήματα αυτά δεν δίνονται στον κ. Θεοδωράκη αλλά εντάσσονται στον προυπολογισμό της ΕΡΤ Α.Ε. και θα δαπανηθούν σύμφωνα με όλες τις νόμιμες και τυπικές διαδικασίες που προβλέπουν οι σχετικοί νόμοι και ο Γενικός Κανονισμός Προσωπικού της ΕΡΤ Α.Ε.

Ελπίζω, ότι η εφημερίδα σας και οι δημοσιογράφοι επιθυμούν να συμβάλουν θετικά στη λύση των πολλαπλών προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο μουσικός χώρος και ιδιαίτερα η ΕΡΤ Α.Ε. και πιστεύοντας ότι εκφράζω όλους τους μουσικούς των Μουσικών Συνόλων,

διατελώ μετά τιμής,
Ο Διευθυντής Μουσικών Συνόλων

Βασίλης Ριζιώτης

ΕΛ. ΩΡΑ 11.7.93 ΠΕΡΣΕΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ

«Μήδεια» τοῦ Μίκη Θεοδωράκη

ΕΠΙΒΛΗΤΙΚΗ ἡ παρουσίασι τοῦ ἐντυπωσιακοῦ ἔργου τοῦ συνθέτου στό «ΗΡΩΔΕΙΟ» στά πλαίσια τοῦ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ. Ἐκτιμοῦμε τήν αὐστηρή, ἀπό τόν ἴδιο τόν ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ, [illegible] τοῦ ἀρχαίου κειμένου, σέ ὅλη τήν τραγική του διάμορφωσι. Ἐνω, ἀκόμα, σημαντικό στοιχεῖο στήν ἐπιτυχία τῆς ἑρμηνείας, [illegible] μένη συνεργασία ἐμπείρων, στό ἀρχαῖο δρᾶμα, πού πράγματι προσέφερε μεγάλη ὑπηρεσία στήν ὅλη πλοκή τοῦ μύθου, καί κατ' ἐπέκτασι καί τῆς διαφάνειας καί προβολῆς της λυρικῆς προσφορᾶς του συνθέτη. Ὁ κύριος πρωταγωνιστής, ἀνάμεσα στούς ἄλλους εὐσυνείδητους δημιουργούς τῆς ἐπιτυχίας, εἶναι ὁ ΣΠΥΡΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ τοῦ ὁποίου, ἀναντίρρητα, ἡ προσφορά στήν ὅλη δομή καί ἐξέλιξι τοῦ μύθου, ὑπῆρξε ἀπό τίς σημαντικότερες. Κοντά, ὅμως, στόν ἐκλεκτό καί κάτοχο τοῦ ἀρχαίου δράματος σκηνοθέτη, δούλεψαν μέ στοργή στό κείμενο τοῦ συνθέτη, καί ἄλλοι ὅπως ἡ ΦΑΝΗ ΠΑΛΑΜΙΔΗ, τῆς ὁποίας εἶναι γνωστή ἡ ἔντεχνη διδασκαλία τῆς θαυμάσιας ΧΟΡΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ, πού μπορεῖ κανείς νά πεῖ ὅτι εἶναι προσωπική της δημιουργία. Ἔτσι, τά κορυφαῖα σημεῖα τοῦ ἔργου, καί εἶναι πολλά καί ἀξιόλογα, κράτησαν τήν προσοχή καί τό ἐνδιαφέρον μας. Δέν θά ἀφήσωμε τόν πασίγνωστο καί ἐμπνευσμένο σκηνογράφο ΓΙΩΡΓΟ ΠΑΤΖΑ, τοῦ ὁποίου ὁ ἐντυπωσιακός διάκοσμος καί τά κοστούμια παῖξανε τόν δικό τους ρόλο στίς κινήσεις [illegible] ρο τοῦ ΑΡΧΑΙΟΥ ΩΔΕΙΟΥ. Ὁ ΛΟΥΚΑΣ ΚΑΡΥΤΙΝΟΣ, ἀπό τήν ἄλλη, σήκωσε ὅλο τό βάρος τῆς εὐθύνης στήν ὅλη λειτουργία καί διεύθυνσι τῆς ροῆς τοῦ λυρικοῦ δράματος, ἔχοντας στά χέρια του τήν ἐπιτυχία ἤ τό ἀντίθετο, ἔστω καί ἐάν κάτι δέν πήγαινε καλά!...

ΕΤΣΙ, ἡ νέα αὐτή ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ τοῦ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ προστίθεται στό [illegible] ἔργο του. Εἶναι μιά ὄπερα, μεγάλης διάρκειας, πολυπρόσωπη, πού ἀκολουθεῖ σημεῖο πρός σημεῖο τό χρονικό τῆς τραγωδίας τοῦ ΕΥΡΙΠΙΔΗ. Δέν πρέπει ν' ἀγνοηθῆ ἐπίσης καί ἡ προσφορά τῆς ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ, πού ἔπραξε σωστά καί ἀπόλυτα πρός τήν «παρτιτούρα» ἑρμηνεία. Τό ὅτι ὁ ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ἔχει πάθος μέ τά ἀρχαῖα κείμενα εἶναι βεβαιωμένο καί ἀπό προηγούμενες ἐργασίες του, ὅπως στίς ΦΟΙΝΙΣΣΕΣ. Κι αὐτό, δέν μᾶς ἐκπλήσσει ἡ σημερινή μεγαλειώδης ΜΗΔΕΙΑ, ὅπου ἐπέτυχε γράφοντας ὁ ἴδιος τό ΛΙΜΠΡΕΤΤΟ νά σώση στό δικό του κείμενο τήν προσωπικότητα τῆς ἡρωΐδος, ὅπως ἀκριβῶς τήν παρουσιάζει ὁ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ. Συνεντριμμένη, ἀπό τήν ἀχαριστία καί τήν ἀπιστία τοῦ Ἰάσωνος ἡ κόρη τοῦ βασιλέως τῆς Κολχίδος, Αἰήτη, φθάνει τελικά σ' ἕνα ἀπό τά φρικτότερα ἐγκλήματα τῶν αἰώνων, σφάζοντας τά δύο παιδιά της, γιά νά τόν ἐκδικηθῆ... Ὁ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ κατηγορεῖ τήν ἡρωΐδα του, μέ τά πιό σκληρά ἐπίθετα. Τήν ἀποκαλεῖ δόλια, ἐκδικητική, πονηρή μέ ἀκαθόριστο μῖσος, γιά ὅσους τήν βλάπτουν καί ἰδιαίτερα γιά τόν Ἰάσωνα. Ὁ ποιητής φωτογραφίζει τήν ψυχοσύνθεσί της, πού γιά νά ἱκανοποιήση τό πάθος τῆς ζήλιας, ὁδηγεῖται, μέ θολωμένο νοῦ, στόν φόνο. Τραγικοί στίχοι πού ἐκφράζουν τίς κρίσιμες στιγμές τῆς ἡρωΐδος. Τήν Μήδεια τήν δικαιολογεῖ στίς πράξεις της, καί ἡ βάρβαρη καταγωγή της. Στήν Κολχίδα, τήν ἀρχαία πόλι, στά παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τά ἔθιμα διέφεραν ἀπό αὐτά τῆς Ἑλλάδος. Ὁ λαός βρισκόταν σέ ἄγρια κατάστασι. Πάνω ἀπό αὐτά, ὁ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ παρουσιάζει τήν αἰώνια γυναῖκα, πού ἀλαφιάζεται ἀπό τήν ἀνδρική προδοσία, καί μεταβάλλεται σέ ἀγρίμι, ἕτοιμη νά κατασπαράξη τόν ἄνδρα, τόν ὑμνητή τῆς θέσεως της στήν κλίνη του. Ὁ απατημένος ἔρωτας, ὁ χαμένος σύντροφος, ὁ γάμος πού ἀπρόβλεπτα διαλύεται, ἡ ἀτιμία, τό χειρότερο ἀπό ὅλα πού γι' αὐτόν ἡ ΜΗΔΕΙΑ εἶχε ἐγκαταλείψη πατρίδα καί οἰκογένεια. Ὅλα αὐτά τήν ὁδηγοῦν στήν πρᾶξι της. Εἶναι ἀπόφασι τρομερή, πού προέρχεται ἀπό τήν ὀργή, πού σπάζει κάθε χαλινό! Αὐτές τίς στιγμές ἡ ΜΗΔΕΙΑ πιστεύει ὅτι σωστά ἐνεργεῖ. Ἀποφασίζοντας τήν σφαγή, θρηνεῖ τό παιδιά της, ἀλλά δέν μετανοεῖ, τόση δύναμι εἶχε τό πάθος της. Στόν ΧΟΡΟ πού τήν ἱκετεύει εἶναι ἀμετάπειστη. Ὁ ποιητής βρίσκει τήν εὐκαιρία νά φιλοσοφήση τά ἀνθρώπινα: Δεινά τυράννων λήματα καί πως, ὀλίγ' ἀρχόμενοι πολλά κρατοῦντες χαλεπῶς ὀργάς μεταβάλλουσιν. Τό γάρ εἰθίσθαι ζῆν ἐπ' ἴσοισιν κρεῖσσον.

Ὁ ποιητής δέν χαρίζεται καί στόν Ἰάσωνα, δίκαιος, εὐαίσθητος, θε[illegible] ὅρκων [illegible] δ' οὐκέτ' πίστις ὅρκων. Ὁ Εὐριπίδης πιστεύει ὅτι ἡ φρόνησις ἐμποδίζει τόν ἄνθρωπο νά διαπράξη ἀνομήματα. Ἡ παρουσία τοῦ ἀγγελιοφόρου ἔχει τήν θέσι της. [illegible] ὁ ΧΟΡΟΣ - ὁ λαός τά διατρέξαντα. Καί ἐδῶ ὁ ποιητής φιλοσοφεῖ. Εὐτυχισμένος ἀπόλυτα δέν θεωρεῖται ὁ ἄνθρωπος, ὅσο καί ἐάν ἔχη ἐπιτύχη στήν ζωή του. Πλούσιοι καί φτωχοί, ἀκολουθοῦν τήν ἴδια μοῖρα τους!... Ὁ ἐπιβλητικός/ἐξαλλος ρυθμός τῶν [illegible] ἐπιβάλλεται. Κυρίαρχο στοιχεῖο στήν σύνθεσι τοῦ μύθου, τό ἀσυγκράτητο πάθος τοῦ γυναικείου μίσους πού ἐπιτάσσει τήν ἐξαφάνισιν τῶν ὑπαιτίων. Καί τό πιό ἀποτρόπαιο εἶναι ὅτι καί μετά τό ἔγκλημά της ἡ ΜΗΔΕΙΑ παραμένει ἀμετανόητη, ἄτεγκτη καί φοβερή ὡς τό τέλος, ἐγκαταλείποντας τήν Κόρινθο στό πένθος της. Ἡ πονηριά τῆς ἀσιατικῆς φυλῆς ἀποδεικνύεται καί ἀπό τό δόλιο παιχνίδι της, ἀκόμα καί μέ τόν διάλογο της μέ τόν περαστικό ἀπό τήν Κόρινθο Αἰγέα. Ὁ ΧΟΡΟΣ [illegible] τήν τραγωδία: ὦ τάλαινα παίδων... [illegible] τήν πρᾶξι της. Τό μητρικό αἴσθημα τῆς δημιουργεῖ στιγμές τραγικές. Ἀντιμάχεται μέ τό πάθος τῆς ὀργῆς της. Τελικά, κυριαρχεῖ ἡ ἀπόφασις. Ξυπνώντας ἀπό τόν λήθαργο ἐξομολογεῖται στόν ΧΟΡΟ: Τελείωσαν ὅλα φίλες... Ἀποφάσισα νά σκοτώσω τό παιδιά μου! Οἱ συγκρούσεις τῶν συναισθημάτων, οἱ ἀντιθέσεις καί μεταπτώσεις τῆς ἡρωΐδος ὅλα αὐτά προσφέρανε πλούσιο ὑλικό στόν συνθέτη, γιά νά δημιουργήση τόν ΛΥΡΙΚΟ ΚΟΛΟΣΣΟ του. Καί τό πιό σημαντικό, εἶναι ὅτι ὁ ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ἔνωσε ἕνα κείμενο, χωρίς ἐκτροπές. Μία περίφημη ὄπερα, πού ἐπαυξάνει τήν φήμη του, παραδίδοντας την στήν παγκόσμια σκηνή, παράδειγμα γνησίας καί ἀφοσιωμένο στό ἀρχαῖο κείμενο. Ἡ ΜΗΔΕΙΑ πού ἔρχεται στήν κατάλληλη στιγμή, γιά νά διδάξη τόσο στήν Ἑλλάδα ὅσο καί στό ἐξωτερικό, τόν τρόπο πού πρέπει νά γράφεται ἕνα μουσικό ἔργο, μέ βάσι ἕνα κλασσικό μῦθο. Ὁ ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ κέρδισε τήν παγκόσμια ἀναγνώρισι, τόσο καί στήν θεατρική [illegible] μυθικά πρόσωπα. [illegible] ΙΑΣΩΝ ἔδωσε τήν εὐκαιρία στόν ΖΑΧΟ ΤΕΡΖΑΚΗ νά ἑρμηνεύση τό μυθικό πρόσωπο ἄψογα μέ τήν καθαρή φωνή του καί τό δραματικό του χάρισμα. Αὐστηρά σωστός ὁ ρόλος τοῦ Αἰγέα, ὁ εὐσυνείδητος πάντα ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ. Ἕνας ἄλλος λαμπρός καλλιτέχνης ὁ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΒΟΥΤΣΙΝΟΣ, μέ τήν ἐπιβλητική του φωνή, ἐνσάρκωσε τόν Κρέοντα, ἐνῶ ἡ ΜΑΡΙΑ ΜΑΡΚΕΤΟΥ τραγούδησε ἄνετα τόν ρόλο τῆς τροφοῦ. Ἐκτιμᾶται ἡ ἔντονη ἑρμηνεία τοῦ ΣΤΑΜΑΤΗ ΜΠΕΡΗ (ἀγγελιοφόρου) καί τῆς ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΑΤΖΙΑΚΟΥ (κορυφαῖα). Τόν δύσκολο ρόλο τῆς Μήδειας, ἡ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ἐπέτυχε νά δώση μέ ἀνθρώπινο τραγικό τόνο, τά ἐναλλασσόμενα ψυχολογικά προβλήματα τῆς ἡρωΐδος. Διαθέτει μία δυναμική, διαμαντένια φωνή, πού κινοῦσε τόν σκληρό ρόλο πού ἑρμηνεύει. Θά τῆς συμβουλεύουμε νά καλλιεργήση τήν ὀρθοφωνία της. Μία παράστασι ἱστορική.

ΠΕΡΣΕΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΕΛ. ΤΥΠΟΣ 11.7.93

ΜΗΔΕΙΑ του Μίκη Θεοδωράκη (φωτό) στο θέατρο Ηρώδου του Αττικού και παγκόσμια πρεμιέρα της εκπληκτικής αυτής όπερας, την περασμένη Τρίτη. Ηταν μια βραδιά που σίγουρα χάρισε στους θεατές στιγμές ψυχικής ευφορίας και πολιτιστικής δροσιάς. Δίκαια λοιπόν το κοινό, 3.000 άτομα περίπου, στην πρεμιέρα, χειροκρότησε τόσο τα συνθέτη, την υψίφωνο **Κατερίνα Οικονόμου**, τον τενόρο **Ζάχο Τερζάκη**, τον **Φραγκίσκο Βουτσίνο** που ερμήνευσαν τους ρόλους τους κάτω από τη σκηνοθετική καθοδήγηση του **Σπύρου Ευαγγελάτου**.

ΘΑΙΡΕΡΑ [illegible]

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΛΑΡΙΣΑΣ

Ενθουσίασε η «Μήδεια» του Θεοδωράκη στο Ηρώδειο

Η κραυγή της Μήδειας που σκοτώνει τα παιδιά της για να εκδικηθεί τον αγαπημένο της Ιάσονα, που την πρόδωσε, ακούστηκε προχθές βράδυ στο Ηρώδειο, υπό τους κυματιστούς ήχους της μουσικής σύνθεσης του Μίκη Θεοδωράκη.

Τα θυμιά κοστούμια του Γιώργου Πάτσα, ήρθαν σε αντίθεση με το σύγχρονο σκηνικό, μαύρο γυαλιστερό με οξείες γωνίες, που θύμιζε σύγχρονα αρχιτεκτονήματα. Δυο ασημένια φτερά στην άκρη θύμιζαν αντίγραφα στη σκηνοθετική δουλειά του Κύκλου Ελένη, στο Μέγαρο Μουσικής, αλλά ίσως να σήμαιναν και τα φτερά του έρωτα, ή το ελεύθερο και αδούλωτο πνεύμα της συγγραφής του Ευριπίδη. Στην άλλη άκρη του σκηνικού, που διακρίνονταν για τη λειτουργικότητά του, αφού τα επάλληλα φύλλα του γίνονταν πόρτες ή τείχος, υπήρχε ένα αφημένο ακρόπλωρο, ένδειξη αναμνηστική του ταξιδιού του Ιάσονα. Φοιτούσι, τα δύο μέρη, κοστούμια και σκηνικό, έδεναν σαν αισθητικό αποτέλεσμα. Η μουσική του Μίκη Θεοδωράκη δεν κούρασε καθόλου και η ιστορία κύλησε γρήγορα, χωρίς κενά μέσα στο τρίωρο.

Σίγουρα ήταν η ελληνική εκδοχή της όπερας της «Μήδειας» σε μετάφραση του Μ. Θεοδωράκη, αλλά παράλληλα και η οπεριστική μορφή της τραγωδίας.

Αν και παράξενα ξενική η προφορά της Κατερίνας Οικονόμου, δεν ξένισε το κοινό γιατί η φωνή της ήταν βαθιά και τους περισσότερους επαίνους απέσπασε ο Ιάσονας, κατά κόσμον Ζάχος Τερζάκης.

Σ' αυτήν την πανελλήνια πρώτη της «Μήδειας» του Θεοδωράκη, σημαντικότατη δουλειά έχει κάνει με τη σκηνοθεσία του ο Σπύρος Ευαγγελάτος.

Ο κόσμος δεν γέμισε ασφυκτικά το Ηρώδειο, αλλά μέσα στο κοινό ήταν και αρκετοί υψηλά ιστάμενοι, όπως ο Σωτήρης Κούβελας, ο κ. και η κ. Κοντογιαννόπουλου, ο κ. Πυλαρινός, ο κ. Γ. Λιάνης, η κ. Μ. Φαραντούρη, ο κ. Χρήστος Λαμπράκης, ο διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη Άγγελος Δεληβορριάς, η διευθύντρια της Πινακοθήκης Μαρίνα Λαμπράκη - Πλάκα και πολλοί καλλιτέχνες, όπως η Κική Μουμουρού, ο διευθυντής της Λυρικής κ. Συνοδινός και πολλοί ηθοποιοί, σκηνοθέτες και συντελεστές άλλων παραστάσεων.

Η «Μήδεια» τους ενώνει

Επ' αυτοφώρω!

ΜΠΟΡΕΙ ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, Γιώργος Λιάνης, να διαφωνεί με τις τελευταίες πολιτικές επιλογές του Μίκη Θεοδωράκη, αλλά δεν παρέλειψε να παρευρεθεί στην πρεμιέρα της «Μήδειας» και να χειροκροτήσει και αυτός με θέρμη όλους τους συντελεστές της βραδιάς. Στη φωτογραφία, ο κ. Λιάνης φαίνεται να συγχαίρει την ηθοποιό Λήδα Τασσοπούλου, σύζυγο του σκηνοθέτη Σπύρου Ευαγγελάτου.

ΕΘΝΟΣ 11.7.93

FROM 9238325 JUL.12.93 18:42 P.004

54

ΣΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΤΥΠΟ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Ανθελληνικό Μοντ-αζ...

ΛΟΓΟΚΡΙΝΑΝ ΤΟΝ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 11.7.93

Κατάπληξη έχει προκαλέσει στους ελληνικούς κύκλους της Γαλλίας η ανθελληνική προπαγάνδα στην οποία όλο και περισσότερο επιδίδονται τα γαλλικά ΜΜΕ.

Και πολλά ερωτηματικά δημιουργεί η επιθετικότητα κατά της Ελλάδας αρκετών Γάλλων δημοσιογράφων του γραπτού και του ηλεκτρονικού Τύπου.

Ετσι:

Σε σειρά τηλεοπτικών προγραμμάτων αναφερομένων στη «Μακεδονία» προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι οι Ελληνες το 1949 εφάρμοσαν σε βάρος των «Μακεδόνων» πολιτική εθνικής «εκκαθάρισης» και ότι επυρπόλησαν ολόκληρα «μακεδονικά» χωριά!

Ε άλλου σε πρωτοσέλιδο φία της η γνωστή κι «έγκυρη» εφημερίδα «Λε Μοντ» κατακεραυνώνει την Ελλάδα με βαρύτατους χαρακτηρισμούς αποδίδοντας τους εκβιασμούς των εταίρων στην Κοινότητα, απειλές και τραμπούκικη συμπεριφορά «απέναντι σε μια μικρή ανυπεράσπιστη χώρα» που διεκδικεί το δικαίωμα αναγνώρισης της εθνικής της αντότητας!

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι:

Ανασκευαστικές επιστολές Ελλήνων συγγραφέων της «Μοντ» ρίφθηκαν στο «καλάθι των αχρήστων», ενώ άρθρο του **Μίκη Θεοδωράκη** δημοσιεύθηκε λογοκριμένο και ακρωτηριασμένο στο σημείο που υπενθύμιζε την ελληνική προσφορά στην ήττα του ναζισμού κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ανάλογη είναι η «συμπεριφορά» και διαφόρων τηλεοπτικών «πάνελ» για τα βαλκανικά που χαρακτηρίζονται από την αποφυγή προσώπων που θα εξέφραζαν την ελληνική άποψη.

Δημοσίευμα επίσης της «Μοντ» αναφερόμενο στην «κρίση μεταξύ Αθήνας-Τιράνων» προβάλλει την εκδοχή του **Μπερίσα**, εμφανίζει τον απελαθέντα αρχιμανδρίτη Χρυσόστομο να μοιράζει χάρτες και προκηρύξεις «υπέρ της ενοποίησης της Ηπείρου» και «μιλάει» για «μπλόκα» σε βάρος «Αλβανών εργατών» στην Ελλάδα και για βαρβαρότητες της Ελληνικής Αστυνομίας.

Και το ερώτημα είναι, ποια κίνητρα υπαγορεύουν αυτή την ανθελλη[νική]...

ΑΥΡΙΑΝΗ 11.7.93

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Κυριακή 11 Ιουλίου 1993

«Μήδεια» σε μαύρο φόντο

Στο μαύρο, πλημμυρισμένο στα σκαλιά σκηνικό του Γιώργου Πάτσα «ξεχύθηκαν» οι βάρβαρες συντρόφισσες της Μήδειας για να την υποδεχθούν και ν' αρχίσουν τη «λυρική τραγωδία» του Μίκη Θεοδωράκη, που μετά την παγκόσμια πρεμιέρα της στο Μπιλμπάο, παρουσιάζονταν το βράδυ της περασμένης Τρίτης σε πανελλήνια πρώτη στο Ηρώδειο.

Η «Μήδεια», γεμάτη από μελωδίες που έφερναν συχνά στη μνήμη παλιότερες μουσικές του συνθέτη κράτησε για δύο ώρες και είκοσι λεπτά (χωρίς το διάλειμμα) το ενδιαφέρον των θεατών και τους οδήγησε σε συγκίνηση μέσα από την τραγική Ευριπίδεια ιστορία της μάνας που τυφλωμένη από το πάθος και πληγωμένη από τον άντρα της σκοτώνει τα παιδιά της.

Η **Κατερίνα Οικονόμου** δεσποτική στον υπεράνθρωπο ρόλο, δεν πρόδωσε ούτε μια στιγμή την επιλογή

του συνθέτη και ο τενόρος **Ζάχος Τερζάκης** δικαίως «κέρδισε» τις επευφημίες του κόσμου.

Με επιτυχία ερμήνευσαν τους ρόλους τους και οι Φραγκίσκος Βουτσίνος, Ανδρέας Κουλουμπής, Αλεξάνδρα Παπαζιάκου, Μαρία Μαρκεσίνη, Σταμάτης Μπερής.

Η πολυμελής **Χορωδία** της **Λυρικής Σκηνής** ντυμένη άλλοτε στο μπλε και άλλοτε στο μαύρο και χρυσό καθώς και η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ - υπό τη διεύθυνση του **Λουκά Καρυτινού** - δεν υστέρησαν σε τίποτα των λοιπών συντελεστών.

Και μπορεί ο Βέρντι, προς τιμήν του οποίου ο Θεοδωράκης συνέθεσε το έργο, να μην ήταν - πως θα μπορούσε άλλωστε - παρών εκείνη τη βραδιά, αλλά οι 3.500 θεατές που παρακολούθησαν την παράσταση στο ρωμαϊκό θέατρο, τους χειροκρότησαν θερμά. Ανάμεσα τους και οι: Β. Κοντογιαννόπουλος, Σ. Κουβέλας, Γ. Λιάνης, Μ. Φαραντούρη, Γ. Δραγώνας, Χ. Λαμπράκης, Π. Μάρκος, Ν. Συνοδινός, Μ. Λαμπράκη - Πλάκα, Α. Σικελιανού, Ν. Κωνσταντόπουλος, Μποσι, Π. Κούκη, Η. Μορφωνιού, Δ. Σαμίου, Γ. Γιατρομανωλάκης, Α. Καγιαλόγλου.

ΖΕΦΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

FROM 9238325 JUL.12.93 18:44 P.005

ΗΜΕΡΗΣΙΑ 11.7.93

55

«Επιθέσεις» κατά Ελλάδας από τα γαλλικά ΜΜΕ

Παρίσι

Κατάπληξη και οδύνη προκαλεί σε ελληνικούς κύκλους του Παρισιού η αντιπάθεια για την Ελλάδα που σε κάθε ευκαιρία καλλιεργούν τα γαλλικά μέσα ενημέρωσης και η γνωστή ως «έγκυρη» εφημερίδα «Le Monde», η οποία και δίνει τον τόνο.

Έλληνες δημοσιογράφοι, εντεταλμένοι παρατηρητές, διανοούμενοι και άλλα μέλη της ομογένειας προβληματίζονται για τα κίνητρα και τους στόχους μιας συστηματικής επιθετικής δημοσιότητας, η μονότητα και η εμπάθεια της οποίας δεν μπορεί πλέον να αποδοθεί σε συμπτώσεις προσωπικών κλίσεων των δημοσιογράφων του ηλεκτρονικού και γραπτού Τύπου.

Σειρά τηλεοπτικών προγραμμάτων των γαλλικών καναλιών, από των αρχών του 1993, αφιερωμένων στη «Μακεδονία» και ειδικότερα στην ελληνο-σκοπιανή διαφορά, έφθασαν να προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι οι Έλληνες πρώτοι εφάρμοσαν σε βάρος των «Μακεδόνων» το 1940 την πολιτική της «εθνικής εκκαθάρισης» και ότι επυρπόλησαν ολόκληρα «μακεδονικά χωριά». Σε πρόσφατο μάλιστα πρόγραμμα κρατικού γαλλικού καναλιού διατυπώθηκε ο ισχυρισμός ότι τα σύνορα της Ελλάδος με τα Σκόπια ανάγονται στο 1949.

Τηλεοπτική «πάνελ» για τα βαλκανικά και ειδικότερα για το «Μακεδονικό» πρόβλημα και ειδικά αφιερώματα περιοδικών - όπως πρόσφατο της «Monde» Diplomatique- χαρακτηρίζονται από την αποφυγή προσώπων που θα εξέφραζαν αυθεντικά την ελληνική άποψη και επιλογή «ειδικών» των οποίων το προφίλ εγγυάται τις «προκάτ» εντυπώσεις της εκπομπής ή του αφιερώματος.

Παράλληλα αρθρογραφία της «Monde» κατακεραυνώνει την Ελλάδα με βαρύτατους χαρακτηρισμούς, αποδίδοντάς της εκβιασμούς (των εταίρων της) απειλές και τραμπούκικη συμπεριφορά απέναντι σε μια μικρή ανυπεράσπιστη γειτονική χώρα που διεκδικούσε το δικαίωμα αναγνώρισης της εθνικής της ονόματος.

Ανασκευαστικές επιστολές Ελλήνων αναγνωστών της «Monde» ερρίπτοντο στον κάλαθο και άρθρο του Μίκη Θεοδωράκη δημοσιεύθηκε ακρωτηριασμένο κατά το σημείο που υπενθύμιζε την ελληνική προσφορά στην ήττα του ναζισμού κατά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η πιθανολογηθείσα ερμηνεία ότι ο παροξυσμός αυτός οφείλετο σε αντανακλαστικά συμπάθειας προς τον ασθενέστερο των δύο αντιπάλων, ή σε προέκταση της απέχθειας προς τον «κομμουνιστή Μιλόσεβιτς» (με τον οποίο η Ελλάδα εμφανιζόταν κρυφός σύμμαχος) αποδείχθηκε εσφαλμένη.

Η εκστρατεία συνεχίζεται παρά την ύφεση της ελληνο-σκοπιανής αντιπαράθεσης και την είσοδο της διαφοράς στο ήπιο κλίμα της διαιτησίας. Στις 30 Ιουνίου μακροσκελές δημοσίευμα της «Monde» εκραύγαζε με τρίστηλο τίτλο: «Κρίση μεταξύ Αθήνας και Τιράνων. Νέα εστία έντασης στα Βαλκάνια».

Το δημοσίευμα, σχεδόν απροκάλυπτα, προέβαλε την εκδοχή του κ. Μπερίσα. Πληροφορούσε το γαλλικό καθολικό κοινό ότι «η αιτία (της κρίσης) είναι και πάλι η στάση της ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας και της αγωνιστικής δραστηριότητάς της». Ανέφερε ότι «κατά την αλβανική εκδοχή» (το φύλλο συνής της δήθεν αντικομμουνιστικής), ο Έλληνας αρχιμανδρίτης Χρυσόστομος συνελήφθη επ' αυτοφώρω να μοιράζει προκηρύξεις και χάρτες υπέρ της ενσωμάτωσης της Ηπείρου...» (Επόμενο δημοσίευμα της «Monde» της 2.7.93 σημείωνε ότι «η κατηγορία αυτή δεν διαψεύσθηκε επίσημα από την ελληνική κυβέρνηση»).

Κατά το άρθρο της «Monde» την εκδήλωση έντασης είχε άλλωστε προκαλέσει η άφιξη στις 24 Ιουνίου στο Αργυρόκαστρο του αρχιμανδρίτη Χρυσοστόμου, «ο οποίος προφανώς επισκεπτόταν συχνά την Ελλάδα...»

Οι αστυνομικοί τον συνόδευσαν στα σύνορα χωρίς επεισόδια, λέγει επίσημη πηγή των Τιράνων. «Με τη βία» (εντός εισαγωγικών αμφισβήτησης), διαμαρτύρεται ο Έλληνας πρόξενος.

Το υπόλοιπο του άρθρου αναφέρεται στα «μπλόκα» και τις μαζικές απελάσεις «Αλβανών εργατών» από την ελληνική αστυνομία, παραθέτει τις καταγγελίες τους για βιαιοπραγίες, ψυχίες από ελληνική ανακοίνωση που εξυπηρετούν την επιζητούμενη εντύπωση και της επιστολής του κ. Μπερίσα στον Γ.Γ. του ΟΗΕ που «καταγγέλλει τις απόπειρες εξελληνισμού της Ν. Αλβανίας οι οποίες απειλούν την αποσταθεροποίηση των Βαλκανίων».

Η σημειολογία των λέξεων που επιλέγει ο συντάκτης της «Monde» είναι χαρακτηριστική της προπαγανδιστικής πρόθεσης. Οι απελαυνόμενοι είναι «Αλβανοί εργάτες» (όταν στην ίδια εφημερίδα ο υπουργός των Εσωτερικών Πασκουά οργανώνει ειδική αστυνομία για τη σύλληψη και απέλαση «λαθρομεταναστών» από τη Γαλλία). Για τη μέθοδο των συλλήψεων χρησιμοποιείται ο όρος rafles το αντίστοιχο των γερμανικών μπλόκων της Κατοχής) που στη φρασεολογία των Γάλλων έχει συνδεθεί με το μάζεμα και την απέλαση των Εβραίων από τη Γαλλία για τα κρεματόρια: «Άνδρες, γυναίκες, παιδιά, εφοδιασμένοι με νόμιμα χαρτιά ή όχι, ξεφορτώθηκαν άγρια στα σύνορα και πολλοί διαμαρτύρονταν μπροστά στις κάμερες της αλβανικής τηλεόρασης ότι εδάρθηκαν και υπέστησαν βαρβαρότητες στα χέρια της Ελληνικής Αστυνομίας».

Νέο κρούσμα ανθρωπιστικής έκφρασης - με δύο μέτρα και δύο σταθμά, για λαθρομετανάστες στη Γαλλία και «Αλβανούς εργάτες» στην Ελλάδα! Η ερμηνεία δυστυχώς δεν ευσταθεί, όπως αποδεικνύει - κατά τους Έλληνες παρατηρητές - η ετοιμότητα της «Monde» - και του Γαλλικού Πρακτορείου - να αξιοποιήσει κάθε αφορμή (από την αναγραφή του θρησκεύματος στις ταυτότητες ως τις κατηγορίες για

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 23

το εμπάργκο) για να ψυχρύνουν τα πολλούς συναισθήματα για τα γαλλικού της Ελλάδος.

Τελευταίο χρονικά περιστατικό: Οι κατηγορίες της Δανέζας κ. Μπέρεγκααρντ:

Δεν αρκείται η «Monde» στη δημοσίευση του σχετικού τηλεγραφήματος του Γαλλικού Πρακτορείου, μεδίστηλο τίτλο στις 7.7.93 «η Ελλάδα κατηγορείται ότι παραβιάζει το εμπάργκο κατά της Σερβίας». Αναθέτει στον ανταποκριτή της στην Κοπεγχάγη να επανέλθει την επομένη, σε έκδοση επαυξημένη και βελτιωμένη του ίδιου θέματος που επισημαίνεται εντός πλαισίου στην πρώτη σελίδα της και προβάλλεται σε μέσα σελίδα με την κραυγαλέο τίτλο: «Έκθεση της ΔΑΣΕ καταγγέλλει την Ελλάδα για την παραβίαση του εμπάργκο κατά της Σερβίας».

Εδώ συμπληρώνεται στον τονισμένο πρόλογο η έκφραση του μένους της κ. Μπερεγκάαρντ κατά της Ελλάδος: «Εάν αυτό το κράτος συνεχίσει αυτή την διπρόσωπη πολιτική θα πρέπει να του στερήσουμε τα σημαντικά πλεονεκτήματα που απολαμβάνει από την ΕΟΚ και μάλιστα να το αποβάλουμε από την Κοινότητα».

Από την ανάγνωση της συνέχεια προκύπτει όμως ότι η εκπρόσωπος του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος της Δανίας δεν εκφράζει παρά τις προσωπικές ή τις απόψεις του κόμματός της. Η επιτροπή της ΔΑΣΕ της οποίας συμμετείχε σε μια έρευνα στη «Μακεδονία» απεκόμισε πλήθος ομολογιών για παραβίαση του εμπάργκο από τους Σκοπιανούς «χάλυβος επιβιώσεως», αλλά μόνο την υπόθεση ότι «είναι περισσότερο από πιθανό ότι το λαθρεμπόριο του διαπιστώσαμε τροφοδοτείται από την Ελλάδα».

Σ' αυτή την αυθαίρετη υπόθεση θεμελιώθηκαν επί δύο μέρες οι κραυγαλέοι τίτλοι - συνθήματα της «Monde» κατά της Ελλάδος. Η δήλωση - καταγγελία του εκπροσώπου της ελληνικής κυβέρνησης αγνοήθηκε, όπως αποσιωπήθηκε η αποστομωτική διάψευση του εκπροσώπου της επιτροπής της ΕΟΚ την επομένη από τις Βρυξέλλες. Και όπως ουδέποτε δημοσιεύονται επιστολές με επισήμανση ανακριβών ισχυρισμών και ασταθών επιχειρημάτων.

Όταν υποβάλλεται στον κόπο να απαντήσει, με μία τυποποιημένη επιστολή, στις διαμαρτυρίες Ελλήνων αναγνωστών (όπως ο γεν. δ/ντής του ΑΠΕ), ο δ/ντής της «Monde» κ. Jacques Lesourne, καταφεύγει στο επιχείρημα ότι «υπάρχει πράγματι μια διάσταση απόψεων μεταξύ των Ελλήνων φίλων μας και των δημοσιογράφων της «Monde» επί του προβλήματος της Μακεδονίας... «Αλλά τα πράγματα δείχνουν ότι η «διάσταση» αυτή δεν περιορίζεται στο «πρόβλημα της Μακεδονίας». Επεκτείνεται και σε άλλα, μεταξύ των οποίων και της στοιχειώδους αντικειμενικότητας και του σεβασμού της αλήθειας.

Το φαινόμενο - που απαντάται συχνά και σε κρατικά μέσα ενημέρωσης - προκαλεί απόγνωση στην Ελληνική Ομογένεια της Γαλλίας.

Και την απορία πως συμβιβάζεται με τη συμπαράσταση της χώρας μας με τη Γαλλία σε όλες τις στιγμές της δοκιμασίας της αυτόν τον αιώνα και τα πατροπαράδοτα αισθήματα φιλίας του Ελληνικού λαού για την πατρίδα του διαφωτισμού και των δεσμών της Γαλλικής Επανάστασης.

FROM 3238325 JUL-12-93 18:47 P.006

Η Μήδεια του Μίκη Θεοδωράκη στο Ηρώδειο

Γράφει η ΙΡΕΝΕ ΜΑΡΑΝΤΕΪ

Τώρα νομίζω ότι μπορώ να είμαι δικαιολογημένη: εμείς που πήγαμε με περιέργεια μεν, αλλά κάπως βαριεστημένα στην παράσταση της «Μήδειας» και βγήκαμε φωνάζοντας ενθουσιασμένα: «Μα ήταν πολύ καλό!» Όμως είμαστε νομίζω δικαιολογημένοι, γιατί **αν εξαιρέσουμε τους Επανάσιους του περασμένου αιώνα, η Ελλάδα δεν είχε ποτέ να επιδείξει επιτυχίες στον τομέα της όπερας. Έτσι ακόμη εδώ μοιάζει κάτι σαν θαύμα.** Κι όχι μόνο, αλλά ένα καλό έργο είναι διπλά τυχερό όταν συνδυάζεται με μια καλή παράσταση με εμπνευσμένο σκηνικό και κοστούμια και ικανοποιητικό σύνολο ερμηνευτών. Οι όποιες επιφυλάξεις ξεκινούν απ' αυτή τη βάση πως η παρουσίαση της «Μήδειας» ήταν μια μεγάλη επιτυχία, **ήταν κάτι που με περηφάνια θα μπορούσαμε να δείξουμε και εκτός των συνόρων.** Τι αισιοδοξία!

Η πρώτη καλή εντύπωση δόθηκε από το σκηνικό και τα κοστούμια του **Γιώργου Πάτσα**, που τα τελευταία χρόνια περνά μια πολύ καλή περίοδο και συσσωρεύει τις θαυμάσιες παρουσίες. Ωραιότατα τα γκρίζα κοστούμια του χορού, τα μπλε ντραπέ με τις ελληνοπρεπείς πόρπες, μεγαλόπρεπα και λίαν κολακευτικά τα κοστούμια της Μήδειας εμπνευσμένα λίγο από την παράσταση του ιαπωνικού Τόχο, αλλά δεν πειράζει, με ιδέα από Τσιρανιέ, που και πάλι δεν πειράζει, γιατί η **Κατερίνα Οικονόμου** συνεχώς έφερνε στο νου μας την Τσιραντό έτσι κι αλλιώς, για διάφορους λόγους που θα αναλύσουμε παρακάτω.

Αν θέλουμε να είμαστε πολύ ιδιότροποι, θα στραβομουτσουνιάζουμε μερικά στα παπούτσια της «γκώδας», σκονισμένο μαύρο καραβόπανο που θα 'πρεπε να είχε στολιστεί με κανένα χρυσό σιρίτι για να ταιριάζει με τα πολυποίκιλτα βελούδινα ράσα της, καθώς επίσης κοινές ήταν οι γόβες της τροφού, και κάπως παίριαστο για βασιλιά το κοστούμι του Αιγαίο. Αλλά ας μη ζητάμε ψύλλους στ' άχυρα, η παράσταση ήταν **προσωπική επιτυχία του Πάτσα** και το ξέρει.

Ευχάριστη έκπληξη το ότι έσπασε την παράδοση που επιμένει να χρησιμοποιεί ο σκηνογράφος σώνει και καλά το βάθος του Ηρωδείου. Εκείνος το «γύμνωσε» και γιατί όχι; Το αποτέλεσμα ήταν λίαν εντυπωσιακό και «ευρωπαϊκό»

Εντυπωσίασε η Κατερίνα Οικονόμου ως «Μήδεια». Η Ελλάδα χρειάζεται τέτοιους καλλιτέχνες.

Επιτέλους μια

57

ελληνικη οπερα

Μνήμες του '60

Η μουσική κινείται με άνεση ανάμεσα στο «ρεμπέτικο», με τις απροσδόκητες αρμονίες και ρυθμικές ποικιλίες και το παραδοσιακό, χωρίς να αρνείται να χρησιμοποιήσει και στοιχεία από προηγούμενες δουλειές του συνθέτη στο χώρο της λεγόμενης «ελαφράς» μουσικής: και από τις «ορχήστρες» του και από τα απλά μελωδικά τραγούδια της δεκαετίας του '60 που τόσο αγαπήθηκαν. Βέβαια, η παρουσία αυτού του μουσικού υλικού, που έχουμε συνδέσει με μπουάτ της Πλάκας και ρομαντικές στιγμές, μας ξένισε λιγάκι. Όχι γιατί το υλικό προέρχεται από άλλο χώρο όσο γιατί ήταν δύσκολο να αγνοήσουμε τους συνειρμούς μας και να συνδυάσουμε το γνώριμο αυτό ακούσματα π.χ. με το θρήνο του **Ιάσωνα** για τη φρικτή τραγωδία, όταν **κάτι μέσα μας ήθελε να αρχίσει να σιγομουρμουρίζει «Θα γίνεις δικό μου σαν τέλει η νύχτα».** Θέλω να πω, αν ήταν παρόμοια αλλά άγνωστα, καινούργια, δεν θα πείραζε. Έτσι όμως, αποπροσανατόλιζαν το θεατή-ακροατή.

Και ερχόμαστε στο μεγάλο μέλος της παράστασης την ίδια τη **Μήδεια**. Και δεν εννοώ την ηρωίδα του **Ευριπίδη**, ούτε την **Κατερίνα Οικονόμου** που την ερμήνευσε, αλλά το ρόλο, όπως γράφτηκε από το συνθέτη. Ενώ σε όλους τους άλλους ήρωες έδωσε όμορφες μελωδίες και ωραία τραγούδια, στη **Μήδεια** επειδή υποθέτω είναι μανιασμένη και οργισμένη, έδωσε, ιδίως στο πρώτο μέρος, άλογα ασύνδετα ρετσιτατίβι γραμμένα αποκλειστικά στις πολύ υψηλές περιοχές για τον ερμηνευτή, κουραστικά για τον ακροατή –που αντιμετώπιζε αυτό το τραγούδι, αλλά μια σειρά από στριγκλιές, χωρίς φυσικά να βγάζει και λέξη από το κείμενο, παρά την άψογη άρθρωση της ερμηνεύτριας.

Φτάσαμε στο σημείο να περιμένουμε με την ώρα που θα μιλήσει χωρίς δυσαρέσκεια!

Και γι' αυτό φυσικά δεν φταίει κανένας, επαναλαμβάνω, η **Κατερίνα Οικονόμου, που υπήρξε και το μεγάλο θύμα της βραδιάς**. Δεν ξέρω αν ο συνθέτης είχε εκείνη υπ' όψη γράφοντας το ρόλο, πάντως γεγονός είναι πως πολύ δύσκολα θα έβρισκε άλλη που να μπορεί να τον βγάλει πέρα κανονικά. Η **Οικονόμου** μπορεί να μην έχει τη δραματική, πασέζα φωνή που έχουμε μάθει να συνδυάζουμε με ένα «ηρωικό» ρόλο σαν της **Μήδειας**, και η ερμηνεία της ίσως θύμιζε περισσότερο **Τουραντό**. Όμως, γιατί όχι; Κανείς δεν είπε πως η Μήδεια πρέπει να είναι δραματική σοπράνο. Από την άλλη, με τις μεγάλες και βαριές φωνή, σε καμιά περίπτωση δεν θα έβγαζε σε πέρας τις μελωδίες που ο **Θεοδωράκης** έγραψε. Η κ. **Οικονόμου** έχει «ατσάλινη» ευκολίες, και οι ψηλές της νότες είναι «καρφί», απίστευτης ακρίβειας, δύναμης, καθαρότητας. Όμως στο υπόλοιπο, η γραφή ήταν τέτοια που δεν της επέτρεπε να κάνει ούτε φραζάρισμα ούτε λεγκάτο. **Θαύμαζες την αντοχή της και την τέχνη της να διεκπεραιώσει μια μουσική υπεράνθρωπης δυσκολίας, όμως το αποτέλεσμα δεν είχε καμιά γοητεία.**

Και φυσικά κανείς τοποθετήσει τη φωνή με τρόπο που να ενδιαφέρεται στην υψηλή τεσιτούρα και το «ασύνδετο» γράψιμο του μεγαλύτερου μέρους του ρόλου, δεν ήταν δυνατόν να την προσαρμόσει στην ίδια παρέκκλιση σε πιο αργό τραγούδι, ακόμα και στα λίγα σημεία του δεύτερου μέρους που θα της το επέτρεπαν, και παρέμεινε έτσι γωνιώδης «σκληρή» ακόμη και στο μοιρολόι του τέλους, που ήθελε μια φωνή-χάδι. Πολύ άσχημο παιχνίδι της έπαιξε ο συνθέτης -άθελά του, φυσικά- και ίσως περισσότερο ακριβώς από τις τεράστιες δυνατότητές της, τις οποίες όμως δεν μπόρεσε να εκμεταλλευτεί σωστά. Κρίμα.

Οι άλλοι ρόλοι

Θαυμάσιο γραμμένος αντίθετα, ο ρόλος του καπετάνιου Ιάσωνα, που ενσάρκωσε στο πρόσωπο του **Ζάχου Τερζάκη** ήπιος και μελωδικός πάντα, θεούσδέλος ακόμη και στις μοιρολόι του φινάλε (που δίκαια καταχειροκροτήθηκε), σχεδόν κωμικό ανάλαφρος στο πρώτο μέρος, όπου αναδεικνύεται ακόμη περισσότερο η αναισθησία και επιπολαιότητα του ήρωα. **Θαυμάσια επίσης η Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου που «έκλεψε παράσταση» ως κορυφαία του χορού** με τη ζεστασιά και την ομορφιά του ήχου της.

Πολύ καλοί και οι περισσότεροι άλλοι, μικρότεροι ρόλοι: ο **Φραγκίσκος Βουτσίνος ως Κρέων** (θαυμάσιο το ντουέτο του με τη χορωδία, ένα από τα πολύ ωραία κομμάτια του έργου), ο Αιγαίας του **Ανδρέα Κουλουμπή**.

Ενώ μάλλον ανεπαρκής φωνητικά μας φάνηκε η τροφός της **Μαρίας Μαρκέτου** και **ο Σταμάτης Μπερής μπορώ να πω χωρίς να θεωρηθεί υπερβολή ότι κατέστρεψε τη σκηνή του αγγελιαφόρου** που, ενώ στο αρχικό της μέρος δεν ήταν πολύ επιτυχημένη, στο τέλος εξελισσόταν με πολύ ενδιαφέροντα τρόπο και όλοι καλύτερα μπορούσαν. Ερμηνευτικά ήταν αδιάφορος ή μάλλον αδιάφορος και η φωνή του σπάνια μπορούσε να καλύψει τη χορωδία και την ορχήστρα. Γεγονός που προξενεί ιδιαίτερη θλίψη σε όποιον είχε ακούσει τον **Μπερή** παλιότερα και γνωρίζει πως ξεκίνησε με θαυμάσιες προϋποθέσεις και ένα πλάσμα που θα ζήλευαν πολλοί διάσημοι τενόροι, ευκολίες στις ψηλές νότες κλπ... Ας ελπίσουμε να πρόκειται απλώς για μια κακή στιγμή που θα περάσει.

Η ορχήστρα

Η ορχήστρα της ΕΡΤ ήταν σε μια καλή στιγμή της, και τα έβγαλε πέρα αξιοπρεπέστατα, οδηγημένη από το **Λουκά Καρυτινό** και μας μας αποζημίωσε για την άστατη εμφάνιση της ΚΟΛ με τη **Χορν. Η χορωδία της ΕΡΤ δεν μπόρεσε να αποβάλει τη συνήθειά της να φωνάζει λίγο παραπάνω από όσο πρέπει:** μήπως πρέπει η κα **Παλεμίδη** να δώσει εντολές ορισμένα να κουνούν τα χείλη χωρίς να τραγουδούν για να φέρει αντίβαρο σε όσους φωνασκούν; Πάντως πρέπει να αναγνωρίσουμε πως όλοι έκαναν μια ασυνήθιστα φιλότιμη προσπάθεια να κινούν χεράκια-ποδαράκια, να περιφέρονται σε σκάλες και να τονίζουν διάφορες εμφάσεις με το πρόσωπό τους, με αποτέλεσμα όχι συγκλονιστικό, πάντως καθ' όλα αξιοπρεπές.

Η σκηνοθεσία του **Ευαγγελάτου** ξεκίνησε το έργο, ξεφεύγοντας μάλιστα από τη συμβατικότητα σε ένα δύο σημεία (όπως η περίφημη σκηνή «βουνού» όπου η **Μήδεια** ρυπάει με βέλη μια κούκλα που συμβολίζει τον **Ιάσωνα**) και χωρίς να προβάλλει ιδιαίτερες απαιτήσεις από τους συνήθως δυσκίνητους καλλιτέχνες όπερας. Εξαιρείται φυσικά η κα **Οικονόμου** η οποία είναι εκ φύσεως πολύ πλαστική στην κίνησή της και πολύ εκφραστική και πρόσθεσε στοιχεία δικά της (δεν ξέρω γιατί μου θύμισαν κάποιες στιγμές της «**Σαλώμης**») σατιρίζοντας την ηρωίδα με στιγμές εντυπωσιακές ειρωνικές, έως και κωμικοδράματος ώστε να αποφύγει μια μονοδιάστατη ερμηνεία.

Δεν έχω ακόμη αποφασίσει αν ο ρόλος της πάει, αν τελικά «έκατσε» μέσα της η τραγική ηρωίδα.

Πάντως ένα ξέρω: δεν βλέπω την ώρα να την απολαύσω «Τουραντό», που, όπως απέδειξε εδώ, θα είναι μια κορυφαία στιγμή της καριέρας της, καθώς έχει τις προϋποθέσεις να είναι μια από τις μεγάλες ερμηνεύτριες του ρόλου. Ευκαιρία και για τη Λυρική να τη παρουσιάσει, ίσως του χρόνου το καλοκαίρι...

Γιατί μου έρχεται και μου ξενάρχεται αυτό το έργο στο νου. Μα τελικά, αν η σκληρή, ψυχρή ερωτοχτυπημένη πριγκίπισσα **Τουραντό** είχε ακολουθήσει τον **Καλάφ** στη χώρα του η συνέχεια της ιστορίας θα μπορούσε κάλλιστα να είναι η «Μήδεια». Τέλος που είναι οι άνδρες...

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

58

ΠΡΟΣ τον Γενικό Διευθυντή
της ΕΛΣ
κ. ΣΥΝΟΔΙΝΟ

Αθήνα, 19.7.93

Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω θερμότατα για την απόφασή σας να λάβει μέρος η Χορωδία της Λυρικής Σκηνής στις παραστάσεις της "ΜΗΔΕΙΑΣ" στο Ηρώδειο. Η συμμετοχή αυτού του θαυμάσιου συγκροτήματος καθώς και του κ. Λουκά Καρυτινού υπήρξε από τα θεμελιώδη στοιχεία της επιτυχίας του έργου. Θα ήθελα ακόμα να εξάρω τόσο τον ζήλο όσο και τις ικανότητες της κ. Φανής Παλαμήδη, που σε συνδυασμό με τις φωνητικές δυνατότητες αλλά και την ειλικρινή αγάπη προς το έργο της Χορωδίας, προσέδωσε στη ΜΗΔΕΙΑ μια νέα διάσταση.

Με την ευκαιρία αυτή άς μου επιτραπεί να διατυπώσω μερικές σκέψεις μου, που αφορούν τη ΜΗΔΕΙΑ, αλλά και τη νέα ΛΥΡΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ μου, την "ΗΛΕΚΤΡΑ".

Σχετικά με τη "ΜΗΔΕΙΑ" πιστεύω, ότι μετά την τόσο επιτυχή απήχησή της θα έπρεπε να παρουσιασθεί, αν το επιτρέπει ο προγραμματισμός, στο κλειστό θέατρο, ώστε να δοθεί η ευκαιρία στο αθηναϊκό και ευρύτερα στο ελληνικό κοινό να γνωρίσει καλλίτερα ένα έργο, που ομόφωνα χαρακτηρίσθηκε ως σημαντικό βήμα προς τη δημιουργία μιας γνήσια ελληνικής "όπερας".

Εξάλλου οι βασικές προσπάθειες και δαπάνες έχουν γίνει: πρόβες, σκηνικά, κοστούμια κ.λ.π. Η Χορωδία της Λυρικής το κατέχει τέλεια. Μπορεί και πάλι να συμπράξει η Εθνική Συμφωνική της ΕΡΤ και με τους σολίστ δεν νομίζω ότι θα υπάρξει πρόβλημα.

Προσθέτω ότι υπάρχει ενδιαφέρον για παρουσίαση της ΜΗΔΕΙΑΣ στο εξωτερικό με τη version του Ηρωδείου.

Σχετικά με την "ΗΛΕΚΤΡΑ":
Η μετάφραση είναι του Κώστα Γεωργουσόπουλου, ενώ το λιμπρέτο του Σπύρου Ευαγγελάτου. Η σύνθεση έχει ήδη ολοκληρωθεί και έχω φθάσει στα 4/5 της ενορχηστρώσεως.

Για το ρόλο της Ηλέκτρας έχω ήδη επιλέξει τη Δάφνη Ευαγγελάτου, που από την πρώτη στιγμή ενημερώνεται για την πρόοδο της σύνθεσης. Ήδη έχει στα χέρια της το spartito . Το μόνο που μπορώ

να πω εγώ είναι ότι η αντίδρασή της προς το έργο είναι απολύτως θετική...

Από κει και πέρα έχω κάνει διάφορες σκέψεις για τους υπόλοιπους ρόλους:

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ: Κική Μορφωνιού
ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ: Κατερίνα Οικονόμου
ΟΡΕΣΤΗΣ: Καβράκος
ΠΥΛΑΔΗΣ
Ζ. Τερζάκης - Στ. Μπερής
ΑΙΓΙΣΘΟΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ: Φραγκίσκος Βουτσίνος

Ο ρόλος της Μικτής Χορωδίας είναι όπως και στη ΜΗΔΕΙΑ σημαντικός.

Θεωρώ υποχρέωσή μου πριν από κάθε άλλο διάβημά μου για την ΠΡΩΤΗ του έργου αυτού να απευθυνθώ στην Ελληνική Λυρική Σκηνή, γιατί πιστεύω, ότι από την πρώτη της ΜΗΔΕΙΑΣ στο εξωτερικό έως σήμερα υπάρχει εξέλιξη προς το καλλίτερο...

Μπορεί να γίνει και πάλι συμπαραγωγή Λυρικής Σκηνής και ΕΡΤ, όπως έγινε και στη ΜΗΔΕΙΑ. Το ιδεώδες για μένα θα ήταν η ΠΡΩΤΗ να δοθεί σε κλειστό χώρο, στη Λυρική ή στο Μέγαρο.

Σήμερα κιόλας ζητώ από τον ΕΟΤ για τον Αύγουστο-Σεπτέμβριο του 1994 την Επίδαυρο, που νομίζω ότι είναι ο φυσικός χώρος για έργα όπως η ΜΗΔΕΙΑ ή η ΗΛΕΚΤΡΑ.

Τελειώνω με ένα ακόμα ευχαριστώ για όσα έγιναν έως τώρα, ελπιζοντας ότι η τόσο θετική συνεργασία μας θα έχει συνέχεια.

Με πολλή εκτίμηση,

Μ. Θεοδωράκης

na pv egv́ eínai óti h antídrash thw prow to érgo eínai apólyta uetikh...

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

ΠΡΟΣ τον Γενικό Διευθυντή
της ΕΛΣ
κ. ΣΥΝΟΔΙΝΟ

Αθήνα, 19.7.93

Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω θερμότατα για την απόφασή σας να λάβει μέρος η Χορωδία της Λυρικής Σκηνής στις παραστάσεις της "ΜΗΔΕΙΑΣ" στο Ηρώδειο. Η συμμετοχή αυτού του θαυμάσιου συγκροτήματος καθώς και του κ. Λουκά Καρυτινού υπήρξε από τα θεμελιώδη στοιχεία της επιτυχίας του έργου. Θα ήθελα ακόμα να εξάρω τόσο τον ζήλο όσο και τις ικανότητες της κ. Φανής Παλαμήδη, που σε συνδυασμό με τις φωνητικές δυνατότητες αλλά και την ειλικρινή αγάπη προς το έργο της Χορωδίας, προσέδωσε στη ΜΗΔΕΙΑ μια νέα διάσταση.

Σχετικά με τη "ΜΗΔΕΙΑ" πιστεύω, ότι μετά την τόσο επιτυχή απήχησή της θα έπρεπε να παρουσιασθεί, αν το επιτρέπει ο προγραμματισμός, στο κλειστό θέατρο, ώστε να δοθεί η ευκαιρία στο αθηναϊκό και ευρύτερα στο ελληνικό κοινό να γνωρίσει καλλίτερα ένα έργο, που ομόφωνα χαρακτηρίσθηκε ως σημαντικό βήμα προς τη δημιουργία μιας γνήσια ελληνικής "όπερας".

Εξάλλου οι βασικές προσπάθειες και δαπάνες έχουν γίνει: πρόβες, σκηνικά, κοστούμια κ.λ.π. Η Χορωδία της Λυρικής το κατέχει τέλεια. Μπορεί και πάλι να συμπράξει η Εθνική Συμφωνική της ΕΡΤ και με τους σολίστ δεν νομίζω ότι θα υπάρξει πρόβλημα.

Προσθέτω ότι υπάρχει ενδιαφέρον για παρουσίαση της ΜΗΔΕΙΑΣ στο εξωτερικό με τη version του Ηρωδείου.

Θα ήθελα λοιπόν να σας προτείνω να εντάξετε τη ΜΗΔΕΙΑ στον προγραμματισμό της ΕΛΣ για την ερχόμενη σαιζόν 1993-94.

Τελειώνω με ένα ακόμα ευχαριστώ για όσα έγιναν έως τώρα, ελπίζοντας ότι η τόσο θετική συνεργασία μας θα έχει συνέχεια.

Με πολλή εκτίμηση,

Μ. Θεοδωράκης

Mnd

Από τον κόσμο της ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Κριτικάροντας

Γράφει ο
ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ

Η ταυτότητα της «Μήδειας»

Τελικά, τι είναι η «Μήδεια» το νέο σκηνικό έργο του Μίκη Θεοδωράκη; Είναι όπερα, όπως τη χαρακτηρίζει ο ίδιος, ή είναι ένα ελεύθερο οπερατοειδές έργο που απευθύνεται σ' ένα ευρύ και μη απαιτητικό κοινό; Τις ίδιες ακριβώς αμφιταλαντεύσεις αισθάνομαι να έχω όταν ακούω και τις Συμφωνίες του.

Νομίζω ότι είναι πια καιρός να αναθεωρήσουν οι συνθέτες μας μερικές απόψεις τους περί λαϊκότητας, τονικής μουσικής, συστημάτων σύνθεσης κ.λ.π που συνταράζουν εδώ και 45 χρόνια τη μουσική ζωή του τόπου και να επιστρέψουν μετά τις περιπλανήσεις και τις εμπειρίες τους, στους δοκιμασμένους και στους ακατάλυτους νόμους και ρυθμούς της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Πρέπει να κατανοήσουν ότι πέρα της γραφής, και των ανατομικών γνωρισμάτων ενός μουσικού έργου, αυτό που κυρίως καθορίζει την ποιότητα και τη βιωσιμότητά του είναι το **ΗΘΟΣ**. Αυτή η αίσθηση κύρους και υποβολής που πλανάται κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης ενός καταξιωμένου μουσικού έργου που συνεπαίρνει και καθηλώνει το ακροατήριο. Πρόκειται για μια αδιόρατη αίσθηση που προκαλούν οι πνευματικοί στόχοι του έργου, η τεχνική και επιστημονική του εγκυρότητα που μας τη συνειδητοποιούν η συνεπής κατασκευή του, η ομοιομορφία γραφής και μουσικού υλικού που δένουν τις επιμέρους δομικές λεπτομέρειες σε μια ενιαία, συνεκτική και αδιάσπαστη μορφή. Επιμένω στη σημασία του ήθους στη μουσική δημιουργία και γι' αυτό θα το παραιραβήξω. Οταν λέμε ότι αναζητούμε για τις προσωπικές μας σχέσεις ΑΝΘΡΩΠΟ, δεν εννοούμε εκείνον που απλώς διαθέτει τα ανατομικά γνωρίσματα του είδους, αλλά εκείνον που έχει ανθρωπιά, δηλ. ήθος, εκείνη την ειλικρίνεια, τη μεγαλοσύνη σκέψεων και συμπεριφοράς που τον εξειδικεύουν ως οντότητα, ως προσωπικότητα, καθιστώντας τον πρότυπο είδους. **Τι είναι σε τελευταία ανάλυση η Οπερα, η Συμφωνία, κ.λπ.; Πρότυπα μουσικής συμπεριφοράς που για να λειτουργήσουν απαιτείται ένα ειδικό ήθος, μια αυστηρότητα ιδεών και κατασκευής που να προκαλούν τον πνευματικό σεβασμό.**

Τι είναι η «Μήδεια» του Μ. Θεοδωράκη; Μια **μουσική μεγαλοκατασκευή, δημιούργημα έμπειρου και ευφάνταστου τεχνίτη που στην έξαψή του χρησιμοποιεί ανάμεσα σε εντυπωσιακά γλυπτικά συνθέματα, κακόγουστες λεπτομέρειες από διαφορετικό φτηνό υλικό με αποτέλεσμα να διασπά την ενότητα και τη συμπαγή σε αναλογίες όψη του έργου.** Το ανομοιογενές υλικό και η κατ' ανάγκη διαφορετική επεξεργασία του είναι φυσικό να δημιουργούν **εντυπώσεις αποσπασματικότητας, συγκολλήσεων και τεμαχισμών, δηλ. αίσθησης μιας κατασκευαστικής ανομοιογένειας, γεγονός που καθιστά το έργο πλουμιστό, ασύνδετο και ασυνεπές. Λαϊκές μελωδίες, λαϊκίζουσα ενορχήστρωση, τάσεις ηθογραφίας ανάμεσα σε εξάρσεις ρυθμών, μελωδιών, γραφής και γενικά δημιουργικότητας, υπονομεύουν τη μορφή, την καθιστούν υποτονική σε βάρος εκείνης της αίσθησης πνευματικού και τεχνολογικού ήθους που όπως προανέφερα αποτελεί γνώρισμα κάθε καταξιωμένου έργου.**

Αυτή ακριβώς είναι, κατά τη γνώμη μου, η μεγάλη αδυναμία του Μ. Θεοδωράκη: Να υποβιβάζει ιδιοφυείς σκέψεις και εντυπωσιακά τεχνουργήματα, αναμιγνύοντάς τα με ευτελείς και ασυμβίβαστους τόνους.

Φυσικά με τη «Μήδεια» γεννήθηκε μια ακόμη σε πνεύμα και κατασκευή ελληνική Οπερα. **Εκτός της λαϊκίζουσας μεγάλης άριας της Μήδειας - που προσωπικά την ένιωσα σαν ψυχρολουσία - στα χορικό, στους μονολόγους, στις στιχομυθίες, στη σύμπραξη χορωδίας και μονολόγων στις ενορχηστρώσεις, υπήρξαν στιγμές πραγματικά εντυπωσιακές.** Οι στρυφνότητες της γραφής τους, οι δυσκολίες της συνολικής αντιμετώπισής τους, δεν έπαψαν παρόλους τους κινδύνους να μαρτυρούν για το εύρος των προθέσεων και την ωριμότητα του συνθέτη.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Ο Σπ. Α. Ευαγγελάτος που είχε τη σκηνοθετική ευθύνη, ευτυχώς δεν ξανοίχτηκε σε υπερβολές. Κράτησε την παράσταση **στα πλαίσια της ιεροπρέπειας του τραγικού προτύπου,** κίνησε τους ηθοποιούς κατά ανάλογο τρόπο, πρόσεξε ιδιαίτερα τα γκρουπαρίσματα της χορωδίας και δημιούργησε, βοηθούντος του σκηνογράφου, ένα σφιχτό και καλογυρισμένο θέαμα. Το σκηνικό του **Γ. Πάτσα** αν και θύμιζε λίγο Μπάυρόϊτ και ειδικότερα «Λόενγκριν», με το υπερυψούμενο κεκλιμένο επίπεδο έδωσε την ευκαιρία στο σκηνοθέτη να αραιώσει στις σκηνές πλήθους τη χορωδία, να τις σκορπίσει σε όλες τις διαστάσεις της σκηνής, δημιουργώντας ένα ανθρώπινο παλλόμενο πλαίσιο που αγκάλιαζε και σφιχτόδενε το χώρο. Προσωπικά δεν μου αρέσει το ενδυματολογικό αλαλούμ. Δέχομαι σε μερικές περιπτώσεις τη μεταφορά των γεγονότων σε χρόνους και τόπους φανταστικούς, υπό τον όρο ότι και ο σκηνογράφος θα ανταποκριθεί καταλλήλως. Το ντύσιμο του Ιάσονα ως Λόενγκριν, τα κεφαλοδέματα, οι μπέρτες και οι κρητικές μπότες του Αιγέα, οι χαροκαμμένες μαυροφορούσες μανιάτισσες της χορωδίας, τα αλλοπρόσαλλα σχέδια των κοστουμιών των ανδρών της Χορωδίας και των άλλων πρωταγωνιστών: θεωρώ ότι ήταν ένα **κακόγουστο ανακάτεμα** που όχι μόνο δεν ωφελούσε, αλλά αντίθετα τραυμάτιζε τη σοβαρότητα και την εγκυρότητα της παράστασης.

Ο ρόλος της Μήδειας σπάζει κόκκαλα. Είναι από τους δυσκολότερους, τους πιο επικίνδυνους και πιο εξειδικευμένους ρόλους του θεατρικού ρεπερτορίου. Αν προσθέσει κανείς και τις μουσικές δυσκολίες της οπερατικής Μήδειας, η **Κατ. Οικονόμου** που υποδύθηκε τον ομώνυμο ρόλο είχε να αντιμετωπίσει πραγματική χιονοστιβάδα. Παρόλα αυτά τα κατάφερε αρκετά καλά ως ηθοποιός φυσικά λυρικού θεάτρου. **Κινήθηκε με προσοχή, μετρημένα, χωρίς να επιδίδεται σε κινησιολογικές υπερβολές για να τονίσει το πάθος της. Δεν ήταν φυσικά η Μήδεια του τραγικού προτύπου. Ηταν όμως μια καλοσχεδιασμένη οπερατική Μήδεια που με τις εκφραστικές δυνατότητες που τις παρείχε ο μουσικός λόγος κατόρθωσε να καλύψει ικανοποιητικά τις ανάγκες του τρομερού αυτού τύπου γυναίκας. Εκεί όμως που έχω σοβαρές αντιρρήσεις είναι το μουσικό μέρος του ρόλου. Η Μήδεια και στην όπερα ακόμη δεν παύει από το να είναι το ολοκλήρωμα του έξαλλου, του αφύσικου μίσους, το διάγραμμα των προοδευτικών συναισθηματικών και νευρικών της εκρήξεων. Πρόκειται δηλ. για ρόλο συνεχούς έντασης που η έκφρασή του βασίζεται σε ανάλογους φωνητικούς και κινησιολογικούς τόνους.** Αλλά εδώ ακριβώς είναι και η παγίδα. Η Κ. Οικονόμου υποχρεούμενη να εφαρμόσει κάποιους κανόνες υπόκρισης, δε χρησιμοποίησε σταθερά μια κάποια γκάμα, αλλά από την αρχή άρχισε να εκρήγνυται με αποτέλεσμα ο ρόλος να μετατραπεί **σε διαρκή φωνασκία, φωνητική επίφαση χωρίς εσωτερικούς παλμούς, η φωνή να γίνει πέτρινη, σκληρή και με αιχμηρές ψηλές νότες.** Αντίθετα, όποτε τραγουδούσε ήρεμα και διακριτικά, τότε αποκαλύπτονταν τα θέλγητρα της πλούσιας και όμορφης φωνής της. Αλλά η μεγάλη αδυναμία της Κ. Οικονόμου ήταν η **προφορά της.** Από ολόκληρο το ρόλο δεν κατάλαβα παρά ελάχιστες λέξεις. Ετσι το τραγούδι της, κενό λεκτικών νοημάτων μετέτρεπε το κινησιολογικό της σύστημα σε απλά, ασημασιολόγητα σήματα που αφαιρούσαν από τα γεγονότα το μεγαλύτερο μέρος του ενδιαφέροντός τους. Αντίθετα, ο **Ζάχος Τερζάκης** (Ιάσονας) ήταν υπόδειγμα προφοράς. Δεν έχασα ούτε μία λέξη. **Καλοστημένος, λιτός, υποβλητικός, με όμορφη παλλόμενη φωνή, με συνετές εκφραστικές διακυμάνσεις** αποτελούσε υπόδειγμα συνετού και πολιτισμένου πρωταγωνιστή Οπερας. **Ο Ανδρ. Κουλουμπής** (Αιγέας) και ο **Φρ. Βουτσίνος** (Κρέων) τεχνίτες και οι δύο του τραγουδιού και της σκηνής, κάλυψαν τις ανάγκες των ρόλων τους με τη σιγουριά και τη γνώση που δίνει η μακρόχρονη πείρα τους. Ο ρόλος του **Στ. Μπερή** (Αγγελιοφόρος) αρκετά αβανταδόρικος έδωσε την ευκαιρία στον διαρκώς εξελισσόμενο τραγουδιστή να δημιουργήσει μια από τις πιο όμορφες στιγμές της παράστασης. Ικανοποιητικές ήσαν ακόμη στους ρόλους τους η **Αλ. Παπατζιάκου** ως κορυφαία και η **Μαρ. Μαρκέττου** ως Τροφός.

Η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ. εμφανέστατα ανέμπειρη να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες που παρουσιάζει ο ρόλος μιας ορχήστρας όπερας, ήταν εκτός κλίματος. Παρ' όλες τις επικλήσεις του Λουκά Καρυτινού, παρ' όλες τις προσπάθειές του να διατηρήσει μια κάποια ισορροπία μεταξύ ορχήστρας και σκηνής, δεν τα κατάφερνε πάντοτε. **Αμήχανοι και ανήσυχοι οι μουσικοί, προσπαθούσαν να παίξουν σωστά τις νότες τους, παραβλέποντας όλες τις άλλες ενδείξεις ηχοδυναμικής και ρυθμικών εναλλαγών.**

Γεγονός που είχε επιπτώσεις τόσο στην ποιότητα του ήχου της ορχήστρας στις εντάσεις και κυρίως στην ελαστικότητά της σ' αυτή τη διακύμανση ήχου μεταξύ πιανίσιμου και φορτίσιμου που τόσο ρόλο παίζει στην εκφραστική ολοκλήρωση των φωνητικών μερών.

Αφησα τελευταία τη **Χορωδία.** Είναι γνωστές οι αντιρρήσεις μου τόσο για το υλικό της Χορωδίας της Ε.Λ.Σ. και όσο και για την αποτελεσματικότητα της δουλειάς της. Αυτή όμως τη φορά οφείλω να συγχαρώ τη **Φ. Παλαμίδη** και τους συνεργάτες της για τα όσα πέτυχαν. Η Χορωδία ήταν το κύριο συστατικό των πιο σημαντικών στιγμών της παράστασης. Φυσικά, ούτε το υλικό ούτε ο τρόπος διδασκαλίας άλλαξε. Είχαν αλλάξει όμως οι όροι της σκηνικής της δουλειάς.

Οι ομάδες γκρουπαρισμένες σφιχτά και με σωστές φωνητικές αναλογίες αποτελούσαν καθαρές πηγές ήχου που στερέωναν το θέαμα και το ακρόαμα.

Τόσο τα φόρτε όσο και τα πιανίσιμα καλοζυγισμένα και καίρια δημιουργούσαν με τη λιτή αλλά καθολική συμμετοχή των χορωδών μιαν αίσθηση Βαγκνερικού ή αρχαιοελληνικού χορού που η ακινησία και η όλη ιεροπρέπεια της συμπεριφοράς προσέδιδε ένα ιδιαίτερο τόνο υποβολής στην παράσταση.

Αλλά και κάτι άλλο το οποίο αναφέρω απλώς για την ιστορία. Το Ηρώδειο έχει πέντε χιλιάδες θέσεις. Στην πρώτη της «Μήδειας» πωλήθηκαν **1486 εισιτήρια** και στη δεύτερη **2427.** Για να γεμίσει όμως το θέατρο διετέθησαν από το γραφείο του γενικού γραμματέα του ΕΟΤ κ. Γιαν. Αγγλου, χιλιάδες προσκλήσεων τον αριθμό των οποίων στάθηκε αδύνατον να πληροφορηθώ. Η παραγωγή της Μήδειας κόστισε στον ΕΟΤ 68 εκατομμύρια και εισέπραξε μόνο δώδεκα! Είναι η δεύτερη ή τρίτη πολυέξοδη παραγωγή μέσα σ' ένα χρόνο έργου του Μ. Θεοδωράκη από χρήματα που καταβάλλονται από κρατικό ή ημικρατικό μηχανισμό.

Δεν σχολιάζω το γεγονός. Απλώς αναφέρω ότι συζητιέται ευρύτατα.

ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ 24.7.93

ΛΥΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Η "ΜΗΔΕΙΑ"

ΤΟΥ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

Επιβλητική εκτέλεση του εντυπωσιακού έργου του συνθέτη, στο Ηρώδειο. Εκτιμούμε την αυστηρή τήρηση από τον Μίκη Θεοδωράκη, του αρχαίου κειμένου. Σημαντικό, επίσης στοιχείο της επιτυχίας του έργου ήταν η επιλεγμένη συνεργασία έμπειρων στο αρχαίο δράμα, που προσέφεραν αξιοσημείωτες υπηρεσίες σε όλη την πλοκή του μουσικού αυτού αριστουργήματος. Πρωταγωνιστής, ανάμεσα στους άλλους δημιουργούς της επιτυχίας, είναι ο Σπύρος Ευαγγελάτος, του οποίου η προσφορά στην όλη εξέλιξη του μύθου, υπήρξε από τις σημαντικότερες. Κοντά του όμως, ευσυνείδητα εργάσθηκαν, επάνω στο κείμενο της «παρτιτούρας», και άλλοι όπως η Φανή Παλαμίδη, της οποίας η γνωστή έντεχη διδασκαλία, δίνει πάντοτε τα τέλεια χορωδιακά της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Τα χορωδιακά πλούσια μέρη του έργου κράτησαν το ενδιαφέρον

Του **Περσέα Αθηναίου**

για την αυστηρή τους ενότητα και την αρμονία του φωνητικού συνόλου. Ο Γιώργος Πάτσας, επίσης, με τα ευφυέστατα σκηνικά του, διευκόλυνε τις κινήσεις των χορωδών του μπαλέτου και των μονωδών μέσα στα στενά πλαίσια της σκηνής του Ηρωδείου, ο Λουκάς Καρυτινός σήκωσε όλο το βάρος της ευθύνης στην όλη διεύθυνση της ροή του λυρικού δράματος. Ετσι, η νέα δημιουργία του Μίκη Θεοδωράκη προστίθεται στο τεράστιο ως σήμερα μουσικό οικοδόμημά του. Είναι μια όπερα μεγάλης διαρκειας, πολυπρόσωπη, που ακολουθεί πιστά την διάρθρωση της Ευριπίδειας τραγωδίας. Δεν θα πρέπει να αγνοηθεί η επιτυχής συμμετοχή της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της Ελληνικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης, που συμμετείχε άψογα στην εκτέλεση του έργου. Ο Μίκης Θεοδωράκης έγραψε μια περίφημη όπερα χωρίς εκτροπές από το αρχαίο κείμενο διδάσκοντας ταυτόχρονα τον τρόπο, που πρέπει να δομείται ένα έργο πάνω στο κλασικό κείμενο. Ο συνθέτης έχει πάθος με την αρχαία τραγωδία. Γι' αυτό δεν μας εκπλήσσει η εντυπωσιακή «Μήδεια» όπου επέτυχε απόλυτα, γράφοντας ο ίδιος το κείμενο, φωτογραφίζοντας με δραματικό λυρικό ήχο την προσωπικότητα της ηρωίδος, να συγκλονίσει. Ο Μίκης Θεοδωράκης παρέδωσε στην παγκόσμια λυρική σκηνή ένα έργο υπόδειγμα τέχνης και μνημειακής δομής, έργο εμπνευσμένο, με το οποίο προβάλλει με ηχοχρώματα όλη την ψυχική αναταραχή και τη νοϊκή ανατροπή της Μήδειας.

Ζωντανά τονισμένος από τον συνθέτη Ιάσων, έδωσε την ευκαιρία στον Ζάχο Τερζάκη μιας σωστής σκηνικής και φωνητικής ερμηνείας με την καθαρή φωνή του. Σωστός στο ρόλο του Αιγέως, ο πάντα εύστοχος καλλιτέχνης Ανδρέας Κουλουμπής. Ενας άλλος εξαίρετος μονωδός ο Φραγκίσκος Βουτσίνος με την στομφώδη άρτια φωνή του ενσάρκωσε τον Κρέοντα, ενώ η Μαρία Μαρκέτου τραγούδησε άνετα τον ρόλο της Τροφού. Εκτιμάται επίσης, η άψογη ερμηνεία του Σταμάτη Μπέση (αγγελιαφόρου) και της Αλεξάνδρας Παπατζιάκου, ως κορυφαίας. Στον τρικυμιώδη ρόλο της Μήδειας η Κατερίνα Οικονόμου τραγούδησε σωστά όλα τα σημεία της «παρτιτούρας».

Ως Μήδεια, στην παράσταση του Ηρωδείου

«Κοίτα με, είμαι εδώ, άκουσέ με και πες μου: σου αρέσω;»

Μόλις την περασμένη Παρασκευή τραγούδησε στην Αρένα της Βερόνα. Λίγο πριν είχε εντυπωσιάσει στο Ηρώδειο, ως Μήδεια, στην όπερα του Μίκη Θεοδωράκη. Και τον Δεκέμβριο εμφανίζεται, σε πρωταγωνιστικό ρόλο, στη Σκάλα του Μιλάνου. Για την **Κατερίνα Οικονόμου**, την ελληνίδα σοπράνο από την Τασκένδη, αυτή που τρέχει είναι μια χρονιά... υψηλών τόνων

Του ΚΟΣΜΟΥ ΒΙΔΟΥ

ΕΙΝΑΙ σίγουρα μια «χρυσή» χρονιά για την **Κατερίνα Οικονόμου**, τη «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη. Γιατί φέτος άνοιξε (για δεύτερη φορά στην καριέρα της) τον Μουσικό Φλωρεντιανό Μάιο με τη *«Γενούφα»* του **Γιάνατσεκ** και απέσπασε εγκωμιαστικές κριτικές. Επίσης γιατί έκανε το ντεμπούτο της στην Αρένα της Βερόνα (πραγματοποιεί την τελευταία της εμφάνιση εκεί την ερχόμενη Πέμπτη, 29 Ιουλίου) με την *«Καβαλερία Ρουστικάνα»* του **Μασκάνι**, σε μια κοινή με τους *«Παλιάτσους»* του **Λεονκαβάλο** παραγωγή, όπου συμμετέχουν καλλιτέχνες σαν τον **Πλάθιντο Ντομίνγκο**, την **Γκένα Ντιμιτρόβα** κ.ά. Τέλος, γιατί τον Δεκέμβριο θα τραγουδήσει για πρώτη φορά στη Σκάλα του Μιλάνου, ερμηνεύοντας τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην όπερα του **Προκόφιεφ** *«Ο άγγελος της φωτιάς»*. Προικισμένη με μια εντυπωσιακή φωνή δραματικής υψιφώνου, δυναμική παρουσία πάνω στη σκηνή, η καλλιτέχνις εξακολουθεί να πορεύεται σταθερά και ανοδικά στον χώρο της μουσικής. Δεν είναι λίγο, μέσα σε εννέα περίπου χρόνια καριέρας, να έχεις εμφανιστεί επανειλημμένα σε θέατρα όπως η Μετροπόλιταν Όπερα (ΜΕΤ), η Όπερα των Παρισίων, η Όπερα της Ρώμης, και να ετοιμάζεσαι να τραγουδήσεις στη μυθική Σκάλα.

Παρ' όλ' αυτά, όταν πρωτομιλήσεις μαζί της αντιλαμβάνεσαι πως έχεις απέναντί σου έναν απίστευτα σεμνό άνθρωπο. Γνωρίζοντάς την καλύτερα, η πρώτη αυτή εντύπωση επιβεβαιώνεται, αλλά και ενισχύεται. Όχι μόνο δεν αυτοδιαφημίζει τις «κατακτήσεις» της, αλλά ακόμη και όταν την ρωτήσεις αναφέρεται σ' αυτές λες και είναι το πιο απλό και φυσικό πράγμα στον κόσμο να έχει αποθεωθεί ως «Σαλώμη» του **Ρ. Στράους** στο Παρίσι και στη ΜΕΤ ή να έχουν καλέσει αυτή μόνο να τραγουδήσει τη Σαντούτσα στις εκδηλώσεις για τα 100 χρόνια της «Καβαλερία Ρουστικάνα», το 1991 στο Λιβόρνο (γενέτειρα του συνθέτη). «Προσπερνά» τις μεγάλες αίθουσες και τις σημαντικές παραστάσεις. Μιλά μόνο για την «αγάπη για τη μουσική», για τη «σκληρή, αδιάκοπη μελέτη» και για την «υποχρέωση του καλλιτέχνη να δίνει την ψυχή του, να μην κοροϊδεύει ούτε δήθεν το κοινό». *«Έχω δει πολλούς τραγουδιστές να "κοροϊδεύουν" τους θεατές»*, λέει. *«Εγώ δεν θα το κάνω ποτέ. Θέλω να βρίσκομαι στη σκηνή, να παρασύρω και αυτόν που κάθεται στο τελευταίο κάθισμα. Να του λέω "κοίτα με· είμαι εδώ· άκουσέ με και πες μου: σου αρέσω;"»*.

Γεννήθηκε στην Τασκένδη, όπου και πήρε τις πρώτες μουσικές γνώσεις. Με την επιστροφή της στην Ελλάδα, το 1979, κέρδισε την **Υποτροφία Μαρία Κάλλας** και σπούδασε, με την οικονομική αυτή βοήθεια, στη Γερμανία. Εκεί έκανε και το ντεμπούτο της, αμέσως μόλις πήρε το πτυχίο της με τη «Σαλώμη», ρόλο εξαιρετικά απαιτητικό. *«Επειδή ξέρω πως μια καλή και μακρόχρονη καριέρα στηρίζεται στη σωστή τεχνική, επιδίωξα να αποκτήσω μια τέτοια τεχνική»*, επισημαίνει. *«Βέβαιως ακόμη "ψάχνω" και ξέρω πως θα "ψάχνω" για πάντα (το τραγούδι δεν τελειώνει ποτέ). Πιστεύω όμως πως κατάφερα να φέρω την τεχνική μου σε τέτοιο σημείο ώστε να μη φοβάμαι, και να μπορώ να τραγουδώ πάρτες σαν τη "Σαλώμη" χωρίς να βλάπτω (όσο μπορεί να γίνει αυτό), τη φωνή μου»*.

Η τεχνική, σύμφωνα με την ίδια, αλλά και οι εντυπωσιακές δυνατότητες που έχει η φωνή της, την βοήθησαν να διακριθεί σε ρόλους που ελάχιστες συνάδελφοί της μπορούν να τραγουδήσουν σήμερα. Γι' αυτό ερμήνευσε το δύσκολο «Friedenstag» του **Ρ. Στράους** (που απαιτεί η φωνή της πρωταγωνίστριας να εκτείνεται ως το υψηλό (ρε)· γι' αυτό, τέλος, επελέγη μετά από ακρόαση για τον *«Άγγελο της φωτιάς»* στη Σκάλα (ρόλο που ερμήνευσε με τη μορφή κοντσέρτου παλαιότερα στη Σάντα Τσετσίλια της Ρώμης). Αλλά και σε όπερες που παρουσιάζονται συχνότερα από αυτές που προαναφέραμε, η Κ. Οικονόμου κατάφερε να ξεχωρίσει. Έτσι, το 1989 κέρδισε

Ως «Σαλώμη» του Ρίχαρντ Στράους

με ομόφωνη απόφαση των ιταλών κριτικών τον **Χρυσό Πήγασο** για τις ερμηνείες της στη *«Γενούφα»* και στη *«Σαλώμη»*, πέρυσι εντυπωσίασε ως *«Τουραντό»* του **Πουτσίνι** στη Λιόν (ρόλο που θα επαναλάβει στο Τόκιο, το καλοκαίρι του 1995, και πιθανώς, σύμφωνα με πληροφορίες του «Βήματος», στο Φεστιβάλ Αθηνών του χρόνου).

Είναι εντυπωσιακό ότι η υψίφωνος έχει καταφέρει να «χτίσει» μέρος της καριέρας της στα μεγάλα ιταλικά θέατρα, εκεί όπου το κοινό είναι απαιτητικό και φέρεται καμιά φορά με «ρατσισμό» στους ξένους καλλιτέχνες. Σ' αυτό την βοήθησε βέβαια το ότι ξεκίνησε με γερμανικό, ρωσικό και τσεχικό ρεπερτόριο, και δεν καταπιάστηκε αμέσως με την ιταλική όπερα, ώστε οι... αυτόχθονες «ειδήμονες» να την περιμένουν με το ντουφέκι. Στην πορεία όμως με ρόλους όπως η *«Τζοκόντα»* του **Πονκιέλι** και η Αμέλια στον *«Χορό μεταμφιεσμένων»* του **Βέρντι** (που θα ερμηνεύσει τον Νοέμβριο εδώ, ανοίγοντας την περίοδο 1993-94 της Λυρικής Σκηνής) μπόρεσε να προσεγγίσει και το ιταλικό μελόδραμα.

«Όλα αυτά βέβαια με τεράστιο κόπο», επισημαίνει. *«Ήξερα από την αρχή πως θα ήταν δύσκολο να με δεχτεί το ιταλικό κοινό σε μια ιταλική όπερα, και δούλεψα σκληρά, με πάθος για να βγω στη σκηνή. Έφτυσα αίμα, στην κυριολεξία, για να αντιμετωπίσω πανέτοιμη τον κόσμο, τους κριτικούς... Στην όπερα τα πράγματα είναι παράξενα, σκληρά μερικές φορές. Ξέρετε τι σημαίνει όταν ετοιμάζεσαι να βγεις στη σκηνή, να έρχεται ο κλακαδόρος και να σου ζητά να τον χρηματίσεις για να μη σε γιουχάρει; Έχει συμβεί και σε μένα, όπως και σε όλους σχεδόν. Και εγώ κάθε φορά λέω: Mille grazie, signore. Είτε σε πληρώσω, είτε όχι, αν απόψε δεν είμαι καλή ούτε ο ίδιος ο θεός δεν με σώζει»*.

Έχει βέβαια αποκτήσει τη φήμη μιας καλλιτέχνιδας που μπορεί να τραγουδήσει έργα μπροστά στα οποία άλλες υψίφωνοι «κάνουν πίσω», θέλει όμως να δοκιμαστεί και σε πιο λυρικές παρτιτούρες. *«Γιατί μ' ενδιαφέρει να έχω μεγάλη ζωή ως τραγουδίστρια»*, λέει. *«Δεν θέλω το βαρύ ρεπερτόριο να μικρύνει τις μέρες μου. Ευτυχώς μπορώ να λέω "όχι". Αρνούμαι συνεχώς ρόλους σαν την Αμπιγκαΐλ στον "Ναμπούκο" και τη Λαίδη στον "Μακμπέθ" του* **Βέρντι**, *γιατί ξέρω πως δεν θα μου κάνουν καλό (αυτή τη στιγμή τουλάχιστον). Παράλληλα συζητώ κάποιες προτάσεις για πιο ελαφρά πράγματα, ώστε να δοκιμάσω και τις λυρικές δυνατότητες της φωνής μου»*.

Μόνιμα εγκατεστημένη στο Μιλάνο, με τον επίσης έλληνα σύζυγό της, η Κατερίνα Οικονόμου επιστρέφει στην Ελλάδα μόνο όταν της το επιτρέπει το εξαιρετικά φορτωμένο πρόγραμμά της. Αγαπά όμως τον τόπο της με το πάθος των ανθρώπων που υποχρεώθηκαν να μεγαλώσουν μακριά του. Θα επιστρέψει πάλι για να ηχογραφήσει τη «Μήδεια» του **Μίκη Θεοδωράκη**, που τόσο εντυπωσιακά τραγούδησε στο Ηρώδειο. Και στα μέσα Νοεμβρίου θα γεμίσει με την πλούσια φωνή της την αίθουσα του «Ολύμπια» στον *«Χορό μεταμφιεσμένων»*· θα «καταθέσει» για άλλη μια φορά την ελληνική ψυχή της στη σκηνή της όπερας.

ΡΑΔΙΟΑΘΗΝΑΙ
ΠΡΩΤΟ ΗΤΑΝ - ΠΡΩΤΟ ΕΙΝΑΙ

ΠΡΩΤΟ ΣΕ ΔΟΣΟΕΚΠΤΩΣΕΙΣ
ΔΟΣΟΕΚΠΤΩΣΕΙΣ σημαίνει:
α) Τιμές εκπτώσεων και δόσεις
β) Τιμές εκπτώσεων με κάρτα DINERS, εξόφληση σε 5 μηνιαίες δόσεις.
γ) Τιμές εκπτώσεων με ΕΘΝΟΚΑΡΤΑ, MASTERCARD και EUROCARD, πληρωμή σε 6 μηνιαίες δόσεις.
δ) Τιμές εκπτώσεων με ΕΜΠΟΡΟΚΑΡΤΑ, ΕΜΠΟΡΟΚΑΡΤΑ VISA, ERGOCARD VISA, ΙΟΝΟΚΑΡΤΑ VISA ή ΧΙΟΣ BANK VISA, πληρωμή μετά από 4 μήνες.
Πριν λοιπόν αγοράσετε οποιαδήποτε συσκευή επισκεφθείτε ένα από τα 7 καταστήματα ΡΑΔΙΟ-ΑΘΗΝΑΙ και θα βγείτε σίγουρα κερδισμένοι.

ΠΡΩΤΟ ΚΑΙ ΣΕ ΔΩΡΑ
- Για αγορές από 20.000 και πάνω Δώρο ένα φακό ή ένα σετ κατσαβίδια με φακό.
- Για αγορές από 100.000 και πάνω Δώρο ένα σετ 6 ποτήρια με καράφα ή ένα ζυγό μπάνιου.
- Για αγορές από 200.000 και πάνω Δώρο ένα τηλέφωνο ή μια καφετιέρα.
- Για αγορές από 300.000 και πάνω Δώρο ένα σκουπάκι φορτιζόμενο.
- Για αγορές από 400.000 και πάνω Δώρο ένα ραδιόφωνο αντίκα.
- Για αγορές από 600.000 και πάνω Δώρο ένα ραδιομαγνητόφωνο αντίκα.

Θα κρατηθεί απόλυτη προτεραιότητα στην πώληση και παράδοση των εμπορευμάτων.

ΠΡΩΤΟ ΣΕ ΤΙΜΕΣ ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ
ΜΕΧΡΙ 50% ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

ΠΑΝΤΟΚΟΦΤΗΣ JOLLY-CHEF	από 12.600	μόνο 6.300 Δρχ.
ΠΑΓΩΤΟΜΗΧΑΝΗ SIMAC	από 16.700	μόνο 8.350 Δρχ.
ΣΕΣΟΥΑΡ JOHNSON PIKKOLO 1000 WATT	από 6.900	μόνο 3.450 Δρχ.
BLACK & DECKER ΠΑΝΤΟΚΟΦΤΗΣ MINI CHOPPER	από 9.890	μόνο 4.945 Δρχ.
BLACK & DECKER ΦΡΥΓΑΝΙΕΡΑ	από 13.420	μόνο 6.710 Δρχ.
ΑΠΟΡΡΟΦΗΤΗΡΕΣ GALAXY 60 cm 1 μοτέρ (εισαγωγής)	από 18.900	μόνο 9.450 Δρχ.
ΑΠΟΡΡΟΦΗΤΗΡΕΣ GALAXY 60 cm 2 μοτέρ (εισαγωγής)	από 28.700	μόνο 14.350 Δρχ.
ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ PHILIPS FW 21 MINI, με διπλό DECK,CD, ψηφιακό ραδ/νο και ηχεία		μόνο 99.000 Δρχ.
TV 14" VECO		μόνο 49.000 Δρχ.
TV 20" LIBERTY ή RECOR		μόνο 63.000 Δρχ.
TV 21" GALAXY		μόνο 69.900 Δρχ.
VIDEO 4 κεφαλών		μόνο 89.000 Δρχ.
ΨΥΓΕΙΑ 160 λίτρων μονόπορτα		μόνο 47.000 Δρχ.
ΨΥΓΕΙΑ 176 λίτρων μονόπορτα		μόνο 49.000 Δρχ.
ΨΥΓΕΙΑ 246 λίτρων δίπορτα		μόνο 79.000 Δρχ.
ΨΥΓΕΙΑ GALAXY 16 ποδών NO-FROST		μόνο 159.000 Δρχ.

ΚΑΙ ΜΙΑ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ AIR-CONDITION
AIR-CLIMA 10.500 BTU SPLIT μόνο ► 183.000 Δρχ. ◄

Τώρα ΚΑΙ 7ο ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΑΔΙΟ-ΑΘΗΝΑΙ Λεωφ. Βουλιαγμένης 380

1 ΣΤΑΔΙΟΥ & ΔΡΑΓΑΤΣΑΝΙΟΥ 2 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ & ΣΑΝΤΑΡΟΖΑ 3 ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ 234, ΑΙΓΑΛΕΩ 4 ΠΕΤΡΟΥ ΡΑΛΛΗ & ΚΗΦΙΣΟΥ, ΑΙΓΑΛΕΩ 5 ΚΗΦΙΣΙΑΣ 250, ΧΑΛΑΝΔΡΙ 6 23ο ΧΛΜ. ΑΘΗΝΩΝ - ΛΑΜΙΑΣ 7 ΛΕΩΦ. ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ 380

ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ: 1ο ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ Δευτέρα - Παρασκευή 08.30 - 21.00 Σάββατο 08.30 - 15.00
2ο - 7ο ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: Δευτέρα, Τετάρτη, Σάββατο 08.30 - 15.30 Τρίτη, Πέμπτη, Παρασκευή 08.30 - 14.00 & 17.30 - 21.00

ΕΛ. ΤΥΠΟΣ
25.7.93

Οπερα στο Ηρώδειο και συναυλία στην Πεντέλη

Της *Λίλυς Αλέκου Δράκου*

Η ΜΗΔΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ. Η μου-
σική: Λίγος ιταλικός βερισμός, λίγη α-
ντανάκλαση των Ρώσων μουσικών εθνι-
κιστών, πολύς **Θεοδωράκης**... ή μάλλον
πολλοί Θεοδωράκηδες, γιατί οι διάφορες
εποχές δημιουργίας του συνθέτη τον δεί-
χνουν κάθε φορά από άλλη πλευρά – κι εδώ ζωντα-
νεύουν πολλές όψεις του... Να λοιπόν, οι γενικές
γραμμές της μουσικής για τη *«Μήδεια»*, που φανερά
θέλει να κρατήσει την ισορροπία ποιότητας με το
λόγο. Με το λόγο του **Ευριπίδη** που είναι η βάση του
λιμπρέτου του ίδιου του συνθέτη.

Είναι μια μουσική που έχει τις πιο δυνατές της
στιγμές στα χορωδιακά, τα οποία όμως, δεν συμβαδί-
ζουν πάντα (παράδειγμα, το εντυπωσιακό, χορευτικό
χορωδιακό, στο τέλος της 1ης πράξεως) με το πνεύμα
της τραγωδίας. Η παρουσίαση: Μας δημιούργησε
πολλές απορίες! Και πρέπει να ομολογήσουμε ότι πε-
ριμέναμε περισσότερη εκτίμηση της *«ατμόσφαιρας»*
του θεάτρου στα πόδια της Ακροπόλεως, από το σκη-
νοθέτη **Σπ. Ευαγγελάτο** και το σκηνογράφο (που ήταν
κι ο ενδυματολόγος της βραδιάς) **Γ. Πάτσα.**

Πώς δεν ένιωθαν ότι το – έξυπνα φτιαγμένο, είναι
αλήθεια, γιατί εκμεταλλεύεται και τις τρεις διαστά-
σεις του χώρου της σκηνής – τεραστίων διαστάσεων
ολόμαυρο κατασκεύασμα ισοδυναμούσε, στο Ηρώ-
δειο, με βροντερή παραφωνία; Η ερμηνεία: Ο αρχι-
μουσικός **Λ. Καρυτινός** συνεπαρμένος φανερά από τη
μουσική, μετέδιδε τη *«σπίθα»* του στη Συμφωνική Ορ-
χήστρα της ΕΡΤ. Επιφυλάξεις, όμως έχουμε για τη
Μήδεια της **Κ. Οικονόμου**, αν η κύρια ερμηνεύτρια του
έργου νόμιζε ότι θα ζωντάνευε μια από τις πιο αινιγμα-
τικές μορφές της ελληνικής μυθολογίας με ένα άθροι-
σμα από εξεζητημένη υποκριτική και οξύηχες κραυ-
γές (τα χαρακτηριστικά της αποδόσεώς της στην
πρώτη πράξη), έπεσε δίχως άλλο, θύμα μιας λανθα-
σμένης *«γραμμής»*. Πολύ αξιόλογος, όμως, (ειδικά
στη 2η πράξη), ο **Ζ. Τερζάκης** ως Ιάσων... άλλωστε,
αυτός, ο **Α. Κουλουμπής** (Αιγέας) και ο **Φρ. Βουτσίνος**
(Κρέων) οι μόνοι με υποδειγματική άρθρωση!

Για τους άλλους σολίστ – **Αλ. Παπατζιάκου, Μ.
Μαρκέτου, Στ. Μπερή** – και για τη φωνητικά ωστόσο
εξαιρετική χορωδία της Λυρικής (διεύθυνση **Φ. Παλα-
μίδη**) δεν θα μπορούσες να βάλεις όρκο ότι τραγου-
δούσαν ελληνικά.

Επίλογος: *ένα αξιεκτίμητο «συν»* της μουσικής –
παρά το γεγονός ότι η 2η πράξη *«τραβάει»* μουσικά
και κουράζει – είναι ότι τελικά δημιουργεί μια αίσθη-
ση *«κάθαρσης»*... ο ύψιστος σκοπός, όπως ξέρουμε,
της τραγωδίας των Αρχαίων.

**ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΠΕΝΤΕΛΗΣ – Α.ΠΑΡΙ-
ΔΗΣ:** Το να μετατρέψει με τα *«φίλτρα»*
του της επιγνώσεως και του ενθουσια-
σμού νέους μουσικούς (τη Συμφωνική
Πειραιώς) σε μια ορχήστρα γεμάτη ζω-
ντάνια, με πλούσια εκφραστική παλέτα
και υποδειγματική ακρίβεια... να το *«θαύμα»* του **Πα-
ρίδη!** Ηταν χάρμα η συναυλία τους – εγκαί-
νια του Φεστιβάλ Πεντέλης – με αποδόσεις
όλο πνοή, φλόγα ή περισυλλογή. Αριστουρ-
γηματική η τεχνικά δύσκολη εισαγωγή για
τον *«Γουλιέλμο Τέλλο»* του **Ροσίνι.** Γεμάτη
φινέτσα, με γνήσιο *«προκλασικό»* ύφος, η
εμπνευσμένη, πάντα καινούργια *«Σουίτα σε
παλιό στιλ»* του **Μ. Παλλάντιου.** Και άριστα
συνδεδεμένο – στο πρώτο πλάνο ποιότητας
ήχου και ποικιλίας χρώματος, τα έγχορδα
– το σύνολο, στην *«ιταλική»* του
Μέντελσον: βασίλευε μια ατμόσφαιρα ρο-
μαντική, ανάλαφρη, νευρώδης. Σολίστ η
γνωστή πιανίστρια **Λίντα Λεού-
ση**, στο κοντσέρτο για πιάνο
και ορχήστρα εγχόρδων (που
γεννήθηκε από μια σονάτα για
πιάνο) της **Ζ. Κλίνκοβα** – ένας
έξυπνος διάλογος πιάνου και
συνόλου. Μπριόζα η απόδοση
από τη σολίστ, την οποία
«αγκάλιαζαν» με στοργή ο αρ-
χιμουσικός και η ορχήστρα.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

64

ΜΗΔΕΙΑ

Το ταξίδι της Μήδειας μέσα στο χρόνο

● Ο ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΤΙΓΜΗ ΤΟΥ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Της
ΑΝΝΑΣ ΣΤΑΥΡΑΚΗ

Τη Μήδεια του Ευριπίδη, διάλεξε φέτος ο Μίκης Θεοδωράκης να παρουσιάσει μέσα από την μουσική του σύνθεση, σε μια όπερα δύο πράξεων, για να εντυπωσιάσει Ελληνες και ξένους, με τη δύναμη της τέχνης του, αλλά και με τον ασίγαστο νου του.

Το κορυφαίο έργο του Ευριπίδη ενέπνευσε τον καλλιτέχνη. Τα φλεγόμενα πάθη της ηρωΐδας, που ερμήνευσε φωνητικά η Κατερίνα Οικονόμου και υπό την σκηνοθετική καθοδήγηση του Σπύρου Ευαγγελάτου, έφτασαν στο αποκορύφωμα της δραματοποίησης όταν σκηνοθετική αδεία, η Θεοδωρακική Μήδεια έφτασε μέχρι σε βουντού τελετές για να προσελκύσει το κακό και να εκδικηθεί μέσα από τη σφαγή από το δικό της χέρι, των παιδιών της, την προδοσία της αγάπης της, από τον Ιάσονα. Τι κι άν τον βοήθησε να φύγει από την Ιωλκό σε βαθύ πολύκουπο σκαρί, αυτός εξόριστος με την κατάρα των θεών στην πλάτη, φτάνει στα ελληνικά παράλια και εκεί αναγκάζεται να παντρευτεί την κόρη του άρχοντα για να εδραιώσει τη θέση του αλλά και τη θέση της Μήδειας καί των δύο παιδιών της, στην ξένη γη.

Πλην όμως αυτό σημαίνει και προδοσία ενός ερωτικού πάθους, που είχε προς αυτόν η Μήδεια. Μόνη εκδίκηση η ανταπόδωση του νομίσματος που της είχε δώσει. Ο θάνατος των παιδιών του και παιδιών της, από ζηλοτυπία μιας γυναίκας που εξάπτει σε βαθμό ανεξέλεγκτο το παρεπόμενο πάθος της εκδίκησης. Η Μήδεια, έχει τρία αρχικά στοιχεία υποστασιακής ιδιοσυστασίας. Η κληρονομική της καταβολή είναι υπέρτατη αλλά αντινομική. Είναι η Ηλίου εγγονή, κόρη της Εκάτης, και ανεψιά της Κίρκης. Ο Ιάσων, δεσμώτης της χοϊκής γης, έρημος άπελπις άθλιος στην απογύμνωσή του, θλιβερός και μάταιος, ικέτης, επαιτεί μια θέση στην εξορία αλλά εξυπηρετεί και τις θέσεις του Ευριπίδη για τη γυναίκα. Ως γνωστόν ήταν μισογύνης και αυτό φάνηκε και στην όπερα του Μίκη Θεοδωράκη.

Σε ένα σημείο αναφέρει ο Ιάσων:

«Όμως εσείς οι γυναίκες, η σκέψη σας δεν ξεπερνά το κρεβάτι σας. Αν το χάσετε τότε το άσπρο το βλέπετε μαύρο. Οι άνθρωποι έπρεπε νάχουν παιδιά με άλλο τρόπο κι όχι με τις γυναίκες. Έτσι θάταν ήσυχοι χωρίς συμφορές».

Στο ρόλο του Ιάσωνα ο Ζάχος Τερζάκης, γοήτευσε το κοινό ιδιαίτερα όταν το κολάκευσε, λέγοντας προς τη Μήδεια «πρώτον κατοικείς στην Ελλάδα κι όχι σε χώρα βάρβαρη. Ζεις με δικαιοσύνη σύμφωνα με νόμους κι όχι με το νόμο του ισχυρού. Ζεις στην Ελλάδα».

Το σκηνικό αρκετά έξω από τα μέτρα και τα σταθμά του Ηρωδείου και της εικαστικής οπτικής πλευράς της τραγωδίας, είχε λειτουργικότητα για να ισορροπήσει σε μια τέτοια τραγωδία που γίνεται όπερα, τη στενή σκηνή του θεάτρου. Όσοι άκουσαν τη μουσική Θεοδωράκη, θα κατάλαβαν ότι στροφές από το Άξιον Εστί, το Περιγιάλι, της Όμορφης Πόλης και μέχρι το Μαουτχάουζεν ή τα επικά κομμάτια του συνθέτη ήταν ανάγλυφος. Αυτό ενθουσίασε το κοινό. Το πιο γοητευτικό ήταν το να άκουγες όπερα στα ελληνικά με την γνήσια θεϊκή μουσικότητα του στίχου του Ευριπίδη.

Ωστόσο, πρόκειται για ένα μεγαλόπνοο και βαθυστόχαστο έργο, γνήσιο πνευματικό παιδί του συνθέτη. Ήταν σίγουρα η ελληνική εκδοχή της όπερας και η οπερετική εκδοχή της τραγωδίας. Ήταν το πάντρεμα της συμφωνικής και της ελληνικής ορχηστρικής μουσικής, ειδωμένης μέσα από το πνεύμα και την άποψη του Μίκη Θεοδωράκη.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ (Νοέμβριος 1995)

Η «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη στο Ηρώδειο

Καταξιωμένος συνθέτης και σπουδαίος λαϊκός τραγουδοποιός ο Μίκης Θεοδωράκης, διαθέτοντας εφόδια και χαρίσματα, έμφυτα και επίκτητα, ζηλευτά, δεν ήταν δυνατόν να αδιαφορήσει στη μεγάλη μουσική πρόκληση που ονομάζεται όπερα. Η πρώτη του όπερα «Κώστας Καρυωτάκης», που πρωτοπαρουσιάστηκε στην Εθνική Λυρική Σκηνή (14.2.1987), αποκάλυπτε μια νόμιμη ανιχνευτική διάθεση, η οποία υποστηριζόταν από την πρωτοτυπία του θέματος, στοιχείο ακαταμάχητο για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

Για τη δεύτερή του όπερα «Μήδεια» - πρώτη παράσταση 1.10.1991 στο Μπιλμπάο της Ισπανίας - ο συνθέτης επέλεξε τον δεδομένης γοητείας μύθο της τραγικής ηρωίδας του Ευριπίδη. Η αντιφατικότητα των μαρτυριών όσων εγνώρισαν την όπερα στην αρχική της μορφή επέτεινε το ενδιαφέρον για τις πρώτες σε ελληνικό έδαφος παραστάσεις της (6 και 8 Ιουλίου, Ηρώδειο, εκδηλώσεις ενταγμένες στο πρόγραμμα του Φεστιβάλ Αθηνών).

Αναφερόμαστε στην αρχική μορφή της όπερας, γιατί στο Ηρώδειο παρουσιάστηκε αναθεωρημένη - άγνωστο σε ποιο βαθμό - και οπωσδήποτε συντομευμένη (δύο ώρες και είκοσι λεπτά ήταν η διάρκεια της εδώ παράστασης, ενώ στην πρώτη υπερέβαινε τις τρεις ώρες). Η ανασύνταξη της υπήρξε ασφαλώς ευεργετική, παρά τις όποιες φιλολογικές αντιρρήσεις για την επιλεκτική χρήση του μεταφρασμένου και συμπληρωμένου από τον συνθέτη λόγου του Ευριπίδη, μια και τοιουτοτρόπως κατέστη πλέον προσιτή ακροαματικά.

Η «Μήδεια», όπως τη γνωρίσαμε στο Ηρώδειο, αποτελεί μια ιδιαιτέρως σημαντική κατάθεση συγχρόνου λαϊκού λυρικού δράματος. Η έννοια της λαϊκότητας εν προκειμένω ταυτίζεται με εκείνη που αρμόζει σε μια αρχαία τραγωδία ή σε μεγάλες δημοφιλείς όπερες του 19ου αιώνα (Αΐντα, Λα Τραβιάτα, Κάρμεν κ.λπ.). Ο μύθος της αφορά και συγκινεί αμέσως τον καθένα, η μουσική της είναι αφομοιώσιμη από τον καθένα. Ο εκλεκτισμός περιορίζεται στην πρόθεση του συνθέτη να υπηρετήσει χωρίς δημαγωγικούς μουσικούς λαϊκισμούς το ποιητικό κείμενο.

Χρησιμοποιεί βεβαίως, κατά την προσφιλή του μέθοδο, μελωδικούς χρησμούς, προερχόμενους από το δικό του γόνιμο παρελθόν με μεθόδευση και αναλογίες όμως που νομιμοποιούν απολύτως την... εσωτερική αυτή δανειοδότηση.

Η χρήση τριών - τεσσάρων μελωδιών - δεν ανιχνεύσαμε περισσότερες, από τον κύκλο τραγουδιών «Λιποτάκτες» κυρίως - από εκείνες που καθιέρωσαν τον συνθέτη ως ακρογωνιαίο λίθο της νεώτερης λαϊκής μουσικής, ασφαλώς και δεν αποτελεί πράξη κολάσιμη, αφού ήταν σαφώς συνειδητή, οι δε φράσεις παρουσιάστηκαν με αρκούντως μεταλλαγμένη την αισθητική τους μορφή.

Η μουσική, την οποία έπλασε ή ενέταξε μεταποιημένη στην όπερά του «Μήδεια» ο Μίκης Θεοδωράκης, υπηρετεί με συνέπεια τη νεορομαντική και συχνά την αμιγώς ρομαντική τεχνοτροπία. Ο συνθέτης αποφεύγει τους πειραματισμούς και τις απέλπιδες αναζητήσεις και εμμένει στη σύνταξη καλοδομημένων μουσικών κειμένων κυριαρχούμενων από ανεπιτήδευτο μελωδισμό. Και ποιος μπορεί να αμφισβητήσει την ικανότητά του να «συνομιλεί» ευθέως με τη μελωδία;

Ο λυρικός ρομαντισμός - προς τιμήν του Βέρντι ομολογεί ότι συνέθεσε ο Μίκης Θεοδωράκης το έργο του αυτό - συμπλέκεται αρμονικά με τις λαϊκές προεκτάσεις ιδιωματικού χαρακτήρα, που συναντούν άλλοτε το σθένος της δημοτικής παράδοσης, άλλοτε τη μοναδικότητα της βυζαντινής ψαλμωδίας, συνιστώντας μια μουσική ατμόσφαιρα συμβατή με τη μελογραφία, την οποία θα μπορούσε κανείς να αποζητήσει στην αρχαία τραγωδία. Να γιατί η «Μήδεια», συνεπικουρούντος και του μύθου, είναι μια όπερα-τραγωδία, μια γνήσια ελληνική όπερα.

Παρά τις περικοπές που έγιναν, η μουσική ροή του έργου είναι αδιάλειπτη και εκφράζεται από θεματικές συνοχές, γεγονός το οποίο επιβεβαιώνει τις αναθεωρητικές επεμβάσεις του συνθέτη. Η ενορχήστρωση με την οποία ευεργέτησε ο δημιουργός το πόνημά του, αποδεικνύει κατακτημένες τεχνικές και αφαιρετική διάθεση, χωρίς ωστόσο αυτό να αποβαίνει εις βάρος του επιθυμητού ηχητικού όγκου. Εντοπίστηκαν πάντως κάποιες φράσεις, λιγοστές και όχι σημαντικές, στις οποίες ο συνθέτης επιχειρεί, όχι πάντοτε επιτυχώς, να αντιστρέψει τον παραδοσιακό ερμηνευτικό ρόλο των εγχόρδων και των ξύλινων πνευστών.

Για την πραγματοποίηση των παραστάσεων του Ηρωδείου ο συνθέτης ευτύχησε να συνεργαστεί με τον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο, άριστο γνώστη των ιδιωμάτων και των ιδιαιτεροτήτων του αρχαίου δράματος. Ο σκηνοθέτης δεν απαίτησε από τους επί σκηνής ερμηνευτές περισσότερα απ' όσα αυτοί μπορούν να προσφέρουν. Επέβαλε λιτότητα και εκφραστικότητα κινήσεων στους μονωδούς, σχηματισμούς κίνησης χορού τραγωδίας στους χορωδούς. Καθώς οι κατευθυντήριες οδηγίες του εφαρμόστηκαν πιστά, απέδωσαν μια τίμια υποκριτική προσέγγιση του δράματος. Και, βεβαίως, άξονας των προτάσεών του ήταν ο τραγικός, παρανοϊκός χαρακτήρας της Μήδειας, την πέραν της λογικής απόφαση της οποίας εφρόντισε να προβάλλει, με την απαραίτητη έμφαση και με ευρήματα-μηνύματα θανάτου, όπως εκείνο του ομοιώματος.

Τα μάλλον φουτουριστικά σκηνικά, τα οποία σχεδίασε ο Γιώργος Πάτσας ήσαν εντυπωσιακά, δημιουργούσαν μια ταιριαστή στον μύθο καταθλιπτική ατμόσφαιρα με το μαύρο τους χρώμα, δεν διευκόλυναν όμως τις κινήσεις των τραγουδιστών, καθώς τους υποχρέωναν να ανεβαίνουν και να κατεβαίνουν συχνά τα πολλά σκαλοπάτια. Επιπροσθέτως οι γυαλιστερές τους επιφάνειας απεδείχθηκαν απρόβλεπτα μειονεκτικές, καθώς αντικαθέφτριζαν ενοχλητικά το ερυθρό φως των ενδεικτικών λυχνιών των μηχανημάτων εικονοληψίας. Τα κοστούμια τα οποία ο ίδιος σχεδίασε συνέβαλαν αποφασιστικά στην αξιοπιστία της παράστασης. Διακριτικοί και καλομελετημένοι ήσαν οι φωτισμοί, για τους οποίους φρόντισε ο Αριστείδης Καρύδης - Φουκς.

Τα ισορροπημένα και εμμελή χορωδιακά, τα οποία ασφαλώς είχαν τη θέση και τη λειτουργικότητα του χορού απέδωσε με φυσικότητα, άνεση, και καλοπροαίρετη διάθεση επίφασης ή καλοσυντονισμένη από τη Φανή Παλαμίδη Χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής (Η έγκαιρη προσπάθεια διόρθωσης στο δημοσίευμα της προηγούμενης Τετάρτης, τελικώς, δεν καρποφόρησε, παρά τις αντίθετες προσδοκίες μας, έτσι εσφαλμένα ανεφέρθη συμπράττουσα η Χορωδία της ΕΡΤ). Η υψίφωνος Κατερίνα Οικονόμου κυριάρχησε σκηνικά και ερμηνευτικά, πλάθοντας μιαν ιδιαιτέρως πειστική, συναρπαστική συχνά, Μήδεια. Η ιδιωματική εκφορά του μελοποιημένου λόγου εμπόδιζε ίσως κάποιες φορές τις λέξεις να αποκτήσουν την εννοιολογική τους βαρύτητα, αδυναμία η οποία όμως αντισταθμιζόταν από μια υψηλών προδιαγραφών υποκριτική, με κορύφωμα τη σκηνή στην αρχή του δεύτερου μέρους, όπου οι κινήσεις των χεριών της εξέφραζαν συγκλονιστικά τον πόνο, την απόγνωση μα και την αποφασιστικότητα.

Εξαίρετος Ιάσων ο τενόρος Ζάχος Τερζάκης, γοήτευσε με τη μελωδικότατη φωνή του, την καθαρότατη άρθρωσή του, τη σκηνική του παρουσία, αναδειχθείς σε άξιο ερμηνευτικό σύντροφο της πρωταγωνίστριας. Δεν υστέρησαν και οι υπόλοιποι μονωδοί Ανδρέας Κουλουμπής, Φραγκίσκος Βουτσίνος, Αλεξάνδρα Παπατζιάκου, Μαρία Μαρκέτου, Σταμάτης Μπερής.

Εμπειρος καθώς είναι στην επεξεργασία και διεύθυνση μελοδραματικών έργων ο μαέστρος Λουκάς Καρυτινός, επεκοινώνησε διορατικά και συνετά με τη μουσική γραφή του έργου, αφομοίωσε δημιουργικά τις λεπτομέρειές του και μετέδωσε το πάθος και την πίστη του στους μουσικούς της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ, οι οποίοι ετέθησαν στη διάθεσή του. Οι υπερβολές του ή πιο σωστά οι υπερβολές της ορχήστρας ήσαν ελάχιστες και απολύτως δικαιολογημένες στην ερμηνεία ενός μουσικού έργου με τέτοιο όγκο και τέτοια συναισθηματική φόρτιση.

ΝΕΑ
ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ
του τόνου

Σωτήριο εμβόλιο

Δεν είμαι ειδικός και ιδιαίτερα δεν γνωρίζω σε βάθος την όπερα, γι' αυτό ό,τι θα ακολουθήσει δεν είναι κριτική αποτίμηση της «Μήδειας» του Μίκη Θεοδωράκη, αλλά εντύπωση που έχει να κάνει με όσα κατά καιρούς με απασχολούν. Η Δύση δεν μπόρεσε ποτέ να αντιληφθεί το ρόλο του χορού στην τραγωδία· γέννημα εκείνη της δημοκρατίας και της δημοσιοποίησης του οικείου, δεν μπόρεσε να πείσει για την παρουσία της σκεπτόμενης λυρικής ομάδας, τους ανθρώπους που αποπειράθηκαν να μιμηθούν με την όπερα το αρχαίο δράμα. Έτσι, η χορωδία στην όπερα ήταν μουσικώς αναγκαίο συστατικό αλλά δραματουργικά αμήχανο.
Ο Μ. Θεοδωράκης, Έλληνας βαθύς, καταφεύγοντας στο ευριπιδικό κείμενο επανέφερε το χορό ως οργανικό στοιχείο του δράματος, συστατικό του μύθου. Και ο Ευαγγελάτος αξιοποίησε αυτή την τολμηρή για την όπερα καινοτομία· τόσο που μας κακοφάνηκε όταν για λίγο τραγούδησε ιντέρνο.

Του
Κώστα
Γεωργουσόπουλου

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

ΠΡΕΛΟΥΔΙΟ

Η όπερα «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη παρουσιάστηκε στο Ηρώδειο χρηματοδοτημένη από το Φεστιβάλ Αθηνών. Η μνήμη αδυνατεί να εντοπίσει στα τελευταία χρόνια του θεσμού παρόμοια υποστήριξη καινούργιου ελληνικού μουσικού έργου. Δεν σώζει ασφαλώς μια τέτοια ενέργεια το Φεστιβάλ, θα αποδείξει όμως, εάν καθιερωθεί, ευαισθησίες σπάνιες σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς. Η μορφή της ανάθεσης είναι πρόσφορη και ίσως αποδυναμώσει το αίσθημα του αδικημένου των γηγενών μουσικοσυνθετών. Αρκεί βεβαίως το πολιτισμικό των επιλογών να μη υποτάσσεται στο πολιτικό.

Φούγκα και παραλλαγή

Γράφει ο ΓΙΩΡΓΟΣ Β. ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΤΗΣ

Μια γνήσια ελληνική όπερα

Καταξιωμένος συνθέτης και σπουδαίος λαϊκός τραγουδοποιός ο Μίκης Θεοδωράκης, διαθέτοντας εφόδια και χαρίσματα, έμφυτα και επίκτητα, ζηλευτά, δεν ήταν δυνατόν να αδιαφορήσει στη μεγάλη μουσική πρόκληση που ονομάζεται όπερα. Η πρώτη του όπερα «Κώστας Καρυωτάκης», που πρωτοπαρουσιάστηκε στην Εθνική Λυρική Σκηνή (14.2.1987), αποκάλυπτε μια νόμιμη ανιχνευτική διάθεση, η οποία υποστηριζόταν από την πρωτοτυπία του θέματος, στοιχείο ακαταμάχητο για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

Για τη δεύτερή του όπερα «Μήδεια» - πρώτη παράσταση 1.10.1991 στο Μπιλμπάο της Ισπανίας - ο συνθέτης επέλεξε τον δεδομένης γοητείας μύθο της τραγικής ηρωίδας του Ευριπίδη. Η αντιφατικότητα των μαρτυριών όσων εγνώρισαν την όπερα στην αρχική της μορφή επέτεινε το ενδιαφέρον για τις πρώτες σε ελληνικό έδαφος παραστάσεις της (6 και 8 Ιουλίου, Ηρώδειο, εκδηλώσεις ενταγμένες στο πρόγραμμα του Φεστιβάλ Αθηνών).

Αναφερόμαστε στην αρχική μορφή της όπερας, γιατί στο Ηρώδειο παρουσιάστηκε αναθεωρημένη - άγνωστο σε ποιο βαθμό - και οπωσδήποτε συντομευμένη (δύο ώρες και είκοσι λεπτά ήταν η διάρκεια της εδώ παράστασης, ενώ στην πρώτη υπερέβαινε τις τρεις ώρες). Η ανασύνταξη της υπήρξε ασφαλώς ευεργετική, παρά τις όποιες φιλολογικές αντιρρήσεις για την επιλεκτική χρήση του μεταφρασμένου και συμπληρωμένου από τον συνθέτη λόγου του Ευριπίδη, μια και τοιουτοτρόπως κατέστη πλέον προσιτή ακροαματικά.

Η «Μήδεια», όπως τη γνωρίσαμε στο Ηρώδειο, αποτελεί μια ιδιαιτέρως σημαντική κατάθεση συγχρόνου λαϊκού λυρικού δράματος. Η έννοια της λαϊκότητας εν προκειμένω ταυτίζεται με εκείνη που αρμόζει σε μια αρχαία τραγωδία ή σε μεγάλες δημοφιλείς όπερες του 19ου αιώνα (Αΐντα, Λα Τραβιάτα, Κάρμεν κ.λπ.). Ο μύθος της αφορά και συγκινεί αμέσως τον καθένα, η μουσική της είναι αφομοιώσιμη από τον καθένα. Ο εκλεκτισμός περιορίζεται στην πρόθεση του συνθέτη να υπηρετήσει χωρίς δημαγωγικούς μουσικούς λαϊκισμούς το ποιητικό κείμενο.

Η «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη στο Ηρώδειο

Χρησιμοποιεί βεβαίως, κατά την προσφιλή του μέθοδο, μελωδικούς χρησμούς, προερχόμενους από το δικό του γόνιμο παρελθόν με μεθόδευση και αναλογίες όμως που νομιμοποιούν απολύτως την... εσωτερική αυτή δανειοδότηση.

Η χρήση τριών - τεσσάρων μελωδιών - δεν ανιχνεύσαμε περισσότερες, από τον κύκλο τραγουδιών «Λιποτάκτες» κυρίως - από εκείνες που καθιέρωσαν τον συνθέτη ως ακρογωνιαίο λίθο της νεώτερης λαϊκής μουσικής, ασφαλώς και δεν αποτελεί πράξη κολάσιμη, αφού ήταν σαφώς συνειδητή, οι δε φράσεις παρουσιάστηκαν με αρκούντως μεταλλαγμένη την αισθητική τους μορφή.

Η μουσική, την οποία έπλασε ή ενέταξε μεταποιημένη στην όπερά του «Μήδεια» ο Μίκης Θεοδωράκης, υπηρετεί με συνέπεια τη νεορομαντική και συχνά την αμιγώς ρομαντική τεχνοτροπία. Ο συνθέτης αποφεύγει τους πειραματισμούς και τις απέλπιδες αναζητήσεις και εμμένει στη σύνταξη καλοδομημένων μουσικών κειμένων κυριαρχούμενων από ανεπιτήδευτο μελωδισμό. Και ποιος μπορεί να αμφισβητήσει την ικανότητά του να «συνομιλεί» ευθέως με τη μελωδία;

Ο λυρικός ρομαντισμός - προς τιμήν του Βέρντι ομολογεί ότι συνέθεσε ο Μίκης Θεοδωράκης το έργο του αυτό - συμπλέκεται αρμονικά με τις λαϊκές προεκτάσεις ιδιωματικού χαρακτήρα, που συναντούν άλλοτε το σθένος της δημοτικής παράδοσης, άλλοτε τη μοναδικότητα της βυζαντινής ψαλμωδίας, συνιστώντας μια μουσική ατμόσφαιρα συμβατή με τη μελογραφία, την οποία θα μπορούσε κανείς να αποζητήσει στην αρχαία τραγωδία. Να γιατί η «Μήδεια», συνεπικουρούντος και του μύθου, είναι μια όπερα-τραγωδία, μια γνήσια ελληνική όπερα.

Παρά τις περικοπές που έγιναν, η μουσική ροή του έργου είναι αδιάλειπτη και εκφράζεται από θεματικές συνοχές, γεγονός το οποίο επιβεβαιώνει τις αναθεωρητικές επεμβάσεις του συνθέτη. Η ενορχήστρωση με την οποία ευεργέτησε ο δημιουργός το πόνημά του, αποδεικνύει κατακτημένες τεχνικές και αφαιρετική διάθεση, χωρίς ωστόσο αυτό να αποβαίνει εις βάρος του επιθυμητού ηχητικού όγκου. Εντοπίστηκαν πάντως κάποιες φράσεις, λιγοστές και όχι σημαντικές, στις οποίες ο συνθέτης επιχειρεί, όχι πάντοτε επιτυχώς, να αντιστρέψει τον παραδοσιακό ερμηνευτικό ρόλο των εγχόρδων και των ξύλινων πνευστών.

Για την πραγματοποίηση των παραστάσεων του Ηρωδείου ο συνθέτης ευτύχησε να συνεργαστεί με τον Σπύρο Α. Ευαγγελάτο, άριστο γνώστη των ιδιωμάτων και των ιδιαιτεροτήτων του αρχαίου δράματος. Ο σκηνοθέτης δεν απαίτησε από τους επί σκηνής ερμηνευτές περισσότερα απ' όσα αυτοί μπορούν να προσφέρουν. Επέβαλε λιτότητα και εκφραστικότητα κινήσεων στους μονωδούς, σχηματισμούς κίνησης χορού τραγωδίας στους χορωδούς. Καθώς οι κατευθυντήριες οδηγίες του εφαρμόστηκαν πιστά, απέδωσαν μια τίμια υποκριτική προσέγγιση του δράματος. Και, βεβαίως, άξονας των προτάσεών του ήταν ο τραγικός, παρανοϊκός χαρακτήρας της Μήδειας, την πέραν της λογικής απόφαση της οποίας εφρόντισε να προβάλλει, με την απαραίτητη έμφαση και με ευρήματα-μηνύματα θανάτου, όπως εκείνο του ομοιώματος.

Τα μάλλον φουτουριστικά σκηνικά, τα οποία σχεδίασε ο Γιώργος Πάτσας ήσαν εντυπωσιακά, δημιουργούσαν μια ταιριαστή στον μύθο καταθλιπτική ατμόσφαιρα με το μαύρο τους χρώμα, δεν διευκόλυναν όμως τις κινήσεις των τραγουδιστών, καθώς τους υποχρέωναν να ανεβαίνουν και να κατεβαίνουν συχνά τα πολλά σκαλοπάτια. Επιπροσθέτως οι γυαλιστερές τους επιφάνειας απεδείχθηκαν απρόβλεπτα μειονεκτικές, καθώς αντικαθέφτριζαν ενοχλητικά το ερυθρό φως των ενδεικτικών λυχνιών των μηχανημάτων εικονοληψίας. Τα κοστούμια τα οποία ο ίδιος σχεδίασε συνέβαλαν αποφασιστικά στην αξιοπιστία της παράστασης. Διακριτικοί και καλομελετημένοι ήσαν οι φωτισμοί, για τους οποίους φρόντισε ο Αριστείδης Καρύδης - Φουκς.

Τα ισορροπημένα και εμμελή χορωδιακά, τα οποία ασφαλώς είχαν τη θέση και τη λειτουργικότητα του χορού απέδωσε με φυσικότητα, άνεση, και καλοπροαίρετη διάθεση επίφασης ή καλοσυντονισμένη από τη Φανή Παλαμίδη Χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής (Η έγκαιρη προσπάθεια διόρθωσης στο δημοσίευμα της προηγούμενης Τετάρτης, τελικώς, δεν καρποφόρησε, παρά τις αντίθετες προσδοκίες μας, έτσι εσφαλμένα ανεφέρθη συμπράττουσα η Χορωδία της ΕΡΤ). Η υψίφωνος Κατερίνα Οικονόμου κυριάρχησε σκηνικά και ερμηνευτικά, πλάθοντας μιαν ιδιαιτέρως πειστική, συναρπαστική συχνά, Μήδεια. Η ιδιωματική εκφορά του μελοποιημένου λόγου εμπόδιζε ίσως κάποιες φορές τις λέξεις να αποκτήσουν την εννοιολογική τους βαρύτητα, αδυναμία η οποία όμως αντισταθμιζόταν από μια υψηλών προδιαγραφών υποκριτική, με κορύφωμα τη σκηνή στην αρχή του δεύτερου μέρους, όπου οι κινήσεις των χεριών της εξέφραζαν συγκλονιστικά τον πόνο, την απόγνωση μα και την αποφασιστικότητα.

Εξαίρετος Ιάσων ο τενόρος Ζάχος Τερζάκης, γοήτευσε με τη μελωδικότατη φωνή του, την καθαρότατη άρθρωσή του, τη σκηνική του παρουσία, αναδειχθείς σε άξιο ερμηνευτικό σύντροφο της πρωταγωνίστριας. Δεν υστέρησαν και οι υπόλοιποι μονωδοί Ανδρέας Κουλουμπής, Φραγκίσκος Βουτσίνος, Αλεξάνδρα Παπατζιάκου, Μαρία Μαρκέτου, Σταμάτης Μπερής.

Εμπειρος καθώς είναι στην επεξεργασία και διεύθυνση μελοδραματικών έργων ο μαέστρος Λουκάς Καρυτινός, επεκοινώνησε διορατικά και συνετά με τη μουσική γραφή του έργου, αφομοίωσε δημιουργικά τις λεπτομέρειές του και μετέδωσε το πάθος και την πίστη του στους μουσικούς της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ, οι οποίοι ετέθησαν στη διάθεσή του. Οι υπερβολές του ή πιο σωστά οι υπερβολές της ορχήστρας ήσαν ελάχιστες και απολύτως δικαιολογημένες στην ερμηνεία ενός μουσικού έργου με τέτοιο όγκο και τέτοια συναισθηματική φόρτιση.

ΠΡΕΛΟΥΔΙΟ

Η όπερα «Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη παρουσιάστηκε στο Ηρώδειο χρηματοδοτημένη από το Φεστιβάλ Αθηνών. Η μνήμη αδυνατεί να εντοπίσει στα τελευταία χρόνια του θεσμού παρόμοια υποστήριξη καινούργιου ελληνικού μουσικού έργου. Δεν σώζει ασφαλώς μια τέτοια ενέργεια το Φεστιβάλ, θα αποδείξει όμως, εάν καθιερωθεί, ευαισθησίες σπάνιες σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς. Η μορφή της ανάθεσης είναι πρόσφορη και ίσως αποδυναμώσει το αίσθημα του αδικημένου των γηγενών μουσικοσυνθετών. Αρκεί βεβαίως το πολιτισμικό των επιλογών να μη υποτάσσεται στο πολιτικό.

Κλοντ Ντεμπισί: «Η θάλασσα, τρία συμφωνικά σκίτσα». Εκτρεπόμενοι, καλοκαιρινή αδεία, των καθιερωμένων ανασαίνουμε τους ευωδιαστούς ήχους της θάλασσας όπως τους κατέγραψε η τολμηρή φαντασία του Γάλλου ιμπρεσιονιστή συνθέτη. Παιχνίδια κυμάτων, παλαίματα καιρών, διάλογοι του ανέμου με τη θάλασσα, συνταιριασμένα με ηδονικούς παλμούς, συντάσσουν μια μοναδικής ατμοσφαιρικής σκηνής μουσική θαλασσογραφία. Η ερμηνεία της, την οποία οργάνωσε ο Σερζ Μποντό διευθύνοντας τους μουσικούς της Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Λονδίνου, αποτελεί ένα σπάνιο, σεμνό προσκύνημα. Στην έκδοση συνυπάρχει με τα «Πρελούδιο στο απόγευμα ενός φαύνου» και «Παιχνίδια». Δίσκος ακτίνας μειωμένου τιμήματος: EMI EMINENCE CDM 7 62012.

ΤΟΤΕ

15 Ιουλίου 1942: Ο Χεϊτόρ Βίλα - Λόμπος διευθύνει στο Ρίο ντε Τζανέιρο τις πρώτες ερμηνείες των έργων του «Μπαχιάνας Μπραζιλέιρας αρ. 4» και «Τσόρος αρ. 9».

18 Ιουλίου 1942: Ο Χεϊτόρ Βίλα-Λόμπος συνεχίζει να παρουσιάζει νέα έργα του στο Ρίο: «Τσόρος αρ. 6 και 11» έχουν την τιμητική τους αυτή τη φορά.

19 Ιουλίου 1815: Στη Βιέννη ο Φραντς Σούμπερτ ολοκληρώνει τη σύνθεση της Τρίτης Συμφωνίας του.

19 Ιουλίου 1966: Σε παράσταση του Θεάτρου Τέχνης στο Ηρώδειο πρωτακούγεται η μουσική την οποία συνέθεσε ο Γιάννης Χρήστου για την κωμωδία του Αριστοφάνη «Οι Βάτραχοι».

ΤΩΡΑ

14,15,16 Ιουλίου 1993: Δημήτρης Σγούρος, Μστισλάβ Ροστροπόβιτς, Αλεξέι Σουλτάνοφ. Κάθε μέρα και ένας τους χαρίζει την τέχνη του στους ακροατές του Ηρωδείου. Επιλογή κατά βούλησιν.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

68

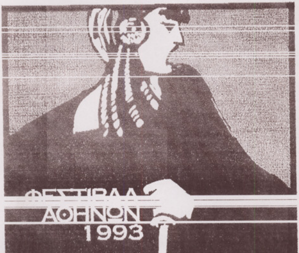

Φούγκα και παραλλαγή

Γράφει ο ΠΩΡΓΟΣ Β. ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΤΗΣ

«Μήδεια» του Μίκη Θεοδωράκη στο Ηρώδειο

Θερινό Φεστιβάλ σε χειμερία νάρκη

Κάθε χρόνο γινόμαστε οι αθέλητοι μάρτυρες της πορείας του πάλαι ποτέ κραταιού Φεστιβάλ Αθηνών προς το οριακό σημείο του μαρασμού, το οδυνηρό οριακό σημείο τού μη περαιτέρω. Είναι ανυπολόγιστη η προσφορά του θεσμού στα τριάντα οκτώ χρόνια της λειτουργίας του. Και είναι κρίμα και άδικο να οδηγείται με σιγουριά ένας τόσο σπουδαίος θεσμός στον αφανισμό από την κακή εκτίμηση, την αδιαφορία και την (εγκληματική) αμέλεια των εχόντων ακεραία την ευθύνη της τύχης του, παραγόντων εις την υπηρεσία του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος.

Εν αρχή τίθεται πλέον και θέμα αξιοπιστίας του Φεστιβάλ. Πώς είναι δυνατόν να συνυπάρχουν στον ίδιο κύκλο εκδηλώσεων η Μέριλιν Χορν και το Αγγλικό Φεστιβάλ Μπαχ με τον Yanni, συμπαθής ο συντοπίτης μας καλλιτέχνης, ο οποίος έχει κατασυγκινήσει τις Αμερικανίδες νοικοκυρές, όχι τόσο με τη μουσική του όσο με το ρομαντικό του ειδύλλιο με τη Λίντα Εβανς, φρονούμε ωστόσο ότι είναι πράξη ανίερη ακόμα και η διάθεση προσομοίωσης της τέχνης του με την τέχνη των δειγματοληπτικώς προαναφερθέντων και μάλιστα σε ένα χώρο καθαγιασμένο από τις σπονδές στον Απόλλωνα και την Τερψιχόρη.

Χωρίς να αμφισβητούμε την ευγένεια και την καλλιέπεια των ηχητικών του καταθέσεων, πιστεύουμε ότι η μουσική του δεν αρμόζει υποδοχής από ένα ιστορικό θέατρο όπως αυτό της Ακρόπολης. Εφόσον παραχωρείται σε αυτόν, με πιο αιτιολογικό θα το αρνηθούν οι αρμόδιοι σε κάποιους καθ' όλα άξιους υπηρέτες της ελληνικής μουσικής, όπως - αναφέρονται ονόματα τυχαίως ερανιζόμενα από έναν εκτενή κατάλογο - ο Σταμάτης Σπανουδάκης - φαντάζεστε τα «Πέτρινα Χρόνια» να ηχούν εκεί; - ο Μίμης Πλέσσας, ο Γιάννης Σπανός, η Δόμνα Σαμίου, ο Γιώργος Μητσάκης; Ο Μάρκος Βαμβακάρης, ο Βασίλης Τσιτσάνης, ο Μάνος Λοΐζος έχουν δυστυχώς απολέσει οριστικώς την ευκαιρία.

Αναρωτιόμαστε με την ευκαιρία αν γνωρίζουν οι υπεύθυνοι του Ηρωδείου, και όχι του Φεστιβάλ, πόσο επιβλαβείς μπορούν να αποδειχθούν για τα υλικά με τα οποία έχουν δομηθεί οι τοίχοι του, οι ήχοι οι οποίοι εκπέμπονται από ηλεκτρονικά μηχανήματα όπως εκείνα τα οποία χρησιμοποιεί ο Yanni και οι ομότεχνοί του. Ασφαλώς και δεν είναι εύκολο να προβλεφθούν τα αποτελέσματα των (μηχανικών) δονήσεων και της υψηλής ακουστικής πίεσης που παράγονται τοπικά από τα σύγχρονα μηχανήματα παραγωγής ήχων.

Δεν προκαλεί βεβαίως ευχάριστες σκέψεις η πληροφορία η οποία αναφέρει ότι κατά τη διάρκεια της γενικής δοκιμής της πρόσφατης συναυλίας του Βαγγέλη Παπαθανασίου παρατηρήθηκαν αποκολλήσεις μικρολίθων από τα αψιδωτά υπέρθυρα των ανοιγμάτων επικοινωνίας της σκηνής με τα παρασκήνια του θεάτρου. Στους υπομειδιούντες υπενθυμίζουμε τα... τείχη και της σάλπιγγες της Ιεριχούς.

Ενα άλλο σημαντικό πρόβλημα το οποίο ανέκυψε από τις εκδηλώσεις του φετινού Φεστιβάλ είναι η επιπολαιότητα με την οποία καταρτίζεται η τελική μορφή του προγράμματος, την ευθύνη της οποίας έχουν η διοίκηση του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού και τα κέντρα αποφάσεων των υπερκειμένων της και ουδείς άλλος.

Απτό παράδειγμα αποτελεί η φετινή συμμετοχή του αγγλικού Φεστιβάλ Μπαχ. Αξιοκρατικώς, ουδεμία αντίρρηση υπάρχει. Τα γεγονότα όμως εγείρουν τις διαφωνίες. Η τελευταία φορά που εμφανίστηκε στο Ηρώδειο το θαυμάσιο συγκρότημα της Λίνας Λαλάντη, τακτικός κάποτε καλλιτεχνικός αιμοδότης του Φεστιβάλ Αθηνών, ήταν τον Ιούλιο του 1987. Εκτοτε απουσίαζε συνεχώς.

Συμπεριλαμβάνεται αίφνης στο πρόγραμμα πάλι φέτος, όταν μερικούς μόλις μήνες πριν (Οκτώβριος 1992) προσέφερε την τέχνη του στο Μέγαρο Μουσικής. Και όχι μόνον αυτό: την όπερα την οποία θα παρουσιάσει στο Ηρώδειο - η «Ιφιγένεια εν Ταύροις» του Γκλουκ - απολαύσαμε στο Μέγαρο Μουσικής το τελευταίο δεκαήμερο του Μαΐου - ήταν ενταγμένη στον κύκλο «Ελένη» - με ίδιο μάλιστα τον ένα εκ των κυρίων ερμηνευτών, το βαρύτονο Φρανσουά Λε Ρου (Ορέστης)!! Γεγονός ασφαλώς σχολιαζόμενο αφ' εαυτού. Και τα αποτελέσματα καταμετρώνται με απόγνωση από τις οικονομικές υπηρεσίες του Φεστιβάλ.

Γεγονότα σαν τα προαναφερθέντα λαβώνουν καίρια το θεσμό του Φεστιβάλ και πιθανώς θα αποδειχθούν κακό προηγούμενο. Τέτοια σφάλματα πρέπει οπωσδήποτε να αποφεύγονται σε μια περίοδο μάλιστα που ο θεσμός φθίνει συνεχώς. Η φθίνουσα πορεία του επιβεβαιώνεται αναμφιβόλως από το εξακολουθητικώς απομειούμενο ενδιαφέρον για τις εκδηλώσεις του. Οι αριθμοί των διατεθέντων εισιτηρίων, στατιστικό στοιχείο μη επιδεχόμενο εν προκειμένω αμφισβητήσεως, καταδεικνύουν αμείλικτοι το μέγεθος του προβλήματος. Τα δεδομένα του ρεσιτάλ της Μέριλιν Χορν - ασχέτως του αποκαρδιωτικού αποτελέσματος - αποτελούν το καλύτερο πειστήριο. Τα διατεθέντα εισιτήρια μόλις υπερέβησαν τις επτά εκατοντάδες.

> Είναι κρίμα και άδικο να οδηγείται με σιγουριά ένας τόσο σπουδαίος θεσμός σαν το Φεστιβάλ Αθηνών (38 χρόνια!) στον αφανισμό...

Ως έμπρακτη αντίδραση στην παρακμή του Φεστιβάλ Αθηνών πρέπει να θεωρηθεί η συμπεριφορά της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ. Πώς αλλιώς εξηγείται η άρνηση του συμφωνικού αυτού συγκροτήματος να συμμετέχει στις φετινές εκδηλώσεις με την καθιερωμένη συναυλία στο Ηρώδειο; Αλλοτε διεκδικούσε τη συμμετοχή της με επιμονή και πάθος. Τι άλλαξε τώρα ώστε να αδιαφορεί; Η σύμπραξή της στις παραστάσεις της «Μήδειας» του Μίκη Θεοδωράκη ας μην παρερμηνευτεί. Οι παραστάσεις αυτές ήταν παραγωγές του Φεστιβάλ Αθηνών και όχι της κρατικής Ραδιοφωνίας - Τηλεόρασης. Και είναι πιθανόν το παράδειγμά της να ακολουθήσει και η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών. Συμφώνως προς τα διαδιδόμενα, η ΚΟΑ την επομένη χρονιά δεν θα συμπαρασταθεί στο θεσμό.

Αναμφιβόλως το Φεστιβάλ Αθηνών ασθενεί. Η σοβαρότητα της ασθένειάς του είναι επιβεβαιωμένη και αδιαπραγμάτευτη. Οι παρατηρητές του θεσμού δεν διαπιστώνουν απλώς - και υφίστανται - τα συμπτώματα, μα διαβλέπουν και τις αιτίες. Τόσο τις ενδογενείς όσο και τις εξωγενείς. Επομένως μια θεραπευτική αγωγή είναι δυνατή. Πριν από έναν ακριβώς χρόνο είχαμε σχολιάσει διεξοδικώς στη σελίδα αυτή τις αιτίες παρακμής του Φεστιβάλ. Είχαν προταθεί μάλιστα τρόποι αντιμετώπισης των βασικών από αυτές και εκείνων που εύκολα μπορούν να θεραπευτούν. Φωνή βοώντος... Οι καθ' όλα και καθ' ύλην υπεύθυνοι, υπολογίζοντας προφανώς το πολιτικό και προσωπικό κόστος, ουδέν ετόλμησαν. Δεν έθιξαν τα κακώς κείμενα - μερικές φορές έχουμε την εντύπωση ότι έθιξαν κάποια καλώς κείμενα - και προτίμησαν να εγκαταλείψουν το κάποτε σπουδαίο θερινό Φεστιβάλ στην τύχη του, η οποία επί του παρόντος είναι μια χειμερία νάρκη με οφθαλμοφανή όμως φθίνουσα πορεία.

Παρ' όλες αυτές τις θλιβερές διαπιστώσεις, συνεχίζουμε να αισιοδοξούμε. Οπως είχαμε σημειώσει και πέρυσι, ευελπιστούμε ότι παρά τη δυσκόλως αναστρέψιμη κρίση, το Φεστιβάλ Αθηνών μπορεί να επιβιώσει. Τόλμη, αρετή και φαντασία χρειάζονται στις αποφάσεις που θα αλλάξουν τη φιλοσοφία της δομής του, θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις της ανάκαμψης και θα μας εμποδίσουν να αναδειχθούμε σε μάρτυρες ενός προαναγγελθέντος θανάτου.

ΠΡΕΛΟΥΔΙΟ

Το Θέατρο της Επιδαύρου παραχωρείται λοιπόν σε ιδιώτη για μία μουσική εκδήλωση στην οποία θα συμπράξουν η Μονσεράτ Καμπαγέ και ο Χοσέ Καρέρας. Καθ' υπέρβασιν προγραμματισμού, καθ' υπέρβασιν αποφάσεων, καθ' υπέρβασιν της υποχρέωσης προστασίας του πολύτιμου αυτού τεκμηρίου της πολιτιστικής μας παράδοσης. Οι συνομολογούντες είναι υπεύθυνοι - και υπόλογοι - για την απόφαση αλλά και για τους όρους την αντιπαροχής. Η Ελλάς δεν πωλείται - ακόμη - ενοικιάζεται όμως. Εναντι πινακίου με τι περιεχόμενο άραγε; Αίτηση πληροφόρησης ελπίζουμε όχι προς κωφεύοντας. Για να γνωρίζουμε πόσο μας κοστίζει η νέα τάξη - μουσικών - πραγμάτων.

Εργογραφία Τζοακίνο Ροσσίνι: αποτελεί ένα εξαίρετο χρηστικό εγχειρίδιο αναφοράς, μα και μια ουσιαστική, μέσω του πολύτιμου έργου, προσέγγιση της μουσικής μεγαλοφυΐας που ονομαζόταν Τζοακίνο Ροσίνι (δική μας γραφή, ενώ η έκδοση προτιμά τα δύο κ και δύο σ). Με αμεσότητα σχολιάζονται τα λυρικά έργα του συνθέτη, παρατιθεμένης και της σύνοψης του μύθου τους, ενώ κεντρομόλο του ενδιαφέροντος είναι το κεφάλαιο «Ροσσίνι και Ελλάδα». Εν παραρτήματι προσφέρεται και το συνταγολόγιο μαγειρικής του ξακουστού και για τη γαστριμαργία του Ροσίνι. Κείμενα-σχόλια: Αλέξης Σπανίδης και Κατερίνα Σχινά. Εκδοση: Εθνική Λυρική Σκηνή.

ΤΟΤΕ

11 Αυγούστου 1846: Ο Φέλιξ Μέντελσον-Μπαρτόλντι ολοκληρώνει τη σύνθεση του ορατορίου του «Ηλίας».

13 Αυγούστου 1875: Ο Πιότρ Ιλιτς Τσαϊκόφσκι ολοκληρώνει στο Ούσοβο τη σύνθεση της Τρίτης Συμφωνίας του.

14 Αυγούστου 1814: Το Θέατρο «Λα Σκάλα» στο Μιλάνο, υποδέχεται την πρώτη παράσταση της όπερας του Τζοακίνο Ροσίνι «Ο Τούρκος στην Ιταλία».

16 Αυγούστου 1857: Στο Ρίμινι απολαμβάνει ο Τζουζέπε Βέρντι την πρώτη παρουσίαση της όπεράς του «Αρόλντο».

ΤΩΡΑ

Αύγουστος 1993: Εφοδιασμένοι με μνήμες μουσικές, λατρέψτε τις αχτίδες του ήλιου, δαμάστε τα κύματα της θάλασσας, ευφρανθείτε τις θωπείες των ηδύπνοων μελτεμιών και αποταμιεύστε δυνάμεις. Οι διακοπές δεν είναι απλώς δικαίωμα. Πρωτίστως είναι υποχρέωση (προς τον εαυτό μας). Από το Σεπτέμβριο οι αντοχές δοκιμάζονται ξανά.

Το μυστικό του ιδιόρ

Ο Ζοζέφ Ρουλέν ήταν ταχυδρόμος στην Αρλ. Ο Βαν Γκογκ ζωγράφισε έξι φορές το φίλο του, που ήταν, όπως έλεγε, «θερμός δημοκράτης και σοσιαλιστής»

Ο Αλμπερτ Μπαρνς εν μέσω σπουδαστών της σχολής τέχνης που είχε ιδρύσει

72 αριστουργήματα της σύγχρονης τέχνης θα δουν οι Γάλλοι, προερχόμενα από τη συλλογή του Αμερικανού συλλέκτη από την Πενσυλβάνια - ανάμεσά τους 16 Ρενουάρ, 20 Σεζάν, 15 Ματίς και 9 Πικάσο

Επιμέλεια: Β. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ.

ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ έχουν κάθε λόγο να νιώθουν υπερήφανοι. Η έκθεση με τίτλο «Από τον Σεζάν στον Ματίς», που ανοίγει τις πόρτες της στις 3 Σεπτεμβρίου στο Μουσείο του Ορσέ και θα διαρκέσει μέχρι τις 2 Ιανουαρίου του 1994, είναι ένα από τα μοναδικά αυτά εικαστικά γεγονότα ο θρύλος των οποίων κτίζεται σιγά σιγά μέσα στο πέρασμα του χρόνου. Που συνδυάζουν την πρόκληση προς το φιλότεχνο κοινό με ένα μπακγκράουντ που θα ζήλευε σεναριογράφος του Χόλιγουντ. Κάτι ήξερε ο διάδοχος του Ζακ Λανγκ στο υπουργείο Πολιτισμού, ο κ. Ζακ Τουμπόν, που διάλεξε να κάνει την πρώτη του εμφάνιση μπροστά στους δημοσιογράφους ανακοινώνοντας την έκθεση. Το γαλλικό κράτος είχε καταφέρει λίγο πριν, ξοδεύοντας 2,5 εκατομμύρια δολάρια, να την κλέψει στο νήμα από την Εθνική Πινακοθήκη του Λονδίνου.

Εβδομήντα δύο αριστουργήματα της σύγχρονης τέχνης, προερχόμενα από την περίφημη συλλογή Μπαρνς της Πενσυλβανίας, ανάμεσά τους 16 Ρενουάρ, 20 Σεζάν, 15 Ματίς και 9 Πικάσο, θα εκτεθούν για πρώτη και τελευταία φορά στη χώρα όπου γεννήθηκαν και στη συνέχεια θα πετάξουν για το Τόκιο. Το Μουσείο του Ορσέ είναι, δηλαδή, ο μοναδικός ευρωπαϊκός σταθμός της έκθεσης, εξ ού και η σημασία που δίνουν στο γεγονός οι Γάλλοι. Η παγκόσμια πρωτιά, πάντως, δεν τους ανήκει. Η Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον ήταν αυτή που φιλοξένησε για πρώτη φορά αριστουργήματα της συλλογής Μπαρνς (80 τον αριθμό) επισημοποιώντας έτσι το τέλος μιας ολόκληρης εποχής, κατά την οποία οι απόψεις, διαθέσεις και επιταγές του δημιουργού της, του γιατρού Αλμπερτ Μπαρνς, γίνονταν σεβαστές.

Ο πάμπλουτος κ. Μπαρνς

Διότι ο ιδιόρρυθμος και, φυσικά, πάμπλουτος κ. Μπαρνς, όταν σκοτώθηκε σε αυτοκινητικό δυστύχημα το 1951 σε ηλικία 79 χρόνων, άφησε πίσω του μια διαθήκη που απαγόρευε τη μετακίνηση των έργων της συλλογής του. Προσοχή. Η μετακίνηση των έργων θα προκαλούσε φρίκη στο συλλέκτη ακόμη κι αν αφορούσε τα εκατοστά του τοίχου που κάλυπταν στο σπίτι του, στο προάστιο Μέριεν της Φιλαδέλφειας. Η έννοια της έκθεσης σε άλλο χώρο, μπροστά σε ένα κοινό που ο ίδιος δεν θα είχε αυστηρά επιλέξει και εγκρίνει, ήταν ικανή να στείλει στον τάφο το γιατρό Μπαρνς πολύ πριν την ώρα του. Επρεπε, λοιπόν, οι διαχειριστές της Συλλογής Μπαρνς να καταφύγουν σε σκληρό δικαστικό αγώνα για να

προσβάλουν τους όρους της διαθ
έναν αγώνα που προκάλεσε το έν
ενδιαφέρον των αμερικανικών μ
μαζικής ενημέρωσης αλλά και τη
διεθνούς καλλιτεχνικής κοινότητ
Ο.Κ. για μετακίνηση και έκθεση
ορισμένων αριστουργημάτων δόθ
μόνο όταν η αμερικανική Δικαιο
πείστηκε ότι δεν υπήρχε άλλος τρ
για να συντηρηθεί και ανακαινισ
οικία - μουσείο Μπαρνς.
Είναι φανερό ότι εκτός από άφθο
χρήματα - να 'ναι καλά το αντισηπ
Argyrol που είχε ανακαλύψει - α
για την τέχνη και ισχυρό γούστο,

+49-3693-2285 MEININGER THEATER P01 27.08.93 12:5

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater
Bernhardstraße 5
O-6100 Meiningen

Der Intendant

Telefon (03693) 45 12 60
Telefax (03693) 22 85

Theaterkasse
Telefon (03693) 45 12 22
Telefax (03693) 28 10

Das Meininger Theater, O-6100 Meiningen, Bernhardstraße 5, PSF 144

Mr. Theodorakis

A t h e n

Meiningen, am 27.8.1993

Dear Mr. Theodorakis,

we are back from Holliday.
Please fax us your new telephonnumber.
Have you got our letter?
Regards

U. Burkhardt
U. Burkhardt
Direktor

DAS MEININGER THEATER
Bernhardstraße 5
D-98617 Meiningen

Telefon: 00493693/451-260
Fax-Nr.: 00493693/2285

71

MIKIS THEODORAKIS
Tel. (1) 92 14 863
Fax (1) 92 36 325

AN: Herrn Dr. Ulrich BURGHARDT

THEATER MEININGEN

Athen, 1.9.93

Sehr geehrter Herr Direktor

Ich habe Herrn Theodorakis über alles informiert.

Bis Ende dieser Woche wird er wieder in Athen sein und Sie antworten.

In zwischen habe ich Ihnen die Videocassette gesendet.

Wir haben auch eine grosse Bitte: Wenn Sie mit Herrn Terzakis sprechen, bitte, sagen Sie ihm hier mal anrufen .

Ich werde diese Woche -und vielleich mehr- nur von Nachmittag bis spät in der Nacht hier sein. Jetzt haben wir auch einen automatischen Repondeur.

Sie werden bald von uns hören. Vielen Dank.

Mit freundlichen Grüssen

Rena Parmenidou

MIKIS THEODORAKIS
Epifanous 1
11742, ATHEN
tel. (1) 9214863
fax (1) 9236325

72

AN: THEATER MEININGEN

Herrn Dir. Ulrich BURGHARDT

Athen, 9.9.93

Sehr geehrter Herr Direktor,

Hiermit möchte ich dem Theater Meiningen das Recht zu deutschsprachigen Erstaufführung meiner Oper "MEDEA" in Deutschland übertragen.

Die Exklusivität dieser Vereinbarung gilt bis zum 30ten Juni 1995.

Ich bin damit einverstanden, dass Herr Zachos Terzakis die deutsche Fassung meiner Oper anfertigt.

Mit freundlichen Grüssen,

M. Theodorakis

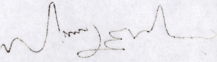

73

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater
Bernhardstraße 5
O-6100 Meiningen

Telefon (0 36 93) 45 1-0
Telefax (0 36 93) 22 85
Theaterkasse
Telefon (0 36 93) 45 12 22
Telefax (0 36 93) 26 10

Frau
Rena Parmenidou

Athen

Meiningen, am 22.9.1993

Sehr geehrte Frau Parmenidou,

das Fax ist eingetroffen. Ich bedanke mich ganz herzlich.
Herzliche Grüße an Herrn Theodorakis.
Zu unserer Sicherheit werde ich den Inhalt des Fax in die Form eines Vertrages bringen und Ihnen bald zuschicken.
Wie und wann können wir das Orchestermaterial und eine Partitur erhalten?

Mit freundlichen Grüßen

U. Burkhardt

U. Burkhardt
Intendant
DAS MEININGER THEATER

74

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater

Bernhardstraße 5
98617 Meiningen

Telefon (03693) 451-0
Telefax (03693) 2285

Theaterkasse
Telefon (03693) 451222
Telefax (03693) 2810

Herrn
Mikis Theodorakis
Epifanous 1
11742, Athen

Fax: 00301/9236325

Meiningen, am

4.10.1993

Sehr geehrter Herr Theodorakis,

anbei übermittle ich Ihnen den von uns, auf Grundlage Ihres Fax vom 9.9.1993, formulierten Vertrages über die deutschsprachige Erstaufführung Ihrer Oper MEDEA am Meininger Theater.
Ich würde mich freuen, den Vertrag von Ihnen akzeptiert und unterschrieben zurückzuerhalten und verbleibe

mit freundlichen Grüßen

Ulrich Burkhardt
Ulrich Burkhardt
Intendant

THEATER
Der Chefdramaturg
Tel. 0521/51-25 04

Bühnen der Stadt · Postfach 10 03 53 · 4800 Bielefeld 1

ACHTUNG! Neue Postleitzahlen
für Postfachadresse: 33503 Bielefeld
für Lieferanschrift: 33602 Bielefeld

12.10.93

TELEFAX

an / to: Herrn Mikis Theodorakis/Athen
z. H. / Att.:
FAX-Nr.: 0030-1-92 36 325

von / from: Bühnen der Stadt Bielefeld/Dramaturgie
FAX-Nr.: 0521/51-34 30

Sehr geehrter Herr Theodorakis,

bitte, entschuldigen Sie, daß Sie so lange nichts von uns gehört haben. Gerade habe ich mit Herrn Zachos Terzakis über die Aufführung der MEDEA in Deutschland im Dezember 1994 und über den Stand der Übersetzung gesprochen. Er sagt mir, daß die Rechte für Bielefeld fraglich seien, und daß nicht mehr die Edition Mario Bois, Paris, zuständig sei. Dies überrascht mich sehr.

Können Sie, bitte, Ihr Büro veranlassen, mich rasch zu informieren?

Haben Sie herzlichen Dank, Ihr

Alexander Gruber
Alexander Gruber
(Chefdramaturg)

0049 - 521 - 162121
LOTH

+49-3693-2285 MEININGER THEATER P01 18.10.93 09:35

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater

Bernhardstraße 5
O-6100 Meiningen

Der Intendant

Das Meininger Theater, O-6100 Meiningen, Bernhardstraße 5, PSF 144

Telefon (0 36 93) 45 12 60
Telefax (0 36 93) 22 85

Theaterkasse
Telefon (0 36 93) 45 12 22
Telefax (0 36 93) 28 10

An Frau Rena Parmenidou

von Ulrich Burkhardt
Intendant
Südthüringisches Staatstheater
98617 Meiningen
FAX 03693 2285

Meiningen, am 15.10.93

Sehr geehrte Frau Parmenidou,

wir hoffen, unser Vertrag per FAX hat Sie erreicht.
Für uns ist es nun wichtig, daß wir mit unseren Planungen und Vorbereitungen vorankommen. Deshalb möchte ich Sie um Rückgabe des unterschriebenen Vertrages bitten.
Ich bedanke mich ganz herzlich für Ihre Bemühungen.

Mit herzlichen Grüßen auch an Herrn Theodorakis.

U. Burkhardt

U. Burkhardt
Intendant
DAS MEININGER THEATER

77

MIKIS THEODORAKIS

AN: Das THEATER BIELEFELD
Herrn Alexander GRUBER
Chefdramaturg

Athen, 17.10.93

Sehr geehrter Herr Gruber,

Wir haben Ihr Fax von 12.10.93 bekommen, aber Herr Theodorakis ist leider nicht in Athen.

In einer Woche wird er wieder zurück sein und er wird Sie so bald wie möglich antworten.

Vielen Dank.

Mit freundlichen Grüssen,

E. Parmenidou

Rena Parmenidou
M. Theodorakis Sekretärin

THEATER

Der Chefdramaturg
Tel. 0521/51-25 04

Bühnen der Stadt · Postfach 10 03 53 · 4800 Bielefeld 1

ACHTUNG! Neue Postleitzahlen
für Postfachadresse: 33503 Bielefeld
für Lieferanschrift: 33602 Bielefeld

18.10.93

TELEFAX

an / to: Herrn Mikis Theodorakis
z. H. / Att.: Sekretariat/Frau Rena Parmenidou
FAX-Nr.: 0030-1-92 36 325

von / from: Bühnen der Stadt Bielefeld/Dramaturgie
FAX-Nr.: 0521/51-34 30

Sehr geehrte Frau Parmenidou,

vielen Dank, daß Sie mir einen Zwischenbescheid gegeben haben. - Ich habe mit Paris telefoniert und herausgefunden, daß die Rechte für MEDEA nicht mehr bei Ed. Mario Bois liegen. Herr Theodorakis selbst hat mir am 12.06.1992 geschrieben, daß er mit der ersten deutschen Aufführung der MEDEA 1993-1994 in Bielefeld einverstanden ist. Also möchten wir gerne den Vertrag mit ihm direkt abschließen, sofern das möglich ist.

Mit den besten Grüßen und Dank für Ihre Hilfe,

Ihr

Alexander Gruber

Alexander Gruber
(Chefdramaturg)

+49-3693-2285 MEININGER THEATER P01/03 18.10.93 17:0

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater
Bernhardstraße 5
98617 Meiningen

Telefon (03693) 451-0
Telefax (03693) 2285
Theaterkasse
Telefon (03693) 451222
Telefax (03693) 2810

Frau
Rena Parmenidou
Büro Mikis Theodorakis
Epifanous 1

11742, Athen

Meiningen, am

18.10.1993
Dram/Rei/Za

Sehr geehrte Frau Parmenidou,

wir haben nun die von Ihnen angemerkten Punkte in den Vertrag eingearbeitet und möchten Sie bitten, ihn uns - von Herrn Theodorakis unterschrieben - zurückzusenden.

Außerdem möchte ich Sie bitten, in § 4 die Bankverbindung von Herrn Theodorakis einzutragen.

Mit herzlichem Dank, in Erwartung einer Antwort, verbleibe ich im Auftrag von Ulrich Burkhardt

mit freundlichen Grüßen

Gundula Reinig
Chefdramaturgin

MIKIS THEODORAKIS

AN: THEATER von BIELEFELD
Herrn Dir. Heiner BRUNS
Athen, 27.10.93

Sehr geehrter Herr Direktor

Ich komme gerade aus München zurück und finde Ihren Brief bezüglich der "MEDEA"-Deutsche-Uraufführung. Ich war ehrlich gesagt etwas überrascht, da ich seit 16 Monaten nichts mehr von Ihnen dies bezüglich gehört habe.

Ich setzte mich sofort mit Herrn Terzakis in Verbindung und erfuhr, daß Sie -wie damals besprochen- mit Herrn Bois Kontakt aufgenommen hatten. Leider hat er Sie nicht informiert, daß ich schon seit einem Jahr M. Bois die Rechte entzogen habe, weil das Material nicht meinen Vorstellungen entsprach.

Da ich nicht aufdringlich sein wollte und weder Nachricht von Ihnen noch von Bois erhielt, unterblieb eine erneute Nachfrage bei Ihnen. Ich war der festen Überzeugung, daß Sie kein Interesse mehr an meiner Oper haben.

Während der Generalprobe "MEDEA" in Athens Festival im letzten Juli, bot Herr Burkhardt vom Meininger Theater mir direkt einen Vertrag an, dem ich auch gern zustimmte.

Nun ergibt sich folgendes: Gern würde ich mein Versprechen Ihnen gegenüber halten, mit der Hoffnung, daß wir in Meiningen auf Verständnis stoßen, ABER:

a) Das Material von Bilbao existiert nicht mehr oder besser gesagt in miserabelsten Zustand.
b) Das Material von Athen ist notdürftig zusammengeflickt und kann nicht als "Fassung" bezeichnet werden. (Die ursprüngliche Version von über 5 Stunden Musik ist in Bilbao auf 3,5 Stunden reduziert und in Athen auf 2 Stunden!!!)
c) Meiningen hat sich verpflichtet NEUES GESAMTES Material per Computer zu ersterllen. Man arbeitet dort bereits seit 2 Monaten und hofft bis September 1994 fertig zu sein.

Fragen an Sie:

1. Wären Sie bereit diese Arbeit von Meiningen zu übernehmen (d.h. gesamte Partitur, Klavierauszüge, kompletes Orchestermaterial neu zu erstellen) und reicht Ihnen die Zeit dafür?

81

2. Wir brauchen für "MEDEA" ein Orchester von 70 Instrumenten und mindestens eine solche Chorstärke.
   Hat Bielefeld diese Kapazität?

Es tut mir leid, daß sich die Mißverständnisse so gehäuft haben und hoffe, daß sich alle Probleme lösen werden.

Mit freundlichen Grüssen,

M. Theodorakis

82

+49-3693-2285 MEININGER THEATER P01 03.11.93 17:

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater

Bernhardstraße 5
98617 Meiningen

Telefon (03693) 4510
Telefax (03693) 2285
Theaterkasse
Telefon (03693) 451222
Telefax (03693) 2810

Frau
Rena Parmenidou
Büro Mikis Theodorakis
Epifanous 1

11742, Athen

Meiningen am
3.11.1993
Dram/Rei/Za

Sehr geehrte Frau Parmenidou,

noch immer erwarten wir eine Antwort von Ihnen. Mittlerweile müßten zahlreiche Faxe von uns bei Ihnen liegen. Wir benötigen dringend den von Herrn Theodorakis unterschriebenen Aufführungsvertrag.

Bitte melden Sie sich.

Mit freundlichen Grüßen

Gundula Reinig
Gundula Reinig
Chefdramaturgin

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater

Bernhardstraße 5
O-6100 Meiningen

Der Intendant

Telefon (0 36 93) 45 12 60
Telefax (0 36 93) 22 85

Theaterkasse
Telefon (0 36 93) 45 12 22
Telefax (0 36 93) 28 10

83

Das Meininger Theater, O-6100 Meiningen, Bernhardstraße 5, PSF 144

Frau
Rena Parmenidou
Büro Mikis Theodorakis
Fax. 00301 / 9236325

von
Ulrich Burkhardt
Intendant
Südthüringisches Staatstheater
Meiningen

Meiningen, am 4.11.1993

Sehr geehrter Herr Mikis Theodorakis,

sehr geehrte Frau Rena Parmenidou,

ich höre Sie haben Kontakte nach Bielefeld, um "Medea" dort im Dezember 1994 zu spielen. Ich bin sehr überrascht und halte das für unfair.

Ich habe von Ihnen die schriftliche Zusage, im April 1995 die deutschsprachige Erstaufführung von "Medea" in Meiningen auf die Bühne zu bringen. (Ihr Fax vom 9.9.1993))
Ich frage, was ist Ihre Unterschrift, was ist Ihr Fax wert?

Sollte ich bis zum 1.12.1993 Partitur, Orchestermaterial der Athener Aufführung und den unterschriebenen Vertrag vom 18.10.1993 nicht in der Hand haben, wird es Probleme mit "Medea" geben.
Ihr Fax vom 9.9.93 mit der Zusage der deutschsprachigen Erstaufführung werde ich gerichtlich prüfen lassen.
Ich habe mich sehr für "Medea" engagiert. Ich hoffe immer noch, daß Absprachen eingehalten werden, bin aber sehr enttäuscht darüber, daß Sie sowohl mit Bielefeld als auch mit Meiningen verhandeln.
Ich hoffe immer noch, daß es zu einer Erstaufführung in Meiningen kommt.
Bielefeld kann später, also nach dem April 1995, das Meininger Orchester-, Chor- und Klavierauszugsmaterial benutzen.
Sollte eine Aufführung vor April 1995 in Bielefeld oder anderswo zustandekommen, wird es in Meiningen keine "Medea" geben.

U. Burkhardt

U. Burkhardt
Intendant

MIKIS THEODORAKIS

AN: Das Meininger Theater
Herrn Direktor Ulrich Burkhardt

Athen, 5.11.93

Sehr geehrter Herr Burghardt,

Nach meiner Rückkehr aus Thessaloniki -Herr Theodorakis ist noch auf Tournee in der Provinz- fand ich Ihr Fax und informierte telefonisch Herrn Theodorakis.

Ich habe Ihnen in seinem Namen folgendes auszurichten:

1.- Zunächst bedauert Herr Theodorakis den Ton Ihres Schreibens. Er bedauert es ebenfalls, daß Sie an den Punkt gelangen, seine Integrität, Ehre und Würde in Frage zu stellen, ohne sich vorher über den Sachverhalt von ihm informieren zu lassen.

2.- Trotzdem möchte er Ihnen folgendes mitteilen:

Im Juni 1992 (also wie Sie sehen, nicht so "gleichzeitig" mit Ihnen) schlug das Theater Bielefeld Herrn Theodorakis die deutsche Erstaufführung der MEDEA vor. Herr Theodorakis nahm das Angebot an.

Gemäß den internationalen Gepflogenheiten oblag es nun an Bielefeld sofort den Vertrag zu schicken -wie Sie es ja auch getan haben. Das ist aber nie geschehen.

Da es zu den Prinzipien von Herrn Theodorakis gehört, niemals wegen Aufführungen seiner Werke jemanden Dritten zu belästigen, ging er nach einigen Monaten, in denen sich Bielefeld nicht einmal rührte, von einer Absage seitens Bielefelds aus.

Als er also Ihren Vorschlag einer deutschen Erstaufführung bekam, war es nur allzu natürlich, daß er ihn annahm, denn nach einem Jahr Stille aus Bielefeld, hatte er das Recht, über die deutsche Premiere von MEDEA mit einem anderen Interessenten zu verhandeln. Und wir glauben, daß dem so ist: entsprechend dem internationalen Recht, den Gepflogenheiten in der Branche und den Regels des guten Willens.

So kam es zu Ihrem gegenseitigem Briefwechsel.

Vor einigen Tagen nun erreichte uns völlig unerwartet ein Fax aus Bielefeld, in dem das Recht an der deutschen Erstaufführung der MEDEA beansprucht wurde -auf der Grundlage des 16 Monate zurückliegenden Briefwechsels. Herr Theodorakis antwortete zunächst der Theaterleitung Bielefelds, damit sich diese zu dem Ganzen äußert und unterbrach daraufhin jede Diskussion über die deutschen Erstaufführungsrechte mit Bielefeld ab.

3.- Die Verzögerung der Antwort auf den Vertrag durch Herrn Theodorakis hat als Hauptgrund unsere Abwesentheit aus Athen; zum anderen hielten wir es für notwendig, zuerst das -ohne unser Zutun- Wiederauftauchen Bielefelds endgültig zu klären.

4.- Für Herrn Theodorakis ist die Basis für jede Zusammenarbeit die gegenseitige Achtung und obwohl er in den letzten 50 Jahren seines Lebens unzählige Projekte und Auftritte in der ganzen Welt realisiert hat, ist niemals seine Integrität in Frage gestellt worden.

Jede, aber vor allem die Erstaufführung eines Werkes bedeutet für ihn kein "Business", sondern ein schöpferisches Moment, was eine besondere Beziehung zwischen den daran beteiligten Partnern voraussetzt. So entsprechen zwar die Verträge den Gesetzen und internationalen Gepflogenheiten,, aber deren Unterschrift ist für Herrn Theodorakis kein Geschäftsakt. Um so bedauerlicher und unakzeptabler sind Beleidigungen, Androhung von Gerichtsverfahren und Ultimate.

Herr Theodorakis, der Ihnen gegenüber absolut korrekt war, und der an einer Zusammenarbeit mit Ihnen weiterhin interessiert ist, hofft, daß auch Sie nicht nur Ihren typischen Verpflichtungen nachkommen, sondern auch dazu beitragen werden, jenes für solch eine Zusammenarbeit nötige Klima entstehen zu lassen. Ein Klima, das auch den Eindruck, den Ihr letztes Fax erzeugt hat, wieder korrigiert und das die Voraussetzung für eine gute und gelungene Produktion ist.

5.- Was den Vertrag angeht, werden Sie von uns sofort nach der Rückkehr von Herrn Theodorakis am 8.11.93 hören.

Mit freundlichen Grüssen,

Ε Παρμενίδου

Rena Parmenidou

86

THEATER

Der Intendant

Bühnen der Stadt · Postfach 10 09 53 · 4800 Bielefeld 1

ACHTUNG! Neue Postleitzahlen
für Postfachadresse: 33503 Bielefeld
für Lieferanschrift: 33602 Bielefeld

05.11.93

TELEFAX

an / to: Herrn Mikis Theodorakis/Athen
z. H. / Att.:
FAX-Nr.: 0030-1-92 36 325

von / from: Bühnen der Stadt Bielefeld/Intendanz
FAX-Nr.: 0521/51-34 30

Sehr geehrter Herr Theodorakis,

vielen Dank für Ihre Schreiben vom 27.10. und 05.11.1993.

Ich bedaure außerordentlich, daß ich nicht so rasch reagieren konnte, wie das auch für Sie wünschenswert gewesen wäre, aber es entstand ja eine durchaus neue Situation. Allerdings bitte ich Sie zu beachten, daß von unserer Seite keinerlei Vorwürfe erhoben worden sind, insbesondere nicht über eine "unredliche Zusammenarbeit" oder eine etwaige "nicht eingehaltene Verpflichtung". Da muß es sich auf Ihrer Seite um ein Mißverständnis oder um eine Verwechslung handeln!

Naturgemäß bedurften die neuen Umstände und Kosten für die "Medea" einer Prüfung, zumal wir im Jahre 1994 DM 1,4 Mio. einsparen müssen. Aufgrund Ihres Schreibens vom 05.11.93 möchte ich Ihnen aber mitteilen, daß Sie gänzlich freie Hand haben für die "Medea".

Mit freundlichen Grüßen

Heiner Bruns
(Intendant)

87

MIKIS THEODORAKIS

AN: THEATER von BIELEFELD
Herrn Dir. BRUNS

Athen, 5.11.93

Sehr geehrter Herr Direktor,

Wie Sie wissen, erhielt ich im Juni 1992 das Angebot, die deutsche Erstaufführung meiner Oper "MEDEA" in Bielefeld auszurichten. Bereits am nächsten Tag antwortete ich Ihnen in einem herzlichen Brief, den ich Ihnen ebenfalls als Fax schickte. Ich bedankte mich für Ihr Interesse an meinem Werk und nahm Ihren Vorschlag an, "MEDEA" dem Theater Bielefeld zur deutschen Erstaufführung zu geben.

Entsprechend den internationalen Gepflogenheiten, erwartete ich, daß Sie mir weinige Tage nach meiner Zusage einen Vertrag zur Klärung aller Modalitäten zuschicken würden. Das ist nicht geschehen. Auch gab es seitdem kein Anzeichen von weiterem Interesse Ihrerseits, kein Telefonat, kein Brief, kein Fax.

Unabhängig wie andere dazu stehen, gehört es zu meinen Prinzipien, Dritte wegen Aufführungen meiner Werke nicht zu behelligen. So wollte ich auch in Ihrem Fall, Sie nicht meinerseits belästigen und Sie nach den Gründen für die Beendigung unserer angehenden Zusammenarbeit zu fragen, einer Beendigung, die ich nach Ablauf einiger Monate als gegeben ansah. Ich gehe jedenfalls davon aus, daß eine absolute Stille von 16 Monaten keinen anderen Schluß zuläßt, auch nicht für den bestmeinendsten Verhandlungspartner.

So ist es zumindest äußerst bemerkenswert, daß Sie jetzt plötzlich mit Ihrem Fax wieder melden, um sich "zu wundern", wie Sie schreiben; und zwar immerhin anderthalb Jahre nach unserem letzten Kontakt, also nach einer Zeitspanne, die es mir logisch erscheinen ließ, mit allen Interessenten die Erstaufführung meiner Oper in Deutschland zu verhandeln.

Trotzdem schien es mir richtig, Ihnen die Situation zu erklären und möglicherweise eine Lösung zu finden, während ich in meinem letzten fax vom 27.10.93 (erneut geschickt am 1.11.93) klar machte, daß das Theater Meiningen, aufgrund Ihrer mehrmonatigen Nicht-Reaktion, jetzt den Vorrang hat.

Aber obwohl ich Sie über alles bereits mehr als vor einer Woche informiert habe, hielten Sie es wiederum nicht für nötig mir zu antworten.

So möchte ich betonen, daß es meinerseits keinen Rücktritt von "eingegangenen Verpflichtungen" oder irgend eine Art "unredlicher Zusammenarbeit" gegeben hat. Im Gegenteil. Ich habe mich entsprechend den internationalen Gepflogenheiten und im guten Glauben verhalten, während Sie sich über 16 Monate lang in Schweigen hüllten und somit stillschweigend aber offenbar von unserer Vereinbarung zurücktraten. Und da Sie jetzt bei Ihrem erneuten Kontakt mit mir dasselbe Verhalten an den Tag legen, ohne mir im Grunde verbindlich zu antworten, tut es mir leid, daß ohne jegliche Verantwortung meinerseits und allein durch Ihr Verhalten mir gegenüber unsere Zusammenarbeit beendet wurde.

Mit freundlichen Grüssen,

Mikis THEODORAKIS

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater
Bernhardstraße 5
98617 Meiningen

Das Meininger Theater, 98617 Meiningen, Bernhardstraße 5, PSF 144

Telefon (03693) 451-0
Telefax (03693) 2285
Theaterkasse
Telefon (03693) 451222
Telefax (03693) 2810

Frau
Rena Parmenidou
Büro Mikis Theodorakis
Epifanous 1

11742, Athen

Meiningen, am

10.11.1993
Dram/Rei/Za

Sehr geehrte Frau Parmenidou,

ich freue mich sehr darüber, daß wir nun doch wohl alles auf den rechten Weg gebracht haben und möchte Sie bitten, Herrn Theordorakis herzlich von mir zu grüßen.

Anbei finden Sie den Vertrag. Wir haben die Neuerungen Ihrem Vorschlag gemäß eingearbeitet.

Ich bin sehr damit einverstanden, daß uns Herr Terzakis das Orchestermaterial am 25. November mitbringt.

Mit herzlichen Grüßen aus Meiningen verbleibe ich
Ihr

Ulrich Burkhardt
Intendant

MIKIS THEODORAKIS

90

AN: Das Meininger Theater
Herrn Dir. Ulrich Burghardt

Athen, 10.11.93

Sehr geehrter Herr Burghardt,

Herr Theodorakis wird heute im Verlauf des Tages hier eintreffen und den Vertrag unterschreiben können.

Vorher möchte ich Ihnen zwei letzte Bemerkungen hinsichtlich des Par. 6 schicken, der, entsprechend unserer Absprache (daß die Gesamtherstellungskosten des Aufführungsmaterials bei etwa 10.000 DM liegen) einer Klärung bedarf.

Herr Theodorakis schlägt folgende Formulierung vor:

"Die Kosten zur Herstellung des Aufführungsmaterials übernehmen die beiden Partner zur Hälfte bis zu einer Gesamtsumme von 12.000 DM.

Zur Deckung des Anteils von Herrn Theodorakis werden seine Tantieme bis zu der vereinbarten Höhe von max. 6.000 DM verrechnet".

Außerdem bei Ihrer Aufzählung des Aufführungsmaterials haben Sie die Dirigentenpartitur vergessen, die noch mit aufgenommen werden muß.

Wenn Sie damit einverstanden sind, schicken Sie uns, bitte, den korregierten Vertrag heute noch zu, bzw. faxen Sie uns Ihren Gegenvorschlag.

Herr Terzakis fliegt am 25ten November von Athen nach Deutschland und schlägt vor, das Orchestermaterial, das Sie haben möchten mit zu nehmen und es Ihnen geben. Sind Sie damit einverstanden (Herr Terzakis glaubt, daß es so mehr sicher ist), oder sollen wir es Ihnen direkt mit der Post schicken?

Wir warten auf Ihre Antwort.

Mit freundlichen Grüssen,

E. Παρμενίδου

Rena Parmenidou

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater

Bernhardstraße 5
O-6100 Meiningen

91

Der Intendant

Telefon (03693) 45 12 60
Telefax (03693) 22 85

Theaterkasse
Telefon (03693) 45 12 22
Telefax (03693) 28 10

Das Meininger Theater, O-6100 Meiningen, Bernhardstraße 5, PSF 144

Herrn
Mikis Theodorakis
Epifanous 1

11742 A t h e n

Griechenland

Meiningen, am 12.11.1993

Sehr geehrte Frau Parmenidou,
sehr geehrter Herr Theodorakis,

ich freue mich, daß es zu einem Vertragsabschluß gekommen ist. Für die Verwaltung bitte ich Sie um Unterzeichnung eines Originalformulars, damit alles seine Ordnung hat.
Bitte senden Sie es mir umgehend zurück.
Ich freue mich, daß Zachos das Orchestermaterial mitbringt.

Mit freundlichen Grüßen

U. Burkhardt

U. Burkhardt
Intendant

ITTURI
LANDABURRU

Chers amis.,
Comme je regarde souvent le video de MEDEA ma pensée se tourne vers le beau temps de notre collaboration.
En ce moment je suis en train de composer ELECTRA de ~~Sofocle~~ SOPHOCLE- SOFOCLE sur un libreto du metteur-en-scene SPIROS EVANGELATOS ~~qui utilise une traduction de GEORZ GOUSOPOULOS~~.
L'ideal ~~pour moi~~ serait de presenter a ARRIAGA dans la saison de 1993 - ~~et~~ peut-etre ELECTRA avec MEDEA. ~~en 1995~~ Je sais que c'est difficile. Mais je vous le dis qu'en meme .. Une idée ça ne coute rien!

Amicalement

Bilbao

93

ΥΓ. Τὴ Δευτέρα αρχίζουν οἱ πρόβες στὴ ὀρχήστρας. Θὰ παρακαλῶ νὰ συνεννοηθεῖς μὲ τὸ Λούκα — ἐγὼ δὲν τὸ βρίσκω — μεῖς νὰ παιχτεῖ → τὸ ἔργο ὡς ἔχει πρὶν πῶ κι ἐγὼ τὸ Ο.Κ.

Βραχάτι 0741 / 53560
FAX 0741 / 53297

Ἀγαπητέ μου Σπύρο

Ἔμαθα ὅτι ἔγινε βαθειὰ χειρουργικὴ
ἐπέμβαση.. Εὐτυχῶς εἴχαμε μόνο σημειώσει
ὅτι ἀφοῦ ἀποφασισθεῖ ὅ,τι δήποτε θὰ ἔπρεπε
τουλάχιστον νὰ τὸ μνημεῖο μας καὶ βρίσκω-
μαι ἀκόμα ἐν ζωῇ — μεταξὺ ἀναμένοντας
κάποια μουσική σας... Δὲν θὰ ἤθελα
μιὰ παράσταση μὲ κατακρεουργημένη τὴ
μουσική μου. Στὸ Μοντρεὰλ ἀφαιρέσαμε
σὲ ὅρια λίγων τῶν ὁποίων — εἶναι
καλύτερα κάποιος ἠθοποιὸς νὰ ἀνακοινώσει
στὸ κοινὸ τὴ διακοπὴ τοῦ ἔργου...
Τότε εἴχαμε 2.30 μουσικὴ + 30 διαλείμματα.
Ἐδῶ ἀπὸ πληροφορίες ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ
ὑπάρχει 2.30 μουσικὴ χωρὶς διάλειμμα..
Θὰ μοῦ πεῖτε ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχει γενικῶς
παράδοση.. Ἂς τὸ προσπαθήσουμε κι ἐμεῖς
μὲ τὶς μικρές μας δυνάμεις.. Ἐν πάσῃ
περιπτώσει δὲν θὰ ἤθελα νὰ προχωρήσει
πρὶν μοῦ πεῖ κάποιος τὸ τί ἀποφασίσατε.
Πιστεύω ὅτι ἔχω παίξει κι ἐγὼ κάποιο ρόλο..
Δικός σου [illegible]

Absender:

Telefon:

An

DAS MEININGER THEATER

Südthüringisches Staatstheater

– Theaterkasse –
Bernhardstraße 5

98617 Meiningen

94a

Das Meininger Theater
Südthüringisches Staatstheater

PREMIERE

94b

Wir erlauben uns, Ihnen für die Premiere

MEDEA

- Deutschsprachige Erstaufführung -

Oper in zwei Akten von Mikis Theodorakis

Regie: Zachos Terzakis

am 5. 5. 1995 oder am 14. 5. 1995, um 19.30 Uhr

2 Karten zu reservieren. Ihre Bestätigung erwarten wir bis zum 20. 4. 1995

U. Burkhardt
Der Intendant

Ich bedanke mich für die Reservierung zur Premiere

am ____________________

und nehme ☐ Karten in Anspruch.

Rückmeldung auch unter
Telefon 03693/451136 oder Telefax 03693/2810
möglich.

95a

95a

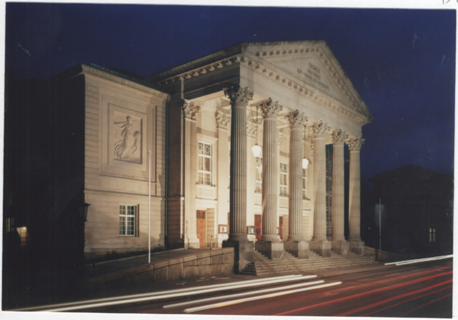

95b

Zum Weihnachtsfest und Jahreswechsel 93/94 wünsche ich Ihnen und Ihren Angehörigen alles Gute, vor allem aber Gesundheit und Kondition in diesen nicht unproblematischen Zeiten.
Ich würde mich freuen, wenn Sie uns, dem Theater und den Theaterleuten, auch weiterhin interessiert verbunden blieben.

Mit herzlichen Grüßen

U. Burkhardt

U. Burkhardt
Intendant
DAS MEININGER THEATER